

ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΖΟΥΡΑΡΙ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Έγκριμένη υπό του Υπουργείου τής Παιδείας

Αριθ. Έγκριτ. Αποφάσεως $\frac{44268/15195}{12/8/32}$

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

Αντίτυπα 2000

Δρεθ. αδείας κυκλοφορίας	$\frac{50224}{7.6.38}$
Τιμή άνευ βιβλιοσήμου..... Δρχ.	36,90
Αξία βιβλιοσήμου..... »	14,80
Πρόσθετος φόρος Αναγκ. Δανείου. »	5,40
Συνολική Τιμή Δρχ	57,10

ΑΘΗΝΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 52 — ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

1938

Handwritten signature

4500

ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΖΟΥΡΑΡΙ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Ἐγκριμένη ὑπὸ τοῦ Ἑπουργείου τῆς Παιδείας

Ἄριθ. Ἐγκριτ. Ἀποφάσεως $\frac{44268/15195}{12/8/32}$

ΑΘΗΝΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 52—ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ
1938

Υ Π Ο Υ Ρ Γ Ε Ι Ο Ν
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Π ρ ὶ ς

τὸν κ. Ἰωάννην Ζουράριον

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν, ὅτι δι' ἡμετέρας πράξεως τῆ 12ῃ τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῆ 27ῃ τοῦ αὐτοῦ δημοσιευθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 41 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη τὸ βιβλίον ὑμῶν «*Λατινικὴ Γραμματικὴ*» διὰ τὰ Γυμνάσια διὰ μίαν δεκαετίαν, λογιζομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ Ἔτους 1927—28, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς ἐν ταῖς σχετικαῖς ἐκθέσεσιν ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπείας.

Ἐντολῆ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Διευθυντής

Ε. ΚΑΚΟΥΡΟΣ

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον
αὐθημερόν

Ὁ Τμηματάρχης
Κ. ΚΑΜΠΕΡΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα (lingua latina), ἡ γλῶσσα τῶν κατοίκων τοῦ Λατίου, τῶν Λατίνων, ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν καὶ εἶναι συγγενῆς πρὸς τὴν ἑλληνικὴν. Ὁμιλουμένη κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ Λατίῳ ἐπεξετάθη διὰ τῶν κατακτήσεων τῆς Ῥώμης, πρωτεύουσης αὐτοῦ, οὐ μόνον εἰς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας, ὅς οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ὑποτάξει· ἐκ τῆς ἐν ταῖς χώραις δὲ ταύταις λαλουμένης δημώδους λατινικῆς γλώσσης προήλθον αἱ νεότεραι λατινογενεῖς λεγόμεναι γλῶσσαι, ἡ ἰταλική, ἡ γαλλικὴ, ἡ ἰσπανικὴ, ἡ πορτογαλικὴ καὶ ἡ ρουμανικὴ.

Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἐλαλεῖτο μέχρι τοῦ ΣΤ' μ. Χ. αἰῶνος, ὅτε ἤρχισε νὰ ἐκλείπη ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν βαρβάρων, οἵτινες κατέλυσαν τὸ δυτικὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος (476 μ. Χ.)· ἀλλὰ καὶ ἔκτοτε καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν λατινογενῶν γλωσσῶν ἐξηκολούθη νὰ ὑφίσταται ὡς γλῶσσα διπλωματικὴ (μέχρι Λουδοβίκου XIV τῆς Γαλλίας), ὡς γλῶσσα τῶν λογίων καὶ ὡς ἐπίσημος γλῶσσα τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, ἔνθα ἐπικρατεῖ ἀκόμη καὶ σήμερον.

Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη, ὑπέστη πολλὰς μεταβολὰς κατὰ τὸν μακρὸν αὐτῆς βίον· ἐνταῦθα ὅμως θὰ ἔξετάσωμεν αὐτὴν ὡς ἐγράφετο κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς Λατινικῆς πεζογραφίας, κατὰ τοὺς χρόνους δηλαδὴ τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Κικέρωνος.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Γράμματα (litterae)

§ 1. Τὰ γράμματα τοῦ Λατινικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι 24, τὰ ἐξῆς:

A a	ἄ	I i	ἰ	R r	ῥ
B b	(μ) πὲ	J j	γιώτ)	S s	ῥς
C c	Κὰ	L l	ἔλ	T t	τὲ
D d	(ν) τὲ	M m	ἔμ	U u	οῦ
E e	ἔ	N n	ἔν	V v	βὲ
F f	ἔφ	O o	ὄ	X x	ἔξ
G g	γκὲ	P p	πὲ	Y y	ῦ ψιλὸν
H h	(χ) ἄ	Q q	κοῦ	Z z	ζῆτα.

ΣΗΜ. 1. Ἀρχαιότερον ἢ τοῦ ἐν χρήσει καὶ τὸ γράμμα **K k** κά: *Kalendae* (αἱ Καλάνδαι) ὕστερον ὁμοῦς ἀντ' αὐτοῦ μεταχειρίζονται τὸ **C**: *Calendae*.

ΣΗΜ. 2. Τὸ **Z** εἰσήχθη εἰς τὴν Λατινικὴν μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ Κικέρωνος καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς ἐλληνικῆς ἢ ἄλλης τινὸς γλώσσης, π.χ. *Zona, Zama*.

§ 2. Τὰ γράμματα διαίρουνται εἰς φωνήεντα (vocales) **a, e, i, o, u, y**, καὶ εἰς σύμφωνα (consonantes) **b, c, d, f, g, j, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z**.

ΣΗΜ. Τὸ **h** εἶναι κυρίως σημεῖον τοῦ δασέος πνεύματος, ὄχι φθόγγου δηλωτικόν: *Hesiodus* (Ἡσίοδος), *Homērus* (Ὅμηρος).

§ 3. Τὰ φωνήεντα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι πάντα δίχρονα, ἤτοι ἄλλοτε μὲν λαμβάνονται ὡς μακρὰ (longae—), ἄλλοτε δὲ ὡς βραχέα (breves—). Φωνῆεν πρὸ φωνήεντος ἢ πρὸ h, μεθ' ὃ ἀκολουθεῖ πάλιν φωνῆεν, εἶναι σχεδὸν πάντοτε βραχὺν (vocalis ante vocalem corripitur) : deus (θεός), filius (υἰός), contrahō (συστέλλω).

§ 4. Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς ἄφωνα (mutae) b, c, d, g, p, q, t' εἰς ὑγρά (liquidae) l, r ἔρρινα (nasales) m, n' συριστικά (sibilantes ἢ spirantes) j, s, f, v καὶ διπλᾶ (duplices) X (cs, gs, ks), Z (ds).

§ 5. Τὰ ἄφωνα ὑποδιαιροῦνται εἰς οὐρανισκόφωνα (gutturales) c, g, q' χειλεόφωνα (labiales) b, p καὶ ὀδοντόφωνα (dentales) d, t.

§ 6. Δασέα σύμφωνα ἢ Λατινικῆ δὲν ἔχει, τὰ δὲ τῆς ἑλληνικῆς θ, φ, χ ἀποδίδονται ἐν αὐτῇ διὰ τῶν th, ph, ch : thesaurus (θησαυρός), philosophia (φιλοσοφία), Chios (Χίος). Κατὰ ταῦτα καὶ pulcher (ὠραῖος), sepulchrum (τάφος).

ΣΗΜ. Τὸ ἄρκικὸν ῥ ἀποδίδεται ἐν τῇ λατινικῇ διὰ τοῦ rh: Rhodus (Ῥόδος), τὸ δ' ἐν μέσφ λέξεως rr διὰ τοῦ rrh: Pyrrhus (Πύρρος).

Προφορὰ τῶν γραμμάτων.

§ 7. Τὰ Λατινικὰ φωνήεντα a, e, i, o, u προφέρονται ὡς τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ α, ε, ι, ο, υ, τὸ δὲ u ὡς ἡ ἑλληνικὴ δίφθογγος ου.

§ 8. Ἐκ τῶν συμφώνων τὰ f, l, m, n, p, r, t, v, x, z προφέρονται ὡς τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ φ, λ, μ, ν, π, ρ, τ, β, ξ, ζ.

Τὸ b καὶ τὸ d προφέρονται ὡς ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ: barba (πώγων), dominus (κύριος).

Τὸ c προφέρεται ὡς κ, π.χ. caput (κεφαλή), color (χρῶμα), custos (φύλαξ), cras (αὔριον), Cicero (Κικέρων), Cyrus (Κῦρος), caelum (οὐρανός).

Τὸ g προφέρεται ὡς γκ : genus (γένος)· τὸ gu ὅμως μετὰ ἔρρινον n καὶ πρὸ φωνήεντος προφέρεται ὡς γβ ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος : lingua (γλῶσσα).

Τὸ j προφέρεται ὡς γι : janua (θύρα).

Τὸ q ἀκολουθούμενον πάντοτε ὑπὸ τοῦ u συνεκφωνεῖται

μετ' αὐτοῦ ὡς κβ ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, aqua (ὔδωρ).

Τὸ s προφέρεται ὡς σ· soror (ἀδελφή), μεταξὺ ὅμως δύο φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως συνήθως ἐκφωνεῖται ὡς ζ : musa (μουσα), causa (αἰτία).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Δίφθογγοι (Diphthongi)

§ 9. Αἱ δίφθογγοι ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι 4 :

ἡ ae ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἐλληνικὴν αι καὶ προφερομένη ὡς αὐτή : Aegyptus (Αἴγυπτος).

ἡ au ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν αυ καὶ ἡ eu ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ευ, ἀλλὰ προφερόμεναι οὕτως ὥστε νὰ ἀκούονται ἀμφοτέρω οἱ φθόγγοι α - u καὶ e - u ἐν μιᾷ συλλαβῇ : nau-ta (ναύτης), Eu-ro-pa (Εὐρώπη).

καὶ τέλος ἡ oe ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν οι καὶ φ καὶ προφερομένη ὡς ἡ γαλλικὴ eu : Boeotia (Βοιωτία), comoedia (κωμωδία).

Αἱ δίφθογγοι πᾶσαι εἶναι μακραί.

ΣΗΜ. Ἐντὶ τῆς ἐλληνικῆς διφθόγγου ει ἡ Λατινικὴ ἔχει πρὸ συμφώνου μὲν πάντοτε ī, πρὸ φωνήεντος δὲ ē ἢ ī : Aristīdes (Ἀριστείδης), Darēus ἢ Darīus (Δαρεῖος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Συλλαβισμός, ποσότης συλλαβῶν, τονισμός.

§ 10. Ὁ συλλαβισμὸς ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ γίνεται ὁπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ : co-rō na (στέφανος), a-crī-ter (ὀξέως), cap-il-lus (κόμη), fruc-tus (καρπός), om-nis (πᾶς), in-e-o (εἴσεμι).

§ 11. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συλλαβὴ τις (syllāba) εἶναι βραχεῖα (brevis), ἂν ἔχη βραχὺ φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος ἢ ἀτλοῦ συμφώνου ἢ ἐν τέλει λέξεως : dēus (θεός), anīmāl (ζῷον),

terrā (γῆ): φύσει μακρὰ (natūrā longā), ἂν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον: amīcus (φίλος), coena (δειπνον): θέσει μακρὰ (positiōne longa), ἂν ἔχη βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο ἢ πλειόνων συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ: praecēptor (διδάσκαλος), āxis (ἄξων): καὶ τέλος δίχρονος ἢ ἀδιάφορος (anceps), ἂν ἔχη βραχὺ φωνῆεν πρὸ δύο συμφώνων, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρὸν (muta cum liquida): tenēbrae (σκότος), volcūris (πτηνόν).

ΣΗΜ. Αἱ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰλημμένοι λέξεις τηροῦσι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὴν αὐτὴν ποσότητα συλλοβῶν, ἣν ἔχουσι καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, τονίζονται δ' ὅμως κατὰ τοὺς κανόνας τῆς λατινικῆς: Mēdēa (Μήδεια), Mēnēlāus (Μενέλαος).

§ 12. Ἐπὶ τῶν λέξεων τῆς Λατινικῆς οὐδεὶς τόνος τίθεται, ὁ δὲ τονισμὸς αὐτῶν ἀκολουθεῖ τοὺς ἑξῆς κανόνας:

Αἱ δυσύλλαβοι λέξεις τονίζονται πάντοτε ἐπὶ τῆς παραληγούσης: ara (βαμὸς), liber (βιβλίον), mater (μήτηρ).

Αἱ πολυσύλλαβοι λέξεις τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγούσης μὲν ἂν ἢ παραλήγουσα εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρὰ: regīna (βασιλίσσα), fenestra (παράθυρον), puella (κόρη) ἐπὶ τῆς παραληγούσης δὲ ἂν ἢ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα: fabūla (μῦθος), oppīdum (πόλις).

ΣΗΜ. Ὅταν εἰς λέξεις προπαροξυτόνους ἢ παροξυτόνους προστίθενται τὰ ἑγγλιτικά μόρια que (τε), -ve (ἢ), -ne (ἑρωτηματικὸν μόριον), -nam (ὅπερ προστίθεται εἰς ἑρωτηματικὰς λέξεις, οἷον quisnam, ecquisnam, quandōnam, ubīnam), — per (ὅπερ προστίθεται εἰς τὰς λέξεις parum καὶ paulis=δλίγον), οἱ προσχηματισμοί —te, -ce, -met, -pte (οἷτινες προστίθενται εἰς ἀντωνυμίας), τότε ταῦτα μεταβιάζουσι τὸν τόνον αὐτῶν εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως, αὕτη δὲ ἀποβάλλει τὸν τόνον αὐτῆς: π.χ. corpus (σῶμα) corpúsque, corōpā (στέφανος) corōnāque, ubi (ὅπου) ubíque (καὶ ὅπου), ita (οὕτω) itáque (καὶ οὕτω). Ἄλλ' ἐὰν ἢ λήγουσα τῆς προηγουμένης λέξεως εἶναι βραχεῖα καὶ ἐκ τῆς προσθήκης τῶν ἑγγλιτικῶν μορίων δὲν ἀποτελεῖται θέσει μακρὰ συλλαβή, ἀλλὰ μένη βραχεῖα, τότε ὁ τονισμὸς ἀκολουθεῖ τοὺς γενικούς κανόνας π.χ. ubīnam (ποῦ;), égdmet (ἔγωγε), tibímet (σοίγε). Οἱ γενικοὶ κανόνες τοῦ τονισμοῦ τηροῦνται ἐπίσης καὶ ὅταν διὰ τῆς προσθήκης τοῦ -que σχηματίζεται νέα λέξις, ἰδίαν ἔχουσα σημασίαν, π.χ. unáique (πανταχόθεν), itáque (ὄθεν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Σ η μ ε ἰ α σ τ ῖ ξ ε ω ς

§ 13. Τὰ ἐν τῇ Λατινικῇ ἐν χρήσει σημεῖα τῆς στίξεως εἶναι τὰ ἑξῆς :

- 1) ἡ τελεία στιγμὴ . (punctum)
- 2) τὸ κῶλον : (colon)
- 3) τὸ ἡμίκωλον ; (punctum et comma ἢ semicolon)
- 4) τὸ κόμμα , (comma ἢ virgula)
- 5) τὸ ἐρωτηματικόν ? (signum interrogatiōnis)
- 6) τὸ ἐπιφωνηματικόν ! (signum exclamatiōnis)
- 7) ἡ παρένθεσις () (parenthēsis)
- 8) ἡ παράγραφος § (paragraphus).

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Τ Υ Π Ι Κ Ο Ν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Μέρη τοῦ λόγου (*partes oratiōnis*).

§ 14. Τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι 9, τὰ ἑξῆς :

- 1) ὄνομα οὐσιαστικόν (nomen substantivum)
- 2) ὄνομα ἐπίθετον (nomen adjectivum)
- 3) ἀριθμητικόν (numerale)
- 4) ἀντωνυμία (pronomen)
- 5) ῥῆμα (verbum)
- 6) ἐπίρρημα (adverbium)
- 7) πρόθεσις (praepositio)
- 8) σύνδεσμος (conjunctio)
- 9) ἐπιφώνημα (interjectio).

ΣΗΜ. Ἡ Λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἄρθρον.

Ἐκ τῶν μερῶν τοῦ λόγου τὰ ὃ πρῶτα εἶναι κλιτὰ (d. clīnabilia), τὰ δὲ λοιπὰ ἄκλιτα ἢ μόρια (indeclinabilia ἢ particulae). Ἐκ δὲ τῶν κλιτῶν τὰ οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ἀριθμητικά καὶ ἀντωνυμιαί εἶναι, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, πτωτικά (casualia).

§ 15. Τὰ οὐσιαστικά διακρίνονται εἰς συγκεκριμένα (concreta) καὶ ἀφρημένα (abstracta). τὰ συγκεκριμένα ὑποδιαροῦνται εἰς κύρια (propria), προσηγορικά (appellativa) καὶ περιληπτικά (collectiva)

Α'. ΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Π τ ω τ ι κ ά.

§ 16. Τὰ παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν εἶναι τὸ γένος (genus), ὁ ἀριθμὸς (numerus), ἡ πτώσις (casus) καὶ ἡ κλίσις (declinatio).

Τὰ γένη εἶναι τρία : ἀρσενικὸν (masculinum), θηλυκὸν (femininum) καὶ οὐδέτερον (neutrum).

Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο : ἐνικός (singularis) καὶ πληθυντικός (pluralis).

Αἱ πτώσεις εἶναι ἕξ : ὀνομαστική (nominativus), γενική (genetivus), δοτική (dativus), αἰτιατική (accusativus), κλητική (vocativus) καὶ ἀφαιρετική (ablativus).

Αἱ κλίσεις εἶναι πέντε :

α') ἡ πρώτη κλίσις (prima declinatio) ἔχουσα χαρακτηῖρα α.

β') ἡ δευτέρα (secunda) ἔχουσα χαρακτηῖρα ο.

γ') ἡ τρίτη (tertia) ἔχουσα χαρακτηῖρα σύμφωνον ἢ ι.

δ') ἡ τετάρτη (quarta) ἔχουσα χαρακτηῖρα υ

καὶ ε') ἡ πέμπτη (quinta) ἔχουσα χαρακτηῖρα ε.

ΣΗΜ. Ὁ χαρακτηρ τῶν ὀνομάτων εὐρίσκεται ἀφαιρουμένης ἀπὸ τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ διὰ μὲν τὴν α' καὶ β' κλίσειν τῆς καταλήξεως—rum: gloria (δόξα) gloriā—rum, hortus (κῆπος) hortō—rum. διὰ δὲ τὴν γ' καὶ δ' τῆς um: lex (νόμος) leg—um, civis (πολίτης) civi—um, fructus (καρπός) fructu—um, διὰ δὲ τὴν ε' τῆς rum: dies (ἡμέρα) diē—rum.

§ 17. Αἱ πτωτικά καταλήξεις τῶν κλίσεων εἶναι αἱ ἑξῆς :

Singularis

α' κλίσις	β' κλίσις		γ' κλίσις		δ' κλίσις		ε' κλίσις
	ἀρ. καὶ θηλ. οὐδ.		ἀρ. καὶ θηλ. οὐδ.		ἀρ. καὶ θηλ. οὐδ.		
Nom. -a	-us	um	—	—	-us	-ū	-ēs
Gen. -ae	-ī			-is		-ūs	-ēī
Dat. -ae	-ō			-ī		-uī	-ēī
Ac. -am	-um			-em(im) ὡς ἡ ὄν.		-um	-em
Voc -a	-e	-um		ὡς ἡ ὄνομ		-us	-ēs
Abl. ā	-ō			-e (-ī)		-ū	-ē

Pluralis

Nom. -ae	-ī	-a	-ēs	-a (-ia)	-ūs	-ua	-ēs
Gen. -arum	-ōrum		um (-ium		-uum		-ērum
Dat. -īs	-īs		-ibus		ībus (-ūbus)		-ēbus
Ac. -ās	-ōs	-a	-ēs	-a (-ia)	-ūs	-ua	-ēs
Voc. -ae	-ī	-a	-ēs	-a (-ia)	-ūs	-ua	-ēs
Abl. -īs	-īs		-ibus		ībus (-ūbus)		-ēbus

ΣΗΜ. Αἱ μὴ ἔχουσαι δίφθογγον καταλήξεις, ἐφ' ὧν δὲν σημειοῦνται τὸ σημεῖον τοῦ μακροῦ, εἶναι βραχεῖαι.

§ 18. Ἐπὶ πασῶν τῶν κλίσεων παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

α') Ἡ κλητική ἑκατέρου ἀριθμοῦ εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἰδίου ἀριθμοῦ μόνον ἢ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς us τῆς β' κλίσεως διαφέρει τῆς ὀνομαστικῆς λήγουσα εἰς ε: domīnus (κύριος), dominē

β') Ἡ δοτικὴ καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσι πάντοτε τὴν αὐτὴν κατάληξιν.

γ') Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἐκάστης κλίσεως ἔχουσι εἰς ὅλας τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις.

δ') Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τὴν αὐτὴν κατάληξιν διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ ἐν τῷ πληθυντικῷ εἰς πάσας τὰς κλίσεις τὰ οὐδέτερα εἰς τὰς πτώσεις ταύτας λήγουσι εἰς ᾶ.

ε') Αἱ καταλήξεις τῶν οὐδετέρων ἐν ἐκάστη κλίσει διαφέρουσι τῶν καταλήξεων τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἑκατέρου ἀριθμοῦ· εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ αὐταί

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Πρώτη κλίσις (prima declinatio)

§ 19. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ὀνόματα θηλυκὰ κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ τινὰ ἀρσενικὰ λήγοντα εἰς α. Κλίνονται δὲ κατὰ τὸ ἕξῃ; παράδειγμα :

	Singularis		Pluralis
Nom.	ar - a ✓ (ὁ βωμός)		ar - ae (οἱ βωμοὶ)
Gen.	ar - ae		ar - arum
Dat.	ar - ae		ar - īs
Acc.	ar - am		ar - ās
Voc.	ar - a		ar - ae
Abl.	ar - ā		ar - īs

§ 20. Κατὰ τὴν α' κλίσιν κλίνονται καὶ τινὰ ἀρσενικὰ εἰς -as ἢ -es καὶ τινὰ θηλυκὰ εἰς ē, τὰ ὅποια, εἰλημμένα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, φυλάττουσιν εἰς τινὰς πτώσεις τὰς ἑλληνικὰς καταλήξεις.

Nom.	Aenē-ās (Αἰνείας)	Anchīs-ēs (Ἀγχίσης)	Pēnelōp ē
Gen.	Aene-ae	Anchis-ae	Penelop-ēs
Dat.	Aene-ae	Anchis-ae	Penelop-ae
Acc.	Aene-ān	Anchis-ēn	Penelop-ēn
Voc.	Aene-ā	Anchis-ē	Penelop-ē
Abl.	Aene-ā	Anchis-ā	Penelop-ā

§ 21. Ἀνωμαλῖαι τῆς πρώτης κλίσεως.

α') Τὰ ὀνόματα dea (θεὰ) καὶ filia (θυγάτηρ) σχηματίζουσι τὴν δοτικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς ābus ἀντὶ īs : deābus, filiābus. ἵνα διακρίνωνται τῶν ἀντιστοίχων ἀρσενικῶν τῆς β' κλίσεως deus (θεὸς) deis, filius (υἱός) filiis.

β') Τὸ ὄνομα familia (οἰκογένεια) πλὴν τῆς γενικῆς familiae ἔχει καὶ τὸν τύπον familias, ὅστις διεσώθη εἰς τὰς φράσεις pater familias (οἰκοδεσπότης), mater familias (οἰκοδέσποινα) καὶ filius, filia familias

γ') Ἡ ἑνικὴ γενικὴ παλαιότερον ἔληγεν εἰς āi: aula (αὐλή) aulāi, terra (γῆ) terrāi.

δ') Ὀνόματά τινα τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσιν
 ūm ἀντὶ ārum: drachma (δραχμὴ) drachmūm ἀντὶ drach-
 mārūm.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως

§ 22. Τὰ ὀνόματα τῆς α' κλίσεως εἶναι ἐν γένει γένους θη-
 λυκοῦ· ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι ἀρσενικά τὰ σημαίνοντα ἄνδρας,
 ἐπάγγελμα ἀνδρῶν, λαοὺς καὶ ποταμούς, Publicōla (Ποπλικό-
 λιας), agricōla (γεωργός), Persa (Πέρσης), Sequāna (Σηκουάνας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

Δευτέρα κλίσις (Secunda declinatio)

§ 23. Ἡ β' κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά
 λήγοντα εἰς -us καὶ οὐδέτερα λήγοντα εἰς -um.

Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

	Singularis		
Nom	lud · us (ἄγων)	mal · us (μηλέα)	oppid · um (πόλις)
Gen	lud · ī	mal · ī	oppid · ī
Dat.	lud · ō	mal · ō	oppid · ō
Acc.	lud · um	mal · um	oppid · um
Voc.	lud · e	mal · e	oppid · um
Abl.	lud · ō	mal · ō	oppid · ō

	Pluralis		
Nom	lud · ī (ἄγωνες)	mal · ī (μηλέαι)	oppid · a (πόλεις)
Gen.	lud · ōrum	mal · ōrum	oppid · ōrum
Dat.	lud · īs	mal · īs	oppid · īs
Acc.	lud · ōs	mal · ōs	oppid · a
Voc.	lud · ī	mal · ī	oppid · a
Abl.	lud · īs	mal · īs	oppid · īs

§ 24. Ὀνόματά τινα ἀρσενικά λήγοντα ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομα-

στικῆ εἰς -rus ἀπέβαλον τὰς καταλήξεις -us καὶ -e τῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς : puer (us) (παῖς), puer (e) ὅσα δὲ τούτων πρὸ τοῦ r εἶχον σύμφωνον, μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ u καὶ -e ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ r τὸ φωνῆεν ἔ π χ. (agrus, agr-) ager (ἀγρός). Κατὰ τὰ λοιπὰ κλίνονται ὡς τὰ εἰς us.

Sing. puer, pueri puerο, puerum, puer, puerο.

Plur. pueri, puerorum, pueris pueros, pueri, pueris.

Sing. ager, agri, agro, agrum, ager, agro.

Plur. agri, agrorum, agris, agros, agri, agris

Κατὰ τὸ puer κλίνονται καὶ τὸ gener (γαμβρός), socer (πενθερός), liberi orum (τὰ τέκνα), vesper (ἑσπέρα) κτλ. ἔτι δὲ τὸ μοναδικὸν vir (ἀνὴρ) κατὰ δὲ τὸ ager τὰ liber (βιβλίον), magister (διδάσκαλος), minister (ὑπουργός, ὑπηρέτης), caper (τρογός) κτλ.

§ 25. Ἀνωμαλῖαι τῆς β' κλίσεως

α') Τὰ εἰς ius καὶ ium ὑπερδισύλλαβα ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἑνικοῦ συναρροῦσι τὸ ii εἰς i, τότε δὲ τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς καὶ ἂν αὕτη εἶναι βραχεῖα, Vergilius (Βεργίλιος), Vergili, consilium (βουλὴ) consili.

β') Τὰ εἰς ius γνήσια λατινικὰ κύρια ὀνόματα καὶ τὸ προσηγορικὸν filius (υἱός) ἔχουσιν ἐν τῇ κλητικῇ i ἂντι ie : Vergili (Βεργίλιε), fili (υἱέ).

γ') Τὸ deus κλίνεται ὡς ἑξῆς : deus, dei, deo, deum, dive (deus), deo - dei καὶ dii καὶ di, deorum καὶ deum, deis καὶ diis καὶ dis, deos, dei καὶ dii καὶ di, deis καὶ diis καὶ dis.

δ') Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ πολλῶν ὀνομάτων λήγει εἰς um ἂντι orum : vir (ἀνὴρ) virum, liberi (τέκνα) liberum, socius (σύμμαχος) socium. Τοῦτο μάλιστα παρατηρεῖται ἐπὶ τῶν σημερινῶν νομίσματα ἢ μέτρα καὶ συνεκφερομένων μετ' ἀριθμητικοῦ προσδιορισμοῦ : duo milia talentum (δύο χιλιάδες τάλαντων), quinque medimnum (πέντε μεδίμων).

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως

§ 26. Τὰ εἰς us εἶναι καθόλου ἀρσενικά· θηλυκὰ μόνον εἶναι :

α') Τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων : cupressus (κυπάρισσος), laurus (δάφνη).

β') τὰ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκά : methodus (μέθοδος).

γ') τὰ πόλεων, νήσων καὶ χωρῶν ὀνόματα : Corinthus (Κόρινθος), Delus (Δῆλος), Aegyptus (Αἴγυπτος), καὶ

δ') τὰ ὀνόματα alvus (κοιλία), humus (γῆ), vannus (λίκνον).

Τρία ἐπίσης εἰς us εἶναι οὐδέτερα : pelagus (πέλαγος), virtus (δηλητήριον), vulgus (ὄχλος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

Τρίτη κλίσις (tertia declinatio)

§ 27. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι ἄρσενικά, θηλυκά καὶ οὐδέτερα λήγοντα εἰς μὲν τὴν ὀνομαστικὴν εἰς τὰ φωνήεντα a, e, i, o, y καὶ εἰς τὰ σύμφωνα c, l, n, r, s, t, x, εἰς δὲ τὴν γενικὴν εἰς is.

§ 28. Τὰ ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως διαφοῦνται εἰς ἰσοσύλλαβα (parisyllāba), ἔχοντα χαρακτηριστῆρα i- οἷον civis (πολίτης) civ - is civi - um, nubes (νεφέλη) nub - is nubi - um καὶ εἰς περιτοσύλλαβα (imparisyllāba), ἔχοντα χαρακτηριστῆρα σύμφωνον (πλὴν τῶν grus gru - is (γέρανος) καὶ sus su - is (σῦς, ἀγριόχοιρος) ἐχόντων χαρακτηριστῆρα u), οἷον lapis (λίθος) lapid - is lapid - um, lex (νόμος) leg - is leg - um, corpus (σῶμα) corp - is corp - um.

§ 29. Τὰ ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Singularis

	ἄρσενικά	θηλυκά	οὐδέτερα
Nom.	dux (ἡγεμῶν)	origō (ἀρχή)	fulgur (ἀστραπή)
Gen.	duc - is	origin - is	fulgur - is
Dat.	duc - ī	origin - ī	fulgur - ī
Acc.	duc - em	origin - em	fulgur
Voc.	dux	origō	fulgur
Abl.	duc - e	origin - e	fulgur - e

Pluralis

Nom.	duc - ēs	origin - ēs	fulgur - a
Gen.	duc - um	origin - um	fulgur - um
Dat.	duc - ibus	origin - ibus	fulgur - ibus
Acc.	duc - ēs	origin - ēs	fulgur - a
Voc.	duc - ēs	origin - ēs	fulgur - a
Abl.	duc - ibus	origin - ibus	fulgur - ibus

§ 30. Ἄνωμαλαι τῆς γ' κλίσεως.

1) Ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσιν ium ἀντὶ um τὰ κάτωθι :

α') Τὰ εἰς is καὶ es ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ λήγοντα ἰσοσύλλαβα ὀνόματα, οἷον hostis (ἔχθρος) host - is host - ium, avis (πτηνόν) av - is av - ium, clades (ὄλεθρος) clad - is clad - ium.

ΣΗΜ. Τὰ ἰσοσύλλαβα canis (κύων), juvenis (νεανίας) καὶ sedes (ἔδρα) σχηματίζονται ὁμαλῶς: canum, juvenum, sedum.

β') Τὰ ἔχοντα πρὸ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς is πλείονα τοῦ ἐνὸς σύμφωνα, οἷον mons ἄρσ. (ὄρος) mont - is mont - ium, dens ἄρσ. (ὀδούς) den - tis dent - ium, ars θηλ. (τέχνη) art - is art ium, nox θηλ. (νύξ) noct - is noct - ium, os οὐδ. (ὀστοῦν) oss - is oss ium.

ΣΗΜ. Τὰ ὀνόματα pater patr - is (πατήρ), mater matr - is (μήτηρ), frater frat - is (ἀδελφός) καὶ parentes (γονεῖς) σχηματίζονται ὁμαλῶς: patr - um, matr - um, frat - um, parent - um.

γ') Τὰ εἰς as ātis καὶ is ītis ἔθνικὰ ὀνόματα, οἷον Arpīnas (ὁ κάτοικος τοῦ Ἀρπίνου ἐν Ἰταλίᾳ) Arpinat - is, Arpinat - ium, Samnis (Σαυνίτης) Samnīt - is Samnit - ium. Ἔτι δὲ τὰ ὀνόματα optimātes (ἀριστεῖς) optimat - ium καὶ penātes (πατροῦχοι θεοὶ) penat - ium.

δ') Τὰ ὀνόματα dos θηλ. (προίξ) dot - is, dot - ium.

fauces θηλ. (φάρυγξ) fauc - ium

fraus θηλ. (δόλος) fraud - is fraud - ium

lis θηλ. (ἔρις) lit - is lit - ium

mus ἄρσ. (μῦς) mur - is mur - ium.

nix θηλ. (χιών) niv - is niv - ium.

vis θηλ. (δύναμις) πληθ. vir - es vir - ium.

2) Ἐν τῇ ἐνικῇ αἰτιατικῇ ἔχουσιν im καὶ ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ī τὰ κάτωθι :

α) Τὰ εἰς is ἰσοσύλλαβα ποταμῶν καὶ πόλεων ὀνόματα Tiberis ἄρσ. (Τίβερης) Tiber - im, Tiber - ī, Neapolis (Νεάπολις) Neapol - im, Neapol - ī.

β') Τὰ προσηγορικὰ

febris θηλ. (πυρετός) febr - im febr - ī

puppis θηλ. (πρόμνη) pupp - im pupp - ī

secūris θηλ. (πέλεκυς) secur - im secur - ī

sitis θηλ. (δίψα) sit - im sit - ī

turris θηλ. (πύργος) turr - im turr - ī

vis θηλ. (δύναμις) vim vī.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ἔχουσι πολλάκις ī καὶ ἄλλα ἰσοσύλλαβα ὀνόματα, οἷον civis (πολίτης) civi, navis (ναῦς) navi, avis (πιτηνόν) avi, ignis (πῦρ) igni· πάντοτε δ' ἔχουσιν ī τὰ ὡς οὐσιαστικά λαμβανόμενα εἰς is ἐπίθετα, οἷον aequālis (ὀμήλικος) aequali, annālis (χρονογραφία) annali, consulāris (ὕπατις) consulari, familiāris (οἰκειός) familiari, sodālis (ἑταῖρος) sodali, ὡς καὶ τὰ εἰς is καὶ ἐν ὀνόματι τῶν μηνῶν οἷον Aprilis (Ἀπρίλιος) Aprili, December (Δεκέμβριος) Decembri. Τὸ trirēm̄is (navis) (τριήρης) ἔχει trirēm̄i καὶ trirēm̄e.

3) Τὰ εἰς ē ἄλ καὶ ἄρ οὐδέτερα ἔχουν ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ τὸ ī, ἐν τῇ πληθυντικῇ γενικῇ ium καὶ ἐν τῇ πληθυντικῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ ia οἷον mare (θάλασσα) mar - is, mar - i, mar - ium, mar - ia—rete (δίκτυον) ret - is, ret - i, ret - ium, ret - ia — animal (ζῷον) animāl - is, animal - i, animal - ium, animal - ia — calcar (περὶστήριον) calcār - is, calcar - i, calcar - ium, calcar - ia, par (ζεύγος) par - is.

§ 31. Πάντα τὰ ὀνόματα τὰ ἔχοντα εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν ium κατὰ τοὺς καλοὺς χρόνους τῶν λατινικῶν γραμμάτων εἶχον εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ īs ἀντὶ ēs οἷον hostis (πολέμιος) host - is ἀντὶ host - ēs, civis (πολίτης) civ - īs ἀντὶ civ - es.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως.

§ 32. Ἄρσενικά εἶναι τὰ λήγοντα

α') εἰς or color colōris (χρῶμα), amor amōris (ἀγάπη)

Ἐξαιροῦνται τὰ soror sorōris (ἀδελφή), uxor uxōris (σύζυγος), arbor arbōris (δένδρον) ὄντα θηλυκὰ καὶ τὰ cor cordis (καρδία), marmor marmōris (μάρμαρον) καὶ aequor aequōris (ἐπιφάνεια, πέλαγος) ὄντα οὐδέτερα.

β') εἰς os : mos mōris (ἔθος), flos flōris (ἄνθος). Ἐξαιροῦνται τὰ dos dotis (προίξ) καὶ eos cotis (ἀκόνη) ὄντα θηλυκὰ καὶ τὰ os oris (στόμα) καὶ os ossis (ὄστου) ὄντα οὐδέτερα.

γ') εἰς er imber imbris (βροχή), venter ventris (κοιλία). Ἐξαιροῦνται τὰ linter lintris (λέμβος) ὄν θηλυκὸν καὶ τὰ cadāver cadavēris (πτῶμα), iter itineris (ὁδός), uber uberis (μαστός), ver veris (ἔαρ), verber verbēris (μάστιξ, μαστίγωσις) ὡς καὶ τὰ εἰς er ὀνόματα τῶν δένδρων, οἷον acer acēris (σφένδαμνος), papāver papavēris (μήκων) ὄντα οὐδέτερα.

δ') εἰς es περιττοσύλλαβα pes pedis (πούς), aries arietis (κρίος), paries parietis (τοιχος). Ἐξαιροῦνται τὰ quies quiētis (ἡσυχία), merces mereēdis (μισθός), seges segētis (σπαρτόν) καὶ compes compēdis (πέδη, δεσμός) ὄντα θηλυκὰ καὶ τὸ aes aeris (χαλκός) ὄν οὐδέτερον.

§ 33. Θηλυκὰ εἶναι τὰ λήγοντα.

α') εἰς o, do καὶ go : oratio oratiōnis (ῥητορικὸς λόγος), magnitūdo magnitudīnis (μέγεθος), imāgo imagīnis (εἰκὼν). Ἐξαιροῦνται ὄντα ἀρσενικὰ τὰ sermo sermōnis (λόγος, γλῶσσα), ordo ordīnis (τάξις), cardo cardīnis (στρόφιγξ), pugio pugiōnis (ξιφίδιον), septentriōnes septentriōnum (βορρᾶς), τὰ ὀνόματα τῶν ζώων leo leōnis (λέων) καὶ τὰ τοπικὰ οἷον Sulmo Sulmōnis (Σουλμον, πόλις τῆς Ἰταλίας).

β') εἰς as : aetas aetātis (ἡλικία), aestas aestātis (θέρος). Ἐξαιροῦνται τὰ as assis (ἀσσάριον, ῥωμαϊκὸν νόμισμα) ὄν ἀρσενικὸν καὶ τὸ vas vāsīs (ἄγγειον) ὄν οὐδέτερον.

γ') εἰς is : navis navis (ναῦς). Ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι ἀρσενικὰ τὰ λήγοντα εἰς nis οἷον cinis cineris (κόνις), ignis, ignis (πῦρ), finis, finis (σύνορον), ἔτι δὲ τὰ περιττοσύλλαβα lapis lapīdis (λίθος), pulvis pulvērīs (κονιορτός), sanguis sanguīnis (αἷμα) καὶ τὰ ἰσοσύλλαβα collis (λόφος), fascis (δέσμη), mensis (μῆν), orbis (κύκλος), piscis (ἰχθύς), postis (παραστάς), unguis, (ὄνυξ).

δ') εἰς x : vox vocis (φωνή), lex legis (νόμος), lux lucis

(φῶς). Ἐξαιροῦνται ὄντα ἀρσενικά τὰ grex gregis (ἀγέλη), calix calicis (κύλιξ, ποτήριον) καὶ τὰ εἰς ex γενική ἴcis, οἶον cortex corticis (φλοιός), codex codicis (βίβλος, κῶδιξ), vertex verticis (δίνη).

ε' εἰς es ἰσοσύλλαβα : nubes nubis (νεφέλη), strues struis (σωρός).

στ' εἰς s προηγουμένου συμφώνου : ars artis (τέχνη), mens mentis (νοῦς, διάνοια). Ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι ἀρσενικά dens dentis (ὀδούς), fons fontis (πηγή), mons montis (ὄρος), pons pontis (γέφυρα).

§ 34. Οὐδέτερα εἶνε τὰ λήγοντα

α' εἰς e, l, ar : mare maris (θάλασσα), animal animalis (ζῷον), calcar calcāris (περυστήριον). Ἐξαιροῦνται καὶ εἶναι ἀρσενικά τὰ sol solis (ἥλιος) καὶ sal salis (ἄλας).

β' εἰς us γεν. ūris, us γεν. ōris, us γεν. ēris : jus jūris (δίκαιον), corpus corpōris (σῶμα), genus genēris (γένος). Ἐκ τούτων ἔξαιροῦνται καὶ εἶνε ἀρσενικά μὲν τὰ ὀνόματα τῶν ζῳῶν, οἶον lepus lepōris (λαγώς), mus mūrīs (μῦς), θηλυκὰ δὲ τὸ tellus tellūris (χθών, γῆ) καὶ τὰ εἰς us ūtis ἢ ūdis ὀνόματα οἶον salus salūtis (σωτηρία), virtus virtūtis (ἀρετή), palus palūdis (τέλυμα), pecus pecūdis (κτῆνος).

γ' εἰς men, ma : nomen nomīnis (ὄνομα), poēma poemātis (ποίημα).

δ' εἰς ur : fulgur fulgūris (ἀστραπή, κεραυνός), sulfur sulfuris (θειον), ebur ebōris (ἐλεφάντινον ὀστοῦν). Ἐξαιρεῖται ὄν ἀρσενικὸν τὸ vultur vultūris (γύψ).

ε' εἰς c, t : lac lactis (γάλα), caput capītis (κεφαλή).

§ 35. Τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ λαμβανόμεναι ὡς οὐσιαστικά διατηροῦσι τὸ γένος τοῦ παραλειπομένου οὐσιαστικοῦ, annālis (liber) ἀρσ. (χρονογραφία), aprilis (mensis) ἀρσ. (Ἄπριλιος), continens (terra) θηλ. ἤπειρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ

Τετάρτη κλίσις (quarta declinatio)

§ 36. Ἡ τετάρτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς us καὶ τινα οὐδέτερα λήγοντα εἰς u.

Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα :

Singularis

	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.
Nom.	fructu - s (καρπός)	manu - s (χειρ)	cornū (κέρας)
Gen.	fructū - s	manū - s	cornū - s
Dat.	fructu - ī	manu - ī	cornū
Acc.	fructu - m	manu - m	cornū
Voc.	fructu - s	manu - s	cornū
Abl.	fructū	manū	cornū

Pluralis

Nom.	fructū - s	manū - s	cornu - a
Gen.	fructu - um	manu - um	cornu - um
Dat.	fructī - bus	manī - bus	cornī - bus
Acc.	fructū - s	manū - s	cornu - a
Voc.	fructū - s	manū - s	cornu - a
Abl.	fructī - bus	manī - bus	cornī - bus

§ 37. Ἐνωμαλίαι.

α') Ἡ κατάληξις *ī* τῆς ἐνικῆς δοτικῆς μετὰ τοῦ προηγουμένου *u* συναρτεῖται ἐνίοτε εἰς *ū* : *senatū* ἀντὶ *senatui*, *fructū* ἀντὶ *fructui*.

β') Τὰ δισύλλαβα τὰ ἔχοντα *c* πρὸ τοῦ *us* καὶ *u*, οἷον *arcus* (τόξον), *acus* (βελόνη), *pecu* (κτῆνος) καὶ τὸ *artus* (μέλος τοῦ σώματος) καὶ *tribus* (φυλὴ) ἔχουσιν ἐν τῇ πληθυντικῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ *ūbus* ἀντὶ *ibus* : *arcūbus*, *acūbus*, *pecūbus*, *artūbus*, *tribūbus*.

ΣΗΜ. Τὰ ὀνόματα *lacus* (λίμνη), *portus* (λιμὴν), *partus* (τοκετός) καὶ *veru* (ὀβελός) διαφοροῦνται, οἷον *lacibus* καὶ *lacibus*.

γ') Τὸ *domus* (οἶκος) ἔχει τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ κατὰ τὴν β' κλίσιν : *domo*, *domorum*, *domos*.

ΣΗΜ. Ὁ τύπος *domi* (οἶκοι) πάντοτε καὶ οἱ τύποι *domum* (οἶκαδε), *domo* (οἶκοθεν) συνήθως λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς οἷον *domi manēre* (οἶκοι μένειν), *domum reverti* (οἶκαδε ἐπιστρέφειν), *domo emigrare* (οἶκοθεν ἀποδημεῖν).

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς δ'. κλίσεως.

§ 38. Τὰ εἰς us εἶναι ἀρσενικά· θηλυκὰ εἶναι μόνον τὰ acus (βελόνη), domus (οἶκος), idus iduum (Εἰδοί), manus (χείρ) porticus (στοὰ) καὶ tribus (φυλή)· τὰ δὲ εἰς u λήγοντα εἶναι οὐδέτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ

Πέμπτη κλίσις (quinta declinatio)

§ 39. Ἡ πέμπτη κλίσις περιέχει ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς es.

Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα :

Singularis

Nom.	diē - s (ἡμέρα)	rē - s (πρᾶγμα)
Gen.	diē - ī	rē - ī
Dat.	diē - ī	rē - ī
Acc.	diē - m	re - m
Voc.	diē - s	rē - s
Abl.	diē	rē

Pluralis

Nom.	diē - s	rē - s
Gen.	diē - rum	rē - rum
Dat.	diē - bus	rē - bus
Acc.	diē - s	rē - s
Voc.	diē - s	rē - s
Abl.	diē - bus	rē - bus

Πλήρη τὸν πληθυντικὸν ἔχουσι μόνον τὰ dies καὶ res. Ἐκ τῶν λοιπῶν τινὰ ἔχουσι μόνον τὰς εἰς es ληγούσας πτώσεις acies (παράταξις), effigies (εἰκὼν), facies (ὄψις, πρόσωπον), species (ὄψις), spes (ἐλπίς), τὰ δὲ ἄλλα στεροῦνται ἐντελῶς πληθυντικοῦ.

§ 40. Τὸ ε τῆς καταλήξεως εἶ εἶναι μακρὸν μὲν ἂν προηγῆται φωνῆεν diēi, βραχὺ δὲ ἂν προηγῆται σύμφωνον : fides (πίστις) fidēi.

Γένος τῶν ὀνομάτων τῆς ε' κλίσεως.

§ 41. Τὰ ὀνόματα τῆς ε' κλίσεως εἶναι πάντα θηλυκὰ πλὴν τοῦ dies (ἡμέρα) καὶ meridiēs (μεσημβρία), ἅτινα εἶναι ἀρσενικά· οἷον proximus dies (ἡ προσεχῆς ἡμέρα)· τὸ dies ὅμως εἶναι ἐν τῷ ἐνικῷ θηλυκὸν ὅταν σημαίνῃ χρόνον ἢ προθεσμίαν· οἷον longa dies (μακρὸς χρόνος), certa dies (ὠρισμένη προθεσμία).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ

Ἄνωμαλα οὐσιαστικά.

§ 42. Τὰ ἀνώμαλα οὐσιαστικά διαιροῦνται εἰς ἔλλειπτικά (defectiva), πλεονάζοντα (abundantia), ἄκλιτα (indeclinabilia) καὶ ἀνώμαλα κατὰ τὴν κλίσιν.

Α'. Ἐλλειπτικά (defectiva)

§ 43. Ταῦτα ὑποδιαιροῦνται 1) εἰς ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν (defectiva numero) καὶ 2) εἰς ἔλλειπτικά κατὰ πτώσεις (defectiva casibus).

1) Ἐλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν.

§ 44. Τὰ ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν ἀπαντῶσιν εἴτε εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν (singularia tantum), εἴτε εἰς τὸν πληθυντικὸν (pluralia tantum).

1) Singularia tantum εἶναι

α') Τὰ ἐν τῷ ἐνικῷ ἀπαντῶντα κύρια ὀνόματα Roma (Ῥώμη), Latium (Λάτιον), Caesar (Καῖσαρ).

ΣΗΜ. Τὰ δηλωτικά προσώπων κύρια ὀνόματα σχηματίζουσι πληθυντικὸν ἐνίοτε ὅταν σημαίνωσιν πολλοὺς ὁμωνύμους ἄνδρας, οἷον duo Catōnes (οἱ δύο Κάτωνες) ἢ πολλοὺς ἄνδρας ἔχοντας ὁμοιότητά τινα πρὸς

τὸ διὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος ἐν τῷ ἐνικῷ δηλούμενον γνωστὸν πρόσωπον, οἷον multi Cicerōnes (πολλοὶ Κικέρωνες, ἔξοχοι δηλ. ῥήτορες, οἷος ἦτο ὁ Κικέρων).

β') Τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικά justitia (δικαιοσύνη), pietas (εὐσέβεια), virtus (ἀρετή)· καὶ ταῦτα ὅμως τίθενται ἐνίοτε κατὰ πληθυντικὸν ἵνα ἐντονώτερον ἐξαρθῇ ἢ ἔννοια αὐτῶν, οἷον virtutes oratoriae (ἀρεταὶ ῥητορικαί), delectatiōnes (ἡδοναί), odia (μίσση).

γ') Τὰ περιληπτικά vulgus (ὄχλος), plebs (πληθὺς).

δ') Τὰ σημαίνοντα ὕλην : aurum (χρυσός), ferrum (σίδηρος).

ε') Τὰ meridiēs (μεσημβρία), vesper (ἑσπέρα), ver (ἔαρ), iustitium (δικαιοστάσιον), letum (θάνατος), specimen (δείγμα).

2) Pluralia tantum εἶναι

α') Τὰ ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀπαντῶντα κύρια ὀνόματα : Athēnae (Ἀθῆναι), Gabii (Γάβιοι), Ueji (Οὐῆια, Βῆϊοι).

β') Τὰ πλεῖστα ὀνόματα τῶν ἑορτῶν : Saturnalia (Κρόνια), Bacchanalia (Διονύσια).

γ') τὰ κάτωθι συνηθέστατα ὀνόματα :

arma orum (ὄπλα)	liberi orum (τέκνα)
angustiae arum (στενὴ δίοδος)	majōres orum (πρόγονοι)
calendae arum (ἡ πρώτη ἐκά- [στου μηνός])	manes ium (σκιαὶ τεθνεώτων, [νεκροὶ])
divitiae arum (πλοῦτος)	moenia ium (τεῖχος)
epūlae arum (δειπνον)	Nonae arum (Νῶναι)
excubiae arum (φρουρά, φυ- [λακή])	nuptiae arum (γάμος)
exuviae arum (σκῦλα)	nugae arum (φλυαρία)
fasti orum (ἡμερολόγιον)	nundinae arum (ἡ ἡμέρα τῆς [ἀγοράς])
fauces ium (φάρυγγς)	posterī orum (οἱ ἀπόγονοι)
feriae arum (ἑορταί)	procēres ium (οἱ πρωτεύοντες, [οἱ μεγιστᾶνες])
gemini orum (δίδυμοι)	reliquiae arum (λείψανα)
idus ium (Εἰδοί)	superi orum (οἱ ἄνω θεοὶ [δοῦ])
indutiae arum (ἀνακωχή)	tenēbrae arum (σκότος)
inferi orum (οἱ κάτω, οἱ ἐν Ἄ- [δοῦ])	viscera rum (τὰ σπλάγχνα)
insidiae arum (ἐνέδρα)	

§ 45. Οὐσιαστικά τινα ἔχουσιν ἄλλην σημασίαν ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ ἄλλην ἐν τῷ πληθυντικῷ.

aedes is. (ναὸς)	aedes ium (οἶκος)
auxilium i (βοήθεια)	auxilia orum (ἐπικουρικὸν στρα- [τευμα])
castrum i, castellum i (φρού- [ριον])	castra orum (στρατόπεδον)
comitium i (ὁ ἐν τῇ ὁμοαῖκῇ ἀγορᾷ τόπος ἐν ᾧ συνήρχετο ἡ ἐκκλησία τοῦ λαοῦ)	comitia orum (ἡ ἐκκλησία αὐτῆ)
coria ae (ἀφθονία)	coriae arum (στράτευμα)
fortūna ae (τύχη)	fortūnae arum (τὰ τῆς τύχης [ἀγαθὰ])
impedimentum i (κόλυμα)	impedimenta orum (κωλύματα, [ἀποσκευαί])
littera ae (γράμματα)	litterae arum (τὰ γράμματα καὶ [ἡ ἐπιστολή])
opēra ae (κόπος)	opērae arum (ἐργάται)
rostrum i (ῥάμφος τῶν πτη- [νῶν, ἔμβολον τῶν νεῶν])	rostra orum (ῥάμφη, ἔμβολα, τὸ ἐν τῇ ὁμοαῖκῇ ἀγορᾷ δημόσιον βῆμα)

2) Ἑλλειπτικά κατὰ πτώσεις.

§ 46. Τὰ συνηθέστερα τούτων εἶναι

fas (ὄσιον) nefas (ἀνόσιον)	ἔχουσι μόνον ὀνομαστικὴν καὶ αἰ- τιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ
dicis γενικὴ ἐνικοῦ	ἐν τῇ φράσει dicis causā ἢ dicis gratiā (λόγου χάριν, διὰ τὸν τύπον)
fors ὀνομαστικὴ καὶ forte ἀφαιρετικὴ ἐνικοῦ	(τύχη)
infitias αἰτιατικὴ πληθυντικὴ ἐν τῇ φράσει	infitias ire (ἀρ- νεῖσθαι)
nauci γενικὴ ἐνικοῦ	homo non nauci (ἄνθρωπος οὐτιδανός)
pondo ἀφαιρετικὴ (κατὰ τὸ βάρος)	auri quinque (librae) pondo (χρυσῶν 5 λίτραι τὸ βάρος)
sponte ἀφαιρετικὴ ἐνικοῦ	mea sponte (ἐμῇ βουλήσει), sua sponte (οἰκειᾷ βουλήσει)
vis (βία, δύναμις), vim, vi.	Πληθυν. vires, virium, viribus...

Β'. Πλεονάζοντα (abundantia)

§ 47. Πλεονάζοντα λέγονται τὰ ἔχοντα διπλοῦς τύπους ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ· εἶναι δὲ τριῶν εἰδῶν.

α') Τὰ ἔχοντα τὴν αὐτὴν κλίσιν καὶ διάφορον γένος, οἷον
bacūlus i καὶ bacūlum i (βακτηρία)
callus i καὶ callum i (τύλος, κάλλος)
clipeus i καὶ clipeum i (ἀσπίς)
pileus i καὶ pileum i (πῖλος)

β') Τὰ ἔχοντα διάφορον κλίσιν καὶ τὸ αὐτὸ γένος, οἷον
elephantus i καὶ elephas antis (ἐλέφας)
barbaria ae καὶ barbaries ei (βαρβαρότης)
duritia ae καὶ durities ei (σκληρότης)
luxuria ae καὶ luxuries ei (τροφή)
materia ae καὶ materies ei (ὕλη)
mollitia ae καὶ mollities ei (μαλακότης)
plebs plebis καὶ plebes ei (πληθὺς)

γ') Τὰ ἔχοντα διάφορον κλίσιν καὶ διάφορον γένος, οἷον
alimonia ae καὶ alimonium i (τροφή)
penus us θηλ καὶ penus dris οὐδ. τῆς γ' καὶ penum i
 οὐδ. τῆς β' (τροφή, τὰ ἐπιτήδεια)
tapētum i καὶ tapes etis (τάπης).

§ 48. Εἰς τὰ πλεονάζοντα δύνανται νὰ ἀναχθῶσι καὶ τὰ ἑτερογενῆ (*heterogenea*) καὶ τὰ ἑτερόκλιτα (*heteroclita*).

1) Ἐτερογενῆ λέγονται ὅσα χωρὶς νὰ μεταβάλλωσι κλίσιν ἔχουσιν ἄλλο γένος ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ ἄλλο ἐν τῷ πληθυντικῷ, οἷον
frenum i (χαλινὸς) πληθ. *freni καὶ frena*
jocus i (παιδιά) » *joci καὶ joca*
locus i (τόπος) » *loci* (χωρίον βιβλίου), *loca*
Tartārus i (Τάρταρος) » *Tartāra*

2) Ἐτερόκλιτα λέγονται ὅσα ἐκ μιᾶς ὀνομαστικῆς ὁρμώμενα σχηματίζουσι πτώσεις τινὰς κατὰ κλίσιν διάφορον τῆς ὑπὸ τῆς ὀνομαστικῆς δηλουμένης. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ὀνόματα

ficus (συκῆ) καὶ *laurus* (δάφνη) τῆς β'. κλίσεως, ἀλλὰ λαμβάνουσι καὶ ἐκ τῆς δ' τὰς εἰς *us* καὶ *u* ληγουσας πτώσεις

vas vasis οὐδ. (ἀγγεῖον) ἐν τῷ ἐνικῷ κατὰ τὴν γ' κλίσειν, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὴν β', vasa, vasorum, vasis
 jngerum i (πλέθρον) ἐν τῷ ἐνικῷ κατὰ τὴν β' κλίσειν, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὴν γ' jugera, jugerum, jugeribus
 requies ētis (ἀνάπαυλα, ἡσυχία) κατὰ τὴν γ' κλίσειν, ἀλλὰ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ ἀφαιρετικὴν καὶ κατὰ τὴν ε' requiem, requie.

Γ'. Ἄκλιτα (indeclinabilia)

§ 49. Ἄκλιτα εἶναι

α') Τὰ ὀνόματα τῶν γραμμιάτων[†] jota (ἰῶτα)

β') Ξενικά τινα ὀνόματα Adam (Ἄδὰμ)

γ') Τὰ ὀνόματα secus (γένος), mane (πρωΐα), instar (σχῆμα).

Δ'. Ἀνόμαλα κατὰ τὴν κλίσειν

§ 50. Ὀνόματά τινα τῆς γ' κλίσεως σχηματίζουσι τύπους τινὰς καὶ ἐξ ἄλλου θέματος. Τὰ συννηθέστερα τούτων εἶναι τὰ ἑξῆς :

Juppiter (Ζεύς), Jovis, Jovi, Jovem, Juppiter, Jove
 caro (κρέας) carnis, carni κτλ. Πληθ. carnes, carniūm, carniibus κτλ.

bos (βοῦς) bovis, hovi κτλ. Πληθ. boves, γεν. boum, δοτ. καὶ ἀφαιρ. bōbus καὶ būbus

jecur (ἥπαρ), jecōris καὶ jecinōris, δοτ. jecōri καὶ jecinōri κτλ.

iter (ὁδός), itinēris κτλ. Πληθ. itinera.

senex (γέρον) γεν. senis, seni, senem, sene. Πληθ. senes senum, seniibus

nix (χιών), nivis, nivī κτλ. Πληθ. nives, nivium κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ἐπίθετα (adjectiva)

§ 51. Τὰ ἐπίθετα διαιροῦνται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ εἰς τρικατάληκτα, δικατάληκτα καὶ μονοκατάληκτα.

Τὰ τρικατάληκτα ἐπιθέτα λήγουσιν εἰς
 α') us, a, um : bonus, a, um (ἀγαθός), clarus, a, um (ἔνδοξος)
 β') er, (e) ra, (e) rum, liber, libera, liberum (ἐλεύθερος),
 piger, pigra, pigrum (νωθρός).

γ') er, (e) ris, (e) re : celer, celeris, celere (ταχύς), acer,
 acis, acre (ὀξύς).

Τὰ δικατάληκτα λήγουσιν εἰς is διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θη-
 λυκὸν καὶ e διὰ τὸ οὐδέτερον, fortis, forte (ἰσχυρός).

α') x γεν. cis : audax ācis (τολμηρός)

β') r γεν. ris : pauper ĩris (πτωχός)

γ') l γεν. lis : vigil ĩlis (ἄγρυπνος)

δ') ans γεν. antis : elegans antis (ἐξαιρέτος)

ε') ens γεν. entis : prudens entis (συνετός)

στ') us γεν. ĩris : vetus ĩris (παλαιός)

ζ') es γεν. ĩtis : dives ĩtis (πλούσιος)

§ 52. *Εκ τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὰ λήγοντα εἰς us,
 a, um καὶ er, (e) ra, (e) rum κλίνουσι τὸ μὲν ἀρσενικὸν καὶ
 οὐδέτερον κατὰ τὴν β' κλίσιν, τὸ δὲ θηλυκὸν κατὰ τὴν α'. Τὰ
 δὲ τρικατάληκτα εἰς er, (e) ris, (e) re ὡς καὶ πάντα τὰ δι-
 κατάληκτα καὶ μονοκατάληκτα κλίνονται εἰς πάντα τὰ γένη
 κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

§ 53. Κλίσις τῶν εἰς us, a, um καὶ er, (e) ra (e) rum
 ἐπιθέτων.

Singularis

Nom.	clar- us ✓	clar- a ✓	clar- um	liber	liber- a	liber- um
Gen.	clar- ī	clar- ae	clar- ī	liber- ī	liber- ae	liber- ī
Dat.	clar- ō	clar- ae	clar- ō	liber- ō	liber- ae	liber- ō
Acc.	clar- um	clar- am	clar- um	liber- um	liber- am	liber- um
Voc.	clar- e	clar- a	clar- um	liber	liber- a	liber- um
Abl.	clar- ō	clar- ā	clar- ō	liber- ō	liber- ā	liber- ō

Pluralis

Nom.	clar- ī ✓	clar- ae ✓	clar- a	liber- ī	liber- ae	liber- a
Gen.	clar- ōrum	clar- arum	clar- orum	liber- orum	liber- arum	liber- orum
Dat.	clar- īs	clar- īs	clar- īs	liber- īs	liber- īs	liber- īs
Acc.	clar- ōs	clar- ās	clar- a	liber- ōs	liber- ās	liber- a
Voc.	clar- ī	clar- ae	clar- a	liber- ī	liber- ae	liber- a
Abl.	clar- īs	clar- īs	clar- īs	liber- īs	liber- īs	liber- īs

Singularis

Pluralis

Nom. piger	pigr-a	pigr-um	pigr-ī	pigr-ae	pigr-a
Gen. pigr-ī	pigr-ae	pigr-ī	pigr-ōrum	pigr-ārum	pigr-ōrum
Dat. pigr-ō	pigr-ae	pigr-ō	pigr-īs	pigr-īs	pigr-īs
Acc. pigr-um	pigr-am	pigr-um	pigr-ōs	pigr-ās	pigr-a
Voc. piger	pigr-a	pigr-um	pigr-ī	pigr-ae	pigr-a
Abl. pigr-ō	pigr ā	pigr-ō	pigr-īs	pigr-īs	pigr-īs

Κατὰ τὸ liber κλίνεται καὶ τὸ μοναδικὸν satur, satūra, satūrūm (πλήρης), τὸ δὲ dexter (δεξιὸς) ἔχει dextera καὶ dextra dextērūm καὶ dextrum.

ΣΗΜ. Τὰ εἰς er ἐπίθετα προήλθον ἐκ τῶν εἰς rus ἐπιθέτων ὅπως τὰ εἰς er οὐσιαστικά ἐκ τῶν εἰς rus οὐσιαστικῶν διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ us καὶ e ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ: liber (us) liber (e) ὅσα δὲ τούτων πρὸ τοῦ rus εἶχον σύμφωνον, ταῦτα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ us καὶ e ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ r φωνήεν e pigr (us) piger, pigrā, pigrum.

§ 54. Τὰ κάτωθι ἐπίθετα καὶ ἐπιθετικά ἀντωνυμῖαι εἰς us, a, um καὶ er, (e) ra, (e) rum σχηματίζουσιν ἀνωμαλῶς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς īus καὶ τὴν δοτικὴν εἰς ī.

solus, a, um (μόνος)	γεν.	solūs	δοτ.	solī
totus, a, um (ὅλος)	»	totūs	»	totī
ullus, a, um (τις)	»	ullūs	»	ullī
nullus, a, um (οὐδεὶς)	»	nullūs	»	nullī
alius, a, ud (ἄλλος)	»	alūs	»	aliī
uter, tra, trum (πότερος)	»	ūtrūs	»	ūtrī
alter ēra, ērum (ἕτερος)	»	altērūs	»	alterī
neuter, tra, trum (οὐδέτερος)	»	nēūtrūs	»	nēūtrī

ΣΗΜ. Τὸ ī τῆς γενικῆς īus πολλάκις παρὰ ποιηταῖς εὐρίσκεται βραχύ: alterūs, ūtrūs.

§ 55. Κλίσις τῶν τριτοκλίτων ἐπιθέτων.

Τὰ κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλινόμενα ἐπίθετα ἔχουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ī, ἐν τῇ γενικῇ πληθυντικῇ īum, καὶ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐδέτερον ia. Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα:

	Singularis			Pluralis	
Nom.	ācer	acr- is	acr- e	acr-ēs	acr- ia
Gen.		acr- is		acr- ium	
Dat.		acr- ī		acr- ībus	
Acc.		acr- em	acr- e	acr-ēs	acr- ia
Voc.	acer	acr- is	acr- e	acr-ēs	acr- ia
Abl.		acr- ī		acr- ībus	

Nom.	fort- is	fort- e	fort-ēs	fort- ia
Gen.		fort- is		fort- ium
Dat.		fort- ī		fort- ibus
Acc.		fort- em	fort- e	fort-ēs
Voc.		fort- is	fort- e	fort-ēs
Abl.		fort- ī		fort- ibus

Nom.	felix (εὐτυχής)		felic-ēs	felic- ia
Gen.		felic- is		felic- ium
Dat.		felic- ī		felic- ībus
Acc.		felic- em	felix	felic-ēs
Voc.		felix		felic-ēs
Abl.		felic- ī		felic- ībus

ΣΗΜ. Τὰ εἰς er τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως celer, eris, ere (ταχύς), acer, cris, cre (ὄξύς), celēber, bris, bre (περίφημος) equester, stris, stre (ἵππικός) κτλ. ἦσαν κατ' ἀρχάς δικατάληκτα (celeris ἄρσ. καὶ θηλ. celere οὐδ. acris ἄρσ. καὶ θηλ. acre οὐδ. κτλ.), εἶτα ὅμως τὰ ἄρσενικά ἀπέβαλον τὴν κατάληξιν is τῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ οὕτω ἐμφανίζονται ὡς τρικατάληκτα, π. χ. celer (is), celeris, celere· ἐὰν δὲ πρὸ τοῦ r ὑπῆρχεν ἕτερον σύμφωνον τότε ἀνεπτύχθη μετὰ αὐτῶν ἕ π.χ. acr (is) acēr, acris, acre.

Ἐνωμαλίαι

§ 56. Τὰ κάτωθι ἐπίθετα ἔχουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ ε, ἐν τῇ πληθυντικῇ γενικῇ um καὶ ἐν τῇ πληθυντικῇ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τῶν οὐδετέρων a vetus ēris (παλαιός), vetere, veterum, vetera dives divītis (πλούσιος), divite, divitum

pauper *ēris* (πτωχός), *paupere*, *pauperum*
princeps principis (πρόεδρος), *principe*, *principum*
particeps cīpis (μέτοχος), *participe*, *participum*
compos compōtis (ἐγκρατής), *sospes sospitis* (σῶς, ἀκέρατος),
superstes superstitis (παρών, ἐπιζῶν), *caelebs caelībis* (ἄ-
 γαμος).

ΣΗΜ. Τὸ *inops inōpis* (ἐνδεής) ἔχει ἀφαιρετικὴν *inopī*, γεν πληθ. *inopum* ὁμοίως τὸ *memor memōris* (μνήμων) *memōri*, *memorum*.

§ 57. Τὰ ἐπίθετα λαμβανόμενα ὡς κύρια ὀνόματα ἔχουσι ἀφαιρετικὴν *e*, οἷον *Felix Felīce* (Φῆλιξ), *Celer Celere* (Κέ-
 λερο), ὁμοίως τὰ εἰς *ans* καὶ *ens* ἐπίθετα οὐσιαστικῶς λαμβι-
 νόμενα εἰς δῆλωσιν προσώπου: *adulescens adulescentis* (νεα-
 νίας), *infans infantis* (νήπιον) π. χ. *ab adulescente magnae*
res gestae factae sunt (ὑπὸ τοῦ νεανίου μεγάλα ἔργα ἐγέ-
 νοντο)—*ab infante quies domus perturbatur* (ὑπὸ τοῦ νηπίου
 ἡ ἡσυχία τοῦ οἴκου διαταράσσεται).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

§ 58. Κλίσις τῶν μετοχῶν

Αἱ μετοχαὶ εἰς *us* τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ πα-
 θητικοῦ παρακειμένου κλίνονται κανονικῶς κατὰ τὰ εἰς *us*, *a*,
um ἐπίθετα, οἷον *amatūrus*, *a*, *um* (ἀγαπήσων), *amatus*, *a*,
um (ἡγαπημένος).

Αἱ μετοχαὶ εἰς *ans antis* καὶ *ens entis* τοῦ ἐνεργητικοῦ
 ἐνεστῶτος κλίνονται κατὰ τὰ εἰς *ans antis* καὶ *ens entis* μο-
 νοκατάληκτα ἐπίθετα. Καὶ ὅταν μὲν λαμβάνονται ὡς κυρίως
 μετοχαὶ ἢ εἰς δῆλωσιν προσώπου ἔχουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρε-
 τικῇ *e*, οἷον *errans* (πλανώμενος) *errante*, *errantium*, *erran-*
tia,—*sapiens* (σοφός) *a sapiente*· ὅταν δὲ λαμβάνονται ὡς
 ἐπίθετα ἔχουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ἀφαιρετικῇ *i*, οἷον *constans* (εὐ-
 σταθής) *constanti*, *constantium*, *constantia* π. χ. *ab ho-*
mine per silvam errante fons aquae dulcis visa est (ὑπ' ἀν-
 δρὸς ἀνὰ τὸ δάσος πλανωμένου παρατηρήθη πηγὴ γλυκέος
 ὕδατος)—*A constanti viro omnis difficultas superatur* (ὑπὸ
 τοῦ εὐσταθοῦς ἀνδρὸς πᾶσα δυσκολία ὑπερνικᾶται).

Παράθεσις τῶν ἐπιθέτων

§ 59. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ οἱ βαθμοὶ τῆς συγκρίσεως (*gradus*

comparationis) εἶναι τρεῖς : ὁ θετικὸς (gradus positivus), ὁ συγκριτικὸς (gr. comparativus) καὶ ὁ ὑπερθετικὸς (gr. superlativus).

§ 60. Τὰ συγκριτικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένων τῶν καταλήξεων *i* καὶ *is* τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἰς *ior* διὰ τὸ ἄρσ. καὶ θηλ. καὶ *ius* διὰ τὸ οὐδέτερον, οἶον

longus (μακρὸς) *long-i long-ior, long-ius*

celer (ταχὺς) *celer-is, celer-ior, celer-ius*

acer (ὀξύς) *acr-is acr-ior, acr-ius*

brevis (βραχὺς) *brev-is, brev-ior, brev-ius*

felix (εὐτυχής) *felīc-is, felic-ior, felic-ius*

Κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

Singularis

Pluralis

Nom.	<i>long-ior</i>	<i>long-ius</i>	<i>long-iōres</i>	<i>long-iōra</i>
Gen.	<i>long-iōris</i>		<i>long-iōrum</i>	
Dat.	<i>long-iōri</i>		<i>long-ioribus</i>	
Acc.	<i>long-iōrem</i>	<i>long-ius</i>	<i>long-iōres</i>	<i>long-iōra</i>
Voc.	<i>long-ior</i>	<i>long-ius</i>	<i>long-iōres</i>	<i>long-iōra</i>
Abl.	<i>long-iōre</i>		<i>long-ioribus</i>	

Τὰ ὑπερθετικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένων τῶν καταλήξεων *i* καὶ *is* τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἰς *issimus, issima, issimum*, οἶον

longus *long-i long-issimus a, um*

brevis *brev-is brev-issimus a, um*

felix *felic-is felic-issimus a, um*

§ 61. Ἀνωμαλῖαι.

α') Τὰ εἰς *er* ἐπίθετα σχηματίζουσι τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως *rimus, rima, rimum* εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν τοῦ ἄρσενικοῦ, οἶον

celer celer-rimus, rima, rimum

pulcher (ὠραῖος) *pulcher-rimus, rima, rimum*

β') Τὰ ἐπίθετα *facilis* (εὐκόλος), *difficilis* (δύσκολος), *similis* (ὅμοιος), *dissimilis* (ἀνόμοιος), *humilis* (ταπεινός), *gracilis* (ισχνός), σχηματίζουσι τὸ ὑπερθετικὸν μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως *is* τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἰς *līpius, lima, limum*,

οἷον facilis, facil-is, facil-ior facil-limus a, um, similis sim-il-is, simil-ior, simil-limus a, um.

γ') Τὰ εἰς dīcus, fīcus καὶ vōlus σύνθετα ἐπίθετα (ἔχοντα ὡς β' συνθετικὸν τὸ ῥῆμα dico=λέγω, facio=ποιῶ, volo=βούλομαι) σχηματίζουνσι τὰ παραθετικά μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως ἰ τῆς γενικῆς τοῦ ἑνικοῦ διὰ μὲν τὸ συγκριτικὸν εἰς ent-ior, entius, διὰ δὲ τὸ ὑπερθετικὸν εἰς entissimus a, um οἷον, maledīcus (κακολόγος) maledic-i, maledic-entior, maledic-entissims

magnifīcus (μεγαλοπρεπῆς) magnific-i, magnific-entior, magnific-entissimus

benevōlus (εὐμενῆς) benevol-i, benevol-entior, benevol-entissimus.

Κατ' ἀναλογίαν τούτων καὶ τὸ provīdus (προνοητικὸς) provid-entior, provid-entissimus, egēnus (ἐνδεής), egentior, egentissimus

δ') τὰ κάτωθι ἐπίθετα σχηματίζουνσιν ἀνωμάλως τὰ παραθετικά,

bonus (ἀγαθός) melior (ἀμείνων) optimus (ἄριστος)

malus (κακός) peior (χείρων) pessimus (χείριστος)

magnus (μέγας) maior (μείζων) maximus (μέγιστος)

parvus (μικρός) minor (ἐλάσσων) minimus (ἐλάχιστος)

multus (πολύς) plus (οὐδ. πλέον) plurimus (πλεῖστος)

dīves (πλούσιος) divitior καὶ ditior, divitissimus καὶ ditissimus

nequāquam (οὐτιδανός), nequior (οὐδαμινώτερος), nequissimus (οὐδαμινώτατος)

frugi (χρηστός), frugalior, frugalissimus

dexter (δεξιός), dextior, dextimus

sinister (ἀριστερός), sinisterior, sinistimus

matūrus (ῥοῖμος), maturior, maturissimus καὶ maturrimus.

ΣΗΜ. Τοῦ plus (συγκριτ. τοῦ multus) εἶναι ἐν χρήσει εἰς μὲν τὸν ἑνικὸν μόνον ἢ ὀνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ οὐδετέρου plus καὶ ἡ γενικῇ plūris (μόνον ὡς γενικῇ τοῦ τμήματος), εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν πᾶσαι αἱ πτώσεις: ἄρσ. καὶ θηλ. ὀνομ. plures, γεν. plurium κτλ., οὐδ. ὀνομ. plura, γεν. plurium κτλ.

§ 62. Τὰ συγκριτικά καὶ ὑπερθετικά τῶν ἐπιθέτων σχηματίζονται ἐνίοτε περιφραστικῶς διὰ τοῦ magis (μᾶλλον), maxime

(μάλιστα) μετὰ τοῦ θετικοῦ· τοῦτο συμβαίνει κανονικῶς εἰς τὰ εἰς us ἐπίθετα τὰ ἔχοντα πρὸ τοῦ us φωνῆν, οἷον idoneus (ἄρ-
μόδιος), magis idoneus (ἄρμοδιώτερος), maxime idoneus (ἄρ-
μοδιώτατος).

§ 63. Τὰ κάτωθι παραθετικά στεροῦνται θετικοῦ

(citra) citior (ὁ ἐγγυτέρω),	citimus (ὁ ἐγγυτάτω)
(ultra) ulterior (ὁ πέραν),	ultimus (ὁ ἔσχατος)
(prope) propior (ἐγγύτερος),	proximus (ἐγγύτατος)
(intra) interior (ἐνδότερος),	intimus (ἐνδότετος)
— deterior (χείρων),	deterimus (χειρίστος)
— prior (πρότερος),	primus (πρώτος)
— potior (κρείσσων),	potissimus (κράτιστος)
— ocior (ὠκύτερος),	ocissimus (ὠκύτατος)

§ 64. Τὰ κάτωθι ἐπίθετα ἔχουσι διπλοῦν ὑπερθετικὸν
exterus (ὁ ἔξω) exterior (ἐξώτερος), extrēmus καὶ extimus
(ὁ ἐξώτατος)

inferus (ὁ κάτω), inferior (κατώτερος), infimus καὶ imus (κα-
τώτατος)

superus (ὁ ἄνω), superior (ὑπέριος), suprēmus καὶ summus
(ὑπατος, ὕψιστος)

posterus (ὁ ὕστερον), posterior (ὕστερος), postrēmus καὶ pos-
timus (ὕστατος, ἔσχατος).

§ 65. Τὰ κάτωθι ἐπίθετα στεροῦνται συγκριτικοῦ.

falsus (ψευδής) falsissimus
diversus (διάφορος, ἐναντίος) diversissimus
inclitus (ἐνδοξος, περικλυτός) inclitissimus
invitus (ἄκων) invitissimus
sacer (ιερός) sacerrimus
novus (νέος) novissimus
nuperus (νεαρός) nuperrimus
vetus (παλαιός) (vetustior) veterrimus.

Ὑπερθετικοῦ δὲ στεροῦνται τὰ ἐπίθετα adolescens (νέος)
συγκρ. adolescentior, juvenis (νέος), συγκρ. juvenior καὶ ju-
nior, senex (γέρον), συγκρ. senior καὶ τὰ πλείστα τῶν ἀπὸ
ῥημάτων παραγομένων εἰς ilis ἐπιθέτων· π. χ. agilis (εὐκίνη-
τος), credibilis (πιστευτός), docilis (εὐμαθής).

§ 66. Δὲν σχηματίζουσι παραθετικά τὰ ἐπίθετα τὰ ση-
μαίνοντα :

ὕλην, οἶον aureus (χρυσοῦς), ferreus (σιδηροῦς)
 χρόνον, οἶον matutinus (ἑωθινός), vespertinus (ἑσπερινός)
 καταγωγήν, π. χ. Romanus (ῥωμαϊκός)
 καὶ τελείαν ἢ ἀρνητικὴν ἔννοιαν π. χ. omnipotens (παν-
 τοδύναμος), mortālis (θνητός), immortalis (ἀθάνατος).

Παράθεσις τῶν ἐπιρρημάτων.

§ 67. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τὰ ἐξ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν σχηματιζόμενα εἰς ἔ, iter καὶ er ἐπιρρηματα (§ 120) σχηματίζουσι συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμόν. Καὶ ὁ μὲν συγκριτικὸς εἶναι αὐτὸ τὸ οὐδέτερον τοῦ ἑνικοῦ τοῦ συγκριτικοῦ τῶν ἐπιθέτων, ὁ δὲ ὑπερθετικὸς σχηματίζεται ἐκ τοῦ ὑπερθετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου μεταβολῇ τῆς καταλήξεως ἰ τῆς γενικῆς εἰς e (σπανίως εἰς o ἢ εἰς um) π. χ.

recte (ὀρθῶς), rectius, rectissime
 facile (εὐκόλως), facilius, facillime
 bene (εὖ, καλῶς), melius, optime
 male (κακῶς), peius, pessime
 misere (ἀθλίως), miserius, miserrime

Ἐὰν τὰ ἐπίθετα δὲν ἔχουσι συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμόν, τότε καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιρρημάτων ἐκφέρονται περιφραστικῶς διὰ τοῦ magis (μᾶλλον) καὶ maxime (μάλιστα), οἶον dubie (ἀμφιβόλως), magis dubie, maxime dubie.

§ 68. Τὰ μὴ ἐξ ἐπιθέτων παραγόμενα ἐπιρρηματα δὲν ἐπιδέχονται σύγκρισιν. Ἐξαιροῦνται τὰ ἑξῆς :

diu	(πολὺν χρόνον),	diutius,	diutissime
sæpe	(πολλάκις)	sæpius,	sæpissime
magnopere	(μεγάλως),	magis,	maxime
nuper	(νεωστί),	—	nuperrime
prope	(ἐγγύς),	propius,	proxime
satis	(ἀρκετά),	satius (μᾶλλον)	—
temperi	(ἐγκαίρως),	temperius	—
ocīter	(ταχέως),	ocius,	ocissime.

Ἐπίσης τὰ κάτωθι στερούμενα θετικοῦ
 — deterius (χειρόν), deterrime

- potius (ἄμεινον), potissimum (ssime)
 — prius (πρότερον) primum (primo)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ἀριθμητικὰ (numeralia)

§ 69. Τὰ ἀριθμητικὰ διαιροῦνται εἰς ἐπίθετα ἀριθμητικὰ (adjectiva numeralia) καὶ εἰς ἐπιρρήματα ἀριθμητικὰ (adverbia numeralia).

Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα ὑποδιαιροῦνται α') εἰς ἀπόλυτα (cardinalia), β') εἰς τακτικά (ordinalia), γ' εἰς διανεμητικὰ (distributiva), δ') εἰς πολλαπλασιαστικὰ (multiplicativa) καὶ ε') εἰς ἀναλογικὰ (proportionalia).

ΣΗΜ. Αἱ ἐρωτηματικαὶ λέξεις εἰς ἃς ἀποκρινόμεθα δι' ἀριθμητικῶν εἶναι quot (πόσοι) ἐπὶ τῶν ἀπολύτων, quotus (πόστος) ἐπὶ τῶν τακτικῶν, quotēni (ἀνὰ πόσους) ἐπὶ τῶν διανεμητικῶν, quotuplex (ποσαπλάσιος) ἐπὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ ἀναλογικῶν καὶ quoties (ποσάκις) ἐπὶ τῶν ἐπιρρημάτων, οἷον Quot discipuli (πόσοι μαθηταί);— Decem (δέκα). Quota hora est? (πόση ὥρα ἐστίν;)—Quarta (τετάρτη) κτλ.

§ 70. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα εἶναι τὰ ἑξῆς :

	α') Ἀπόλυτα	β') Τακτικά
1	I unus, una, unum [εἷς μία, ἕν]	primus (πρῶτος)
2	II duo, duae, duo (δύο)	secundus ἢ alter, era, erum (δεύ- τερος)
3	III tres, tria (τρεις, τρία)	tertius
4	IV quattuor	quartus
5	V quinque	quintus
6	VI sex	sextus
7	VII septem	septimus
8	VIII octo	octāvus
9	IX novem	nonus
10	X decem	decimus
11	XI undecim	undecimus
12	XII duodecim	duodecimus
13	XIII tredċim	tertius decimus
14	XIV quattuordċim	quartus decimus

15	XV	quindēcim	quintus decimus
16	XVI	sedēcim ἢ decem et sex	sextus decimus
17	XVII	septendēcim ἢ de- cem et septem	septimus decimus
18	XVIII	duodeviginti ἢ de- cem et octo	duodevicesimus ἢ octavus deci- mus
19	XIX	undeviginti ἢ de- cem et novem	undevicesimus ἢ nonus decimus
20	XX	viginti	vicesimus
21	XXI	viginti unus	vicesimus primus
30	XXX	triginta	tricesimus
40	XL	quadraginta	quadragesimus
50	L	quingenta	quingagesimus
60	LX	sexaginta	sexagesimus
70	LXX	septuaginta	septuagesimus
80	LXXX	octoginta	octogesimus
90	XC	nonnaginta	nonagesimus
100	C	centum	centesimus
200	CC	ducenti, æ, a	ducesimus
300	CCC	trecenti, æ, a	trecesimus
400	CCCC	quadringenti, æ, a	quadringentesimus
500	D(I)C	quingenti, æ, a	quingentesimus
600	DC	sescenti, æ, a	sescentesimus
700	DCC	septingenti, æ, a	septingentesimus
800	DCCC	octingenti, æ, a	octingentesimus
900	DCCCC	nongenti, æ, a	nongentesimus
1000	M(CI)C	mille	millesimus
2000	MMἢ(I)C(I)	duo milia	bis millesimus
3000	MMM	tria milia	ter millesimus
5000	I)C)C	quinque milia	quinqies millesimus
10000	CCI)C)C	decem milia	decies millesimus
50000	I)C)C)C	quingenta milia	quingages millesimus
100000	(CCI)C)C)C	centum milia	centies millesimus

γ') Διανεμητικά

1	singuli, æ, a (ἀνά ἕνα)	7	septeni
2	bini, æ, a (ἀνά δύο)	8	octoni
3	terni (trini) (ἀνά τρεῖς)	9	noveni
4	quaterni	10	deni
5	quini	11	undēni
6	seni	12	duodēni

13	terni deni	100	centēni
14	quaterni deni	200	ducēni
15	quini deni	300	trecēni
16	seni deni	400	quadringēni
17	septeni deni	500	quingēni
18	octonideni ἢ duodevicēni	600	sescēni
19	noveni deni ἢ undevicēni	700	septingēni
20	vicēni	800	octingēni
21	viceni singuli	900	nongēni
30	tricēni	1000	singula milia
40	quadragēni	2000	bina milia
50	quingūagēni	3000	terna milia
60	sexagēni	5000	quina milia
70	septuagēni	10000	dena milia
80	octogēni	50000	quingūagēna milia
90	nonagēni	100000	centēna milia

δ') Πολλαπλασιαστικά

Τὰ ἐν χρήσει τούτων εἶναι

simplex (ἀπλοῦς)	quincuplex (πενταπλοῦς)
duplex (διπλοῦς)	septemplex (ἑπταπλοῦς)
triplex (τριπλοῦς)	decemplex (δεκαπλοῦς)
quadruplex (τετραπλοῦς)	centuplex (ἑκατονταπλοῦς)

ε') Ἀναλογικά

Τούτων εὐχρηστοὶ εἶναι

simplus (ἀπλοῦς)	quadruplus (τετραπλάσιος)
duplus (διπλάσιος)	octuplus (ὀκταπλάσιος)
triplus (τριπλάσιος)	

§ 71. Τὰ ἀριθμητικά ἐπιρρήματα εἶναι τὰ ἐξῆς :

1	semel (ἅπαξ)	8	octies
2	bis (δίδ)	9	novies
3	ter (τρί)	10	decies
4	quater	11	undecies
5	quinquies	12	duodecies
6	sexies	13	ter decies ἢ tredecies
7	septies	14	quaterdecies ἢ quattuordecies

15	quinquies decies ἢ quindecies	200	ducenties
16	sexies decies ἢ sedecies	300	trecenties
17	septies decies	400	quadringenties
18	duodevicies ἢ octies decies	500	quingenties
19	undevicies ἢ novies decies	600	sescenties
20	vicies	700	septingenties
21	vicies semel ἢ semel et vicies	800	octingenties
30	trices	900	nongenties
40	quadragies	1000	millies
50	quinguagies	2000	bis millies
60	sexagies	3000	ter millies
70	septuagies	5000	quinquies millies
80	octogies	10000	decies millies
90	nonagies	50000	quinguagies millies
100	centies	100000	centies millies

§ 72. Ἐπὶ τῶν ἀριθμητικῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

1) Τὰ ἀπόλυτα εἶναι ἄκλιτα. Κλιτὰ εἶναι μόνον τὸ unus, una, unum, ὅπερ κλίνεται ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ, τὸ duo, duae, duo καὶ tres, tria ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ καὶ αἱ ἑκατοντάδες ἀπὸ τοῦ ducenti μέχρι τοῦ nongenti, αἵτινες κλίνονται ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὰ εἰς us, a, um ἐπίθετα.

Τὰ unus duo καὶ tres κλίνονται ὡς ἑξῆς :

	Singularis			Pluralis		
Nom.	unus	una	unum	unī	unae	una
Gen.		unīus		unōrum	unārum	unōrum
Dat.		unī			unīs	
Acc.	unum	unam	unum	unos	unas	una
Voc.	une	una	unum	unī	unae	una
Abl.	uno	una	uno		unīs	
Nom.	duo,	duae,	duo	trēs		tria
Gen.	duōrum,	duārum,	duōrum		trium	
Dat.	duōbus,	duābus,	duōbus		tribus	
Acc.	duo ἢ duos,	duas,	duo	trēs		tria
Abl.	duōbus,	duābus,	duōbus		tribus	

Τὸ mille εἶναι ἐπίθετον ἄκλιτον, π. χ. mille milites (χίλιοι στρατιῶται), mille militum (χιλίων στρατιωτῶν), τὸ δὲ milia (ἀρχαιότερον millia) εἶναι οὐσιαστικὸν πληθυντικὸν γένους οὐδετέρου κλινόμενον κατὰ τὸ tria· π. χ. quattuor milia militum (τέσσαρες χιλιάδες στρατιωτῶν).

ΣΗΜ. Τὸ unus ἀπαντᾷ ἐν τῷ πληθυντικῷ

α') Ὅταν συνάπτηται μὲ οὐσιαστικά pluralia tantum (§ 44,2) π. χ. unae nuptiae (εἰς γάμος)

β') ὅταν σημαίη μόνος : uni Suēbi (μόνοι οἱ Σουήβοι)

γ') ὅταν σημαίη ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος· Lacedaemonii septingentos annos unis moribus et legibus utebantur (οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ ἑπτακόσια ἔτη τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ νόμους μετεχειρίζοντο).

δ') ὅταν σημαίη οἱ μὲν ἐν τῇ φράσει uni... alteri (οἱ μὲν... οἱ δέ).

Τὰ τακτικά, διανεμητικά καὶ ἀναλογικά κλίνονται κατὰ τὰ εἰς us, a, um ἐπίθετα, τὰ διανεμητικά ὅμως πλὴν τοῦ singuli ἔχουσι τὴν γενικὴν πληθυντικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ οὐδετέρου εἰς um ἀντὶ ὄrum, π. χ. binum, binarum, binum· τέλος τὰ πολλαπλασιαστικά κλίνονται ὡς τὰ μονοκατάληκτα εἰς x ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως.

2) Τὰ διανεμητικά εἶναι ἐν χρήσει

α') ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, π. χ. bini milites (ἀνὰ δύο στρατιώτας)

β') ἀντὶ τῶν ἀπολύτων (πλὴν τοῦ singuli καὶ terni) ὅταν συνάπτονται μὲ οὐσιαστικά pluralia tantum, π. χ. bina castra (δύο στρατόπεδα), ἀλλὰ duo castra (δύο φρούρια) καὶ

γ') ἐν τῷ πολλαπλασιασμῷ π. χ. bis bina sunt quattuor ($2 \times 2 = 4$)

2) Οἱ σύνθετοι ἀριθμοὶ μέχρι μὲν τοῦ 100 ἐκφέρονται κατὰ δύο τρόπους, ἢ προτασσομένου τοῦ μικροτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ μεγαλυτέρου, μεσολαβοῦντος τοῦ et, ac, atque (καί), ἢ προτασσομένου τοῦ μεγαλυτέρου, καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ μικροτέρου μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ et, ac, atque, π. χ. quinque et quadraginta ἢ quadraginta (et) quinque (45). Πέραν δὲ τοῦ 100 προτάσσεται πάντοτε ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος· καὶ ἂν μὲν οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο μόνον, τότε τὸ et (καί) τίθεται καὶ παραλείπεται π. χ. centum (et) viginti (120), tria milia (et) trecenti milites (3300 στρατιῶται)· ἂν δὲ οἱ

ἄριθμοι εἶναι περισσότεροι παραλείπεται ὁ et mille ducenti octoginta milites (1280 στρατιῶται).

4) Οἱ μετὰ τῶν 8 καὶ 9 σύνθετοι ἄριθμοι 18, 19, 28, 29, κτλ. ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς ἐπομένης δεκάδος· π.χ. duo de viginti (18) (ἀρχαῖον ἐλληνικὸν δυοῖν δέοντα εἴκοσι)=undequadraginta (39) ἐνὸς δέοντα τεσσαράκοντα).

§ 73 Οἱ κλασματικοὶ ἄριθμοι ἐκφέρονται ὡς ἑξῆς

$\frac{1}{2}$	dimidia pars	$\frac{3}{4}$	tres (quartae) partes
$\frac{1}{3}$	tertia pars	$\frac{5}{9}$	quinque nonae partes
$\frac{1}{4}$	quarta pars	$4\frac{5}{8}$	quattuor et quinque octavae partes
$\frac{1}{10}$	decima pars		
$\frac{2}{3}$	duae (tertia) partes		

Δηλαδή, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, ὁ μὲν ἀκέραιος καὶ ὁ ἀριθμητὴς τοῦ κλάσματος δηλοῦνται δι' ἀπολύτων, ὁ δὲ παρονομαστὴς διὰ τακτικῶν ἀριθμητικῶν. Ἐὰν δὲ ὁ ἀριθμητὴς εἶναι ἡ μονάς, λέγεται μόνον ὁ παρονομαστὴς μετὰ τοῦ pars $\frac{1}{10}$ =decima pars, ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστὴς εἶναι μείζων τοῦ ἀριθμητοῦ κατὰ μίαν μονάδα, τότε τίθεται ὁ ἀριθμητὴς μετὰ τοῦ pars, παραλειπομένου συνήθως τοῦ παρονομαστοῦ $\frac{5}{6}$ =quinque partes.

§ 74. Οἱ Λατῖνοι ἐχρησιμοποιοῦν διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀριθμῶν τὰ ἑξῆς σημεῖα I=1, V=5, X=10, L=50, C=100, D ἢ IC=500, M=1000. Διὰ τούτων ἔγραφον τοὺς ἀριθμοὺς ἀκολουθοῦντες τοὺς ἑξῆς κανόνας

α') Πᾶς μικρότερος ἀριθμὸς προσγραφόμενος ἄλλῳ μεγαλύτερῳ ἢ ἴσος ἴσῳ σημαίνει πρόσθεσιν III=(1+1+1)3, XVI (10+5+1)16, XX(10+10)20, DCCLXXXII (500+100+50+10+10+10+1+1) 782.

β') Πᾶς μικρότερος ἀριθμὸς γραφόμενος πρὸ μεγαλύτερου σημαίνει ἀφαίρεσιν IV(5-1)4, XL(50-10)40, MCMXXVII (1000+1000-100+10+10+5+1+1) 1927

γ') Τὸ C ἀνεστραμμένον προστιθέμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ D ἢ IC ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ μηδενικὸν τῶν ἀραβικῶν σημείων D)IC=500, ICIC=5000, ICICIC=50,000.

δ') Ὁ ἀριθμὸς διπλασιάζεται ὅταν ἐξ ἀριστερῶν τῆς γραμμῆς κατὰ τὴν γραφὴν τοῦ D ὡς IC προστεθῶσι τόσα C ὅσα εἶναι τὰ ἐκ δεξιῶν: IC=500, CIC=1000, ICIC=5000, CCICIC=10000, ICICIC=50000, CCCICICIC=100000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Ἄντωνυμῖαι (pronomina)

§ 75. Αἱ ἄντωνυμῖαι εἶναι

- 1) προσωπικαὶ (pronomina personalia)
- 2) κτητικαὶ (pron. possessiva)
- 3) δεικτικαὶ (pron. demonstrativa)
- 4) ὀριστικαὶ (pron. determinativa)
- 5) ἀναφορικαὶ (pron. relativa)
- 6) ἐρωτηματικαὶ (pron. interrogativa)
- 7) ἀόριστοι (pron. indefinita)

§ 76. Προσωπικαὶ ἄντωνυμῖαι.

Αὐτα εἶναι

Singularis

	prima persona	secunda persona	tertia persona
Nom.	ἐγὼ (ἐγὼ)	σύ (σύ)	—
Gen.	μεῖ	τοῦ	αὐτοῦ
Dat.	μοί	τίβι	σὺν
Acc.	μέ	σέ	αὐτόν
Abl.	ἐμὲ	ἐξέ	αὐτοῦ

Pluralis

Nom.	ἡμεῖς	ὑμεῖς	—
Gen.	ἡμετέων, ἡμετέων	ὑμετέων, ὑμετέων	αὐτῶν
Dat.	ἡμῖν	ὑμῖν	αὐτοῖς
Acc.	ἡμᾶς	ὑμᾶς	αὐτούς
Abl.	ἡμῶν	ὑμῶν	αὐτῶν

Ἡ ἄντωνυμία *sui, sibi, se, se* λαμβάνεται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας καὶ λέγεται αὐτοπαθή: ἄντωνυμία (pronomēn reflexivam) καὶ στερεῖται ὀνομαστικῆς ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ εἰς δῆλωσιν δὲ τοῦ τρίτου προσώπου λαμβάνεται συνηθέστερον μὲν ἢ ὀριστικῆ *is, ea, id* ἐνίοτε δὲ αἱ δεικτικαὶ *ille, iste* κτλ.

ΣΗΜ. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι πλὴν τῆς tu καὶ τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τοῦ α' καὶ β' προσώπου ἐπιτείνονται διὰ τῆς συλλαβῆς met : egōmet (ἐγώγε), nosmet, tibimet, sēmet. Τὸ tu ἐπιτείνεται διὰ τοῦ te : tute (σύγε). Οἱ δὲ τύποι mē, tē, sē, ἐπιτείνονται διὰ διπλασιασμοῦ : mēme (ἐμέγε), tēte (σέγε), sese (ἐαυτόν γε).

§ 77. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

Αὗται γίνονται ἐκ τοῦ θέματος τῶν προσωπικῶν καὶ εἶναι αἱ ἑξῆς :

5) meus, a, um (ἐμός, ἐμή, ἐμόν)

2) noster, tra, trum (ἡμέτερος, α, ον)

3) tuus, a, um (σός, σή, σόν)

4) vester, tra, trum (ἀρχαϊκῶς voster) (ὕμέτερος, α, ον)

5) suus, a, um (ὄ, ἦ, τὸ ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς, ἑαυτοῦ, ὄ, ἦ, τὸ ἑαυτῶν).

Κλίνονται δὲ ὡς τὰ εἰς us, a, um καὶ er, ra, rum τρικατάληκτα ἐπίθετα.

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς

α') Ἡ κλητικὴ τοῦ meus εἶναι ἢ meus : meus animus (ψυχὴ μου), ἢ mi : mi filii (υἱέ μου).

β') Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ ἀρχαϊκῶς εἶχεν um καὶ om ἀντὶ ὄrum : maiorum, maium (τῶν ἐμῶν προγόνων).

ΣΗΜ. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι ἐπιτείνονται διὰ τῆς συλλαβῆς met ἢ pte, π.χ. meāmet facta (τὰ ἐμάγε κατορθώματα), suāpte manu (τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ).

§ 78. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἐσχηματίσθησαν τὰ δηλοῦντα τὴν πατρίδα μονοκατάληκτα ἐπίθετα (nomina patriā) nostras ātis (ἡμεδαπός) καὶ vestras, vestrātis (ὕμεδαπός) ἀποκορινόμενα εἰς τὸ ἐρώτημα cuias ātis (ποδαπός).

§ 79. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι

Αὗται εἶναι

1) hic, haec, hoc (ὄδε, ἦδε, τόδε).

2) iste, ista, istud (οὗτος, αὕτη, τοῦτο ἢ οὗτοσί).

3) ille, illa, illud (ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο).

4) talis ἀρσ. καὶ θηλ. tale (τοιούτος, τοιαύτη, τοιοῦτο).

5) tantus, tanta, tantum (τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο).

6) tot ἄκλιτον (τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα).

7) totīdem ἄκλιτον (ἕτεροι τοσοῦτοι).

Αἱ hic, iste καὶ ille κλίνονται ὡς ἐξῆς :

	Singularis	Pluralis
Nom.	hic haec hoc	hī hae, haec
Gen.	hūius	hōrum, hārum, hōrum
Dat.	huīc	hīs
Acc.	hunc hanc hoc	hōs hās haec
Abl.	hōc hāc hōc	hīs

Nom.	istē istā istud	istī istae istā
Gen.	istīus	istōrum istārum, istōrum
Dat.	istī	istīs
Acc.	istum istam istud	istōs istās istā
Abl.	istō istā istō	istīs

Nom.	illē illā illud	illī illae illā
Gen.	illīus	illōrum, illārum, illōrum
Dat.	illī	illīs
Acc.	illum, illam illud	illōs illās, illā
Abl.	illō illā illō	illīs

Αἱ ἀντωνυμῖαι talis καὶ tantus κλίνονται ὡς τὰ ὁμοίως λήγοντα ἐπίθετα.

ΣΗΜ. Οἱ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν hic, iste καὶ ille οἱ λήγοντες εἰς s ἐπιτείνονται διὰ τῆς συλλαβῆς ce, οἷον huiusce, hosce, hasce.

§ 80. Ὅριστικαὶ ἀντωνυμῖαι.

Αὗται εἶναι

1) is, ea, id (οὗτος, αὕτη, τοῦτο—αὐτός, αὐτή, αὐτό—ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο πρὸ τῶν ἀναφορικῶν).

2) idem, eādem, idem (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό : idem rex=ὁ αὐτὸς βασιλεύς) Αὕτη εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ is, ea, id καὶ τοῦ ἀκλίτου dem.

3) ipse, ipsa, ipsum (αὐτός, αὐτή, αὐτό : ipse rex, αὐτὸς ὁ βασιλεύς).

Κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς :

	Singularis			Pluralis		
Nom. is	ěā	id	iī (ěī)	ěae	ěa	
Gen.	ěius		ěōrum	ěārum	ěōrum	
Dat.	ei			iīs (ěīs)		
Acc. ěum	ěam	id	ěōs	ěās	ěa	
Abl.	ěō	ěā	ěō	iīs (ěīs)		

Nom. idem	ěādem	īdem	eīdem (iīdem)	ěaedem	ěādem	
Gen.	ěiusdem		ěorundem	ěarundem	ěorundem	
Dat.	ěīdem		ěīsdem (iīsdem)	καὶ	iīsdem	
Acc. ěundem	ěandem	īdem	ěōsdem	ěāsdem	ěādem	
Abl.	ěōdem	ěādem	ěōdem	ěīsdem (iīsdem)	καὶ	iīsdem

Nom. ipse	ipsā	ipsum	ipsī	ipsae	ipsā
Gen.	ipsīus		ipsōrum	ipsārum	ipsōrum
Dat.	ipsī			ipsīs	
Acc. ipsum	ipsam	ipsum	ipsōs	ipsās	ipsā
Abl.	ipsō	ipsā	ipsō	ipsīs	

§ 81. Ἐναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

Αὐταί εἶναι

- 1) qui, quae, quod (ὅς, ἥ, ὃ)
- 2) qualis ἄρσ. καὶ θηλ. quale (οἷος, οἷα, οἷον)
- 3) quantus, a, um (ὅσος, ἥλικος)
- 4) uter, tra, trum (ὁπότερος)
- 5) quod ἄκλιτον (ὅσοι)
- 6) quicumque, quaecumque, quodcumque (ὅστιςδὴποτε)
- 7) qualiscumque, quaecumque (οἷοσδὴποτε)
- 8) quantuscumque, quantacumque, quantumcumque (ὅσοσδὴποτε)
- 9) utercumque, utracumque, utrumcumque (ὁποτεροσδὴποτε)
- 10) quotcumque (ὅσοιδὴποτε)

11) quotquot (ὅσοιδήποτε)

12) quisquis, quidquid (ὅστισδήποτε)

Ἡ qui, quae, quod κλίνεται ὡς ἐξῆς :

	Singularis			Pluralis		
Nom.	quī	quae	quod	quī	quae	quae
Gen.		cūius		quōrum	quārum	quōrum
Dat.		cuī			quībus	
Acc.	quem	quām	quod	quōs	quās	quae
Abl.	quō	quā	quō		quībus	

Αἱ ἀντωνυμῖαι qualis, quantus, uter κλίνονται ὡς τὰ ὁμοίως λήγοντα ἐπίθετα, τῶν δὲ quicumque, qualiscumque, quantuscumque καὶ utercumque κλίνεται μόνον ἢ ἀντωνυμία.

ΣΗΜ. 1. Ὡς ἀφαιρετικῆ τοῦ ἐνικοῦ τῆς qui ἦτο ἐν χρήσει καὶ ὁ τύπος quī, κοινός καὶ διὰ τὰ τρία γένη, ὅστις εὐρίσκεται συνημμένος μετὰ τῆς cum προθέσεως : quicum (μεθ' οὗ).

ΣΗΜ. 2. Ἐκ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν αἱ μὲν πάντε πρώται λέγονται *pronomina relativa definita* (ὁριστικαὶ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμῖαι), αἱ δὲ δευτέραι σχηματιζόμεναι ἐκ τῶν πρώτων διὰ τῆς προσθήκης τοῦ μορίου *cumque* ἢ δι' ἐπαναλήψεως λέγονται *pronomina relativa indefinita* (ἀόριστοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμῖαι).

§ 82. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμῖαι.

Αὗται εἶναι

1) quis ἄρσ. θηλ. quid (τίς, τί) συνήθως οὐσιαστικῆ

Singularis

Pluralis

Nom. quis (τίς) quid (τί) qui (τίνες) quae (τίνες) quae (τίνα)

Gen. cūius (τίνος) ὡς ἢ ἀναφορικῆ

Dat. cuī (τίνι)

Acc. quem (τίνα) quid (τί)

Abl. quo

2) qui, quae, quod (ποῖος), συνήθως ἐπιθετικῆ. Κλίνεται ὡς ἢ ἀναφορικῆ.

3) uter, tra, trum (πότερος)	} Κλίνονται ὡς αἱ ἀντίστοιχοι ἀναφορικοί
4) quantus, a, um (πόσος, πηλίκος)	
5) qualis, a, m. θηλ. quāle, o, ōd. (ποῖος)	
6) quod ἄκλιτον (πόσοι)	} Κλίνεται μόνον ἡ ἀντωνυμία, τὸ δὲ nam μένει ἄκλιτον
7) quisnam, quidnam (τίς δὴ)	
8) quinam, quaenam, quodnam (ποῖος δὴ)	

9) cuius ātis (ποδαπός)

ΣΗΜ. Πλὴν τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ quo ἡ ἀντωνυμία quis ἔχει καὶ τὸν τύπον qui, ὅστις μετὰ τῆς προθέσεως cum εὐρίσκεται πάντοτε συνημμένος μὲ μίαν λέξιν quicum (μετὰ τίνος ;) πολλάκις δὲ λαμβάνεται καὶ ὡς τροπικὸν ἐπίρρημα : qui fit ? (πῶς γίνεται ;)

§ 83. ᾽Αόριστοι ἀντωνυμῖαι

Αὗται εἶναι

Ὀυσιαστικά

᾽Επιθετικά

1) aliquis, aliquid (τίς, τί), γεν. alicuius, δοτ. alicuī, αἰτ. aliquem, aliquid, ἀφαιρ. aliquo. Τοῦ οὐδετ. ἢ πληθ. ὄνομ. καὶ αἰτ. aliquā.

2) quis, quid (τίς, τί), γεν. cuius. Τοῦ οὐδ. ἢ πληθ. ὄνομ. καὶ αἰτ. συνηθέστερον qua ἢ quae.

Ἡ ἀντωνυμία quis, quid καὶ qui, qua, quod εἶναι ἐν χρήσει μὲ τὸς συνδέσμονς si (εἰ, εἰάν), nisi (εἰμή), ne (ἵνα μή), num (ἄρα, εἰ).

Τῶν κάτωθι συνθέτων ἀντωνυμιῶν κλίνεται μόνον τὸ α' μέρος, τὸ δὲ β' μένει ἄκλιτον.

3) quisquam, quidquam ἢ ullus, ulla, ullum. quicquam (τίς, τί).

Ἡ ullus τίθεται μόνον ἐν ἀρνητικαῖς προτάσεσιν.

4) quispiam, quidpiam (τίς, τί), quispiam, quæpiam, quodpiam.

5) quidam, quædam, quiddam (τίς, τί). quidam, quædam, quoddam (τίς, τί).

S i n g u l a r i s

Nom.	quīdam	quædam	quiddam ἢ ἐπίθετ. quoddam
Gen.		cūiusdam	
Dat.		cuīdam	
Acc.	quendam	quandam	quiddam ἢ ἐπίθετ. quoddam
Abl.	quōdam	quādam	quōdam

P l u r a l i s

Nom.	quīdam	quædam	quædam
Gen.	quorundam	quarundam	quorundam
Dat.		quibusdam	
Acc.	quōsdam	quāsdam	quædam
Abl.		quibusdam	

Οὐσιαστικαὶ

Ἐπιθετικαὶ

6) quisque quidque (ἕκαστος)	quisque, quæque, quodque
7) unusquisque, unumquid- que (εἷς ἕκαστος)	unusquisque, unaquæque, unumquodque
8) quivis, quævis, quidvis (ὅστισδήποτε),	quivis, quævis, quodvis
9) quilibet, quaelibet, quid- libet (ὅστισδήποτε)	quilibet, quaelibet, quodlibet
10) aliquot (τινές)	
11) uterque, utrāque, utrum- que (ἑκάτερος)	—
12) utervis, utrāvis, utrum- vis (ὅποτεροσὺν, ἑκάτερος)	—
13) uterlibet, utrālibet, utrumlibet (ὅποτεροσὺν)	—
14) nemo (οὐδεὶς) γεν. nul- lius, δοτ. nemini, αἰτ. nemi- nem, ἀφ. nullo	nullus, nulla, nullum
15) —	neuter, neutra, neutrum (οὐ- δέτερος)

Οὐσιαστικά

Ἐπιθετικά

16) nihil (οὐδὲν) γεν. nullius rei, δοτ. nulli rei, αἰτ. nihil, ἀφ. nulla re. Πληθ. nullae res κτλ.

17) — aliquid, a, um (ποσός)

18) ambo, ambae, ambo (ἄμφω, ἀμφοτέρω). Κλίνεται κατὰ τὸ duo.

19) — alter, era, erum (ἕτερος)

20) — alius, a, ud (ἄλλος)

§ 84. Συσχετικά ἀντωνυμῖαι (pronomina correlativa)

Αὗται ἐμφαίνονται εἰς τὸν κάτωθι πίνακα

Ἐρωτηματικά	Δεικτικά	Ἀναφορικά	Ἀόριστοι
1) quis, quid (τίς, τί)	hic (ἔδε) ille (ἐκεῖνος) is (αὐτός)	qui, quae, quod (ὅστις, ἣτις, ὅτι)	aliquis, aliquid (τίς, τί)
2) qualis, quale (ποιός)	talis, tale (τοιοῦτος)	qualis (οἷος) qualiscumque (οἷοσδήποτε)	—
3) quantus, a, um (πόσος πηλίκος)	tantus, a, um (τόσος, τοσοῦτος)	quantus (ὅσος, ἡλικός) quantuscumque (ὅσοσδήποτε)	—
4) quantum (πόσον)	tantum (τόσον, τοσοῦτον) tantundem (ἕτερον τοσοῦτον)	quantum (ὅσον, ἡλικόν) quantumcumque (ὅσονδήποτε)	aliquid (τί, ποσῶς)
5) quot (πόσοι, πόσαι, πόσα)	tot (τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα) totidem (ἕτεροι τοσοῦτοι)	quot (ὅσοι, ὅσαι, ὅσα) quotcumque καὶ quotquot (ὅσοιδήποτε)	aliquot (τινές, ἔνιοι)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

Ῥήματα (Verba)

§ 85. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος εἶναι, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ, αἱ διαθέσεις, αἱ φωναί, αἱ ἐγκλίσεις, οἱ χρόνοι, οἱ ἀριθμοί, τὰ πρόσωπα καὶ αἱ συζυγίαι.

1) Αἱ διαθέσεις (genera) εἶναι τέσσαρες :

- α') ἡ ἐνεργητικὴ (genus actīvum) amo (ἀγαπῶ)
- β') ἡ παθητικὴ (genus passīvum) amor (ἀγαπῶμαι)
- γ') ἡ μέση (genus mediū) labor (λούομαι) καὶ
- δ') ἡ οὐδετέρα (genus neutrum) valeo (ὕγιαίνω).

Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα (verba actīva) εἶναι ἢ μεταβατικὰ (transitīva) ἢ ἀμετάβατα (intransitīva).

2) Αἱ φωναί (formae) εἶναι δύο :

- α') ἡ ἐνεργητικὴ (forma actīva) λήγουσα εἰς ο : laudo (ἐπαινῶ)
- β') ἡ παθητικὴ (forma passīva) λήγουσα εἰς ορ : laudor (ἐπαινοῦμαι).

3) Αἱ ἐγκλίσεις (modi) εἶναι τρεῖς :

- α') ἡ ὀριστικὴ (modus indicatīvus).
- β') ἡ ὑποτακτικὴ (modus conjunctīvus) καὶ
- γ') ἡ ὑποτακτικὴ (modus imperatīvus)

Πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ οἱ ἐξῆς ὀνομαστικοὶ τύποι,

- α') τὸ ἀπαρέμφατον (infinitivus)
- β') ἡ μετοχὴ (participium)
- γ') τὸ ὑπτίον ἢ σουπίνον (supīnum)
- δ') τὸ γερούνδιον ἢ πρῶτον θετικόν (gerundium) καὶ
- ε') τὸ γερουνδιακόν ἢ δεύτερον θετικόν (gerundivum).

Ἐκ τῶν ἄνω τύπων ἡ ὀριστικὴ, ἡ προστακτικὴ, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ ἀντιστοιχοῦσι καθόλου πρὸς τὰ ἐλληνικά.

Ἡ ὑποτακτικὴ ἀντιστοιχεῖ δὲ μὲν πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν, δὲ πρὸς τὴν εὐκτικὴν.

Τὸ ὑπτίον ἔχει δύο τύπους : τὸν εἰς um, ὅστις τίθεται μετὰ τῶν κινήσεως σημαντικῶν ῥημάτων καὶ δηλοῖ σκοπόν, π. χ. eo visum (πορεύομαι ὀψόμενος, ἵνα ἴδω) καὶ τὸν εἰς u, ὅστις δηλοῖ ἀναφοράν, π. χ. incredibile dictu (ἀπίστευτον εἰπεῖν).

Τὸ γερούνδιον ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἔχον γενικήν *ndī*, δοτ. *ndo*, αἰτ. *ndum*, ἀφαιρ. *ndo* καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἔναρθρον ἀπαρέμφατον, π. γ. *ars dicendi* (ἡ τέχνη τοῦ λέγειν).

Τὸ γερουνδιακὸν λήγει εἰς *ndus*, *nda*, *ndum* καὶ ἰσοδυναμεῖ συνήθως μὲ τὰ εἰς τέλος ῥηματικά, π. γ. *delenda est Carthāgo* (καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών).

4) Οἱ χρόνοι (*tempora*) εἶναι ἕξ :

α') ὁ ἐνεστώς (*praesens*)

β') ὁ παρατατικὸς (*imperfectum*)

γ') ὁ μέλλων (*futurum*)

δ') ὁ παρακείμενος (*perfectum*)

ε') ὁ ὑπερσυντέλικος (*plusquamperfectum*) καὶ

στ') ὁ τετελεσμένος μέλλων (*futurum exactum*).

ΣΗΜ. Ὁ παρακείμενος τῆς λατινικῆς ἰσοδυναμεῖ ἄλλοτε μὲν πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς ἐλληνικῆς, ἄλλοτε δὲ πρὸς τὸν παρακείμενον, π. γ. *amavi* (ἠγάπησα καὶ ἠγάπηκα).

5) Οἱ ἀριθμοὶ (*numeri*) εἶναι δύο :

α') ἐνικός (*singularis*) καὶ

β') πληθυντικός (*pluralis*).

6) Τὰ πρόσωπα (*persōnae*) εἶναι τρία :

α') τὸ πρῶτον πρόσωπον (*prima persona*)

β') τὸ δεύτερον πρόσωπον (*secunda persona*) καὶ

γ') τὸ τρίτον πρόσωπον (*tertia persona*).

ΣΗΜ. Πᾶς ῥηματικὸς τύπος κλινόμενος κατὰ ἔγκλισην, χρόνον, ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον λέγεται παρεμφατικὸν ῥῆμα (*verbum finitum*).

7) αἱ συζυγίαι (*conjugatiōnes*) εἶναι τέσσαρες καὶ διακρίνονται ἐκ τῆς καταλήξεως τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος. Καὶ τῆς μὲν α' εἶναι *āre* : *amāre* (ἀγαπᾶν), τῆς β' *ēre* : *delēre* (καταστρέφειν), τῆς γ' *ēre* : *legēre* (ἀναγινώσκειν), *tribuēre* (ἀπονέμειν), τῆς δὲ δ' *īre* : *audīre* (ἀκούειν).

§ 86. Τὸ θέμα τῶν ῥημάτων εὐρίσκομεν ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος ἀφαιροῦντες διὰ μὲν τὴν α', β' καὶ δ' συζυγίαν τὴν κατάληξιν *re*, διὰ δὲ τὴν γ' *ēre*, οἷον *ama - re delē - re*, *leg - ēre*, *tribu - ēre*, *audī - re*. Θέμα *ama -*, *dele -*, *leg -*, *tribu -*, *audi -*. Ἐπομένως ἡ α' συζυγία ἔχει χαρακτηριστῆρα *ā*, ἡ β' *ē*, ἡ γ' σύμφωνον *h* καὶ ἡ δ' *ī*.

§ 87. Ἐν τῇ κλίσει τῶν ῥημάτων ἔχομεν τὰς ἐξῆς προσω-
πικὰς καταλήξεις.

Ἐνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

I. Ὀριστικὴ καὶ ὑποτακτικὴ

Ἐνικός	1—ο ἢ m	(πρ. -i)	—r ἢ or
»	2—s	(πρ. -isti)	—ris
»	3—t	(πρ. -it)	—tur
Πληθ.	1—mus	(πρ. imus)	—mur
»	2—tis	(πρ. istis)	—mini
»	3—nt	(πρ. erunt)	—ntur

II. Προστακτικὴ

	Ἐνεστῶς	Μέλλων	Ἐνεστῶς	Μέλλων
Ἐνικός	2 ἀκατάληκτος ἢ e	—to	—re	—tor
»	3	—to		—tor
Πληθ.	2 —te	—tōte	—mini	
»	3	—nto		—ntor

III. Ἀπαρέμφατον

Ἐνεστῶς	—re	—ri (γ' συζυγίας—i)
Παρακ.	—isse	περιφραστικὸς

IV. Μετοχή

Ἐνεστ.	ns	λείπει
Παρακ.	λείπει	us, a, um
Μέλλ.	urus, a, um,	λείπει

ΣΗΜ. Ἡ κατάληξις e τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος μετὰ μὲν τοῦ χαρακτηρος a, e καὶ i τῆς α' β' καὶ δ' συζυγίας συναιρεῖται εἰς ā, ē, ī, π.χ. ama-e=amā, dele-e=delē, audi-e=audī, μετὰ τοῦ χαρακτηρος u ἢ συμφώνου τῆς γ' παραμένει, π.χ. tribu-e, leg-e.

§ 88. Οἱ κύριοι τύποι παντὸς ῥήματος, ἐξ ὧν σχηματίζονται οἱ τύποι πάντων τῶν χρόνων καὶ πασῶν τῶν ἐγκλίσεων εἶναι α')

ὁ ἐνεστώσ τῆς ὀριστικῆς, β') ὁ παρακείμενος τῆς ὀριστικῆς καὶ γ') τὸ ὑπιτιον.

Οἱ τύποι οὗτοι λέγονται ἀρχικοὶ χρόνοι (tempora primitiva).

Σχηματισμὸς τοῦ ῥήματος esse

§ 89. Τὸ ῥήμα sum, fui, esse (εἶναι) καλεῖται βοηθητικόν (verbum auxiliāre), διότι τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ σχηματίζονται τύποι τινὲς τῶν ἄλλων ῥημάτων.

Κλίνεται δὲ ὡς ἑξῆς

I Indicativus

II Coniunctivus

Ἐνεστώσ

Sing.	}	sum	εἰμί	sūm	ῶ	εἶην
		ēs	εἶ	sīs	ῆς	εἶης
		est	ἐστίν	sit	ῆ	εἶη
Plur.	}	sūmus	ἐσμεν	sīmus	ῶμεν	εἶμεν
		ētis	ἐστε	sītis	ῆτε	εἶητε
		sunt	εἰσίν	sint	ῶσιν	εἶσιν

Imperfectum

Sing.	}	eram	ἦν	essem	εἶθε νὰ ἦμην
		erās	ἦσθα	essēs	εἶθε νὰ ἦσο
		erat	ἦν	esset	εἶθε νὰ ἦτο
Plur.	}	erāmus	ἦμεν	essēmus	εἶθε νὰ ἦμεθα
		erātis	ἦτε	essētis	εἶθε νὰ ἦσθε
		erant	ἦσαν	essent	εἶθε νὰ ἦσαν

F u t u r u m

Sing.	}	ero	ἔσομαι	futūrus, a, um	}	sim
		eris	ἔσει			sis
		erit	ἔσται			sit
Plur.	}	erīmus	ἔσόμεθα	futūri, æ, a	}	simus
		erītis	ἔσεσθε			sitis
		erunt	ἔσονται			sint

I. Indicativus

II. Conjunctivus

Perfectum

Sing.	}	fuī γέγονα ἢ ἐγενόμην	fuërim
		fuistī γέγονας ἢ ἐγένου	fuëris
		fuit	fuërit
Plur.	}	fuīmus	fuërimus
		fuistis	fuëritis
		fuërunt	fuërint

Plusquamperfectum

Sing.	}	fuëram εἶχον γίνεαι	fuissem
		fuërās εἶχες γίνεαι	fuisssēs
		fuërat	fuisset
Plur.	}	fuërāmus	fuissemus
		fuërātis	fuissetis
		fuërant	fuisissent

Futurum exactum

Sing.	}	fuëro θὰ ἔχω γίνεαι	
		fuëris θὰ ἔχῃς γίνεαι...	
		fuërit	ἔλλείπει
Plur.	}	fuërimus	
		fuëritis	
		fuërint	

III. Imperativus

Praesens

Futurum

Sing.	2 es ἴσθι	Sing.	2 esto ἴσθι	3 esto ἔστω
Plur.	2 este ἔσθε	Plur.	2 estōte ἔστε	3 suntο ἔστωσαν

IV. Infinitivus

Praesens esse εἶναι

Perfectum fuisse γεγονέναι ἢ γενέσθαι

Futurum : futūrum, am, um } esse ἢ fōre ἔσσεσθαι
 futūros, as, a

V. Participium

Futurum : futūrus, a, um, ἔσόμενος, η, ον.

Παρατηρήσεις

α') Τὸ sum εἶναι ῥῆμα ἀνώμαλον ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ στερεῖται ὑπίου, γερονδίου καὶ γερονδιακοῦ.

β') Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος sens εἶναι εὐχρηστος μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις absens (ἀπὸν) καὶ praesens (παρών).

γ') Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἀντὶ essem, esses, esset, essent εἶναι καὶ fōrem, fōres, fōret, fōrent.

δ') Ὁ ἐνεστώς τῆς ὑποτακτικῆς ἀρχαιότερον ἦτο siem, sies siet, simus, sitis, sient. Πλὴν τούτων ὑπῆρχον καὶ οἱ τύποι fuam, fuas, fuat, fuant.

§ 90. Κατὰ τὸ sum κλίνονται καὶ τὰ κάτωθι σύνθετα αὐτοῦ:

absum	afui	abesse	(ἀπειμι)
adsum	adfui	adesse	(πάρειμι, βοηθῶ)
dēsum,	dēfui,	dēesse	(ἐλλείπω, ἀπολείπω)
insum,	fui in	in esse	(εἵσειμι, ἐνυπάρχω)
intersum,	interfui,	interesse	(παραγίνομαι)
obsum,	obfui	obesse	(ἐναντιοῦμαι, βλάπτω)
praesum,	praefui,	praeesse	(προΐσταμαι)
prōsum	prōfui,	prōdesse	(ὠφελῶ)
supersum,	superfui,	superesse	(περιγίνομαι)

§ 91. Τὰ ῥήματα τῶν τεσσάρων συζυγιῶν σχηματίζονται ὡς ἑξῆς :

A'. Ἐνεργητικὴ φωνὴ

I. Indicativus

Praesens

ενεσ.

amō (') dele - ō lēg - ō / audi - ō

amō ἐκ τοῦ ama - o

amā-s	delē-s	leg-īs	audī-s
ama-t	delē-t	leg-i-t	audi-t
amā-mus	delē-mus	leg-ī-mus	audī-mus
amā-tis	delē-tis	leg-ī-tis	audī-tis
ama-nt	dele-nt	leg-unt	audi-u-nt

Imperfectum

amā-ba-m	delē-ba-m	leg-ē-ba-m	audi-ē-ba-m
amā-ba-s	delē-ba-s	leg-ē-ba-s	audi-ē-bā-s
amā-ba-t	delē-ba-t	leg-ē-ba-t	audi-ē-ba-t
amā-bā-mus	delē-bā-mus	leg-ē-bā-mus	audi-ē-bā-mus
amā-bā-tis	delē-bā-tis	leg-ē-bā-tis	audi-ē-bā-tis
amā-ba-nt	delē-ba-nt	leg-ē-ba-nt	audi-ē-ba-nt

Futurum

amā-bō	delē-bō	leg-a-m	audi-a-m
amā-bi-s	delē-bi-s	leg-ē-s	audi-ē-s
amā-bi-t	delē-bi-t	leg-e-t	audi-e-t
amā-bī-mus	delē-bī-mus	leg-ē-mus	audi-ē-mus
amā-bī-tis	delē-bī-tis	leg-ē-tis	audi-ē-tis
amā-bu-nt	delē-bu-nt	leg-e-nt	audi-e-nt

Perfectum

amāv-i	delēv-ī	leg-ī	audiv-ī
amāv-istī	delēv-istī	leg-istī	audiv-istī
amāv-it	delēv-it	leg-it	audiv-it
amāv-īmus	delēv-īmus	leg-īmus	audiv-īmus
amāv-istis	delēv-istis	leg-istis	audiv-istis
amāv-ērunt	delēv-ērunt	leg-ērunt	audiv-ērunt

Plusquamperfectum

amāv-ēra-m	delēv-ēra-m	leg-ēra-m	audiv-ēra-m
amāv-ēra-s	delēv-ēra-s	leg-ēra-s	audiv-ēra-s
amāv-ēra-t	delēv-ēra-t	leg-ēra-t	audiv-ēra-t
amāv-ērā-mus	delēv-ērā-mus	leg-ērā-mus	audiv-ērā-mus
amāv-ērā-tis	delēv-ērā-tis	leg-ērā-tis	audiv-ērā-tis
amāv-ēra-nt	delēv-ēra-nt	leg-ēra-nt	audiv-ēra-nt

επιφ. προσ.
Futurum exactum

amāv-ērō	delēv-ērō	leg-ērō	audiv-ērō
amāv-ēri-s	delēv-ēri-s	leg-ēri-s	audiv-ēri-s
amāv-ēri-t	delēv-ēri-t	leg-ēri-t	audiv-ēri-t
amāv-ēri-mus	delēv-ēri-mus	leg-ēri-mus	audiv-ēri-mus
amāv-ēri-tis	delēv-ēri-tis	leg-ēri-tis	audiv-ēri-tis
amāv-ēri-nt	delēv-ēri-nt	leg-ēri-nt	audiv-ēri-nt

επιφ.
II. Conjunctivus

επιφ.
Praesens

ame-m	dele-a-m	leg-a-m	audi-a-m
amē-s	dele-ā-s	leg-ā-s	audi-ā-s
ame-t	dele-a-t	leg-a-t	audi-a-t
amē-mus	dele-ā-mus	leg-ā-mus	audi-ā-mus
amē-tis	dele-ā-tis	leg-ā-tis	audi-ā-tis
ame-nt	dele-a-nt	leg-a-nt	audi-a-nt

επιφ.
Imperfectum

amā-re-m	delē-re-m	leg-ē-re-m	audī-re-m
amā-rē-s	delē-rē-s	leg-ē-rē-s	audī-rē-s
amā-re-t	delē-re-t	leg-ē-re-t	audī-re-t
amā-rē-mus	delē-rē-mus	leg-ē-rē-mus	audī-rē-mus
amā-rē-tis	delē-rē-tis	leg-ē-rē-tis	audī-rē-tis
amā-re-nt	delē-re-nt	leg-ē-re-nt	audī-re-nt

επιφ.
Futurum

amatūrus, a, um sim, sis sit	deletūrus, a, um sim, sis sit	lectūrus, a, um sim, sis sit	auditūrus, a, um sim, sis sit
amatūri, ae a, simus, sitis sint	deletūri, ae a simus, sitis sint	lectūri, ae, a simus, sitis sint	auditūri, ae, a simus, sitis sint

επιφ.
Perfectum

amāv-ēri-m	delēv-ēri-m	lēg-ēri-m	audiv-ēri-m
amāv-ēri-s	delēv-ēri-s	lēg-ēri-s	audiv-ēri-s

amāv-eri-t	delēv-ēri-t	leg-ēri-t	audiv-ēri-t
amāv-ērī-mus	delēv-ērī-mus	leg-ērī-mus	audiv-ērī-mus
amāv-ērī-tis	delēv-ērī-tis	leg-ērī-tis	audiv-ērī-tis
amāv-ērī-nt	delēv-ērī-nt	leg-ērī-nt	audiv-ērī-nt

Να εφο.
Plusquamperfectum

amāv-isse-m	delēv-isse-m	leg-isse-m	audiv-isse-m
amāv-issē-s	delēv-isse-s	lēg-isse-s	audiv-isse-s
amāv-isse-t	delēv-isse-t	leg-isse-t	audiv-isse-t
amāv-issē-mus	delēv-isse-mus	leg-isse-mus	audiv-isse-mus
amāv-issē-tis	delēv-isse-tis	leg-isse-tis	audiv-isse-tis
amāv-isse-nt	delēv-isse-nt	leg-isse-nt	audiv-isse-nt

Προοραμαστί.
III. Imperativus

ενω.
Praesens

Sing. 2 amā	delē	leg-ē	aūdī
Plur. 2 amā-te	delē-te	leg-ī-te	audī-te

Αφ.
Futurum

Sing. 2 amā-tō	delē-tō	leg-ī-tō	audī-tō
3 amā-tō	delē-tō	leg-ī-tō	audī-tō
Plur. 2 amā-tōte	delē-tōte	leg-ī-tōte	audī-tōte
3 amā-ntō	delē-ntō	leg-u-ntō	audī-ntō

Προοραμαστί.
IV. Infinitivus

ενω.
Praesens

amā-re	delē-re	leg-ē-re	audī-re
--------	---------	----------	---------

Αφ.
Futurum

amatūrum, am, esse	deletūrum, am, esse	lectūrum, am, esse	auditūrum am, esse
amatūros, as, a, esse	deletūros, as, a, esse	lectūros, as, a, esse	auditūros, as, a, esse

Perfectum

amāv-isse delēv-isse leg-isse audī-isse

V. Gerundium

Gen.	ama-ndi	dele-ndi	leg-e-ndi	audi-e-ndi
Dat.	ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō
Acc.	ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
Abl.	ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō

VI. Supinum

amā-tu-m	delē-tu-m	lec-tu-m	audī-tu-m
amā-tū	delē-tū	lec-tū	audī-tū

Participium

Praesens

amā-ns, ntis	delē-ns, ntis	leg-ē-ns, ntis	audi-ē-ns, ntis
--------------	---------------	----------------	-----------------

Futurum

amā-tūrus, a, um	dele-tūrus, a, um	lec-tūrus, a, um	audī-tūrus, a, um
------------------	-------------------	------------------	-------------------

Β'. Παθητική φωνή

Προσημειώσεις. Τῆς παθητικῆς φωνῆς ὁ παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλον σχηματίζονται περιφραστικῶς ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τῶν τύπων sum, eram, ero τοῦ βοηθητικοῦ esse· οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι σχηματίζονται ἐκ τῶν ἀντιστοίχων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ ο εἰς or, τοῦ bam εἰς bar, τοῦ am εἰς ar καὶ τοῦ em εἰς er.

I. Indicativus

Praesens

amo-r (1)	dele-or	leg-o-r	audi-o-r
-----------	---------	---------	----------

1) ἐκ τοῦ ama-or.

amā- ris	delē- ris	leg-ē- ris	audī- ris
amā- tur	delē- tur	leg-ī- tur	audī- tur
amā- mur	delē- mur	leg-ī- mur	audī- mur
amā- mīnī	delē- mīnī	leg-ī- mīnī	audī- mīnī
amā- ntur	delē- ntur	leg- u-ntur	audi- u-ntur

Παρεν.

Imperfectum

amā- ba-r	dele- ba-r	leg-ē- ba-r	audi-ē- ba-r
amā- bā-ris	dele- bā-ris	leg-ē- bā-ris	audi-ē- bā-ris
amā- bā-tur	dele- bā-tur	leg-ē- bā-tur	audi-ē- bā-tur
amā- bā-mur	dele- bā-mur	leg-ē- bā-mur	audi-ē- bā-mur
amā- bā-mīnī	dele- bā-mīnī	leg-ē- bā-mīnī	audi-ē- bā-mīnī
amā- ba-ntur	dele- ba-ntur	leg-ē- ba-ntur	audi-ē- ba-ntur

Μελλον.

Futurum

amā- bo-r	dele- bo-r	leg- or	audi- or
amā- bē-ris	dele- bē-ris	leg-ē- ris	audi-ē- ris
amā- bī-tur	dele- bī-tur	leg-ē- tur	audi-ē- tu
amā- bī-mur	dele- bī-mur	leg-ē- mur	audi-ē- mur
amā- bī-mīnī	dele- bī-mīnī	leg-ē- mīnī	audi-ē- mīnī
amā- bu-ntur	dele- bu-ntur	leg- e-ntur	audi- e-ntur

Perfectum

amātus sum	delētus sum	lectus sum	audītus sum
a, um es	a, um es	a, um es	a, um es
est	est	est	est
amati sumus	deleti sumus	lecti sumus	auditi sumus
æ, a estis	æ, a estis	æ, a estis	æ, a estis
sunt	sunt	sunt	sunt

Προσφ.

Plusquamperfectum

amatus eram	deletus, eram	lectus eram	auditus eram
a, um eras,	a, um eras	a, um eras	a, um eras
erat	erat	erat	eras
amati eramus	deleti eramus	lecti eramus	auditi eramus
æ, a eratis	æ, a eratis	æ, a eratis	æ, a eratis
erant	erant	erant	erant

Futurum exactum

amatus a, um	ero eris erit	deletus ero a, um eris erit	lectus ero a, um eris erit	audītus ero a, um eris erit
amati æ, a	erimus eritis erunt	deleti erimus æ, a eritis erunt	lecti erimus æ, a eritis erunt	audīti erimus æ, a eritis erunt

II. Conjunctivus

Praesens

ame-r amē-ris amē-tur amē-mur ame-mīnī ame-ntur	dele-a-r dele-ā-ris dele-ā-tur dele-ā-mur dele-ā-mīnī dele-a-ntur	leg-a-r leg-ā-ris leg-ā-tur leg-ā-mur leg-ā-mīnī leg-a-ntur	audi-a-r audi-ā-ris audi-ā-tur audi-ā-mur audi-ā-mīnī audi-a-ntur
--	--	--	--

Imperfectum

amā-re-r amā-rē-ris amā-rē-tur amā-rē-mur amā-rē-mīnī amā-rē-ntur	delē-re-r delē-rē-ris delē-rē-tur delē-rē-mur delē-rē-mīnī delē-re-ntur	leg-ē-re-r leg-ē-rē-ris leg-ē-rē-tur leg-ē-rē-mur leg-ē-rē-mīnī leg-ē-re-ntur	audī-re-r audi-rē-ris audi-rē-tur audi-rē-mur audi-rē-mīnī audi-re-ntur
--	--	--	--

Futurum

Ἐλλείπει

Perfectum

amatus sim a, um sis sit	deletus sim a, um sis sit	lectus sim a, um sis sit	auditus sim a, um sis sit
amati simus æ, a sitis sint	deleti simus æ, a sitis sint	lecti simus æ, e sitis sint	auditi simus æ, a sitis sint

Plusquamperfectum

<i>επιρροή</i> amatus essem	delētus essem	lectus essem	auditus essem
a, um esses	a, um esses	a, um esses	a, um esses
esset	esset	esset	esset
amati essēmus	deleti essēmus	lecti essēmus	auditi essēmus
æ, a essētis	æ, a essētis	æ, a essētis	æ, a essētis
essent	essent	essent	essent

III. Imperativus

Praesens

Sing. amā-re	delē-re	leg-ē-re	audī-re
Plur. ama-mīni	dele-mīni	leg-ī-mīni	audī-mīni

Futurum

Sing. 2 amā-tor	delē-tor	leg-ī-tor	audī-tor
3 amā-tor	delē-tor	leg-ī-tor	audī-tor
Plur. 3 amā-ntor	dele-ntor	leg-u-ntor	audi-u-ntor

IV. Infinitivus

Praesens

amā-rī	delē-rī	leg-ī	audī-rī
--------	---------	-------	---------

Perfectum

amātum, am um esse	deletum, am um esse	lectum, am um esse	auditum, am um esse
amātos, as, a, esse	delētos, as, a esse	lectos, as, a esse	auditos as, a esse

Futurum

amātum īrī	deletum īrī	lectum īrī	auditum īrī
------------	-------------	------------	-------------

Futurum exactum

amātum, am um fore	deletum, am um fore	lectum, am, um fore	auditum, am um fore
amātos, as, a fore	deletos as, a, fore	lectos, as, a, fore	auditos, as, a fore

V. Participium

Perfectum

amā - **tus**, a, um delē - **tus**, a, um lec - **tus**, a, um audī - **tus**, a, um

VI. Gerundivum

ama-**ndus**.a.um dele-**ndus**.a.um leg-**e-ndus**,a.um,audi-**e-ndus**.a.um

Σχηματισμός τῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν

§ 92. Πάντες οἱ χρόνοι πασῶν τῶν ἐγκλίσεων σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, τοῦ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ὑπτίου.

1) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται ὁ ἐνεστώσις καὶ ὁ παρατατικός τῆς ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς, ὁ μέλλων τῆς ὀριστικῆς, ἡ προστακτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστώτος ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν, ἔτι δὲ ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος, τὸ γερούδιον καὶ τὸ γερονδιακόν. Θέμα ἐνεστώτος ama : amo (ama-o), amor, amabam, amabar, amem, amer, amārem, amarer, amabo, amabor, ama, amare, amari, amans, amandi, amandus.

2) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς, ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὀριστικῆς καὶ ὁ παρακείμενος τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς. Θέμα παρακ. amav-amavi, amaveram, amaverim, amavissem, amavero, amavisse.

3) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπτίου σχηματίζεται τὸ ὑπτίον (ἔξ οὔ καὶ τοῦ Irī ὁ παθητικός μέλλων τοῦ ἀπαρεμφάτου), ὁ παθητικός παρακείμενος τῆς μετοχῆς (ἔξ οὔ καὶ τοῦ esse ὁ παρακείμενος τῆς ὀριστικῆς, τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τῆς παθητικῆς φωνῆς) καὶ ὁ ἐνεργητικός μέλλων τῆς μετοχῆς (ἔξ οὔ καὶ τοῦ esse ὁ ἐνεργητικός μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου). Θέμα ὑπτίου amat : amatum (amatum iri), amatus amatus sum, amatus sim, amatum esse, amatus eram, amatus essem, amatus ero (amatum fore), amaturus (amaturus sim, amaturum esse).

§ 93. Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι τῶν τεσσάρων συζυγιῶν σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὰ ἐξῆς παραδείγματα :

Α' συζυγία· θέμα ama. Ἐν. amo (ama-o) (ἀγαπῶ), παρακ. amā-vi, ὑπτιον amā-tum, ἀπαρέμφ. amā-re.

Β' συζυγία· θέμα dele. Ἐν. -dele-o (καταστρέφω), παρακ. delē-vi, ὑπτιον delē-tum, ἀπαρέμ. delē-re ἢ συνηθέστερον θέμα mone- Ἐν. mone-o (παραινῶ), παρακ. mon-ui, ὑπτιον mon-ītum ἀπαρ. monē-re

Γ' συζυγία·—θέμα tribu. Ἐν. tribu-o (ἀπονέμω), παρακ. tribu-i, ὑπτιον tribūtum, ἀπαρ. tribu-ēre.

ΣΗΜ. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ οὐρανισκόφωνον ἢ χειλόφωνον πρὸ ὀδοντοφώνου γίνεται ὁμόπουνος πρὸς αὐτό. Ἐν. leg-o (ἀναγινώσκω), ὑπτιον (leg-tum) lec-tum. Ἐν. scribo (γράφω), ὑπτιον (scrib-tum) scrip-tum.

Δ' συζυγία·—θέμα audi. Ἐν. audi-o (ἀκούω), παρακ. audī-vi, ὑπτιον audī-tum, ἀπαρ. audī-re.

§ 94. Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰς τέσσαρας ὁμαλὰς συζυγίας.

α) Οἱ εἰς āνι, ēνι καὶ īνι παρακείμενοι μετὰ τῶν ἀπ' αὐτῶν παραγομένων τύπων, ὅταν μετὰ τὴν συλλαβὴν νι ἢ νε ἀκολουθῇ ἑτέρα συλλαβὴ ἀρχομένη ἀπὸ ι ἢ r ἀποβάλλουσι τὸ ν, τὰ δὲ ἐκατέρωθεν αὐτοῦ φωνήεντα συναιροῦνται· ἐξαιροῦνται μόνον τὰ φωνήεντα ie τῆς δ' συζυγίας, ἅτινα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ν δὲν συναιροῦνται, οἷον amasti, amāram, amasse ἀντι amavisti, amaveram, amavisse· delesti, delēram ἀντι delevisti, deleveram· audisse ἀντι audivisse, ἀλλὰ audieram ἀντι audiveram.

β) Τὸ γ' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακείμενου τῆς ὀριστικῆς ἀντι τοῦ ērunt ἔχει καὶ ἕτερον τύπον ἤττον εὐχρηστον εἰς ēre π. χ. amavērunt καὶ amavēre.

γ) Ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ ὄλων τῶν συζυγιῶν τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον ἀντι τῆς καταλήξεως ris ἔχει πολλάκις rē π. χ. amaris καὶ amare, amabāris καὶ amabāre, amabēris καὶ amabēre, amēris καὶ amēre, amarēris καὶ amarēre κτλ.

Περιφραστικὴ συζυγία (conjugatio periphrastica).

§ 95. Πλὴν τῶν τεσσάρων συζυγιῶν αἵτινες σχηματίζουσι καὶ τύπους τινὰς περιφραστικῶς, ὑπάρχει καὶ συζυγία τις, τῆς ὁποίας πάντες οἱ τύποι σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἢ περιφραστικῇ λεγομένη συζυγία (conjugatio periphrastica).

Ταύτης διακρίνονται δύο κύρια εἶδη.

α') Ἡ ἐνεργητικὴ περιφραστικὴ συζυγία (conj. periph. activa) σχηματιζομένη ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ sum : scripturus sum (μέλλω γράφειν), scripturus eram (ἔμελλον γράφειν) κτλ.

καὶ β') ἡ παθητικὴ περιφραστικὴ συζυγία (conj. periph. passiva) ἐκ τοῦ γερονδιακοῦ καὶ τοῦ sum : laudandus sum (μέλλω ἐπαινεῖσθαι), laudandus eram (ἔμελλον ἐπαινεῖσθαι) κτλ.

ΣΗΜ. Ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου δυνάμεθα νὰ ἔχομεν τὸ ῥῆμα habeo καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, π. γ. legi καὶ lectum habeo, audīvi καὶ auditum habeo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Ἀποθετικὰ ῥήματα (verba deponentia)

§ 66. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ὑπάρχουσι ῥήματα ἀποθετικὰ (verba deponentia· ἐνικ. verbum depōnēns), δηλαδὴ ῥήματα, ἅτινα ἀπαντῶσιν εἰς μόνην τὴν παθητικὴν φωνήν, ἔχουσιν ὁμῶς ἐνεργητικὴν ἢ οὐδετέραν σημασίαν πλὴν τοῦ γερονδιακοῦ, ὅπερ ἐξαιρεῖται καὶ ἔχει πάντοτε παθητικὴν σημασίαν (πρβλ. ἑλλην. κτῶμαι, ὠνοῦμαι, ἦδομαι, μάχομαι, κτλ.).

Παραδείγματα

α') συζυγία hortor, hortātus sum, hortāri (προτρέπω)

β') συζυγία vereor, verītus sum, verēri (εὐλαβοῦμαι)

γ') συζυγία sequor, secūtus sum, sequi (ἀκολουθῶ)

δ') συζυγία blandior, blandītus sum, blandīri (κολακεύω).

§ 97. Τὰ ἀποθετικὰ σχηματίζονται ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ῥήματα τῆς παθητικῆς φωνῆς μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἔχουσι καὶ ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοὺς ἐξῆς τύπους :

α') τὸ ὑπτιον

β') τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς

γ') τὸν μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου

δ') τὸ γερουνδιον.

ε') τὸν ἐνεστώτα τῆς μετοχῆς καὶ
στ') τὸν μέλλοντα τῆς μετοχῆς.

Ἐκ δὲ τῶν τύπων τῆς παθητικῆς φωνῆς δὲν ἔχουσι τὸν
μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου.

Κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς :

I. Indicativus

Praesens

horto-r	vere-or	sequ-o-r	blandi-o-r
hortā-ris	verē-ris	sequ-ē-ris	blandī-ris
hortā-tur	verē-tur	sequ-ī-tur	blandī-tur
hortā-mur	verē-mur	sequ-ī-mur	blandī-mur
hortā-mīni	verē-mīni	sequ-ī-mīni	blandī-mīni
horta-ntur	vere-ntur	sequ-u-ntur	blandi-u-ntur

Imperfectum

hortā-ba-r	verē-ba-r	sequ-ē-ba-r	blandi-ē-ba-r
horta-bā-ris	verē-bā-ris	sequ-ē-bā-ris	blandi-ē-bā-ris
horta-bā-tur	verē-bā-tur	sequ-ē-bā-tur	blandi-ē-bā-tur
horta-bā-mur	verē-bā-mur	sequ-ē-bā-mur	blandi-ē-bā-mur
horta bā mīni	verē-bā-mīni	sequ-ē-bā-mīni	blandi-ē-ba-mīni
horta-ba-ntur	vere-ba-ntur	sequ-ē-ba-ntur	blandi-ē-bā-ntur

Futurum

hortā-bo-r	verē-bo-r	sequ-a-r	blandi-a-r
horta-bē-ris	verē-bē-ris	sequ-ē-ris	blandi-ē-ris
horta-bī-tur	verē-bī-tur	sequ-ē-tur	blandi-ē-tur
horta-bī-mur	verē-bī-mur	sequ-ē-mur	blandi-ē-mur
horta-bī-mīni	verē-bī-mīni	sequ-ē-mīni	blandi-ē-mīni
horta-bu-ntur	vere-bu-ntur	sequ-e-ntur	blandi-ē-ntur

Perfectum

hortātus, sum	verītus sum	secūtus sum	blandītus, sum
a, um es	a, um es	a, um es	a, um es
est	est	est	est
hortāti, sumus	verīti, sumus	secūti, sumus	blandīti, sumus
ae, a estis	ae, a estis	ae, a estis	ae, a -estis
sunt	sunt	sunt	sunt

Plusquamperfectum

hortātus eram	verītus eram	secūtus, eram	blandītus, eram
a, um eras	a, um eras	a, um eras	a, um eras
erat	erat	erat	erat
hortāti, eramus	verīti eramus	secūti eramus	blandīti eramus
æ, a eratis	æ, a eratis	æ, a eratis	æ, a eratis
erant	erant	erant	erant

Futurum exactum

hortātus, ero	verītus, ero	secūtus, ero	blandītus, ero
a, um eris	a, um eris	a, um eris	a, um eris
erit	erit	erit	erit
hortāti erīmus	verīti, erīmus	secūti, erīmus	blandīti, erīmus
æ, a eritis	æ, a eritis	æ, a eritis	æ, a eritis
erunt	erunt	erunt	erunt

II. Conjunctivus

Praesens

horte-r	vere-a-r	sequ-a-r	blandi-a-r
hortē-ris	vere-ā-ris	sequ-ā-ris	blandi-ā-ris
hortē-tur	vere-ā-tur	sequ-ā-tur	blandi-ā-tur
hortē-mur	vere-ā-mur	sequ-ā-mur	blandi-ā-mur
hortē-mīni	vere-ā-mīni	sequ-ā-mīni	blandi-ā-mīni
horte-ntur	vere-a-ntur	sequ-a-ntur	blandi-a-ntur

Imperfectum

hortā-re-r	verē-re-r	sequ-ě-re-r	blandī-re-r
horta-rē-ris	vere-rē-ris	sequ-ě-rē-ris	blandi-rē-ris
horta-rē-tur	vere-rē-tur	sequ-ě-rē-tur	blandi-rē-tur
horta-rē-mur	vere-rē-mur	sequ-ě-rē-mur	blandi-rē-mur
horta-rē-mīni	vere-rē-mīni	sequ-ě-rē-mīni	blandi-rē-mīni
horta-re-ntur	vere-re-ntur	sequ-ě-re-ntur	blandi-re-ntur

Futurum

hortatūrus sim	veritūrus, sim	secutūrus sim	blanditūrus sim
a, um sis	a, um sis	a, um sis	a, um sis
sit	sit	sit	sit

hortatūri	simus	veritūri	simus	secutūri	simus	blanditūri	simus
ae, a	sitis	ae, a	sitis	ae, a	sitis	ae, a	sitis
	sint		sint		sint		sint

Perfectum

hortātus	sim	verītus	sim	secūtus	sim	blandītus	sim
a, um	sis	a, am	sis	a, um	sis	a, um	sis
	sit		sit		sit		sit
hortāti,	simus	verīti	simus	secūti	simus	blandīti	simus
ae, a	sitis	ae, a	sitis	ae, a	sitis	ae, a	sitis
	sint		sint		sint		sint

Plusquamperfectum

hortātus	essem	verītus	essem	secūtus	essem	blandītus	essem
a, um	esses	a, um	esses	a, um	esses	a, um	esses
	esset		esset		esset		esset
hortāti	essēmus	verīti	essēmus	secūti	essēmus	blandīti	essēmus
ae, a	essētis	ae, a	essētis	ae, a	essētis	ae, a	essētis
	essent		essent		essent		essent

III. Imperativus

Praesens

Sing. 2	hortā-re	verē-re	sequ-ē-re	blandī-re
Plur. 2	hortā-mīni	verē-mīni	sequ-ī-mīni	blandī-mīni

Futurum

Sing. 3	hortā-tor	verē-tor	sequ-ī-tor	blandī-tor
3	hortā-tor	verē-tor	sequ-ī-tor	blandī-tor
Plur. 3	horta-ntor	vere-ntor	sequ-u-ntor	blandi-u-ntor

IV. Infinitivus

Praesens

hortā-ri	verē-ri	sequ-i	blandī-ri
----------	---------	--------	-----------

Perfectum

hortātum, am,	verītum, am	secūtum, am	blandītum, am
um esse	um esse	um esse	um esse

hortātos, as, a esse	verītos, as, a esse	secū ^o os, as, a esse	blandītos, as, a esse
-------------------------	------------------------	-------------------------------------	--------------------------

Futurum

hortatūrum, am, um esse	veritūrum, am, um esse	secutūrum, am, um esse	blanditūrum, am, um esse
hortatūros, as, a esse	veritūros, as, a esse	secutūros, as, a esse	blanditūros, as, a esse

Futurum exactum

hortātum, am, um fore	verītum, am, um fore	secūtum, am, um fore	blandītum, am, um fore
hortātos, as, a fore	verītos, as, a fore	secūtos, as, a fore	blandītos, as, a fore

V. Supīnum

hortā-tum	verī-tum	secū-tum	blandī-tum
hortā-tu	verī-tū	secū-tū	blandī-tū

VI. Gerundium

Gen. horta-ndi	vere-ndi	sequ-e-ndi	blandi-e-ndi
Dat. horta-ndo	vere-ndo	sequ-e-ndo	blandi-e-ndo
Ace. horta-ndum	vere-ndum	sequ-e-ndum	blandi-e-ndum
Abl. horta-ndo	vere-ndo	sequ-e-ndo	blandi-e-ndo

VII. Gerundivum

horta-ndus, a, um	vere-ndus, a, um	sequ-e-ndus, a, um	blandi-e-ndus, a, um
-------------------	------------------	-----------------------	-------------------------

VIII. Participium

Praesens

horta-ns ntis	vere ns ntis	sequ-e-ns ntis	blandi-e-ns ntis
---------------	--------------	----------------	------------------

Perfectum

hortā-tus, a, nm	verītus, a, um	secūtus, a, um	blandītus, a, um
------------------	----------------	----------------	------------------

Futurum

horta tūrus, a, um	veritūrus, a, um	secutūrus, a, um	blanditūrus, a, um
-----------------------	---------------------	---------------------	-----------------------

§ 98. Ἡμιαποθετικά (semideponentia)

Τούτων ἄλλα μὲν ὄντα ἐνεργητικῆς φωνῆς ἔχουσι τὸν παρακειμένον καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παραγομένους χρόνους κατὰ τὴν παθητικὴν φωνήν, ἄλλα δὲ τοῦναντίον ὄντα παθητικῆς φωνῆς ἔχουσι τὸν παρακειμένον καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παραγομένους χρόνους κατὰ τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν (πρβ. ἑλλην. ἀκούω ἀκούσομαι, γινώσκω γινώσομαι, μανθάνω μαθήσομαι κτλ., ἀλίσκομαι ἐάλων, ἐάλωκα, ὄλλυμαι, ὄλωκα).

Ταῦτα εἶναι

audeo, ausus sum, audēre (τολμῶ)
gaudeo, gavīsus sum, gaudēre (χαίρω)
soleo, solītus sum, solēre (εἴωθα)
confīdo, confīsus sum, confidēre (πέποιθα)
diffīdo, diffīsus sum, diffidēre (δυσπιστῶ)
revertor, reverti, reverti (ἐπιστρέφω)
assentior, assensi, assentīri (συναινῶ)

ΣΗΜ. Ἀποθεματικῶν τινων ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου λαμβάνεται καὶ ἐπὶ ἐνεργητικῆς καὶ ἐπὶ παθητικῆς σημασίας, ὡς οὖν comītor (συνοδεύω), comitātus (συνοδεύσας καὶ συνοδευθεῖς), dimetior (καταμετρῶ) dimensus (καταμετρήσας καὶ καταμετρηθεῖς), ementior (ἀπατῶ) ementītus (ἀπατήσας καὶ ἀπατηθεῖς), populor (δηῶ) populatus (δηώσας καὶ δηωθεῖς) κτλ.

Ἀντιθέτως μετοχαί τινες τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἐνεργητικῶν ῥημάτων ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν: coeno (δειπνῶ) coenatus (δειπνήσας),—prandeo (ἀριστῶ) pransus (ἀριστήσας),—juro (ᾄνυμι) juratus (ᾄμόσας). Αἱ δὲ μετοχαί potus τοῦ potō, potare (πίνειν) καὶ tacītus τοῦ taceo, tacēre (σιωπῶ), ἔχουσιν ἄλλοτε μὲν ἐνεργητικὴν, ἄλλοτε δὲ παθητικὴν σημασίαν.

§ 99. Ῥήματα οὐδέτερα παθητικά.

Ἀντίθετα πρὸς τὰ ἀποθετικά εἶναι τὰ οὐδέτερα παθητικά (verba neutralia passiva) ἔχοντα ἐνεργητικὸν τύπον καὶ παθητικὴν σημασίαν, π. χ. pereō, perīre, (ἀπόλλυμαι), veneo, venīre (πωλοῦμαι), varūlo, varulare (μαστιγοῦμαι).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

Ἄνωμαλα ῥήματα.

§ 100. Τὰ ἀνώμαλα τῆς λατινικῆς διαίροῦνται εἰς δύο τάξεις:

α') εἰς ἀνώμαλα κατὰ τὸν ἐκ τοῦ ὀηματικοῦ θέματος σχηματισμὸν τῶν ἀρχικῶν μόνον τύπων, τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων τύπων σχηματιζομένων ὁμαλῶς, καὶ

β') εἰς ἀνώμαλα κατὰ τὸν σχηματισμὸν ὄχι μόνον τῶν ἀρχικῶν τύπων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν παραγομένων (κυρίως ἀνώμαλα).

Α'. Ἀνώμαλα ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀρχικῶν μόνον τύπων.

ΣΗΜ. Ταῦτα κλίνουσι τοῖς παραγομένοις τύποις κατὰ τὴν συζυγίαν τοῦ οἰκείου ἀρχικοῦ.

§ 101. Ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς ἀντὶ νὰ προσλάβῃ ἀμέσως μετὰ τὸν χαρακτῆρα τὴν κατάληξιν ὁ ὡς *amo* (*ama - o*), *dele - o*, *leg - o*, *audi - o*, παρουσιάζει τὰς ἐξῆς συνήθεις ἀνωμαλίας :

1) Λαμβάνει ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν π. χ. θέμα *gen* (ἐξ οὗ *gen - uī*, *gen - itum*) ἐν *gigno* (*gig(e)no*) (γεννῶ), ἑλλ. γί - γν - ο - μαι, *si - st - o*, ἑλλ. σί - στη - μι, ἴ - στη - μι (ἴστημι).

2) Προσλαμβάνει μετὰ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς καταλήξεως διάφορα προσφύματα, ἧτοι

α') τὸ πρόσφυμα *a* π. χ. θέμα *sec*—(ἐξ οὗ *sec - uī*, *sec - tum*) ἐν. (*sec - a - o*) *seco* (τέμνω)

β') τὸ πρόσφυμα *e* π. χ. θέμα *lug*—(ἐξ οὗ (*lug - tum*) *luctum*) ἐν. *lug - e - o* (θρηνῶ)

γ') τὸ πρόσφυμα *i* π. χ. θέμα *fug*—(ἐξ οὗ *fug - i*) ἐν. *fug - i - o* (φεύγω)—θέμα *aper*—(ἐξ οὗ *aper - uī*, *aper - tum*) ἐν. *aper - i - o* (ἀνοίγω).

δ') τὸ πρόσφυμα *n* π. χ. θέμα *cer*—(ἐξ οὗ *cer - tus* ἐν. *cer - n - o* (κρίνω)—θέμα *fal*—(ἐξ οὗ *falsum*) ἐν. (*fal - n - o*) *fallo* (σφάλλω) πρβ. ἑλλ. τέμ-ν-ω.

ΣΗΜ. Ῥήματά τινα τὸ *n* λαμβάνουσι πρὸ τοῦ χαρακτῆρος π. χ. θέμα *frag*—(ἐξ οὗ (*frag - tum* | *fractum*) ἐν. *fra - n - go* (θραύω, ῥήγνυμι) πρβλ. ἑλλ. μα-ν-θάνω.

ε') τὸ πρόσφυμα *t* π. χ. θέμα *pec*—(ἐξ οὗ (*pec - si*) *pexi*, (*pec - sum* *rexum*) ἐν. *pec - t - o* (κτενίζω).

στ') τὸ πρόσφυμα *sc* π. χ. θέμα *pa*—(ἐξ οὗ *pa - vi*) ἐν. *pa - sc - o* (ποιμαίνω)

ΣΗΜ. Εἰς τινὰ ῥήματα τὸ πρόσφυμα τοῦ ἐνεστώτος μεταδίδεται καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀρχικοὺς τύπους, εἴτε ἀμφοτέρους π. χ. jug— (jug-um) ἐν. ju-n-go, πρξ. ju-n-xi, ὕπτιον ju-n-ctum (ζεύγνυμι), εἴτε εἰς τὸν ἕτερον μόνον π. χ. θέμα pig—ἐν. pi-n-go πρξ. pi-n-xi, ὕπτιον (pig-tum) pictum (ζωγραφῶ).

§ 102. Ὁ παρακείμενος παρουσιάζει τὰς ἐξῆς συνήθεις ἀνωμαλίας.

- 1) Λαμβάνει ἀναδιπλασιασμόν
do (δίδωμι), dedi, dare
pendo (σταθμῶμαι), pependi, pendere
cano (ᾄδω), cecini, canere
pario (γεννῶ), peperit, parere
spondeo (σπένδομαι), spondit, spondere
caedo (φονεύω), cecidi, caedere
posco (ζητῶ), poposci, poscere
sto (ἵσταμαι), stetit, stare
curro (τρέχω), cucurri, currere
mordeo (δάκνω), momordi, mordere.

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα ταῦτα ὡς β' συνθετικὸν δὲν λαμβάνουσι συνήθως ἀναδιπλασιασμόν π. χ. concido (κατακόπτω) concidit, concidere.

- 2) Ἐκτείνει τὸ φωνῆεν τοῦ ῥηματικοῦ θέματος π. χ.
lego (ἀναγινώσκω), leg - i, legere
video (ὄρω), vidi, videre
venio (ἔρχομαι), veni, venire
moueo (κινῶ), movi, movere
lavo (λούω), laui, lavare
edo (ἐσθίω), edi, edere

3) Μεταβάλλει μετὰ τῆς ἑκτάσεως τὸ θεματικὸν φωνῆεν ἄ εἰς ē π. χ.

- facio (ποιῶ), feci, facere
jacio (δίπτω), jeci, jacere
capio (λαμβάνω), cepi, capere
frango (ῥήγνυμι), frangi, frangere
ago (ἄγω), egi, agere.

ΣΗΜ. Οἱ παρακείμενοι καὶ τῶν τριῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν ἔχουσ' πάντοτε χρονικὴν κατάληξιν i (οὐδέποτε vi ἢ ui ἢ si) οἷα σδήποτε συζυγίας καὶ ἂν εἶναι τὸ ῥήμα.

- 4) Σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως si π.χ.
scribo (γράφω) (scrib-si) scripsi, scribere

dico (λέγω), (dic-si) dixi, dicere
 maneo (μένω), mansi, manere

ΣΗΜ. Ῥημάτων τινῶν τῆς γ' συζυγίας ὁ παρακείμενος ἐσχηματίσθη εἰς ἰνὶ ὡς ὁ παρακείμ. τῶν ῥημάτων τῆς δ' συζυγίας π. χ. peto (ζητῶ), petīvi, petēre
 quaero (ζητῶ), quaesīvi, quaerēre

§ 103. Τὸ ὕπτιον πλὴν τῆς συνήθους καταλήξεως εἰς —tum, ὅθεν ama - tum, dele - tum, lec - tum, audi - tum, λαμβάνει πολλάκις καὶ τὴν κατάληξιν—sum. Τοῦτο συμβαίνει κυρίως εἰς τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα χαρακτηριστῆρα d, t, διότι ὁ χαρακτήρ d, t μετὰ τοῦ t τῆς καταλήξεως tum γίνεται ss, ὅθεν concutio (συγκρούω), concussum, (concut - tum).

Τὰ ss ἀπλοποιοῦνται εἰς s. ὅταν προηγῆται σύμφωνον, μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγος π. χ.

ardeo (φλέγομαι) arsum (ard - tum, ars - sum)

rideo (γελῶ), risum (rid - tum, ris - sum).

claudio (κλείω), clausum (claud - tum, claus - sum)

Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζονται καὶ ἄλλα ῥήματα π. χ. fallo (σφάλλω), falsum, μάλιστα δὲ τὰ ἔχοντα παρακείμενον εἰς si, οἷον maneo (μένω), mansi, mansum
 figo (πήγνυμι), fixi (fig - si), fixum (fig - sum)

§ 104. Τὰ εἰς ātum, ētum ūtum ὕπτια ἔχουσι τὰ φωνήεντα a, e καὶ u μακρά : amātum, delētum, minūtum.

Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουσιν αὐτὰ βραχέα τὸ dātum τοῦ dāre (διδόναί), τὸ rātum τοῦ rēri (νομίζεῖν), τὸ sātum τοῦ serēre (σπείρειν), τὸ rūtum τοῦ ruēre (καταρρέειν) καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα circum-dātum, obrūtum κτλ.

Τὰ εἰς itum ὕπτια, ἐὰν μὲν ὁ παρακείμενος λήγῃ εἰς ἰνὶ, ἔχουσι τὸ i μακρὸν, ἐὰν δὲ λήγῃ εἰς υἱ, ἔχουσι τὸ i βραχὺ π. χ. audītum (audīvi) τοῦ audio, habītum (habui) τοῦ habeo.

Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουσι ἱ, καίτοι ὁ παρακείμενος ἔχει ἰνὶ, τὰ itum τοῦ eo (ἰνὶ) (πορεύομαι), cītum τοῦ cieo (cīvi) (κινῶ), lītum τοῦ lino (līvi καὶ levi) (ἀλείφω), quītum τοῦ queo (quīvi) (δύναμαι), sītum τοῦ sino (sīvi) (ἀφήνω) καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα οἷον adītum κτλ.

Β'. Κυρίως ἀνώμαλα.

§ 105. Ταῦτα πλὴν τοῦ *sum, fui, esse* εἶναι 1) τὰ εἰς *io* ῥήματα τῆς γ' συζυγίας 2) *possum* (δύναμαι) 3) *edo* (ἐσθίω), 4) *uolo* (βούλομαι), *uolo* (οὐ βούλομαι), *maio* (προτιμῶ) 5) *eo* (εἶμι) 6) *queo* (δύναμαι), *nequeo* (οὐ δύναμαι), 7) *fero* (φέρω) 8) *fio* (γίγνομαι).

1) Τὰ εἰς *io* ῥήματα τῆς γ' συζυγίας.

§ 106. ῥήματα τῆς γ' συζυγίας εἰς *io* λήγοντα ἐν τῷ ἐνεστώτι τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῖς ἔξ αὐτοῦ παραγομένοις χρόνοις ἀποβάλλουσι τὸ *i* τοῦτο, ὅταν ἀκολουθῇ ἄλλο *i*, ἢ συλλαβὴ ἐρ ἢ τὸ τελικὸν ἔ.

Ταῦτα εἶναι :

capio, cēpi, captum, capere (λαμβάνω)
cupio, cupīvi, cupītum cupere (ἐπιθυμῶ)
facio, fēcī, factum, facere (ποιῶ)
fodio, fōdi, fossum, fodere (ὀρύττω)
fugio, fūgi, fugītum, fugere (φεύγω)
jacio, jēcī, jactum, jacere (ὀίπτω)
lacio, — —, lacere (ἐφέλω) κυρίως τὰ σύνθετα
elicio, elicui, elicītum elicere (ἐξέλκω) κτλ.
pario, pepēri, partum, parere (τίκτω, γεννῶ)
quatio—, quassum, quatere (σείω), σύνθ.
concutio, concussi, concussum, concutere (συσσείω)
rapio, rapui, raptum rapere (ἀρπάζω)
sapio, sapīvi—, sapere (γεῦσιν ἔχω)
specio, spexi, spectum, specere (σκοπῶ), σύνθ.
conspicio, conspexi, conspectum, conspocere (θεῶμαι)
gradior, gressus sum, gradi (βαδίζω), σύνθ.
adgredior, adgressus sum, adgredi (προσέροχομαι, προσβαίνω)
morior, mortuus sum, mori (ἀποθνήσκω)
patior, passus sum, pati (πάσχω).

Κλίνονται δὲ κατὰ τὸ ἔξῃς παράδειγμα :

Ἑνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

I. Indicativus

Praesens

cap - i - o		cap - i - or	
capĭ - s (capi - is)		cap - ĕ - ris (capi - eris)	
capĭ - t (cāpi - it)		cap - ĭ - tur (capi - ĭtur)	
capĭ - mus (capi - ĭmus)		cap - ĭ - mur (capi - ĭmur)	
capĭ - tis (capi - ĭtis)		cap - i - mĭni (capi - imĭni)	
cap - i - unt		cap - i - untur	

Imperfectum

cap - **i - ěbam**, cap - i - ěbas... cap - **i - ěbar**, cap - i - ebāris..

Futurum

cap - **i - am**, cap - i - ěs... cap - **i - ar**, cap - - i - ěris..

II. Conjunctivus

Praesens

cap - **i - am**, cap - i - as... cap - **i - ar**, cap - i - āris ..

Imperfectum

cap - ĕ - rem (capiĕrem)	cap - ĕ - rer (capiĕrer)
cap - ĕ - res (capiĕres)...	cap - e - rĕris (capiĕrĕris)...

III. Imperativus

Praesens

2 ἑν. cap - e (capiĕ)	cap - ere (capiĕre)
2 πλ. cap - ĭte (capiĭte)	cap - imĭni (capi-imini)

Futurum

Ἐν. 2 cap - ĭto (capiĭto)	cap - ĭtor (capiĭtor)
3 cap - ĭto (capiĭto)	cap - ĭtor (capiĭtor)
Πληθ. 2 cap - itōte (capiitōte)	
3 cap - i - unto	cap - i - untor

Ἐνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

VI. Infinitivus

Praesens

cap - **ere** (capiēre)

cap - **i** (capii)

Οἱ λοιποὶ τύποι ὁμαλῶς.

ΣΗΜ. Τὸ facio ἔχει τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς fac ἀντὶ face. Τὰ ἐκ τοῦ facio ὁμως σύνθετα τὰ μεταβάλλοντα τὸ α εἰς ι ἔχουσι τὴν προστακτικὴν κανονικὴν confice, effice.

Κατὰ τὸ fac ἔχομεν καὶ duc, dic, fer, τῶν ἡμεμάτων ducere (ἄγειν), dicere (λέγειν), ferre (φέρειν), ἅτινα καὶ ἐν συνθέσει φυλάττουσι τὸν τύπον αὐτόν, οἷον adduc, infer.

2) **Possum, potui, posse**

§ 107. Τὸ possum εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ pot (potis ἢ pote = δυνατὸς) καὶ τοῦ sum, οὗ ἀκολουθεῖ καὶ τὸν σχηματισμόν.

I. Indicativus

Praesens

possum, potes, potest, possūmus, potestis, possunt.

Imperfectum

potēram, potēras, potērat, poterāmus, poterātis, potērant.

Futurum

potero, poteris, poterit, poterīmus, poterītis, poterunt.

II. Conjunctivus

possim, possis, possit, possīmus, possītis, possint.

Imperfectum

possem, posses, posset, possēmus, possētis, possent.

III. Imperativus

ἐλλείπει

IV. Infinitivus

Praesens

posse

V. Participium

Praesens

potens ἐν χρήσει ὡς ἐπίθετον (δυνατός).

Ὁ παρακείμενος καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ παραγόμενοι χρόνοι σχηματίζονται ὁμαλῶς

3) **ēdo, ēdī, ēsum, edēre**

§ 108. Τὸ *ēdo* κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, ἔχει ὅμως ἐνιαχοῦ καὶ τινὰς συγκεκριμένους τύπους ὁμοιάζοντας πρὸς τοὺς ἀναλόγους τοῦ *sum* μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τῶν τύπων τοῦ μὲν *ēdo* τὸ *e* εἶναι μακρόν, τοῦ δὲ *sum* τὸ *e* εἶναι βραχύ.

I. Indicativus

Praesens

edo, edis καὶ ēs, e-dit καὶ ēst, edīmus, editis καὶ ēstis, edunt.

II. Conjunctivus

Imperfectum

edērem καὶ essem, edēres καὶ esses, edēret καὶ esset, ederēmus καὶ essēmus, ederētis καὶ essētis, edērent καὶ essent.

III. Imperativus

Praesens

2 ἔν. *ede καὶ ēs*

2 πληθ. *edīte καὶ este*

Futurum

Ἐν. 2 *edīto καὶ esto* 3 *edīto καὶ esto*

Πληθ. 2 *editōte καὶ estōte* 3 *edunto*

IV. Infinitivus

Praesens

edĕre καὶ esse

Εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν ἔχουσι δευτέρους τύπους τὸ edĭtur καὶ estur, ederĕtur καὶ essĕtur.

Ὅμοίως κλίνονται τὰ σύνθετα comedo (κατεσθίω), exĕdo (καταβιβρώσκω), perĕdo (διαβιβρώσκω).

4) Volo, nolo, malo

§ 109. Τὰ ῥήματα volo, volui, velle (βούλομαι), nolo (non volo), nolui, nolle (οὐ βούλομαι) καὶ malo (magis volo), malui, malle (προτιμῶ), κλίνονται ὡς ἑξῆς :

I. Indicativus

Praesens

volo	nolo	malo
vis	non vis	mavis
vult	non vult	mavult
volūmus	nolūmus	malūmus
vultis	non vultis	mavultis
volunt	nolunt	malunt

Imperfectum

volēbam, as...	nolēbam, as...	malēbam, as...
----------------	----------------	----------------

Futurum

volam, es...	nolam, es..	malam, es...
--------------	-------------	--------------

II. Conjunctivus

Praesens

velīm	nolīm	malīm
velīs	nolīs	malīs
velīt	nolīt	malīt
velīmus	nolīmus	malīmus

velītis	nolītis	malītis
velint	nolint	malint

Imperfectum

vellem, es, et	nollem, es, et	malle[m] es, et
vellēm[us] ētis, ent,	nollēm[us], ētis, ent	mallēm[us], ētis, ent

III. Imperativus

Praesens

ἐλλείπει	noli, nolite	ἐλλείπει
----------	--------------	----------

Futurum

ἐλλείπει	Sing. nolīto, nolīto [*]	ἐλλείπει
	Plur. nolitōte, nolunto	

IV. Infinitivus

Praesens

velle	nolle	malle
-------	-------	-------

V. Participium

Praesens

volens	nolens	malens
--------	--------	--------

Οἱ παρακείμενοι volui, nolui, malui καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν παραγόμενοι χρόνοι σχηματίζονται ὁμαλῶς.

5) **Εο, (īvi) ii ītum, ire (εἰμί)**

§ 110. Τὸ ὄημα eo, ii (īvi), ītum, ire παρουσιάζει τὴν ἀνωμαλίαν ὅτι ἔχει δύο μορφὰς τοῦ θέματος, ε πρὸ τῶν φωνέντων α, ο, υ καὶ ἰ εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν.

I. Indicativus

Praesens eo, is, it, īmus, ītis, eunt
Imperfectum ībam, ības, ībat, ibāmus, ibātis, ibant
Futurum ibo, ībis, ibit, ibīmus, ibītis, ibunt

II. Conjunctivus

Praesens eam, eas, eat, eāmus, eātis, eant
Imperfectum, īrem, īres, īret, irēmus, irētis, irent

III. Imperativus

Praesens i. īte
Futurum īto, īto, itōte, eunto

IV. Infinitivus

Praesens īre

V. Participium

Praesens iens, euntis

VI. Gerundium

eundi, eundo, eundum, eundo

VII. Gerundivum

eundus-a-um

Οἱ λοιποὶ τύποι ὁμαλῶς.

Ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς εὐχρηστοῦσι τὸ ἀπαρέμφατον ἴρι καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἐκάστου χρόνου ἴtur, ibātur, ibitur, itum est, eātur, irētur, κτλ πάντα ἀπροσώπως. Μόνον τὰ σύνθετα τὰ λαμβάνοντα ἐνεργητικὴν σημασίαν ἔχουσι πλήρες τὸ παθητικὸν π.χ. adeo (προσβάλλω), παθ. adeor (προσβάλλομαι), adīris, adītur, adīmur, adimīni, adeuntur* παρ. adībar, μελλ. adībor.

Κατὰ τὸ εο κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα :

abeo (ἄπειμι)	praetereo (παρέρομαι)
adeo (ἀφείμι)	prodeo (πρόειμι)
exeo (ἔξειμι)	redeo (ἐπάνειμι)
ineo (εἴσειμι)	subeo (ὑπέρομαι, ἐπιχειρῶ)
intereo (ἀπόλλυμαι)	transeo (διαβαίνω)
introeo (εἴσειμι)	veneo (σύνθετον ἐκ τοῦ venum
obeo (πρόσειμι, ἀφανίζομαι)	καὶ εο, παθ. τοῦ vendo),
pereo (παθητ. τοῦ perdo)	ἄνευ ὑπτίου (πωλοῦμαι)
(ἀπόλλυμαι)	

6) **Queo** (δύναμαι), **nequeo** (οὐ δύναμαι)

§ 111. Τὰ ῥήματα queo, quivī, quire καὶ nequeo, nequívī, nequire κλίνονται κατὰ τὸ εο. Τούτων οἱ συνηθέστεροι τύποι εἶναι οἱ ἑξῆς:

I. Indicativus

Praesens

queo, quis, quit	nequeo, nequis, nequit
quīmus, quītis, queunt	nequīmus, nequītis, nequeunt

Imperfectum

quībam, bas κλπ.	nequībam, bas κλπ.
------------------	--------------------

Futurum

quībo, bis κλπ.	nequībo, bis κλπ.
-----------------	-------------------

Perfectum

quívī, —, quívīt	nequívī, nequistī, nequívīt (iit)
—, —, quívērunt	—, —, nequívērunt

Plusquamperfectum

ἔλλείπει	—, —, nequierat
	—, —, nequierant

II. Conjunctivus

Praesens

queam, queas, queat	nequeam, nequeas, nequeat
queāmus, queātis, queant	nequeāmus, nequeātis, nequeant

Imperfectum

quīrem —, quīret	nequīrem, —, nequīret
—, —, quīrent	nequīrēmus —, nequīrent

Perfectum

—, —, quiverit	nequiverim, —, nequierit
—, —, —,	—, —, nequierint

Plusquamperfectum

—,	—,	—,	—,	—,	nequisset
—,	—,	quissent	—,	—,	nequissent

III. Infinitivus

Praes. quīre	nequīre
Perf. quivisse, quisse	nequivisse, nequisse

Participium

Praes quiens γεν. queuntis	nequiens γεν. nequeuntis
----------------------------	--------------------------

7) **Fero, tuli, latum, ferre (φέρω)**

§ 112. Τὸ ῥῆμα fero, tuli, latum, ferre κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, ἀλλ' εἰς τοὺς ἐκ τοῦ θέματος fer· σχηματιζομένους τύπους συγκόπτει τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ e, ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ r, καὶ τὸ i, ὅταν μετ' αὐτὸ ἀκολουθῇ s ἢ t.

Ἐνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

I. Indicativus

Praesens

fero, fers, fert	feror, ferris, fertur
ferīmus, fertis, ferunt	ferīmur, ferimīni, feruntur

II. Conjunctivus

Imperfectum

ferrem, ferres, ferret	ferrer, ferrēris, ferrētur
ferrēmus, ferrētis, ferrent	ferrēmur, ferremīni, ferrentur

III. Imperativus

Praesens

Sing. 2 fer. Plur. 2 ferte	Sing. 2 ferre Plur. 2 ferimīni
----------------------------	--------------------------------

Futurum

Sing. 2 ferto 3 ferto	Sing. 2 fertor 3 fertor
Plur. 2 fertōte 3 ferunto	Plur. 2 —, 3 feruntor

Ἐνεργητικὴ φωνή

Παθητικὴ φωνή

IV. Infinitivus

Praesens

ferre

ferri

Οἱ λοιποὶ τύποι σχηματίζονται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

Ὅμοίως κλίνονται τὰ σύνθετα

antefero (προτιμῶ)

circumfero (περιφέρω)

defero (κατάγω, ἀναγγέλλω)

perfero (διακομίζω)

præfero (προκομίζω, δηλῶ)

profero (προφέρω, φθέγγομαι)

affero (adfero), attŭli, allātum, afferre (προσφέρω)

aufero (ab, abs-fero), abstŭli, ablātum, auferre (ἀφαιρῶ)

confero, contŭli, collātum, conferre (συμφέρω, συγκρίνω)

differo (dis-fero), distŭli, dilātum, differre (ἀναβάλλω, διαφέρω)

effero, extŭli, elātum, efferre (ἐκφέρω)

infero, intŭli, illātum, inferre (εἰσφέρω, ἐπιφέρω)

offero (ob-fero), obtŭli, oblātum, offerre (προσφέρω)

refero, retŭli, relātum, referre (ἀναφέρω)

refert, retŭlit, referre (ἐνδιαφέρειν)

suffero (sub-fero), sustŭli, sublātum, sufferre (ὑπομένω)

8) **Fio, factus sum, fieri** (γίγνομαι)

§ 113. Τὸ ὄημα *fio, factus sum, fieri* (γίγνομαι), παθητικὸν τοῦ *facio, fēci factum, facere* κλίνεται ὁμαλῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν πλὴν τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς.

I. Indicativus

Praes. *fio, fis, fit, fimus, fitis, fiunt*

Imperf. *fiēbam, fiēbas, fiēbat ..*

Futur. *fiam, fiēs, fiet...*

II. Conjunctivus

Praes. *fiam, fias, fiat...*

Imperf. fiĕrem, fiĕres, fiĕret . . .

III. Imperativus

Praes. fi, fiĕte

IV. Infinitivus

Praes. fieri

Futur. fore ἢ futurum esse ἢ factum iri

V. Participium

Perf. factus, a, um

Futur. futurus, a, um

VI. Gerundivum

faciendus, a, um

Οἱ λοιποὶ τύποι σχηματίζονται ὁμαλῶς ἐκ τοῦ factus καὶ τοῦ sum.

ΣΗΜ. 1. Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου factus καὶ τὸ γερουνδιακὸν faciendus ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ facio.

ΣΗΜ. 2. Τὸ *i* τοῦ ῥήματος τούτου εἶναι πανταχοῦ μαζρὸν παρὰ τὸν κανόνα, ἐκτὸς ὅταν εἰς τὴν συλλαβὴν *fi* ἀκολουθῇ ἔρ *fiĕri, fiĕrem*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

Ἑλλιπῆ ῥήματα (*verba defectiva*)

§ 114. Ἑλλιπῆ ῥήματα λέγονται τὰ ἀπαντῶντα εἰς ὀλίγους μόνον τύπους· εἶναι δὲ τὰ ἐξῆς :

1) **aio** (λέγω)

I. Indicativus

Praes. aio, ais, ait, —, —, aiunt

Imperf. aiĕbam, -bas, -bat, -bāmus, -bātis, -bant

Perf. —, —, ait

II. Conjunctivus

Praes —, aias, aiat, --, —, aiant

III. Imperativus

Praes. 2. ai

IV. Participium

Praes. aiens

2) Inquam (φημι)

I. Indicativus

Praes. inquam, inquis, inquit, inquīmus, inquītis, inquīunt

Imperf. —, —, inquīēbat (inquībat)

Futur. —, inquires, inquiet

Perf. —, inquisti, inquit

II. Imperativus

Praes. inque

Futur. 2, 3 inquīto

Τὸ ῥῆμα inquam ἀπαντᾷ μόνον παρενθετικῶς εἰς τὸν εὐθὺν λόγον, οἷον: tum ille «nego, inquit, verum esse» (τότε ἐκεῖνος· «ἀρνουμαι, εἶπεν, ὅτι εἶναι ἀληθές»).

3) For, fatus sum, fari (λέγω)

Τοῦτο ἀπαντᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ ποιηταῖς. Σύνθετα αὐτοῦ εἶναι τὸ affari (προσαγορεύειν), effari (ἐκφωνεῖν), prae-fari (προλέγειν), profari (ἀποφθέγγεσθαι, προφητεύειν). Ἔχει δὲ τοὺς ἑξῆς τύπους:

I Indicativus

Praes. —, —, fatur, (famur, famīni, fantur)

Imperf. (fābar), —, —, —, —, (fabantur)

Futur. fabor, (faberis), fabītur, fabīmur, fabimīni, fabuntur

Perf. fatus, a, um sum, es, est...

Plusqu. fatus, a, um eram, eras, erat...

II. Coniunctivus

Imperf. (farer)

Perf. fatus, a, um sim, sis...
Plusqu. fatus, a, um essem, esses...

III. Imperativus

Praes. fare

IV. Infinitivus

Praes. fari

V. Participium

Praes. fans

Perf. fatus

VI. Supinum

fatu

VII. Gerundium

Gen. fundi Abl. fando

VIII. Gerundivum

fandus, a, um

ΣΗΜ. Οἱ ἐντός τῶν παρενθέσεων τύποι ἀπαντῶσι μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις.

4) Coepi, memini, odi

Τὰ ῥήματα coepi (ἠρξάμην), memini (μέμνημαι) καὶ odi (μισῶ) εἶναι κυρίως παρακείμενοι ἔχοντες πλὴν τοῦ coepi σημασίαν ἐνεστώτους.

I. Indicativus

Perf. coepi, isti... memini, isti... odi, odisti...
Plusq. coepēram, ēras... meminēram, ēras... odēram, ēras...
Fut. coepero, ēris... meminēro, ēris... odēro, odēris...

II. Conjunctivus

Perf. coeperim, ēris... meminērim, ēris... odērim, ēris...
Plusq. coepissem, isses... meminissem, isses.. odissem, isses..

III. Imperativus

Perf. — memento, -ntōte —

IV. Infinitivus

Perf.	coepisse	meminisse	odisse
Fut.	coeptūrum esse	—	osūrum esse

V. Participium

Perf.	coeptus	—	osus
Fut.	coeptūrus	—	osūrus

Παρατηρήσεις

α') Ἀντὶ odī, oderam, odero, λέγεται καὶ περιφραστικῶς osus sum, osus eram, osus ero καὶ osus fui, osus fueram, osus fuero (μισῶ, ἐμίσουν κτλ.). *

β') Ἀντὶ coepī, coeperam, ἔχομεν coeptus sum, ὅταν τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαρτώμενον ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικόν· π. χ. domus aedificari coepa est (ὁ οἶκος ἤρξατο οἰκοδομούμενος).

γ') Ὡς ἐνεστῶς τοῦ coepī λαμβάνεται τὸ incipio (incēpī, inceptum, incipere) καὶ σπανιώτερον τὸ occipio (occēpī, occēptum, occipere).

δ) **Apage, ave, salve, vale**

Ταῦτα εἶναι προστακτικά. Καὶ τὸ μὲν ἀπάγε συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς : apage te (ἀπάγε σεαυτὸν) ἢ κεῖται μόνον τῶν δὲ ave (have), salve (χαῖρε) καὶ vale (ὄγιάινε, ἔρρωσο) κείνται οἱ ἐπόμενοι τύποι :

I. Imperativus

Sing.	ave (avēto)	salve (salvēto)	vale (valēto)
Plur.	avēte	salvēte	valēte

II. Indicativus

Fut.	—	salvēbis	valēbis
------	---	----------	---------

III. Infinitivus

Praes	avēre	salvēre	valēre
-------	-------	---------	--------

6) Cedo

Τοῦτο ἔχει μόνον τοὺς τύπους cedo (δός, εἰπέ) πληθ. cette, οἶον : cedo tuum consilium (εἰπέ τὴν σὴν γνώμην), cedo dextram (δός τὴν δεξιάν).

7) Quaeso

Τὸ ῥῆμα quaeso, quaesumus παρεμβάλλεται ἐν τῷ λόγῳ τοῦ λέγοντος καὶ δὴ μετὰ προστακτικὴν tu, quaeso, scribe (σύ, παρακαλῶ, γράφε).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ

Ἀπρόσωπα ῥήματα (verba impersonalia)

§ 115. Τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα ἀπαντῶσιν, ὡς καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν, μόνον εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἐκάστου χρόνου καὶ δὲν ἔχουσιν οὔτε προστακτικὴν (πλὴν τοῦ licet, προστ. licēto), οὔτε ὑπιτιον, οὔτε μετοχὴν. Ἀντὶ τῆς προστακτικῆς γίνεται χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς : misereat te pauperum (οἴκτιρε τοὺς πτωχοὺς).

Τὰ συνηθέστερα τῶν ἀπροσώπων εἶναι :

α') Τὰ δηλοῦντα ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν : οἶον pluit (ῥεῖ), ningit (χιονίζει), grandinat (πίπτει χάλαζα), fulgurat (ἀστράπτει), tonat (βροντᾷ).

β') Τὰ ἐξῆς ῥήματα τῆς β' συζυγίας
libet, libuit καὶ libitum est, libēre (ἀρέσκει)
licet, licuit καὶ licitum est, licēre (ἔξεστι)
miseret καὶ miserētur, miseruit καὶ miseritum est, miserēre (οἴκτος ἔχει)
oportet, oportuit, oportēre (δεῖ)
piget, piguit καὶ pigitum est, pigēre (ἀηδές, ἀνιαρόν ἐστιν)
paenitet, paenituit, paenitēre (μεταμέλει)
pudet, puduit καὶ puditum est, pudēre (ἀηδές ἐστιν)
tæder, tæduit ἢ pertæsum est, tædēre me (ἄση μὲ ἔχει, ἀηδιάζω)
decet, decuit, decēre (πρέπει)
dedecet, dedecuit, dedecēre (οὐ πρέπει)

γ') Τὰ κάτωθι ῥήματα ἄτινα, προσωπικὰ ὄντα, ἐν ὠρι-
 σμένῃ σημασίᾳ λαμβάνονται ὡς ἀπρόσωπα
 interest καὶ rēfert (μέλει)
 appāret (δηλόν ἐστι)
 constat (ὁμολογεῖται)
 expēdit (συμφέρει)
 praestat (κρεῖττόν ἐστιν)
 restat (ὑπολείπεται)
 liquet (σαφές ἐστιν)
 juvat, delectat (εὐφραίνει)

ΣΗΜ. Ὡς ἀπρόσωπον λαμβάνεται καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον καὶ
 τὸ παθητικὸν ἀπαρέμφατον ἀμεταβάτων τινῶν ῥημάτων, ἄτινα ὡς ἐκ
 τῆς σημασίας αὐτῶν δὲν ἔχουσι παθητικὸν τύπον : οἷον iter (πορεύε-
 ται τις), vivitur (ζῆ τις), ἐν δὲ καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς πα-
 θητικῆς φωνῆς μεταβατικῶν τινῶν ῥημάτων, οἷον clamātur (βοᾷ τις).

Β'. ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ἐπιρροήματα (adverbia)

§ 116. Τὰ ἐπιρροήματα εἶναι διττά : πρωτότυπα (adverbia
 primitiva) καὶ παράγωγα (adverbia derivāta).

1) Τὰ πρωτότυπα εἶνε ὀλίγα : οἷον cur (διατί), fere (σχε-
 δόν), vix (μόλις), sat ἢ satis (ἱκανῶς), sic ἢ ita (οὕτως), tum
 (τότε), nunc (νῦν), saepe (πολλάκις), cras (αὔριον), jam (ἤδη),
 mox (μετ' ὀλίγον), tam (τόσον), nimis (ἄγαν).

2) Τὰ παράγωγα ἐπιρροήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν,
 ἐπιθέτων, ἀριθμητικῶν, ἀντωνυμιῶν καὶ ῥημάτων καὶ λή-
 γουσιν :

α') εἰς ē. Ταῦτα σχηματίζονται ἀπὸ τῶν εἰς us, a, um ἐπι-
 θέτων καὶ μετοχῶν καὶ ἀπὸ τῶν εἰς er, ra, rum ἐπιθέτων
 μεταβολῇ τοῦ i τῆς ἐκτῆς γενικῆς εἰς ē : rectē (ὀρθῶς), false
 (ψευδῶς), miserē (ἀθλίως).

ΣΗΜ. Τὸ malē (κακῶς) καὶ benē (καλῶς) ἐκ τῶν ἐπιθέτων malus καὶ bonus ἔχουσιν ἕ.

β') εἰς ter. Ταῦτα σχηματίζονται ἐκ τῶν τριτοκλίτων ἐπιθέτων τῶν ληγόντων εἰς er ἢ is, προστιθεμένης τῆς καταλήξεως -ter εἰς τὸ θέμα τοῦ ἐπιθέτου· τὰ ἐκ τῶν εἰς ns γεν. ntis ὁμως σχηματιζόμενα ἐπιρρήματα ἀντὶ ter λαμβάνουσι μόνον er : acī-ter (δοσιμῶς), fortī-ter (ἰσχυρῶς), pruden-ter (συνετῶς). Κατ' ἀναλογίαν τούτων καὶ loquaciter (πολυλόγως) ἐκ τοῦ loquax, -ācis (λάλος), feliciter (εὐτυχῶς) ἐκ τοῦ felix-icis (εὐτυχής) κτλ.

γ') εἰς ies. Ταῦτα σχηματίζονται ἐκ μόνων τῶν ἀριθμητικῶν : decies (δεκάκις) § 71.

δ') εἰς im, tim, atim. Τούτων τὰ μὲν εἰς im σχηματίζονται κυρίως ἐκ ῥημάτων μεταβολῆ τοῦ um τοῦ ὑπτίου εἰς im· τὰ δὲ εἰς tim atim ἕξ ὀνομάτων, οἷον :

- punctim (pungo, punctum) (νύγηθην)
- raptim (rapio, raptum) (ταχέως)
- tractim (traho, tractum) (συνεχῶς)
- statim (sto, statum) (παραχρῆμα)
- nominatim (nominō, nominātum) (ὀνομαστί)
- privatim (privo, privātum) (ἰδίᾳ)
- furtim (fur) (λάθρα, κλεπτικῶς)
- gregatim (grex) (ἀγελῆδόν)
- viratim (vir) (κατ' ἄνδρα)

ε') εἰς itus. Ταῦτα σχηματίζονται ἀπὸ ὀνομάτων, τιθεμένης τῆς καταλήξεως itus ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς καὶ σημαίνουσι κινήσιν ἀπὸ τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου, οἷον :

- cælitus (cælum) (οὐρανόθεν)
- funditus (fundus) (θεμελιόθεν)
- divinitus (divinus) (θεόθεν)
- antiquitus (antiquus) (ἀρχαίόθεν)

§ 117. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται καὶ τινες ὀνομαστικαὶ οὐδετέρων ἐπιθέτων· οἷον multum (πολύ), paulum (ὀλίγον), primum (πρῶτον), imprūne (νηποινί), ceterum (ἀλλά), facile (ὀραδίως), recens (νεωσί)

Ἐπίσης αἱ κάτωθι αἰτιατικά : partim (τοῦ pars) (κατὰ μέρος), alias (ἄλλοτε), secus (τοῦ οὐδ. secus) (ἄλλως) κτλ.

Ὅμοίως αἱ κάτωθι ἀφαιρετικαὶ noctu (νύκτωρ), tempore ἢ tempori ἢ temperi (ἐγκαιρῶς), paucis (διὰ βραχέων), gratis (δωρεάν), crebro (συνεχῶς), falso (ψευδῶς), subito (αἴφνης), merito (ἀξίως), sedulo (ἐν σπουδῇ), tuto (ἀσφαλῶς), manifesto (προδήλως), perpetuo (συνεχῶς), raro (σπανίως) κτλ.

§ 118. Ἐπιρρήματα τινα προῆλθον διὰ τῆς ὑφ' ἐν γραφῆς συνεκφερομένων μερῶν τινῶν τοῦ λόγου. Τοιαῦτα εἶναι extemplo (παρευθύς), incassum ἢ in cassum (μάτην), invicem ἢ in vicem (ἐναλλάξ, ἀμοιβαίως) magnopere ἢ magno opere (μεγάλως), imprimis ἢ in primis (ἐν πρώτοις), forsitan ἢ forsitan (ἴσως), dumtaxat ἢ dum taxat (μόνον), denuo (ἐκ τοῦ de novo) (ἐκ νέου), quemadmodum (ὅπως), obviam (εἰς ὑπάντησιν, ἀντίον κτλ.).

§ 119. Ἐπιρρήματα ἀντωνυμικὰ συσχετικὰ (adverbia pronominalia correlativa) λέγονται τὰ ἐκ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν παραγόμενα.

Ταῦτα ἐμφαίνονται εἰς τὸν κάτωθι πίνακα

ubi ? ποῦ;	alicubi } ποῦ, ἐν usquam } τινι τόπῳ nusquam οὐδαμοῦ ubique πανταχοῦ alibi ἄλλοθι	hic ἐνθάδε istic αὐτόθι illic ἐκεῖ ibi ἐνταῦθα ibidem ἐν τῷ αὐ [τῷ τόπῳ]	ubi οὐ, ὅπου ubicumque ὁ- [πουδήποτε]
quo ? ποῖ;	aliquo εἰς τινα [τόπον alio ἄλλοσε	huc εἰς τόνδε [τόν τόπον isto, istuc αὐτόσε illo, illuc ἐκεῖσε eo εἰς τοῦτον τὸν [τόπον eodem εἰς τὸν [αὐτὸν τόπον]	quo ὅποι, εἰς ὄν- [τινα τόπον quocumque ὁ- ποιδήποτε, εἰς οἰονδήποτε τόπον
unde? πόθεν;	alicunde ποθέν, ἐκ- [τινος τόπου utrimque ἀμφοτέ- [ρωθεν undique πανταχο- [θεν aliunde ἄλλοθεν	hinc ἐνθένδε istinc αὐτόθεν illinc ἐκεῖθεν inde ἐντεῦθεν indidem ἐκ τοῦ [αὐτοῦ τόπου]	unde ὅθεν undecumque [ὀθενδήποτε]

quando? πότε;	aliquando ἐνίοτε
	quondam ποτέ
	olim ποτέ, πάλαι
	umquam ποτέ, πό-
	[ποτε
	numquam οὐδέποτε
	alias ἄλλοτε

ΣΗΜ. Ἡ διὰ τόπου κίνησις qua? (πῆ) δηλοῦται διὰ τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ θηλυκοῦ ea, hac, qua, dextra (ἐννοεῖται viā).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Προθέσεις (præpositiones)

§ 120. Αἱ προθέσεις τῆς λατινικῆς γλώσσης εἶναι πολλαὶ καὶ συντάσσονται αἱ περισσότεραι μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ὀλίγαι μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ τέσσαρες ἄλλοτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς εἰς δήλωσιν κινήσεως, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς εἰς δήλωσιν στάσεως.

α') Αἱ μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμεναι προθέσεις εἶναι:
ante (πρό), apud (παρά), ad (πρός, παρά), adversus (κατά, ἀντιζυῦ), circum καὶ circa (περί), citra καὶ cis (ἐπὶ τάδε), contra (κατά, ἀντιζυῦ)
erga (πρός), extra (ἐκτός)
intra (ἐντός), inter (μεταξύ), infra (ὑπό)
juxta (ἐγγύς)
ob (ἔνεκα, πρό)
penes (ἐπὶ δοτ.), praeter (παρὰ δοτ., πλὴν), post (μετὰ αἰτ.),
prope (ἐγγύς), propter (ἐγγύς, ἔνεκα), per (διά)
secundum (κατὰ αἰτ.), supra (ὑπέρ)
trans (πέραν)
ultra (πέραν, ὑπὲρ αἰτ.)
versus (πρός)

β') Αἱ δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς εἶναι:
a, ab, abs (a μόνον πρὸ συμφώνου, ab συνήθως πρὸ φωνήεντος, abs μετὰ τοῦ te καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c καὶ t (abscedo=ἀποχωρῶ, abstuli=ἀφῆρσα) (ἀπό, ὑπό).
cōgram (ἐνώπιον), cum (μετά, σύν).

de (ἐκ, περί γεν.)

ex, e (ex πρὸ φωνήεντος καὶ συμφώνου, e μόνον πρὸ συμφώ-
νου. (ἐκ, ἀπὸ)

prae (πρό), pro (ὑπέρ, ἀντί)

sine (ἄνευ).

γ') Αἱ κάτωθι προθέσεις ἐπὶ μὲν κινήσεως συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς, ἐπὶ δὲ στάσεως μετ' ἀφαιρετικῆς.

in (εἰς, ἐν). sub (ὑπό), super (ὑπέρ), tenus (μέχρις).

ΣΗΜ Πλείονα περὶ τῶν προθέσεων ἰδὲ ἐν τῷ συντακτικῷ § 187-188.

§ 121. Καταχρηστικαὶ προθέσεις. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ πτώσεις τινὲς οὐσιαστικῶν μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι ἐκ τῆς πολλῆς χρήσεως τῆς τοιαύτης συντάξεως κατήντησαν προθέσεις καταχρηστικαί. Τοιαῦται εἶναι *causā* (ἔνεκα ἢ χάριν), *gratia* (χάριν), *ergo* (ἔνεκα ἢ χάριν), *instar* (δίκην), *fine* (μέχρι).

§ 122. Ἀχώριστοι προθέσεις (*praepositiones inseparabiles*). Οὕτως ὀνομάζονται μόριά τινα, ἅτινα ἀπαντῶσι μόνον ἐν συνθέσει, οὐδέποτε δὲ καθ' ἑαυτὰ ὡς χωριστὰ λέξεις.

Εἶναι δὲ ταῦτα :

α') *ambi* (ἑλλ. ἀμφί), *amb* (πρὸ φωνήεντος), *am* (πρὸ τοῦ p) καὶ *an* πρὸ τοῦ c, f, q, οἷον *ambifarius* (ἀμφίλογος), *ambēdo* (περιτρώγω), *amplector* (περιβάλλω), *anceps*, *ancipitis* (*ambicaput*) (ἀμφικέφαλος), *anquiro* (ἀναζητῶ).

β') *dis* (συνήθως διά, α ἢ αν στερητικόν) οἷον *discedo* (ἀποχωρίζομαι), *dispar* (ἄνισος), *dispereo* (ἀπόλλυμαι τελείως), *dissimilis* (ἀνόμοιος)

Τὸ s τοῦ *dis* πρὸ τοῦ b, d, g, l, m, n, r, v καὶ πρὸ τοῦ s+σμφώνῳ ἀποβάλλεται· οἷον *dirumpo* (διαρρήγνυμι), *disto* (διίσταμαι) πρὸ τοῦ i ἢ μένει ἢ ἀποβάλλεται οἷον *dis(i)icio* (διαρρίπτω), *dijudico* (διαγιγνώσκω)· πρὸ τοῦ f ἀφομοιοῦται, οἷον *difficilis* (*dis-facilis*) (δύσκολος)· τέλος μεταξὺ δύο φωνήεντων τρέπεται εἰς r: *dirimo* (*dis-imo* ἐκ τοῦ *dis-emo*) (διαιρῶ).

γ') *por* (πρό): *portendo* (προλέγω, προσημαίνω).

δ') *re* ἢ *red* (ἀπό. πάλιν: *remitto* (ἀποπέμπω), *redeo* (ἐπανέρχομαι)

ε') *se* καὶ πρὸ φωνήεντος *sed* (ἄνευ, δίχα): *secūrus* (ἄφρον-
τις) *seditio* (διχοστασία),

στ') τὰ ἀρνητικὰ in (ἑλλ. ἀν, ἀ) ne, ve : inutilis (ἀνωφε-
λής), nefas (ἀνόσιον), vesānus (ἄφρων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Σύνδεσμοι (conjunctiones)

§ 123. Οἱ σύνδεσμοι εἶναι διττοί, παρατακτικοί, συνδέον-
τες προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ὑποτακτικοί,
προσθέτοντες εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ἄλλην ἀπὸ ταύτης ἐξαρ-
τωμένην.

A'. Παρατακτικοὶ σύνδεσμοι

§ 124. Οἱ παρατακτικοὶ σύνδεσμοι εἶναι :

1) Συμπλεκτικοὶ (conjunctiōnes copulatiuæ) et, ac, atque
(καί), que (τέ), etiam, quoque (καὶ ἐπιδοτικός), nec, neque
(οὔτε, οὐδέ), nec... nec, neque... neque (οὔτε .. οὔτε), cum...
tum (καί... καί).

2) Διαζευκτικοὶ (conj. disjunctiuæ) aut, vel, τὸ ἐγκλιτικὸν
ve (ἢ), sive .. sive, seu... seu (εἴτε... εἴτε).

3) Ἀντιθετικοὶ (conj. aduersatiuæ) sed, verum, ceterum
(ἀλλά, ἀλλ' ὁμως), vero, autem (δέ, ὁμως), at (ἀλλά), tamen
(μήν, ὁμως), at tamen, verum tamen, atque (ἀλλ' ὁμως), non
solum (non modo, non tantum)... sed etiam (οὐ μόνον... ἀλλὰ
καί). Τούτων οἱ sed, verum καὶ at κεῖνται ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου,
οἱ δὲ autem καὶ vero μετὰ μίαν ἢ πλείονας λέξεις.

4) Αἰτιολογικοὶ (conj. causales) nam (διότι), enim (γάρ),
namque, etenim (καὶ γάρ). Τούτων ὁ enim κεῖται μετὰ μίαν
ἢ πλείονας λέξεις, ὡς τὸ ἑλληνικὸν γάρ, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν ἀρχῇ
τοῦ λόγου.

5) Συλλογιστικοὶ (conj. conclusiuæ) itaque (ὄθεν), igitur
(οὖν), ergo (ἄρα), eo, ideo, idcirco, propterea, proinde (ὄθεν,
τούτου ἕνεκα).

B'. Ὑποτακτικοὶ σύνδεσμοι

§ 125. Οἱ δὲ ὑποτακτικοὶ σύνδεσμοι εἶναι :

1) Συγκριτικοὶ ἢ παραβολικοὶ (conj. comparatiuæ) ut, uti,

velut, veluti, sicut, sicuti, tamquam, quasi, acsi (ὡς, ὅσπερ), quemadmodum, quomodo (ὄν τρόπον, ὡς), prout (καθάπερ), quam (μετὰ τὰ συγκριτικά, ἦ).

2) Συλλογιστικοὶ (conj. conclusivæ) quare, quamobrem, quodcausa, quapropter, quocirca (οὐ ἔνεκα).

3) Συμπερασματικοὶ (conj. consecutivæ) ut (ὥστε), ut non, quin (ὥστε μή).

4) Τελικοὶ (conj. finales) ut (ἵνα), ne (ἵνα μή), neve, neu (καὶ ἵνα μή), quo (ὅπως, ὡς), quominus (ἵνα μή), quin (ἵνα μή, ἵνα).

5) Χρονικοὶ (conj. temporales) : cum ἢ quum ἢ quom. quando, ubi, ut, uti, dum (ὅτε, ἐν ᾧ), ut primum. cum primum, simul, simulac, simulatque (εὐθὺς ὡς, ἅμα), antequam, priusquam (πρὶν ἢ), postquam, posteaquam (ἄφ' οὗ), donec dum, quoad, quamdiu, quatenus (ἕφ' ὅσον), quoties (ὁσάκις, ὁπότε), quandoquidem (ὁπότε δή).

6) Αἰτιολογικοὶ (conj. causales) quia, quod, cum ἢ quom ἢ quum, quoniam (διότι, ἐπειδή), quando (ἐπεὶ ποτε), quandoquidem (ἐπειδή περ), si quidem (εἴγε).

7) Ὑποθετικοὶ (conj. conditionales) si (εἰ, εἰάν), sin (εἰδέ, εἰάν δέ), sinon, nisi, ni (εἰ μή), si quidem (εἰ δή), dum, modo simodo, dummodo (εἰάν μόνον), dummodo ne, modo ne dum ne (εἰάν μόνον μή).

8) Ἐναντιωματικοὶ (conj. concessivæ) etsi, etiamsi, tametsi, quamquam, quamvis, quantumvis, quamlibet, licet, cum ἢ quom ἢ quum, ut (εἰ καί, καὶ εἰ).

9) Ἐρωτηματικοὶ (conj. interrogativæ) utrum, utrumne (πότερον), an, anne, τὸ ἔγκλιτικὸν ne (ἦ, μῶν, μή οὐν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ἐπιφωνήματα (interjectiones)

§ 126. Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι ἢ ἀναρτητοὶ τινες φωναὶ ἢ λέξεις καὶ φράσεις λαβοῦσαι ἐπιφωνηματικὴν σημασίαν.

1) Κυρίως ἐπιφωνήματα

α') χαῖας io, iu, ha, he, hahahe, euhe, euax

β') λύπης vae, heu, eheu, ohe, au, hei, pro

γ') θαυμασμοῦ o, eu, ecce, hem, hui, aha, atat, papae

δ') ἀποστροφῆς phui

ε') εὐφημίας eia, euge

στ') κλητικά hem, o, eho, ehōdum

2) Τοῦ β' εἴδους ἄλλα μὲν εἶναι ὀνόματα, οἷον *rax* (σιγά), *indignum* (αἴσχος), *nefas* (φεῦ), *miserum* (οἴμοι, τάλας) ἄλλα ῥήματα, οἷον *quaeso*, *oro*, *precor*, *obsecro* (πρὸς θεῶν), *age*, *agite*, *apage* ἄλλα δὲ ὀνόματα θεῶν, οἷον *Hercules*, *hercle*, *mehercules*, *mehercle* (Ἡράκλειος).

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

Παραγωγή (derivatio)

§ 127. Αἱ λέξεις εἶναι ἄπλαϊ ἢ σύνθετοι.

Αἱ ἄπλαϊ λέξεις εἶναι ἢ πρωτότυποι (*verba primitiva*) σχηματιζόμεναι ἀμέσως ἐκ τῆς ῥίζης διὰ προσλήψεως τῶν ὀνοματικῶν ἢ ῥηματικῶν καταλήξεων, ἢ παράγωγοι (*verba derivata*) παραγόμεναι ἐκ τοῦ θέματος τῶν πρωτοτύπων ἢ ἄλλων παραγῶγων διὰ προσλήψεως διαφόρων καταλήξεων, οἷον ῥίζα *reg* πρωτότυποι *rex* (*reg - s*) (βασιλεύς)· παράγωγοι *regno* (βασιλεύω), *regālis* (βασιλικός), *regaliδlus* (βασιλίσκος), *regīna* (βασίλισσα).

Αἱ παράγωγοι λέξεις εἶναι οὐσιαστικά, ἐπίθετα, ῥήματα καὶ ἐπιρρηματα.

ΣΗΜ. Περί τῶν παραγῶγων ἐπιρρημάτων ἐγένετο λόγος ἐν τῷ κεφαλαίῳ ΚΑ.

§ 128. Παράγωγα οὐσιαστικά (*substantiva derivata*).

Ταῦτα παράγονται

α') Ἐκ τῶν ῥημάτων (*substantiva verbalia*).

Αἱ συνηθέστεραι καταλήξεις τῶν ἐκ ῥημάτων παραγομένων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) or εἰς ἀμετάβλητον τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προστιθεμένη καὶ παράγουσα οὐσιαστικά δηλοῦντα πρᾶξιν ἢ κατάστασιν, π.χ. (amo) amor (ἔρω:), (timeo) timor (φόβος).

2) or εἰς τὸ ὑπτιον προστιθεμένη μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως um καὶ σημαίνουσα τὸ δρῶν πρόσωπον, π.χ. (amo) amator (ἐραστής), (vinco) victor (νικητής)· θηλ. εἰς trix π.χ. victrix (ἡ νικήτρια).

3) io καὶ us (γεν. us) εἰς τὸ ὑπτιον προστιθέμεναι μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως um καὶ σημαίνουσαι πρᾶξιν ἢ κατάστασιν, π.χ. (lego) lectio (ἀνάγνωσις), (fleo) fletus (κλαυθμός).

ΣΗΜ. Σπανιώτεραι καταλήξεις τῆς αὐτῆς σημασίας εἶναι ἡ pra, ēla, īgo, īdo καὶ ium, π.χ. (pingo) pictūra (ζωγραφία), (queror) querēla (μέμψις), (orior) orīgo (ἀρχή), (cupio) cupīdo (ἐπιθυμία), (gaudeo) gaudium (χαρά).

4) men καὶ mentum προστιθέμεναι εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος καὶ σημαίνουσαι τὴν ἐνέργειαν τοῦ ῥήματος ὡς πρᾶγμα ἢ ὡς μέσον, π.χ. (solor) solāmen (παραμύθιον), (fluo) flumen (ῥεῦμα), (orno) ornamentum (κόσμημα), (blandior) blandimentum (κολακεία).

5) ūlum, būlum, culum εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος προστιθέμεναι καὶ σημαίνουσαι τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον, σπανιώτερον δὲ τὸν τόπον, π.χ. (vincio) vinculum (δεσμός), (sto) stabulum (σταθμός), (veho) vehiculum (ὄχημα).

ΣΗΜ. Μέσον σημαίνει καὶ ἡ κατάληξις trum, π.χ. (aro) aratrum (ἄροτρον).

β') Ἐξ ἐπιθέτων (substantiva nominalia).

Ταῦτα σημαίνουσι τὴν ιδιότητα τοῦ ἐπιθέτου, αἱ δὲ καταλήξεις αὐτῶν εἶναι :

1) tas π.χ. (verus) veritas (ἀλήθεια), (liber) libertas (ἐλευθερία), (pius) pietas (εὐσέβεια), (vetus) vetustas (παλαιότης).

2) tūdo π.χ. (magnus) magnitūdo (μέγεθος), (similis) similitūdo (ὁμοιότης).

3) ia π.χ. (audax) audacia (τόλμη), (elegans) elegantia (κομψότης).

4) itia π.χ. (justus) justitia (δικαιοσύνη).

ΣΗΜ. Λίαν σπάνια είναι ἡ ēdo καὶ monia, π. γ. (dulcis) dul-
 ēdo (γλυκύτης), (acer) acrimonia (δριμύτης).

γ) Ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν (substantiva nominalia).

Τούτων αἱ καταλήξεις εἶναι :

1) ium, ἣτις προστιθεμένη εἰς τὸ θέμα ὀνομάτων προσώ-
 πων σημαίνει συνάφειαν ἢ τὴν σχέσιν αὐτῶν, π. γ. (collēga)
 collegium (ἔταιρία), (sacerdos) sacerdotium (ἱερατεία)

2) atus (γεν. us), ἣτις προστιθεμένη εἰς τὸ ὄνομα προσώ-
 πων σημαίνει τὸ ἀξίωμα ἢ τὸ ἐπάγγελμα, π. γ. (consul) con-
 sulatus (ὑπατεία), (pontifex) pontificatus (ἀρχιερωσύνη)

3) arium σημαίνουσα τόπον ἀθροίσεως ἢ σχέσιν π. γ. (co-
 lumba) columbarium (περιστερεῶν), (semen) seminarium (φυ-
 τώριον)

4) etum, ἣτις προστιθεμένη εἰς ὀνόματα φυτῶν σημαίνει
 τόπον παράγοντα πληθὺν αὐτῶν π. γ. (quercus) quercētum
 (δρυμών), (oliiva) olivētum (ἐλαιὸν)

5) ile, ἣτις προστιθεμένη εἰς ὀνόματα κτηνῶν σημαίνει τὸν
 σταθμὸν αὐτῶν π. γ. (bos) bovīle (βουστάσιον), (equus) equīle
 (ἵππων).

6) ina, ἣτις εἰς πρόσωπα προστιθεμένη σημαίνει πρᾶξιν ἢ
 τὸν τῆς πράξεως τόπον, π. γ. (discipulus) disciplīna (παιδευ-
 σις), tonstrīna (κουρείον).

Εἰς τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν παράγωγα καταλέγονται καὶ τὰ
 ὑποκοριστικά (deminutiva).

Τούτων καταλήξεις εἶναι :

1) Ἡ lus, la, lum προστιθεμένη ἢ ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἢ
 παρεμβαλλομένου τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ū (ὄ εἰς τὰ ὀνό-
 ματα τῆς α' καὶ β' κλίσεως), ἂν τὸ θέμα τελευτᾷ εἰς ἰ ἢ e π. γ.
 lapis (λίθος) θέμα lapid-, ὑποκ. lapid - lus, lapillus (λιθίδιον)
 vox (φωνή) θέμα voc-, ὑποκ. vocūla (μικρὰ φωνή)
 caput (κεφαλή) θέμα capit-, ὑποκ. capitūlum (κεφάλαιον)
 gloria (δόξα) θέμα glori-, ὑποκ. gloriōla (δοξάριον)
 filius (υἶος) θέμα fili-, ὑποκ. filiūlus (μικρὸς υἶος)
 horreum (σιτοβολῶν) θέμα horre, ὑποκ. horreūlum (μικρὸν
 σιτοβόλιον).

ΣΗΜ. Ὄταν τὸ θέμα λήγῃ εἰς r ἢ n μετὰ τὴν προσθήκην τῆς
 καταλήξεως lus, la lum τὸ μὲν r πάντοτε ἀφομοιοῦται πρὸ τοῦ l, τὸ
 δὲ n ἐνίοτε, puer (παῖς) θέμα puer-, ὑποκ. puer - la puella (κόρη).

Λατινικὴ Γραμματικὴ "Ἐκδοσις Γ' 1938

7

liber (βιβλίον) θέμα liber, υποκ. liberius libellus (μικρὸν βιβλίον)
corōna (στέφανος) θέμα corōn-, υποκ. corōnula corolla (στεφάνη).

Κατ' ἀναλογίαν τούτων ἐσχηματίσθησαν καὶ ἄλλα, οἷον

aselus (ὄνάριον) ἐκ τοῦ asinus (ὄνος)

labellum (χειλάριον) ἐκ τοῦ labrum (χειλος)

ocellus (ὀφθαλμίδιον) ἐκ τοῦ oculus (ὀφθαλμός) κτλ.

2) Ἡ cula, cula, culum προστιθεμένη εἰς τὰ ὀνόματα
τῆς γ' δ' καὶ ε' κλίσεως ἢ ἀμέσως εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ
ἐνικοῦ ἢ εἰς τὸ θέμα μετὰ ἢ ἄνευ συνδετικοῦ φωνήεντος π. χ.

frater (ἀδελφός) fraterculus (ἀδελφίδιον)

opus (ἔργον) opusculum (μικρὸν ἔργον)

res (πρᾶγμα) rescilla (πραγματίον)

ignis (πῦρ) igniculus (μικρὸν πῦρ)

versus (στίχος) versiculus (ἀντὶ versuculus) (στιχίδιον)

pons (γέφυρα) ponticulus (γεφυρίδιον).

Πολλάκις, ὡς καὶ ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ, σχηματίζονται ἐξ ὑπο-
κοριστικῶν νέα ὑποκοριστικά π. χ. *

auris (οὖς) auricula (ὠτίον) auricilla

puer (παῖς) puella (κόρη) puellula

Τὰ ὑποκοριστικά τηροῦσι συνήθως τὸ γένος τῶν πρωτο-
τύπων.

§ 129. Παράγωγα ἐπίθετα (adjectiva derivata)

Ταῦτα παράγονται

α') Ἐκ ῥημάτων (adjectiva verbalia)

Τούτων καταλήξεις εἶναι

1) Ἰδus καὶ icsus δηλοῦσαι ἐπιθετικῶς τὴν σημασίαν τοῦ
ῥήματος π. χ. (caleo) calidus (θερμός), (valeo) validus (ὕγιής),
(amo) amicus (φίλος), (pudeo) pudicus (αἰδήμων)

2) Ἰlis καὶ bilis συνήθως σημαίνουσαι τὸ δυνατόν γενέσθαι
π. χ. (amo) amabilis (ἀγαπήτός), (credo) credibilis (πιστευτός)

3) ax σημαίνουσα κλίσιν π. χ. (pugno) pugnax (φιλόμαχος,
μάχιμος), (mordo) mordax (δηκτικός).

ΣΗΜ. Σπανιώτεροι καταλήξεις εἶναι ἢ nus σημαίνουσα τὸ δυνα-
τὸν γενέσθαι ἢ ἔχουσα τὴν σημασίαν τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ
ἐνεστώτος ἢ τῆς παθητικῆς τοῦ παρακειμένου, π. χ. (conspicio) con-
spicius (καταφανής), (assideo) assidius (ἐπιμελής), (irriguo) irriguus
(ατάρρευτος) καὶ ἢ ἴlus ἔχουσα τὴν σημασίαν τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς
τοῦ ἐνεστώτος ἢ σημαίνουσα κλίσιν π. χ. (credo) credulus (εὐπιστος),
(bibō) bibulus (φιλοπότης).

β') Ἐξ οὐσιαστικῶν προσηγορικῶν καὶ κυρίων (adjectiva nominalia).

Τὰ ἀπὸ τῶν προσηγορικῶν οὐσιαστικῶν παραγόμενα ἐπίθετα ἔχουσι τὰς ἐξῆς καταλήξεις :

1) eus, aceus, icius· αὗται σημαίνουνσι συνήθως τὴν ὕλην π. χ. (aurum) aureus (χρυσοῦς), (ignis) igneus (πύρινος), membrāna) membranaceus (ὕμενώδης), (later) latericius (πλίνθινος).

2) ĩnus καὶ ĩnus· αὗται σημαίνουνσι τὸ ἔκ τινος πράγματος προερχόμενον. Καὶ ἡ μὲν ĩnus ἀναφέρεται μόνον εἰς φυτὰ καὶ ὄρουκτά, ἡ δὲ ĩnus μόνον εἰς ἔμψυχα ὄντα π. χ. (fagus) fagĭnus (φήγινος), (crystallum) crystallĭnus (κρυστάλλινος), (equus) equĭnus (ἵππειος), (divus) divĭnus (θεῖος).

3) ius, ĩcus, ĩlis, ālis καὶ āris, atĭlis, ĩnus, ānus, ensis· αὗται σημαίνουνσι τὸ ἀνῆκον εἰς τι π. χ. (rex) regiŭs (βασιλικός), (bellum) bellĭcus (πολεμικός), (puer) puerĭlis (παιδικός), (rex) regālis (βασιλικός), (populus) populāris (δημοτικός), (aqua) aquatĭlis (ἔνυδρος), aestas aestĭvus (θερινός), (mons) montānus (ὄρεινός), (forum) forensis (ἀγοραῖος).

4) arius· αὕτη σημαίνει τὸ ἀνῆκον εἰς τι. Τὰ μετὰ τῆς καταλήξεως ταύτης ἐπίθετα κεῖνται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀντὶ οὐσιαστικῶν καὶ σημαίνουνσι ἐπάγγελμα π. χ. (argentum) argentarius (τραπεζίτης), (ostium) ostiarius (θυρωρός).

5) ōsus καὶ lentus· αὗται σημαίνουνσι πλησμονὴν π. χ. (periculum) periculōsus (κινδυνώδης), (fraus) fraudulentus (ἀπατηλός)

6) ātus καὶ αἰ σπάνιαi ĩtus καὶ ũtus· αὗται σημαίνουνσι τὸν ἔχοντά τι π. χ. (barba) barbātus (πωγωνοφόρος), (pellis) pellĭtus (δερματοφορῶν), (cornu) cornŭtus (κερασφόρος).

Τὰ δὲ ἀπὸ τῶν κυρίων ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα λίγουσιν

1) εἰς ĩānus· ταύτην ἔχουσι τὰ ἀπὸ ὀνομάτων ἀνδρῶν παραγόμενα ἐπίθετα π. χ. Cicero Ciceroniānus.

ΣΗΜ. Σπανιώτεροι καταλήξεις εἶναι αἱ ānus καὶ ĩnus π. χ. Sulla Sullanus, Verres Verrinus.

2) ĩcus καὶ σπανιώτερον ius· ταύτας ἔχουσι τὰ ἀπὸ ἔθνικῶν ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα, π. χ. Britannus Britannicus, Syrus Syrius.

3) ensis, ĩnus, ānus καὶ as· ταύτας ἔχουσι τὰ ἀπὸ ὀνομά-

των πόλεων παραγόμενα επίθετα π. χ. Cannae Cannensis, Florentia Florentinus, Roma Romānus, Arpīnum Arpīnas.

γ') Ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων. Ταῦτα εἶναι ὑποκοριστικά
parvus (μικρὸς) parvulus (μικρόλος)
bellus (ὠραῖος) bellūlus (ἐπίχαρις)
longus (μακρὸς) longūlus (ὑπόμακρος), longiusculus (ὀλίγω
μακρότερος)

δ') Ἐξ ἐπιρρημάτων
cras (αὔριον) crastīnus (αὔριανός)
hodie (σήμερον) hodiernus (σημερινός)
semper (πάντοτε) sempiternus (παντοτινός)
post (ὀπισθεν) postīcus (ὀπίσθιος)
ante (πρὸ, ἔμπροσθεν) antīcus (πρόσθιος), antīquus (ἀρχαῖος).

ΣΗΜ. Τὰ εἰς īcus ἂν μὲν παράγονται ἐκ ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων ἔχουσι τὸ ī μακρόν: amīcus, postīcus, ἂν δὲ ἐξ οὐσιαστικῶν ἔχουσι τὸ ī βραχύ: civīcus. Τοῦναντίον τὰ εἰς īlis ἂν μὲν παράγονται ἐκ ῥημάτων ἔχουσι τὸ ī βραχύ: facīlis, ἂν δὲ ἐξ ὀνομάτων ἔχουσι τὸ ī μακρόν: civīlis.

§ 130. Παράγωγα ῥήματα (verba derivata)

Ταῦτα παράγονται

α') Ἐξ ὀνομάτων (verba nominalia)

bellum (πόλεμος)	bello (πολεμῶ)
laus (ἔπαινος)	laudo (ἐπαινῶ)
flos floris (ἄνθος)	floreo (ἀνθῶ)
finis (ὄριον)	finio (ὀρίζω)

β') Ἐξ ἄλλων ῥημάτων (verba verbalia)

Ταῦτα διακρίνονται

1) εἰς ἐναρκτικά (inchoativa ἢ inchoativa) δηλοῦντα πρᾶξιν ἐν τῷ ἀρχεσθαι. Ταῦτα λήγουσιν εἰς sco καὶ τὰ ἀποθετικά εἰς scor, ἀλλὰ τὴν κατάληξιν sco καὶ scor ἔχουσι μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παραγομένους χρόνους, ἐν ᾧ εἰς τὸν παρακείμενον καὶ τὸ ὑπτιον ἔχουσι τὰς καταλήξεις τῶν ῥημάτων, ἐξ ὧν παράγονται, οἷον inveterasco, inveteravi, inveteratum, inveterascere (ἐγγηράσκω) ἐκ τοῦ invetero, floresco, flouri, florescere (ἀρχίζω νᾶνθῶ) ἐκ τοῦ floreo.

ΣΗΜ. Ἐναρκτικά παράγονται καὶ ἐξ ὀνομάτων, ὅτε ἔχουσι παρακείμενον εἰς *ui*, ἄνευ ὑπίου οἶον *duresco, durui, durescere* (ἀποσκληροῦμαι) ἐκ τοῦ *durus* (σκληρός), ἔτι δὲ ἐξ ἀρχόστων θεμάτων, ὅτε ἔχουσι παρακείμενον εἰς *vi* καὶ ὑπίον εἰς *tum* οἶον *cresco, crevi cretum crescere* (αὐξάνομαι).

2) εἰς θαμιστικά ἢ ἐπιτατικά (*irequentativa ἢ intensitiva*) δηλοῦντα συχνὴν ἐπανάληψιν ἢ ἐπίτασιν τῆς πράξεως. Ταῦτα κλινόμενα κατὰ τὴν α' συζυγίαν σχηματίζονται ἐκ τοῦ ὑπίου μεταβολῇ τοῦ *um* εἰς *āre* ὅταν ὁμοῦς τὸ ὑπίον λήγῃ εἰς *ātum*, τότε τὸ ἀπαρέμφατον λήγει εἰς *itāre* π.χ.

<i>curro</i> (τρέχω)	<i>cursum</i>	θαμ.	<i>cursare</i> (περιτρέχω)
<i>cano</i> (ἄδω)	<i>cantum</i>	»	<i>cantare</i> (ἄδω)
<i>traho</i> (ἔλκω)	<i>tractum</i>	»	<i>tractare</i> (ἐλκυστάζω)
<i>clamo</i> (βοῶ)	<i>clatum</i>	»	<i>clamitāre</i> (κραυγάζω)
<i>rogo</i> (ἑρωτῶ)	<i>rogatum</i>	»	<i>rogitare</i> (διερωτῶ)

3) εἰς ἐφρετικά (*desiderativa*) δηλοῦντα ἐπιθυμίαν. Ταῦτα παράγονται ἐκ τοῦ ὑπίου μεταβολῇ τῆς καταλήξεως *um* εἰς *urio* καὶ εἶναι τῆς δ' συζυγίας

<i>edo</i> (ἔσθιω)	<i>esum</i>	ἐφ.	<i>esurio</i> (βρωσεῖω, ἐπιθυμῶ νὰ τρώω)
<i>emo</i> (ὠνοῦμαι)	<i>emptum</i>	»	<i>emturio</i> (ὠνησεῖω)
<i>pario</i> (γεννῶ)	<i>partum</i>	»	<i>parturio</i> (ὠδίνω)

4) εἰς ὑποκοριστικά (*deminutiva*). Ταῦτα σχηματίζονται διὰ τῆς καταλήξεως *illo* προσαρτωμένης εἰς τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὑπίου καὶ εἶναι τῆς α' συζυγίας π.χ.

<i>cano</i> (ἄδω)	<i>cantum</i>	ὑποκ.	<i>cantillo</i> (ὑπάδω)
<i>conscribo</i> (καταγράφω)	»		<i>conscribillo</i> (ἐπιγράφω).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

Σύνθεσις (*compositio*)

§ 131. Αἱ σύνθεσις λέξεις (*vocabula composita*) εἶναι

1) Πρόθεσις μετὰ	{	οὐσιαστικοῦ <i>interrex</i> (μεσοβασιλεὺς)
		ἐπιθέτου <i>permagnus</i> (ὑπέρμεγας)
		ῥήματος <i>permitto</i> (ἐπιτρέπω)
		ἐπιρρήματος <i>persaepe</i> (συχνότητα)

2) Ἐπίθετον μετὰ οὐσιαστικοῦ (*magnus-animus*) *magnanimus* (μεγάθυμος).

- 3) Ἀριθμητικὸν { ἀπόλυτον μετὰ οὐσιαστικοῦ (tres anni) triennium (τριετία)
τακτικὸν μετὰ ῥήματος (primus - cario) princeps (πρόκριτος)
- 4) Οὐσιαστικὸν μετὰ ῥήματος (aedes-facio) aedifico (οἰκοδομῶ)
οὐσιαστικοῦ (se-cura) securus (ἀσφαλῆς)
- 5) Ἀχώριστον μόριον μετὰ { ἐπιθέτου (in ἀρν. probus) improbus (φαῦλος)
ῥήματος dis-cēdo (ἀποχωρῶ).

§ 132. Αἱ συνθέσεις, αἵτινες εἶναι ἀπλαῖ παραθέσεις δύο λέξεων δυναμένων καὶ χωριστὰ νὰ γράφονται, καλοῦνται καταχρηστικαὶ συνθέσεις. Τοιαῦται εἶναι

respublica (πολιτεία)
maledico (κακολογῶ)
decemviri (οἱ δέκαρχοι).

§ 133. Ἡ σύνθετος λέξις ἢ ἐξακολουθεῖ νὰ μένη οἷον μέρος λόγου εἶναι καὶ τὸ β' συνθετικὸν αὐτῆς, οἷον mitto (πέμπω) permitto (ἐπιτρέπω), magnus, permagnus, ἢ μεταβάλλεται εἰς ἐπίθετον

animus οὐσ. (ψυχὴ) magnanimus ἐπίθ. (μεγάθυμος)
fero ῥήμ. (φέρω) frugifer ἐπίθ. (καρποφόρος)
cor cordis οὐσ. (καρδία) excors ἐπίθ. (μωρός).

§ 134. Μεταβολαὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν.

1) Ὄταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι κλιτὸν μέρος λόγου, παραλαμβάνεται εἰς τὴν σύνθεσιν μόνον τὸ μέρος τοῦ θέματος, ὅπερ ἐν τῇ κλίσει μένει ἀμετάβλητον καὶ προσκολλᾶται ἀμέσως εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἂν τοῦτο ἄρχηται ἀπὸ φωνήεντος, παρεντιθεμένου δὲ τοῦ συνθετικοῦ i, ἂν ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου, οἷον

(magnus-animus) magnanimus (μεγάθυμος)
(arma-gero) armiger (ὄπλοφόρος)

2) Ὄταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις, ὑφίσταται τὰς κάτωθι μεταβολάς

α') ἢ cum μεταβάλλεται εἰς com, con καὶ πρὸ φωνήεντος ἢ h εἰς co' ἢ ab εἰς ab, abs, a, au' ἢ δὲ ex εἰς ex, ef, e π.χ. (cummoveo) commoveo (συγκινῶ, τίθημι εἰς κίνησιν), (cum-

tendo) contendo (συντείνω), (cum-eo) coeo (συμπορεύομαι), (cum-habeo), cohibeo (συνέχω), abrumpo (ἀποθραύω), abscēdo (ἀποχωρῶ), amitto (ἀποπέμπω), (ab-fero) aufero (ἀποφέρω), exeo (ἐξέρχομαι), (ex-fero) effero (ἐκφέρω), (ex-lego) elīgo (ἐκλέγω).

β') Ὄταν τὸ β' συνθετικὸν ἄρχηται ἀπὸ συμφώνου, συχνάκις γίνεται ἀφομοίωσις (assimilatio) τοῦ τελικοῦ συμφώνου τῆς προθέσεως πρὸς αὐτὸ π. χ.

(cum-laudo, conlaudo) collaudo (ὑπερεπαινῶ)

(adfacio, adfacio) afficio (διατίθημι)

(in-mortalis) immortalis (ἀθάνατος).

3) Τὰ μετὰ προθέσεως συντιθέμενα ῥήματα ἢ μένουσιν ἀμετάβλητα: adscribo (προσγράφω), praecaveo (φυλάττομαι) ἢ μεταβάλλουσι τὸ φωνῆεν ἢ τὴν δίφθογγον τῆς α' αὐτῶν συλλαβῆς.

Μεταβάλλεται δὲ

α') Τὸ ἄ εἰς ἰ, ἀλλ' ὅταν ἀκολουθῶσι δύο σύμφωνα ἢ ὅταν προηγῆται ἢ ἀκολουθῆ ἱ, τότε μεταβάλλεται εἰς ἔ π.χ.

cādo (πίπτω), concīdo (καταπίπτω)

spargo (σπείρω, ραίνω), conspergo (καταρραίνω)

gradior (βαδίζω), ingrēdior (ἐμβαίνω)

β') Τὸ εἰς ἰ π.χ.

ēmo (ἀγοράζω), redīmo (ἀντωνοῦμαι, λυτροῦμαί τινα)

prēmo (πιέζω), comprīmo (συμπιέζω)

γ') Ἡ δίφθογγος æ εἰς ἰ π.χ.

laedo (βλάπτω), adlīdo, allīdo (προσκορῶ)

caedo (κόπτω), incīdo (ἐγκόπτω, ἐγχαράττω)

δ') Ἦ δίφθογγος au εἰς ū π.χ.

claudio (κλείω), inclūdo (ἐγκλείω).

ΣΗΜ. Ὅμοίαν ἐξασθένεισιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ τῆς δίφθογγου ἐν τῇ πρώτῃ συλλαβῇ τοῦ β' συνθετικοῦ πάσχουσι πλὴν τῶν μετὰ προθέσεως συνθέτων ῥημάτων καὶ ἄλλα σύνθετα π.χ.

caput (κεφαλὴ) occīput (ὀπισθοκράνιον)

tibia (αὐλός)-cano (ἄδω), tibīcen, tibīcīnis (αὐλητής).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

§ 135. Τὰ συνηθέστερα τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων εἶναι τὰ κάτωθι :

A.

- aboleo, abolēvi, abolītum, abolēre (ἀφανίζω) Ἐναρκτ. abolesco (ἀφανίζομαι)
- accendo, accendi, accensum, accendere (ἀνάπτω)
- adoleo, adolēvi, adultum, adollescere (αὐξάνομαι)
- ago, ēgi, actum, agēre (ἄγω, πράττω). Τὰ σύνθετα πλὴν τοῦ circumāgo, ēgi, actum, agere (περιάγω) καὶ perago, ēgi, actum, agēre (ἐπιτελῶ), σχηματίζονται εἰς igo, ēgi, actum igēre, οἷον abīgo (ἀπάγω), exīgo (ἐξάγω), dego ἄνευ ὑπίου (διάγω), redigo (ἐπανάγω), subīgo (ὑπάγω), cogo (cumago), coēgi, coactum, cogere (συνάγω, ἀναγκάζω).
- algeo, alsī, algēre (ῥιγῶ) Ἐναρκτ. algesco (ψύχομαι)
- alo, alui, altum, alere (τρέφω).
- amicio (ambi-jacio), amicui ἢ amixi, amictum, amicire (περιβάλλω).
- amplector (ambi-plecto), amplexus sum, amplecti (περιβάλλω)
- ango, anxi, anctum, angere (ἄγχω, πνίγω)
- aperio (ab-pario), aperui, apertum, aperire (ἀνοίγω)
- apiscor, aptus sum, apisci (ἐπιτυγχάνω). Συνθ. adipiscor, adeptus sum, adipisci (κατορθῶ).
- arceo, arcui, artum ἢ arctum, arcēre (εἴργω)· τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς erceo, ercui, ercītum, ercēre, οἷον coerceo (con-arceo) (καθησιγγνύω), exerceo (ἀσκῶ).
- arcesso ἢ arcerso, arcessivi, arcessitum, arcessere (μεταπέμπομαι).
- ardeo, arsi, arsum, ardēre (καίομαι). Ἐναρκτ. ardesco (καίομαι). Συνθ. exardesco, exarsi, exarsum, exardescere (ἐκκαίομαι).
- arguo, argui, argutum (accusatum) arguere (ἐλέγχω).
- audeo, ausus sum, audere (τολμῶ)
- augeo auxi, auctum, augere (αὐξάνω).

B.

bibo, bībi (bibītum), bibere (πίνω). Ὡς ὕπτιον λαμβάνεται μᾶλλον τὸ pōtum τοῦ ῥήματος pōto, potāvi, potātum καὶ pōtum, potare (πίνω).

C.

cādo, cēcīdi, cāsum, cadēre (πίπτω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς cīdo, cīdi, cāsum, cidere: occīdo (ob-cado) (δύω), incīdo (ἐμπίπτω), concīdo (καταπίπτω), decīdo (ἐκπίπτω).

cædo, cecīdi, caesum, caedere (κόπτω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς cīdo, cīdi, cīsum, cidere: occīdo (ob-caedo) (φονεύω), concīdo (con-caedo) (συγκόπτω), incīdo (ἐγκόπτω, ἐγγράττω).

cano, cecīni, cantum (cantātum) canēre (ἄδω). Τὰ σύνθετα σχηματίζονται εἰς cīno, cinui, centum, cinēre: concīno (concano) (συνᾄδω, συμφωνῶ), praecīno (prae-cano) (προᾄδω),

capesso, capessīvi, capessītum, capessēre (δράττομαι).

cāpio, cēpi, captum, capēre (λαμβάνω). Τὰ σύνθετα εἰς cīpio, cēpi, ceptum, cīpere: accīpio (ad-cāpio) (δέχομαι), decīpio (ἀπατῶ), praecīpio (προλαμβάνω, παραινῶ), incīpio (ἄρχομαι, ἐπιχειρῶ), recīpio (καταλαμβάνω), recīpio (ἀναλαμβάνω, ὑποδέχομαι), suscīpio (ὑποδέχομαι).

careo, caui, carēre (στεροῦμαι)

carpo, carpsi, carptum, carpere (καρποῦμαι, δρέπομαι). Τὰ σύνθετα εἰς cerpo, cerpsi, ceptum, cerpere: discerpo (dis-carpo) (σπαράττω), decerpo (δρέπομαι), excerpo (ἐκλέγω)

cāveo, cāvi, cautum, cavēre (φυλάττομαι).

cēdo, cessi, cessum, cedēre (χωρῶ). Σύνθετα accedo (προσχωρῶ), antecedo (προχωρῶ, προέχω), concēdo (συγχωρῶ), decedo (ἀποχωρῶ, τελευτῶ), discedo (ἀπέρχομαι, χωρίζομαι), excedo (ἐξέρχομαι, ὑπερέχω), incedo (εἰσέρχομαι), procēdo (προχωρῶ), recedo (ἀναχωρῶ, χωρίζομαι), succedo (ὑπέρχομαι, διαδέχομαι τινα).

censeo, censui, censum, censere (ἡγοῦμαι, δοκεῖ μοι).

- cerno, crēvī, crētum, cernēre (κρίνω). Σύνθ. decerno (διαγιγνώσκω), discerno (διακρίνω), secerno (χωρίζω).
- cieo, cīvī, cītum, ciēre (κινῶ). Τὰ σύνθετα σχεδὸν πάντοτε κατὰ τὸ cie, cīre τῆς δ' συζυγίας.
- cingo, cīnxi, cīnctum, cīngere (ζώννυμι).
- cīo, cīvī, cītum, cīre (κινῶ). Σύνθ. concio (συγκαλῶ), accio (προσκαλῶ).
- claudio, clausī, clausum, claudēre (κλείω). Τὰ σύνθετα εἰς clūdo, clūsi, clūsum, clūdere: conclūdo (συγκλείω), inclūdo (ἐγκλείω), exclūdo (ἀποκλείω), interclūdo (ἀποκλείω).
- coalesco, coalui, coalītum, coalescēre (συναυξάνομαι).
- cōlo, colui, cultum, colēre (γεωργῶ, θεραπεύω). Σύνθ. excōlo (ἐξεργάζομαι), incōlo (κατοικῶ).
- comminiscor, commentus sum, comminisci (ἐπινοῶ).
- como, comsi (compsi), comtum (comptum), comēre (χομμῶ, κοσμῶ).
- compesco, compescui, compescere (κολάζω).
- complector (con-plecto), complexus sum, complecti (περιπλέκομαι).
- consūlo, consului, consultum, consūlere (βουλεύομαι).
- cōquo, coxi, coctum, coquēre (ἔψω, μαγειρεύω).
- crēpo, crēpui, crepītum, crepāre (κροτῶ).
- cresco, crēvī, crētum, crescēre (αὐξάνομαι).
- cūbo, cubūi, cubītum, cubāre (κεῖμαι)
- cumbo, cubui, cubītum, cumbēre (κλίνομαι) μόνον ἐν συνθέσει: accumbo (ad-cumbo) (κατακλίνομαι), incumbo (ἐπερείδομαι), occumbo (ob-cumbo) (δύομαι), procumbo (κατακλίνομαι, καταπίπτω), succumbo (ὑποκλίνομαι, κατακλίνομαι).
- cupio, cupīvī, cupītum, cupēre (ἐπιθυμῶ). Ἐναοκτ. concupisco (ἐφίεμαι).
- curro, cūcurri, cursum, currere (τρέχω). Σύνθετα accurro, accurri (accucurri), accursum, accurrere (προστρέχω), concurro (συντρέχω, συμπίπτω), decurro (καταφεύγω, καταθέω), discurro (διασπείρομαι), occurro (προστρέχω, ἀπαντῶ), procurro (προστρέχω, ἐκτείνομαι), recurro (ἐπανατρέχω, καταφεύγω), succurro (ὑποδύομαι, βοηθῶ).

D.

deceo, decui, decēre (ἀρμόζω). Ἀπρόσ. decet, decuit, decēre (ἀρμόζει, προσήκει).

defendo, defendi, defensum, defendere (ὑπερασπίζω).

delitescō, delitui, delitescere (ἀποκρύπτομαι).

dico, dixi, dictum, dicere (φράζω, λέγω). Σύνθ. edīco (κηγύττω, προλέγω, indīco (κηγύττω), interdico (ἀπαγορεύω), praedico (προλέγω, μαντεύομαι).

discō, dīdīci, discere (διδάσκομαι, μανθάνω).

divīdo, divīsi, divisum, dividere (διαίρω).

do, dēdi, dātum, dāre (διδόναι). Τὰ σύνθετα μετὰ μονοσυλλάβου α' συνθετικοῦ σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν εἰς do, dīdi, dītum dēre : abdo (κρύπτω), addo (προστίθημι), condo (κτίζω), dedo (παραδίδωμι), edo (ἐκδίδωμι), vendo (πωλῶ), παθ. veneo, perdo (ἀπέλλυμι), παθ. pereō, prodo (προδίδωμι), reddo (ἀποδίδωμι), trado (παραδίδωμι), credo (πιστεύω, δανείζω). τὰ δὲ λοιπὰ σύνθετα κατὰ τὸ ἄπλοῦν circumdo, circumdēdi, circumdātum, circumdāre (περιβάλλω).

doceo, docui, doctum, docere (διδάσκω).

doleo, dolui, dolere (ἀλγῶ).

dōmo, domūi, domītum, domāre (δαμάζω).

dūco, duxi, ductum, ducēre (ἄγω, ἡγοῦμαι). Σύνθετα adduco (προσάγω), conduco (συνάγω, μισθοῦμαι τι), deduco (κατάγω, ἀπάγω), educo (ἐξάγω, ἀνεγείρω), induco (εἰσάγω, ἐξαπατῶ), reduco (ἐπανάγω, προπέμπω), subduco (ὑφαίρω, ἀνασπῶ), traduco (μεταβιάζω, διάγω).

E.

ēdo, ēdi, ēsum edēre καὶ esse (ἔδομαι, ἐδήδοκα). Σύνθ. comēdo, ὕπτιον comesum καὶ comestum (καταβιβρώσκω)

egeo, egui, egēre (στεροῦμαι). Σύνθ. indigeo (in - egeo), indigui, indigēre (στεροῦμαι, δέομαι).

emo, ēmi, emptum, emēre (ἀγοράζω). Σύνθ. adīmo (ἀφαιρῶ), eximo (ἐξαιρῶ), dirimo (dis - emo) (διαίρω, χωρίζω),

interimo (ἀφανίζω, φθείρω), coemo (συνωνοῦμαι), redimo (ἀντωνοῦμαι, λυτροῦμαι τινα, ἐργολαβῶ)· ἀλλὰ demo (de - emo) dem (p) si, dem (p) tum, demere (ἀφαιρῶ), promo (proemo) prom (p) si, prom (p) tum promere ἔξαιρῶ, προσφέρω).

emungo, emunxi, emunctum, emungēre (ἀπομύττω).
 experior, expertus sum, experīri (πειρῶμαι).
 exūo, exūi, exūtum, exuēre (ἔξαιρῶ, ἀποδύω).

F.

facio, fēcī, factum, facēre (ποιῶ), παθ. fio. Τὰ σύνθετα μετὰ προθέσεων καὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων σχηματίζονται εἰς ficio, feci, fectum, ficēre, παθ. εἰς ficior : afficio (διατίθημι), conficio (ἀποτελῶ), deficio (ἀπολείπω), efficio (καταπράττω), interficio (κτείνω), sufficio (ἐπαρκῶ), perficio (διαπράττομαι), praeficio (προϊστημί τινά τινος), proficio (προβαίνω, ὠφελῶ), reficio (ἀνακαινίζω, ἀναρρώννυμι). Τὰ λοιπὰ σύνθετα σχηματίζονται ὡς τὸ ἀπλοῦν καὶ ἔχουσιν ἐν τῷ παθητικῷ fio: calefacio, calefēcī, calefactum, calefacēre (θερμαίνω), παθ. calefio, patefacio (ἀνοίγω) παθ. patefīo, satisfacio (ἱκανοποιῶ), adsuefacio (ἐθίζω), παθ. alsuefīo.

fallo, fēfelli, falsum (deceptum) fallere (σφάλλω, ἀπατῶ, λανθάνω).

farcio, farsī, fartum ἢ farctum, farcīre, (σάττω, φράττω).
 Σύνθ. refercio, refersi, refertum, refercīre (πληρῶ), confercio (πυκνῶ).

fāteor, fassus sum, fatēri (ὁμολογῶ). Σύνθ. confīteor, confesus sum, confitēri (καθομολογῶ, ἔξομολογῶ), profiteor (ἐπαγγέλλομαι).

fatisco, fatiscere καὶ fatiscor fatisci (διαρρήγνυμαι, σκίζομαι, καταπονοῦμαι). Σύνθ. defetiscor, defessus sum, defetisci (ἀποκάμνω).

faveo, fāvi, fautum, favēre (εὐνοῶ).

ferveo καὶ fervo, fervi καὶ ferbui, fervēre καὶ fervēre (ζέω, θερμός εἰμι).

fīdo, fīsus sum, fidere (πέποιθα). Σύνθ. confido (ἐμπιστεύομαι), diffido (δυσπιστῶ),

- igo, fixi, fixum, figere (πήγνυμι). Σύνθ. affīgo (προσπήγνυμι),
perfīgo (δατιτρώσσω), transfīgo (διατιτρώσσω, διακεντῶ)
findo, fidi, fissum, findere (σχίζω).
fingo, finxi, fictum, fingere (πλάττω).
flecto, flexi, flexum, flctēre (κάμπτω).
fligo, flixi, flictum, fligere (ἀράσσω, κρούω). Σύνθ. afflīgo,
(προσαράσσω, καταβάλλω), conflīgo (συγκρούω), ἀλλά
proflīgo (καταβάλλω) κατὰ τὴν α' συζυγίαν.
fleo, flevi, fletum, flere (κλαίω). Σύνθ. defleo (καταδακρύω)
floreo, florui, florere (ἀνθῶ). Ἐναρξτ. floresco (ἀρχίζω νάνθῶ)
fluo, fluxi, fluxum, fluere (ῥέω). Σύνθ. affluo (προσρέω, εὐ-
πορῶ), confluo (συρρέω, ἀθροίζομαι), influo (εἰσρέω).
fodio, fōdi, fossum, fodēre (ὀρύττω). Σύνθ. effodio (ἐξορύττω),
perfordio (διορύττω).
fōveo, fōvi, fōtum, fōvēre (θερμαίνω, θεραπεύω).
frango, frēgi, fractum, frangēre (ρήγνυμι, θραύω). Σύνθ. con-
fringo (κατάγνυμι), infringo (κατακλῶ).
frēmo, fremui, fremītum, fremēre (βρέμω, γογγύζω).
frendo, frendui, frēsūm καὶ fressum, frendere (συντριβῶ,
βρῦζω).
frīco, fricūi, fricātum καὶ frictum, fricāre (ψήχω, τρίβω τινά).
frīgeo, frixi, frigēre (ῥιγῶ, ψυχρός εἶμι).
frīgo, frixi, frixum καὶ frictum, frigēre (φρύγω).
fruor, frūitus ἢ fructus sum, fruī (καρποῦμαι, ἀπολαύω).
fugīo, fūgi, fugītum, fugēre (φεύγω). Σύνθ. aufugio (ἀπο-
φεύγω), confugio (καταφεύγω), effugio (διαφεύγω).
fulcio, fulsi, fulsum, fulcīre (ἐρείδω).
fulgeo, fulsi, fulgēre (ἀστράπτω).
fundo, fūdi, fūsum, fundēre (χέω, χύνω). Σύνθ. circumfundo
(περιχέω), confundo (συγχέω).
fungor, functus sum, fungī (ἐπιτελῶ). Σύνθ. defungor (ἀπο-
τελῶ, ἀπαλλάττομαι), perfungor (ἐπιτελῶ).

G.

- gaudeo, gavīsus sum, gaudēre (χαίρω).
gēmo, gemui, gemītum, gemēre (στένω).

gĕro, gessi, gestum, gerĕre (φέρω πρῶττω).

gigno, genui, genitum, gignere (γεννῶ).

grādiōr, gressus sum, gradi (βαδίζω). Σύνθ. aggrēdiōr, ag-
gressus sum, aggrēdi (προσβάλλω), congregiōr (συν-
αντῶ, συμβάλλω), egrediōr (ἐκβαίνω), ingrediōr (ἐμ-
βαίνω), progrediōr (προβαίνω, προχωρῶ), transgrediōr
(διαβαίνω, ὑπερβαίνω).

Η.

habeo, habui, habitum, habĕre (ἔχω) Σύνθ. adhibeo, adhi-
bui, adhibitum, adhibĕre (χοῶμαι, προσφέρω), debeo
(de-habeo, dehibeo) (ὀφείλω), diribeo (dis habeo, dis-
hibeo), diribui, diribitum, diribĕre (διαχωρίζω τὰς ψή-
φους κατὰ τὴν διαλογίην), prohibeo (κωλύω). praebeo
(præhabeo, præhibeo) (παρέχω).

hæreo, haesi, haesum, haerĕre (ἔχομαι τινος, ἐμπέπηγα).
Σύνθ. co-haereo (ἔχομαι τινος, διαμένω).

haurio, hausī, haustum, haurīre (ἀντλῶ). Σύνθ. exhaurio
(ἐξαντλῶ).

Ι.

imbuo, imbui, imbūtum, imbuĕre (ἐμβάπτω).

incendo (in-cando). incendi, incensum, incendere (ἀνάπτω).

incesso, (in-cedo), incessivi, incessere (ὀρμῶ)

indulgeo, indulsi, indulsum, indulgĕre (συγχωρῶ, χαρίζομαι).

induo, indui, indūtum, induĕre (ἐνδύω).

ingemisco, ingemui, ingemiscĕre (ἐπιστενάζω).

inveterasco, inveterāvi, inveterascĕre (γηράσκω).

irascor, irātus sum, irasci (ὀργίζομαι).

Ι.

jacio, jēci, jactum, jacĕre (δίπτω, βάλλω). Τὰ σύνθετα σχημα-
τίζονται εἰς icio (iicio). jeci, jectum, icere (iicere): conicio
ἢ coicio (συμβάλλω), abicio (ἀποβάλλω), adicio (προστί-
θημι), deicio (καταβάλλω), eicio (ἐκβάλλω), inicio (ἐμ-
βάλλω), obicio (προβάλλω, παρέχω), proicio (προβάλλω,

ἐκβάλλω), reicio (ἀναβάλλομαι, ἀποβάλλω), subicio (ὑποβάλλω, ὑποκαθίστημι), traicio (ὑπερβάλλω, διαβιβάζω).

jubeo jussi, jussum, jubēre (κελεύω).

jungo, junxi, junctum, jungere (ζεύγνυμι). Σύνθ. conjungo (συζεύγνυμι, συνάπτω), adjungo (ἐπιζεύγνυμι, προστίθῃμι).

jūvo, jūvi, jūtum, juvare (βοηθῶ) Μετοχή μέλλ. juvatūrus. Σύνθ. adjuvo (βοηθῶ).

L.

lābor, lapsus sum, lābi (ὀλισθαίνω, σφάλλομαι). Σύνθ. collabor (καταπίπτω), delābor (κατολισθαίνω), dilabor, (κατολισθαίνω, καταρρέω), prolābor (κατολισθαίνω, ἐξοκέλλω).

laccio, lacessivi, lacessitum, lacessere (ἐρεθίζω).

lacio, laxi, lactum, lacere (ἐφέλω). Σύνθ. allicio (ad-lacio) allixi, allectum, allicere (ἐφέλω), illicio (in-lacio) (δεδεάζω)· ἀλλὰ elicio (ex-lacio), elicui, elicatum, elicere (ἐξέλω).

laedo, laesi, laesum, laedere (βλάπτω). Σύνθ. allīdo, allīsi, allīsum, allidere (προσκρούω), elīdo (ἐπικρούω, ἐκθλίβω).

lampo, lambi, lambere (λείχω).

lateo, latui, latere (λανθάνω).

lāvo, lāvi, lautum (lōtum) lavāre (λούω, νίπτω).

lēgo, lēgi, lectum, legere (ἀναγινώσκω). Σύνθ. perlēgo (διαγινώσκω), collēgo (συλλέγω), delēgo (αἰροῦμαι, διαλέγω), elēgo (ἐξαιροῦμαι, ἐκλέγω)· ἀλλὰ dilēgo, dilēxi, dilectum, diligere (φιλῶ), neglēgo (ἀμελῶ), intellego (ἐννοῶ).

libet ἢ lubet, libuit ἢ libitum est, libere (ἀρέσκει).

liceo, licui, licitum, licere (πωλοῦμαι).

liceor, licitus sum, liceri (ἀγοράζω, ὀνοῦμαι ἐν δημοκρασίᾳ). Σύνθ. polliceor (pote-liceor), (ὑπισχυοῦμαι).

licet, licuit ἢ licitum est, licere (ἔξεστι).

lingo, linxi, linctum, lingere (λείχω).

līno, līvi (lēvi), litum, līnere (ἀλείφω, χρίω). Σύνθ. oblīno (ἐπιχρίω).

linquo, linqui, lictum, linquere (λείπω). Σύνθ. relinquo (καταλείπω).

loquor, locūtus sum, loquī (λέγω, ὁμιλῶ). Σύνθ. collōquor (διαλέγομαι), elōquor (ἀγορεύω), oblōquor (ἀντιλέγω), adlōquor (προσαγορεύω).
 luceo, luxī, lucēre (λάμπω, φέγγω).
 lūdo, lūsī, lūsum, ludēre (παίζω). Σύνθ. elūdo (παίζων ἀφαιροῦμαι τι, ἐξαπατῶ), illūdo (ἐμπαίζω, χλευάζω).
 lugeo, luxī, luctum, lugēre (πενθῶ, θρηνηῶ).
 lūo, lūī, lūtum, luēre (ἀποτίνω). Μέλλων τῆς μετ. luitūrus.

M.

mando, mandī (manduī, mandīdī), mansum, mandēre (μασῶμαι τι).
 maneo, mansī, mansum, manēre (μένω). Σύνθ. remaneo (διαμένω), permaneo (ἐμμένω).
 medeor, sanāvi, medēri (ιατροεύω).
 mēreō, meruī, merītum, merēre καὶ mereor, merītus sum, merēri (ἄξιός τινός εἰμι).
 mergo, mersi, mersum, mergēre (βαπτίζω, καταδύω). Σύνθ. demergo (καταδύω), immergo (καταδύω, ἐμβάπτω).
 metior, mensus sum, metīri (μετρῶ). Σύνθ. dimetior (διαμετρῶ).
 mēto, messūi, messum, metēre (θεορίζω).
 metūo, metūi, metuēre (φοβοῦμαι).
 mīco, micuī, —, micāre (πάλλομαι, στίλβω). Σύνθ. dimīco, dimicavi (dimicui), dimicātum, dimicāre (διαμάχομαι), emīco (ἐξαΐσσω, ἐκλάμπω).
 mingo, minxī, minctum ἢ mictum, mingēre (οὐρῶ).
 minūo, minūi, minūtum, minuēre (ἐλαττῶ).
 misceo, miscuī, mixtum ἢ mistum, miscēre (μείγνυμι).
 miserēo, miserūi, miserītum, miserēre καὶ misereor, miserītus sum, miserēri (οἰκτείρω).
 mitto, misi, missum, mittēre (πέμπω), Σύνθ. amitto (ἀποβάλλω), admitto (εἰσδέχομαι, ἐῶ), committo (συνάπτω, ἐμπιστεύω), demitto (καταπέμπω), emitto (ἀφίημι), immitto (ἐμβάλλω, ἐῶ), intermitto (διαλείπω, διακόπτω), omitto (ἀφίημι, ἐῶ), permitto (ἐπιτρέπω). praemitto (προαποστέλλω), praetermitto (παραλείπω), promitto (ὕψιχνου-

μαι), remitto (ἀποπέμπω), submitto (ὑποβάλλω, ὑπο-
χορηγῶ), transmitto (διαβιβάζω, διαβαίνω).
molo, molūi, molitum, molere (ἀλήθω μύλλω).
monēo, monūi, monitum, monēre (παραινῶ, ὑπομιμνήσκω).
Σύνθ. admoneo (παραινῶ)
mordēo, mōmordi, morsum, mordēre (δάκνω)
morior, mortūus sum, mōri (ἀποθνήσκω). Μετοχὴ μέλλ. mo-
rīturus
mōveo, mōvi, mōtum, movēre (κινῶ). Σύνθ. amoveo (ἀπο-
κινῶ), commoveo (κατακινῶ, ταράττω), permoveo (δια-
κινῶ), removeo (ἀποκινῶ, ἀπελαύνω), submoveo (ἀπε-
λαύνω, κωλύω)
mulcēo, mulsi, mulsum (mulctum), mulcēre (θέλγω)
mulgeo, mulsi, mulsum (mulctum), mulgēre (ἀμέλω)

N.

nanciscor (nactus) nactus sum, nancisci (ἐπιτυγχάνω, κα-
τορθῶ)
nascor, nātus sum, nasci (γεννῶμαι)
nēco, necāvi (necui), nectum (nectum), necāre (φονεύω).
Σύνθ. enēco (ἀποκτείνω)
necto, nexi (nexui), nexum, nectere (συνδέω, συνάπτω)
ningo (ninguo), ninxi, ningere (ninguere) (νίφω, χιονίζω).
Συνήθως ἀπρόσωπον
nītor, nīsus (nixus) sum, nīti (ἐρείδομαι). Σύνθ. Innītor (ἐπε-
ρείδομαι), obnītor (ἀντερείδομαι, διατείνομαι)
nōcēo, nocūi, nocitum, nocēre (βλάπτω)
nosco, nōvi, nōtum, noscēre (γινώσκω) ὅτις gno. Σύνθ.
ignosco (in - gnosco) (συγγινώσκω) ἀλλὰ agnosco (ad-
nosco), agnōvi, agnitum, agnoscēre (ἀναγνωρίζω), co-
gnosco (con - nosco) (καταμανθάνω), rēcognosco (ἀνα-
γνωρίζω)
nūbo, nupsi, nuptum, nubere (ὑπανδρεύομαι)
(nuo, nuī, nūtum, nuere) (νεύω). Μόνον ἐν συνθέσει : abnuo,
μετοχ. μέλλ. abnūturus (ἀπονεύω), adnuo (προσνεύω)

O.

oblīviscor, oblītus sum, oblivisci (ἐπιλανθάνομαι)

occulō, ocului, occultum, oculēre (ἀποκρύπτω)
 offendo, offendi, offensum, offendēre (προσκορούω)
 operio (ob - pario), operui, opertum, operīre (καλύπτω)
 opprēior, opperītus (oppertus) sum, opperīri (περιμένω)
 ordior, orsus sum, ordīri (ἀρχομαι). Σύνθ. exordior (ἐξάρχομαι)
 orior, ortus sum, orīri (ἀνατέλλω). Μετοχή μέλλ. oritūrus, γε-
 ρουνδιακόν oriundus. Ὁ ἐνεστώσ τῆς ὀριστικῆς σχη-
 ματίζεται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν orior, orēris, oritur,
 orīmur. Σύνθ. adorior (προσβάλλω), exorior (ἀνατέλλω,
 ἀναφαίνομαι) coorior (ἐξορμῶ, ἀναφαίνομαι).

P.

paciscor, pactus sum, pacisci (συντίθεμαι, ὁμολογῶ)
 pando, pandi, passum (pansum), pandere (πετάννυμι, ἀνοίγω)
 pango pēpīgi, pactum, pangere (συντίθεμαι, πήγνυμι). Σύνθ.
 compingo, compēgi, compactum, compingere (συμπή-
 γνυμι, συνάπτω)
 parco reperci (parsī), parsum (parcītum), parcere (φείδομαι)
 pareo, parui, parītum, parere (φαίνομαι, ὑπακούω). Σύνθ.
 appareo (ἐμφαίνομαι)
 pario, pēpēri, partum, parere (γεννῶ). Μετοχή μέλλ. paritū-
 rus. Σύνθ. compario, compēri, compertum, compre-
 rīre (καταμανθάνω), reperio, reppēri, repertum, repe-
 rīre (ἀνευρίσκω)
 pasco, pāvi, pastum, pascere (βόσκω)
 patior, passus sum pati (πάσχω, ἀνέχομαι). Σύνθ. perpētior,
 perpessus sum, perpēti (ἀνέχομαι, ὑπομένω)
 pāveo, pāvi, pavere (πτοοῦμαι, τρέμω). Ἔναρχ. pavesco (φο-
 βοῦμαι)
 pecto, pexi, pexum, pectere (κτενίζω)
 pello, pēpūli, pulsum, pellere (ἐλαύνω, ὠθῶ). Σύνθ. appel-
 lo, appūli, appulsum, appellere (προσελαύνω, προ-
 σορμίζω), compello (συνωθῶ, προσορμῶ), depello (ἀπε-
 λαύνω, ἀποτρέπω), expello (ἐξελαύνω, ἀποβάλλω), im-
 pello (ἐλαύνω, προτρέπω), propello (προωθῶ, κατα-
 βάλλω), repello, reppūli, repulsum, repellere (ἀπωθῶ)

- pendĕo, pĕpendi, pendĕre (κρέμαμαι). Σύνθ. impendeo, impendĕre (ἐπίκειμαι)
- pendo, pĕpendi, pensum, pendĕre (σταθμῶμαι, ζυγίζω)
- percello, percūli perculsum, percellere (καταβάλλω)
- pĕto, petīvi petītum, petĕre (ζητῶ, αἰτοῦμαι). Σύνθ. repĕto (ἐπανέρχομαι, ἐπαναλαμβάνω), appĕto (ἐφίεμαι, ἐξοριῶ)
- pingo, pinxi, pictum, pingere (ζωγραφῶ)
- pinso, pinsi (pinsui), pinsum (pinsitum, pistum), pinsere πτίσσω, ἰγδίζω)
- placĕo. placui, placitum, placĕre (ἀρέσκω). Σύνθ. complacĕo (ἀρέσκω), perplacĕo (πάνυ ἀρέσκω), ἀλλὰ displicĕo (ἀπαρέσκω)
- plango, planxi, planctum, plangere (κόπτομαι, θρηνῶ)
- plaudo, plausi, plausum, plaudĕre (χειροκροτῶ)
- plecto, plexi plexum, plectere (πλέκω)
- (pleo) ὡς ἀπλοῦν ἄχρηστον. Σύνθ. compleo, complēvi, complētum, complĕre (πληρῶ), expleo (πληρῶ), suppleo (ἀναπληρῶ), impleo (πληρῶ, ἐκτελῶ)
- plīco, plicavi (plicui), plicitum (plictum), plicāre (πτύσσω). Σύνθ. complīco (συμπτύσσω), implīco (ἐμπλέκω), explicō (ἀναπτύσσω)
- plūo, plūi (plūvi), pluĕre (ϋῶ) συνήθως ἀπρόσωπον
- pōno, posui, positum, ponĕre (τίθημι) Σύνθ. antepōno (προτίθημι), compōno (συντίθημι, καταπαύω) depōno (κατατίθημι), dispōno (διατίθημι, διατάττω), expōno (ἐκτίθημι, ἀποφαίνω), impōno (ἐπιτίθημι, ἐπιβάλλω), opōno (ἀντιτίθημι, ἀντιτάττω), praepōno (προτίθημι, προτιμῶ), propōno (προτίθημι, δηλῶ)
- posco, poposci, postulātum, poscĕre (ἀπαιτῶ)
- prandĕo, prandi, pransum, prandĕre (ἀριστῶ)
- prehendo (prendo), prehendi, prehensum,prehendĕre (καταλαμβάνω). Σύνθ. comprehendo (συλλαμβάνω, περιλαμβάνω), deprehendo (καταλαμβάνω, κατανοῶ), reprehendo (ἐπιλαμβάνομαι, ψέγω)
- prĕmo, pressi, pressum, premĕre (πιέζω). Τὰ σύνθετα σηματοῦνται εἰς prīmo, pressi, pressum, primere : exprimo

(ἐκπιέζω, ἐκφοράζω), comprīmo (συμπιέζω), opprīmo (καταπιέζω), reprīmo (συστέλλω)
 proficiscor, profectus sum, proficisci (ἀπέροχομαι)
 pungo, pūpūgi, punctum, pungēre (κεντῶ, στίζω). Τὰ σύνθετα παρακείμενον punxi

Q.

quaero, quæsīvi, quæsītum, quærēre (ζητῶ, ἐρωτῶ). Τὰ σύνθετα εἰς quīro, quisīvi, quisītum, quīrēre: acquīro (κτῶμαι), conquīro (συνάγω), inquīro (ἀναζητῶ)
 quātio, quassi, quassum, quātēre (σεῖω, τινάσσω). Τὰ σύνθετα εἰς cutio, cussi, cussum, cutere, concutio (κατασειώ), excutio (ἐκτινάσσω), incutio (ἐνσειώ, ἐμβάλλω), percutio (πλήττω τινά, ἀποκτείνω)
 quēror, questus sum, queri (μέμφομαι)
 quiesco, quiēvi, quiētum, quiescēre (ἡσυχάζω).

R.

rado, rāsi, rāsum, radere (ξέω)
 rapō, rapuī, raptum, rapēre (ἀρπάζω). Τὰ σύνθετα εἰς rīpio, rīpuī, reptum, rīpere: abrīpio (ἀφαρτάζω), arrīpio (ad - rapio) (ἀναρπάζω), corrīpio (con-rapio) (συναρπάζω), erīpio (ex - rapio) (ἐξαρπάζω), dirīpio (dis - rapio) (διαρπάζω)
 rēgo, rēxi, rectum, regēre (εὐθύνω, διοικῶ). Σύνθ. corrīgo (διορθῶ), dirigo (dis - rego) (διευθύνω), erīgo (ἀνορθῶ), surgo (sub - rego, sur - rigo), surrexi, surrectum, surgēre (ὀρθῶ, ἀνίστημι), pergo (per-rego), per - rēxi, perrectum, pergēre (χωρῶ). Σύνθ. expergo (ἐξεγείρω). Ἐναοκτ. expergiscor (ἐξεγείρομαι)
 rēor, rātus sum, rēri (νομίζω)
 rēpo, repsi, reptum, repēre (ἔρω). Σύνθ. arrēpo (ad - repo) (προσέρπω)
 rīdeo, rīsi, rīsum, ridēre (γελῶ). Σύνθ. irrideo (σκώπτω, καταγελῶ)
 rōdo, rosī, rosum, rodere (τρῶγω)
 rūdo, rudīvi, rudītum, rudēre (ὀγκῶμαι, μυκῶμαι)

rumpo, rūpi, ruptum, rumpere, (ρήγνυμι, συντρίβω). Σύνθ.
abrumpo (ἀπορήγνυμι, παύω), corrumpo (διαφθείρω),
erumpo (ἐκρήγνυμι, ἐκβοηθῶ), irumpo (εἰσπίπτω, πα-
ραβαίνω), perumpo (διαρήγνυμι)
ruo, rūi, rūtum (ἀλλὰ ruitūrus), ruere (καταπίπτω), corruo
(καταπίπτω), diruo (κατασκάπτω, ἀφανίζω), obruo
(καταχώννυμι, ἀφανίζω)

S.

saepio, saepsi, saeptum, saepire (φράττω)
salio, salii, saltum, salire (πηδῶ). Τὰ σύνθετα εἰς silio, silui,
sultum, silire: exsilio (ἐκπηδῶ), desilio (καταπηδῶ),
transilio (ὑπερπηδῶ)
sancio, sanxi, sanctum, sancire (κυρῶ)
sapio, sapivi (sapui), sapere (χυμὸν ἢ γεῦσιν ἔχω, συνετός εἰμι).
Τὰ σύνθετα sipio, sipui, sipere: desipio (παραφρονῶ)
sarcio, sarsi, sartum, sarcire (ἐπισκευάζω, ἀκοῦμαι)
scalpo, scalpsi, scalptum, scalpere (γλύφω, σκαλίζω)
scanpo, scandi, scansum, scandere (ἀναβαίνω). Σύνθ. ascendo,
ascendi, ascensum, ascendere (ἀναβαίνω), conscendo
(ἐπιβαίνω), descendo (καταβαίνω)
scindo, scidi, scissum, scindere (σχίζω). Σύνθ. rescindo (δια-
σχίζω, ἀκυρῶ)
scribo, scripsi, scriptum, scribere (γράφω). Σύνθ. conscribo
(καταγράφω, συγγράφω), describo (διαγράφω, διηγῶ-
μαι), inscribo (γράφω), praescribo (προγράφω, παραγ-
γέλλω), proscribo (προγράφω, δημεύω)
sculpo, sculpsi, sculptum, sculpere (γλύφω)
seco, secui, sectum, secare (τέμνω). Μετοχή μέλλ. secaturus.
Σύνθ. deseco (ἀποτέμνω), insecō (ἐντέμνω)
sedeo, sedi, sessum, sedere (κάθημαι) Τὰ μετὰ μονοσυλλά-
βου α' συνθετικοῦ σύνθετα σχηματίζονται εἰς sideo,
sedi, sessum, sidere: assideo (παρακάθημαι), obsideo
(πολιορκῶ), possideo (κέκτημαι), insideo (ἐπικάθημαι)
τὰ δὲ μετὰ δισυλλάβου προθέσεως κατὰ τὸ ἀπλοῦν:
circumsedeo (περικάθημαι)
sentio, sensi, sensum, sentire (αἰσθάνομαι). Σύνθ. consentio
(συμφωνῶ), dissentio (διαφωνῶ). Ἀποθ. assentior, as-
sensus sum, assentiri (συναινῶ).

- sepelio, sepelīvi, sepultum, sepelīre (θάπτω)
sēquor, secūtus sum, sēqui (ἔπομαι) Σύνθ. assēquor (καταλαμβάνω, τυγχάνω), consequor (ἔπομαι, τυγχάνω), exsequor (ἀκολουθῶ, ἐπιτελῶ), insequor (ἔπομαι, καταδιώκω) obsequor (ἔπομαι, πείθομαι), persequor (διώκω), prosequor (προπέμπω, ἀκολουθῶ), subsequor (ἐφέπομαι, ἀκολουθῶ)
- sēro, sēvi, sātum, serēre (σπείρω), ἀλλὰ insēvi, insītum, inserere (ἐνσπείρω)
- sēro, serui, sertum, serēre (πλέκω, εἶρω). Σύνθ. desēro (ἐγκαταλείπω), consero (συνείρω, συνάπτω)
- serpo, serpsi, serptum, serpere (ἔρπω)
- sīdo, sēdi. (sīdi), sessum, sidēre (καθέζομαι). Σύνθ. consīdo, consēdi, considere (καθέζομαι), insīdo (ἐπικαθέζομαι), possīdo (κτῶμαι)
- sīno, sīvi, sītum, sinēre (ἀφήνω). Σύνθ. desīno (παύομαι, λήγω)
- sisto, steti, (stīti), stātum, sistēre (ἵστημι τινα) Σύνθ. consisto, constīti, constītum, consistere (ἵσταμαι), desisto (καθίστημι, παύομαι), existo (ἀναφαίνομαι, γίγνομαι), obsisto (ἀνθίσταμαι, παρίσταμαι), resisto (ἵσταμαι, ἀνθίσταμαι)
- soleo, solītus sum, solēre (εἶωθα)
- solvo, solvi, solūtum, solvēre (λύω, ἀποκίνω). Σύνθ. absolvo (ἀπολύω), dissolvo (διαλύω)
- sono, sonui, sonītum, sonāre (ἠγῶ) Μετοχὴ μέλλ. sonatūrus
- spargo, sparsi, sparsum, spargēre (σπείρω, πάσσω) Τὸ σύνθετον εἰς spergo, spersi, persum, spergere : conspergo (κατασραίνω)
- spēcio, spexi, spectum, specēre (σκοπῶ). Σύνθ. adspicio, adspexi, adspectum, adspicēre (προσβλέπω), despicio (ὑπερορῶ, καταφρονῶ), conspicio (καθορῶ), respicio (ἀποβλέπω), inspicio (βλέπω εἰς τι, ἐπισκοπῶ), perspicio (διορῶ, κατανοῶ), prospicio (προορῶ, φροντίζω)
- sperno, sprēvi, sprētum, spernēre (καταφρονῶ)
- spondeo, sprōndi, sponsum, spondēre (ἐγγυῶμαι). Σύνθ. respondeo, respondi, responsum, respondēre (ἀποκρίνομαι)

spūo, spūi, spūtum, spuēre (πύω)
 statūo, statui statūtum statuēre (ἵστημι, ἰδρύνωμαι). Τὰ σύνθετα εἰς stituo: restituo (ἀποκαθίστημι), constituo (καθίστημι, ἰδρύνω)
 sterno, strāvi, stratum, sternēre (στορνύννυμι, στορέννυμι),
 Σύνθ. prosterno (καταστορέννυμι, καταβάλλω)
 stinguo, stinxī, stinctum, stinguēre (σβέννυμι). Σύνθ. exstinguo (ἀποσβέννυμι), distinguo (διακρίνω, ποικίλλω), restinguo (ἀποσβέννυμι)
 sto, stēti, stātum, stāre (ἵσταμαι). Τὰ μετὰ διουλλάβου προθέσεως σχηματιζόμενα σύνθετα ἔχουσι παρακ. stēti· οἶον circumsto (περίσταμαι), παρακ. circumstēti, τὰ δὲ μετὰ μονοσυλλάβου stīti, οἶον adsto (παρίσταμαι), παρακ. adstīti, consto (συνίσταμαι, τιμῶμαι), παρακ. constīti, praesto (προέχω, παρέχω), παρακ. praestīti
 strepo, strepūi, strepītum, strepēre (ψοφῶ, θορυβῶ)
 strīdeo, strīdi, strīdēre καὶ strīdo, strīci, strīdēre (σίζω, τρίζω)
 stringo, strinxī, strinctum, stringere (σφίγγω)
 strūo, struxī, structum, strūere (σωρεύω, οἰκοδομῶ). Σύνθ. construo (οἰκοδομῶ), exstruo (κατασκευάζω), instruo (παρμσκευάζω, παιδεύω)
 studeo, studui, studēre (σπουδάζω)
 suadeo, suāsi, suāsum suadēre (πείθω). Σύνθ. persuadeo (καταπειθῶ)
 suesco, suēvi, suētum, suescēre (ἐθίζομαι). Σύνθ. consuesco (ἐθίζω τινά, εἴωθα), assuesco (ἐθίζομαι)
 sūgo, suxī, suctum, sugēre (βδάλλω, ἀπομυζῶ)
 sūmo, sumsi (sumpsi), sumtum (sumptum), sumēre (λαμβάνω)
 Σύνθ. adsūmo (καταναλίσκω), consumo (ἀναλίσκω)
 suo, sui. sūtum, suēre (ῥάπτω, κατύω).

T.

taceo, tacui, tacītum, tacēre (σιωπῶ). Τὰ σύνθετα εἰς ticeo, ticui, ticēre· ὄθεν ἕναρχ. εἰς ticesco ἢ ticisco: reticeo (ἀποσιωπῶ), reticesco, conticeo (σιγῶ), conticesco ἢ conticisco

- tango, tēŕgi, tactum, tangēre (ἐγγίζω, θιγγάνω). Τὰ σύνθετα εἰς tingo, tŕgi, tactum, tingere: attingo (ἐφάπτομαι), contingo (ἄπτομαι). Ἀπρόσωπα: obtingit, obtŕgit καὶ contingit, contŕgit (συμβαίνει)
- tēgo, tēxi, tectum tegēre (στέγω). Σύνθ. protēgo (προστατεύω). detēgo (ἀποστεγάζω, ἀποκαλύπτω)
- temno, tem(p)si tem(p)tum, temnēre (καταφρονῶ). Σύνθ. contemno (καταφρονῶ)
- tendo, tētēdi, tentum, tendēre (τείνω). Σύνθ. contendo, contendŕ, contentum, contendēre (συντείνω), portendo (porro-tendo), (προσημαίνω), ostendo, ostēdi, ostentātum, ostendēre (δεικνύω)
- tenēo, tenui, tentum, tenēre (κατέχω, κρατῶ). Σύνθ. attineo (adteneo) attinui, attentum, attinēre (προτείνω, προσήκω), obtineo (κατέχω, ἀντέχομαι), retineo (ἐπέχω, κωλύω), abstinēo (ἀπέχομαι) contineo (συνέχω), pertineo (διήκω), sustineo (βαστάζω, ἀνέχομαι)
- tergeo καὶ tergo, tersi, tersum, tergēre καὶ tergēre (σιμῶ, σπογγίζω)
- tero, trŕvi, trŕtum, terēre (τρίβω)
- terreo, terrui, terrŕtum, terrēre (φοβίζω τινά). Σύνθ. absterreo (φόβω ἀποτρέπω τινά), deterreo (ἐκφοβῶ, ἀποτρέπω), perterreo, (καταπλήττω)
- texo, texui, textum, texere (ὑφαίνω). Σύνθ. retexo (ἀναλύω, διαλύω), praetexo (παρυφαίνω, προφασίζομαι)
- timeo, timui, timēre (φοβοῦμαι)
- tingo (tinguo). tinxi, tinctum, tingere (τέγγω, βάπτω)
- tollo, sustŕli, sublātum, tollere (αἴρω)
- tondeo, tōtondi, tonsum, tondēre (κείρω)
- tōno, tonui, tonŕtum, tonāre (βροντῶ)
- torqueo, torsi, tortum, torquēre (στρέφω)
- torreo, torruŕ, tostum, torrēre (φρύγω, ξηραίνω)
- trāho, traxi, tractum, trahēre (σύρω, ἔλκω). Σύνθ. retrāho (ἐπανάγω), extrāho, (ἐξέλκω, προάγω), abstrāho (ἀφαιρῶ), contrāho (συστέλλω)
- tremo, tremui, tremēre (τρέμω)

tribūo, tribūi, tribūtum, tribuēre (ἀπονέμω). Σύνθ. adtribuo (ἀπονέμω), distribuo (διαφοῶ, διανέμω)
trūdo, trūsi, trūsum, trudēre (ὠθῶ)
tueor, tuītus (tūtus, tutātus) sum, tuēri (τηροῦ). Σύνθ. con-
tueor (καθοροῶ), intueor (προσβλέπω)
tundo, tūtūdi, tūsum (tunsum), tundēre (κρούω, ἀράσσω)
turgeo, tursi, turgēre (οἰδῶ, σφριγῶ).

U.

ulciscor, ultus sum, ulcisci (τιμωροῦμαι τινα)
unguo (ungo), unxi, unctum, unguēre (ungēre) (ἀλείφω)
urgeo, ursi, urgēre (ὠθῶ)
ūro, ussi, ustum, urēre (καίω) Σύνθ. combūro (κατακαίω),
īnuro (ἐγκαίω, ἐντυπῶ)
ūtor, ūsus, sum, ūti (χοῶμαι.) Σύνθ. abūtor (καταχοῶμαι)

V.

vādo, vāsi, vasum, vadēre (βαίνω, βαδίζω). Σύνθ. evādo (ἐκ-
βαίνω), invādo (ἐμπίπτω)
valeo, valui, valēre (ισχύω, εὔ ἔχω)
vēho, vexi, vectum, vehēre (ὄχῶ, φέρω). Σύνθ. convēho (συγ-
κομίζω), invehō (εἰσκομίζω). Ἀποθ. vehor equo (ἵπ-
πέυω), — curru (ὄχοῦμαι ἐφ' ἄρματος), — navi (πλέω)
vello, vellī (vulsi), vulsum vellēre (τίλλω)
vēnio, vēni, ventum venīre (ἔρχομαι). Σύνθ. circumvenio
(περιέχω, κυκλῶ), advenio (προσέρχομαι), antevenio (προ-
λαμβάνω), convenio (συνέρχομαι), evenio (ἐξέρχομαι,
ἀποβαίνω), invenio (εὐρίσκω), pervenio (ἀφικνοῦμαι),
subvenio (βοηθῶ)
vereor, verītus sum verēri (εὐλαβοῦμαι, φοβοῦμαι)
vergo, versi, vergēre (κλίνω πρὸς τι μέρος)
verro, verri, versum, verrēre (σαρῶ)
verto, verti, versum, vertēre (στρέφω). Σύνθ. animadverto
(προσέχω, κατανοῶ), averto (ἀποτρέπω), converto (περι-
στρέφω, μεταβάλλω) Ἡμιαποθετικὰ devertor, deverti,

deverti (κατάγομαι, καταλύω ἐν τῷ οἴκῳ τινός), revertor καὶ revento (ἐπιστρέφω)
veto, vetui, vetitum, vetāre (ἀπαγορεύω)
videō, vīdi, vīsum, videre (ὄρῳ). Παθητ. videor, visus sum, vidēri (φαίνομαι). Σύνθ. invideo (φθονῶ), provideo προσορῶ, φροντίζω)
vincio, vīxī, vinctum, vincire (δένω)
vinco, vīcī, victum, vincere (νικῶ). Σύνθ. convinco (ἐξελέγχω), devinco (κατανικῶ)
vīso, visī, visum, visere (θεῶμαι, ἐπισκέπτομα)
vivo, vixī, victum, vivere (ζῶ)
volvo, volvi, volūtum, volvere (συστρέφω)
vomo, vomui, vomitum, vomere (ἐμῶ)
voveo, vōvi, vōtum, vovere (εὐχομαι).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Ὅροι τῆς προτάσεως καὶ συμφωνία αὐτῶν

Α'. Ὅροι προτάσεως

§ 136. Οἱ κύριοι ὅροι τῆς προτάσεως καὶ ἐν τῇ λατινικῇ εἶναι τὸ ὑποκείμενον (subjectum), καὶ τὸ κατηγορούμενον (praedicatum).

Τὸ ὑποκείμενον κυρίως εἶναι ἢ οὐσιαστικὸν ἢ προσωπικὴ ἀντωνυμία, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος λόγου καὶ ὀλόκληρος πρότισις. Arbor viret (τὸ δένδρον θάλλει)—Ego credo tu dubitas (ἐγὼ πιστεύω, σὺ ἀμφιβάλεις)—Dulce et decōrum est pro patria mori (ἡδὺ καὶ εὐπρεπές ἐστι τὸ ὑπὲρ πατρίδος θνήσκειν)—Qui peccat ebrius, luit sobrius (ὄστις ἀμαρτάνει μεθύων, πληρώνει νήφω).

Τὸ κατηγορούμενον εἶναι ἢ ῥῆμα (verbum finitum) : ar-

bor floret (τὸ δένδρον θάλλει) ἢ ἐπίθετον ἢ ἄλλο μέρος λόγου, ὅτε συνδέεται μὲ τὸ ὑποκείμενον διὰ τοῦ συνδετικοῦ (copula) esse καὶ τῶν ὁμοίων: Discipulus sedulus est (ὁ μαθητῆς ἐστὶν ἐπιμελής)—Deus est creator mundi (ὁ Θεὸς ἐστὶν ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου)—Vivere est laborāre (ζῆν ἐστὶν ἐργάζεσθαι)—Nemo fit casu bonus (οὐδεὶς γίνεται ἐκ τύχης ἀγαθός)—Graecia nominatur mater artium (ἡ Ἑλλάς καλεῖται μήτηρ τῶν τεχνῶν).

B'. Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως

1) Τοῦ ῥήματος

§ 137. Τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν. Ego valeo, si vos valetis (ἐγὼ ὑγιαίνω, εἰ ἂν σεῖς ὑγιαίνητε)—Virtus manet, divitiae pereunt (ἡ ἀρετὴ μένει, ὁ πλοῦτος ἀπόλλυται).

ΣΗΜ. Ὑποκείμενον ἐνικὸν περιληπτικὸν συντάσσεται πολλάκις μετὰ πληθυντικοῦ ῥήματος (constructio ad intellectum): Multitudo lapides coniciebant (ἡ πληθὺς λίθους ἔβαλλον).

§ 138. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πλείονα τοῦ ἐνός, τὸ ῥῆμα τίθεται ἢ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν: Beneficium et gratia homines inter se conjungunt (ἡ εὐεργεσία καὶ ἡ χάρις τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους συνάπτουσι) ἢ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλησιεστέρου. Cibo et potione fames sitisque depellitur (τῇ τροφῇ καὶ τῷ ποτῶ ἡ πείνα καὶ δίψα ἀποβάλλεται).

Ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι διαφόρων προσώπων τὸ ῥῆμα τίθεται ἐν τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Si tu et Tullia valetis, bene est: ego et suavissimus Cicero valemus (εἰ σὺ καὶ ἡ Τυλλία ὑγιαίνητε, ἔχει καλῶς· ἐγὼ καὶ ὁ ἠδιστος Κικέρων ὑγιαίνομεν)

2) Τοῦ κατηγορουμένου

§ 139. Τὸ κατηγορούμενον, ἂν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν: Verae amicitiae sempiternae sunt (αἱ ἀληθεῖς φιλίαι εἰσὶν αἰώνιαι) ἂν δ' εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν:

Thebae sunt oppidum Graeciae (αἱ Θηβαί εἰσι πόλις τῆς Ἑλλάδος).

Ἐὰν ὁμοῦς τὸ οὐσιαστικὸν ἔχῃ ἰδίαν κατάληξιν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἰδίαν διὰ τὸ θηλυκὸν (substantivum mobile) οἷον magister (διδάσκαλος) magistra, rex (βασιλεὺς), regīna, domīnus (κύριος) domīna, inventor (ἐφευρέτης) inventrix, rector (κυβερνήτης) rectrix, adjutor (βοηθός, ὑπηρέτης) adjutrix, ἢ ἔὰν τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι κοινὸν (substantivum commune), οἷον civis (πολίτης), custos (φύλαξ), dux (ἡγεμών), sacerdos (ιερεὺς), τότε συμφωνεῖ ὡς τὸ ἐπίθετον, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἔὰν τὸ ὑποκείμενον εἶναι οὐδετέρου γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον substantivum mobile τίθεται κατὰ γένος ἀρσενικόν. *Justitia est domina et regina omnium virtutum* (ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἢ κυρία καὶ βασίλισσα πασῶν τῶν ἀρετῶν) — *Natura optima dux vitae est* (ἡ φύσις ὁ ἄριστος ὁδηγὸς τοῦ βίου ἐστίν) — *Tempus vitae magister est* (ὁ χρόνος ἐστὶν διδάσκαλος τοῦ βίου).

§ 140. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο ἢ πλείονα, τότε τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον,

1) Ἀναφέρεται εἰς ἓν μόνον τῶν ὑποκειμένων, ὅτε τίθεται κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ γένος αὐτοῦ: *Rex prefectus est et regina* (ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἀνεχώρησαν) — *Oppida et agri vastati sunt* (αἱ πόλεις καὶ οἱ ἀγροὶ ἐδηλώθησαν)

2) Ἀναφέρεται εἰς πάντα τὰ ὑποκείμενα ὅτε:

α) ἂν τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἕμψυχα, τίθεται κατὰ πλῆθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ γένος αὐτῶν, ἂν εἶναι ὁμοιογενῆ, κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον δέ, ἔὰν εἶναι ἑτερογενῆ: *Platon et Aristoteles sapientes erant* (ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἦσαν σοφοί). — *Pater et mater carissimi sunt* (ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ εἰσὶν προσφιλέστατοι)

β) ἂν τὰ ὑποκείμενα εἶναι ἄψυχα, τότε τὸ κατηγορούμενον τίθεται συνήθως κατ' οὐδέτερον γένος καὶ πλῆθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸ γένος αὐτῶν, ἔὰν εἶναι ὁμοιογενῆ: *Secundae res, imperia, honores, victoriae fortuita sunt* (ἡ εὐπραγία, τὰ ἀξιώματα, αἱ τιμαί, αἱ νίκαι τυχερά εἰσιν) — *Justitiae adjunctae sunt pietas, bonitas liberalitas* (τῇ δικαιοσύνῃ εἰσὶ συνημμένα ἢ εὐσέβεια, ἡ ἀγαθότης, ἡ ἐλευθεριότης)

γ') ἂν τὰ μὲν τῶν ὑποκειμένων εἶναι ἔμψυχα, τὰ δὲ ἄψυχα, τότε τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων ἢ κατ' οὐδέτερον γένος: Rex regiaque classis una profecti sunt (ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ βασιλικὸς στόλος ὁμοῦ ἀνεχώρησαν)—Naturā inimica sunt inter se libera civitas et rex (φύσει ἐχθρά εἰσι πρὸς ἄλληλα ἐλευθέρᾳ πολιτεία καὶ βασιλεύς)

3) Τῶν ἀντωνυμιῶν

§ 141. Αἱ δεικτικαὶ καὶ αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι, ὅταν μὲν ἀναφέρονται εἰς ὄνομα, συμφωνοῦσι πρὸς τοῦτο κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, ὅταν δὲ ἀναφέρονται εἰς ὀλόκληρον πρότασιν, τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος. Ἀντὶ τοῦ quod ἔχομεν συνήθως id quod, ὅταν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς ὀλόκληρον πρότασιν.

Ἡ δὲ πτώσις αὐτῶν κανονίζεται ἐκ τῆς θέσεως, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ προτάσει, ἐν ἣ εὐρίσκονται.

Rex urbem hostium delevit; hanc diu obsederat (ὁ βασιλεὺς τὴν πόλιν τῶν πολεμιῶν κατέστρεψε· ταύτην ἐπὶ μακρὸν εἶχε πολιορκήσει). — Litterae, quas heri ad me scripsisti, hodie mihi redditae sunt (ἡ ἐπιστολή, ἣν χθὲς πρὸς ἐμὲ ἔγραψας, σήμερον μοι παρεδόθη). Urbs hostium, quod nemo speraverat, primo impetu capta est (ἡ πόλις τῶν πολεμιῶν, ὃ οὐδεὶς ἤλπιζε, διὰ τῆς πρώτης ἐφόδου ἐκυριεύθη). Timoleon, id quod difficiliter putatur, multo sapientius tulit secundam quam adversam fortunam (Ὁ Τιμολέων, ὃ δυσχερέστερον νομίζεται, πολλῶ συνετώτερον ὑπέμεινε τὴν εὐτυχίαν ἢ τὴν δυστυχίαν).

§ 142. Ἄν ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς πλείονα τοῦ ἐνὸς οὐσιαστικά, τότε τίθεται κανονικῶς κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὡς πρὸς δὲ τὸ γένος αὐτῆς ἐφαρμόζονται οἱ ἐν τῇ § 140 ὡς πρὸς τὸ κατηγορούμενον ἰσχύοντες κανόνες: Caesar Helvetios oppida vicosque quos incenderant, restituere jussit (ὁ Καῖσαρ διέταξε τοὺς Ἑλουητίους νὰ ἀποκαταστήσωσι τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας, αἷς εἶχον πυρπολήσει).—Noli divitias et honores, quae cadūca sunt, pluris aestimare quam virtutem (νὰ μὴ ἐκτιμᾷς περισσότερον τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον καὶ τὰς τιμὰς, ἀνινά εἰσι φθαρτά).

§ 143 Ὅταν εἰς τὴν δεικτικὴν ἢ ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ἀποδίδεται κατηγορούμενον οὐσιαστικόν, τότε αὕτη καθ' ἑλξιν συμφωνεῖ πρὸς τὸ κατηγορούμενον. Idem velle atque idem nolle, ea (id) demum firma amicitia est (τὸ αὐτὸ θέλειν καὶ τὸ αὐτὸ μὴ θέλειν, αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἢ ἀληθῆς φιλία).— Roma, quod (quae) est caput Italiae, ad Tiberim sita est (ἡ Ρώμη, ἣτις ἐστὶν ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἰταλίας παρὰ τὸν Τίβερην κεῖται).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

Σύνδεσις τῶν προτάσεων

§ 144. Αἱ προτάσεις συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἢ κατὰ παράταξιν (προτάσεις ὁμοταγεῖς): Ora et labora (προσεύχου καὶ ἐργάζου) ἢ καθ' ὑπόταξιν (προτάσεις κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι, ἐξηρητημένα ἢ δευτερεύουσαι): Edimus, ut vivamus, non vivimus, ut edamus (τρώγομεν, ἵνα ζῶμεν, δὲν ζῶμεν, ἵνα τρώγομεν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

Προσδιορισμοὶ *

1 Ἐπιθετικοὶ καὶ παραθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 145. Οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ (attribūta) εἶναι οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς τῆς ἑλληνικῆς καὶ συμφωνοῦσι πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον, ὡς τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον: Mala societas depravat bonos mores (ἡ κακὴ συναναστροφή διαφθείρει τὰ χρηστὰ ἥθη).— Miseros homines consolemur (τοὺς δυστυχεῖς ἀνθρώπους ἄς παραμυθῶμεν).

§ 146. Ἡ παράθεσις (appositio) εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον, ὡς τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον. Antiqui poetae narrant Cerberum, canem inferorum, tria capita habuisse (οἱ παλαιοὶ ποιηταὶ διηγοῦνται ὅτι ὁ Κέρβερος, ὁ κύων τῶν χθονίων, τρεῖς κεφαλὰς ἔσχεν).

ΣΗΜ. Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως καὶ τὸ κατηγορούμενον συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον καὶ οὐχὶ πρὸς τὴν παράθεσιν· ἂν ὅμως ὡς παράθεσις κυρίου ὀνόματος πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ χρησιμεύσει τὰ προσηγορικὰ urbs, oppidum, civitas, τότε τὸ ῥῆμα καὶ τὸ κατηγορούμενον συμφωνοῦσι πρὸς τὴν παράθεσιν: Athenae, civitas Achaiae, ab Aristione Atheniensi Mithridati tradita est (αἱ Ἀθῆναι, πόλις τῆς Ἀχαΐας, ὑπὸ τοῦ Ἀθηναίου Ἀριστίωνος παρεδόθησαν τῷ Μιθριδάτῃ).

II. Οί δια πτώσεων προσδιορισμοί.

A'. Ὀνομαστική

§ 147. Ἡ ὀνομαστική καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τίθεται ὡς ὑποκειμενον τῶν παρεμφατικῶν ῥημάτων, ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, μεθ' οὗ συνάπτεται διὰ τοῦ ῥήματος esse καὶ ὡς προσδιορισμός. *Vita rustica parsimoniae et diligentiae magistra est* (ἡ ἀγροτική ζωὴ εἶναι διδάσκαλος τῆς οικονομίας καὶ τῆς ἐπιμελείας).

§ 148. Πλὴν τοῦ esse τίθενται ὡς συνδετικά καὶ δέχονται ὀνομαστικὴν τοῦ κατηγορουμένου καὶ τὰ ἑξῆς ῥήματα:

α') *feri* (γίγνεσθαι), *evadere* (ἀποβαίνειν), *existere* (γίγνεσθαι), *nasci* (γεννᾶσθαι), *manere* (μένειν)

β') τὰ δοξαστικά *videri*, *apparere* (φαίνεσθαι), *existimari*, *putari*, *haberi* (νομίζεσθαι), *judicari* (κρίνεσθαι)

γ') τὰ κλητικά *dici*, *vocari*, *appellari*, *nominari* (καλεῖσθαι)

δ') τὰ προχειριστά *creari*, *designari*, *eligi* (ἐκλέγεσθαι), *declarari*, *renuntiari* (ἀνακηρύττεσθαι) καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

Ex inimicis multi saepe amici facti sunt (ἐξ ἐχθρῶν πολλοὶ πολλάκις φίλοι ἐγένοντο)—*Lacrimae aurorae ros putantur* (τὰ δάκρυα δρόσος τῆς ἀυγῆς νομίζονται)—*Cicero in senatu pater patriae appellatus est* (ὁ Κικέρων ἐν τῇ συγκλήτῳ πατὴρ τῆς πατρίδος ἐκλήθη)—*Miltiades dux creatus est* (ὁ Μιλτιάδης ἠρέθη στρατηγός).

B'. Γενική

1. Ἡ γενική μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν

§ 149. Ἡ γενική οὐσιαστικοῦ ἢ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανομένης προσδιορίζουσα ἄλλο οὐσιαστικὸν εἶναι

1) Γενική ὑποκειμενική (*genetivus subjectivus*) Ἡ γενική αὕτη δηλοῖ:

α') τὸν κτήτορα, κάτοχον πράγματός τινος: *domus regis* (ὁ οἶκος τοῦ βασιλέως),—*templum Jovis* (ὁ ναὸς τοῦ Διὸς)

β') τὸν αὐτουργόν, τὸν αἴτιον τῆς πράξεως τῆς ὑπὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ σημαινομένης: *Coniuratio po-*

bilitatis (ἡ συνωμοσία τῶν εὐγενῶν)—Calamitates belli (αἱ συμφοραὶ τοῦ πολέμου) Carmina Homeri delectant et docent (τὰ ἔπη τοῦ Ὁμήρου τέρπονσι καὶ διδάσκουσι).

Ἡ γενικὴ αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς κτητικὴ (gen. possessivus)

ΣΗΜ. Ἡ γενικὴ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui, nostri, vestri*, οὐδέποτε τίθεται ὡς γενικὴ ὑποκειμενικὴ, ἀντ' αὐτῆς δὲ τίθενται αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι *meus, tuus, suus, noster, vester*. *Amicus noster discipulus est* (ὁ φίλος ἡμῶν εἶναι μαθητῆς—*Parvus vester hortus plenus pomiferis arboribus est* (ὁ μικρὸς κήπος ἡμῶν εἶναι πλήρης ὀπωροφόρων δένδρων) οὕτω λέγεται καὶ *mea causa, tua causa* κτλ. (ἐξ αἰτίας μου, ἐξ αἰτίας σου κτλ.) καὶ οὐχὶ *causa mei, causa tui* κτλ. *Multa, quae nostram causam nunquam faceremus, amicorum causam facimus* (πολλά, ἅτινα ἐξ αἰτίας ἡμῶν αὐτῶν οὐδέποτε θὰ ἐπράττομεν, ἐξ αἰτίας τῶν φίλων πρᾶττομεν).

2) Γενικὴ ἀντικειμενικὴ (gen. objectivus) Αὕτη δηλοῖ τὸ ἀντικείμενον εἰς ὃ μεταβαίνει ἢ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου οὐσιαστικοῦ δηλουμένη ἐνέργεια. *Rex Leonidas propter magnum amorem patriae sempiterna admiratione dignus est* (ὁ βασιλεὺς Λεωνίδας διὰ τὴν μεγάλην φιλοπατρίαν εἶναι ἄξιος αἰωνίου θαυμασμοῦ)—*Reverentia senum apud nullam gentem Graeciae tanta erat, quanta apud Lacedaemonios* (ὁ σεβασμὸς τῶν γερόντων εἰς οὐδὲν φῦλον τῆς Ἑλλάδος ἦτο τόσος, ὅσος εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους). *Timor poenae improbos homines a scelere deterret* (ὁ φόβος τῆς τιμωρίας ἀποτρέπει τοὺς πονηροὺς ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος).

Ἀντ' τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς τίθενται ἐνίοτε αἱ προθέσεις *in, erga, adversus* μετ' αἰτιατικῆς. *Hannibal multa de fide sua et odio in Romanos commemoravit* (ὁ Ἀννίβας πολλά περὶ τῆς ἑαυτοῦ πίστεως καὶ τοῦ κατὰ τῶν Ῥωμαίων μίσους ὑπέμνησε)

ΣΗΜ. Αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui nostri, vestri* τίθενται κανονικῶς ὡς γενικὴ ἀντικειμενικὴ. *Natura induit nobis amorem nostri* (ἡ φύσις ἐνέβαλεν ἡμῖν τὴν ἀγάπην ἡμῶν αὐτῶν).—Ἀντ' αὐτῶν ἐνίοτε γίνεται χρῆσις καὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν. *Mea invidia injusta est* (ὁ κατ' ἐμοῦ φθόνος εἶναι ἄδικος)· ὅταν ὁμως ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει πρόκειται νὰ δηλωθῶσιν ἀμφοτέραι αἱ σχέσεις, ὑποκειμενικὴ καὶ ἀντικειμενικὴ, δι' ἀντωνυμιῶν, τότε πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀντικειμενικῆς σχέσεως τίθεται πάντοτε ἡ γενικὴ τῆς προ-

σωπικῆς Grata mihi est vehementer memoria nostri tua (σφόδρα εὐάρεστός μοι εἶναι ἡ σὴ ἀνάμνησις ἡμῶν).

3) Γενικὴ τῆς ἰδιότητος (gen. qualitatis). Αὕτη δηλοῖ ἰδιότητα ἢ ποιότητα τοῦ προσδιοριζομένου καὶ συνάπτεται κανονικῶς μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Vir magnae auctoritatis consul designatus est (ἄνθρω μέγαλον κύρους ἠρέθη ὑπάτος). — Titus imperator facilitatis tantae fuit et liberalitatis, ut nemini quidquam negaret (ὁ Τίτος ὁ αὐτοκράτωρ τοσαύτης φιλάνθρωπίας καὶ ἐλευθεριότητος ὑπῆρξεν, ὥστε εἰς οὐδένα τι ἠρνεῖτο).

Ἡ ἰδιότης ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν (§ 176. 4) εἰς δὴλωσιν ὅμως ἀξίας, τάξεως, εἴδους, μεγέθους, σχέσεως τόπου καὶ χρόνου ἢ, ὅταν ὁ προσδιορισμὸς εἶναι ἀριθμητικόν. τίθεται μόνον ἢ γενικὴ, οὐχὶ δὲ καὶ ἢ ἀφαιρετικὴ. Anulus magni pretii (δακτύλιος μεγάλης ἀξίας). — Homo inferioris ordinis (ἄνθρωπος κατωτέρως τάξεως). — Titus imperator summae liberalitatis fuit (Τίτος ὁ αὐτοκράτωρ μεγίστης ἐλευθεριότητος ὑπῆρξεν). — Navem inusitatae magnitudinis in portu vidimus (ναῦν ἀσυνήθους μεγέθους ἐν τῷ λιμένι εἶδομεν). — Iter unius diei (πορεία μιᾶς ἡμέρας).

4) Γενικὴ διαρρηκτικὴ (gen. partitivus). Αὕτη δηλοῖ τὸ ὅλον, ἐξ οὗ μέρος τι λαμβάνεται καὶ τίθεται.

α') μετὰ τῶν συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων. Alexander seniores militum in patriam remisit (ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πρεσβυτέρους τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν πατρίδα ἀπέστειλεν). — Socrates omnium Graecorum sapientissimus fuit (ὁ Σωκράτης ὑπῆρξε πάντων τῶν Ἑλλήνων σοφώτατος). — Themistocles maxime omnium laudandus fuit (ὁ Θεμιστοκλῆς μάλιστα πάντων ἐπαινετέος ἐγένετο).

β') μετὰ τῶν λέξεων τῶν ἔχουσῶν ὀπωσδήποτε ἀριθμητικὴν ἔννοιαν, ἢτοι τῶν κυρίως ἀριθμητικῶν, τῶν ἀντωνυμιῶν quis, uter, aliquis, alter, uterque, nemo, nullus κτλ., τῶν ἐπιθέτων solus, multi, pauci καὶ ἄλλων ὁμοίων λέξεων: Populus Romanus legem dedit, ut consulum alter ex plebe crearetur (ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς νόμον ἔθετο, ὁ ἕτερος τῶν ὑπᾶτων ἐκ τῆς πληθύος νὰ ἐκλέγηται). — Nemo mortalium sine vitiis natus est (οὐδεὶς τῶν θνητῶν ἄνευ κακιῶν ἐγεννήθη)

γ') μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν τῶν δηλούντων μέτρον, βάρος,
Λατινικὴ Γραμματικὴ Ἑκδοσις Γ' 1938 9

πλήθος οἶον modius, medimnus (μέδιμνος), libra (λίτρα), pondus (βάρος), talentum (τάλαντον), jugerum (πλέθρον), multitudo, vis, copia (πλήθος) κτλ. Magna vis auri Romam allata est (μεγάλη ποσότης χρυσοῦ εἰς τὴν Ῥώμην εἰσήχθη)

δ) μετὰ τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτων τινῶν καὶ ἄντωνυμιῶν multum, plus, plurimum, minus, minimum, tantum, quantum, aliud, quid καὶ τῶν ἔξ αὐτοῦ συνθέτων, quod, id, idem, hoc, illud, nihil, οὐσιαστικῶς λαμβανομένων. Nihil omnium rerum melius quam omnis mundus administratur (οὐδὲν πάντων τῶν πραγμάτων ἄμεινον ἢ τὸ σύμπαν διοικεῖται).—Quantum incrementi Nilus capit, tantum spei in annum est (ὄσσην αὐξήσιν λαμβάνει ὁ Νεῖλος, τόση ἔλπι. ὑπάρχει δια τὸ ἔτος).

ΣΗΜ. Μετὰ τῶν οὐδετέρων τούτων ὡς γενικὴ διαίρετικὴ τίθεται καὶ ἡ γενικὴ οὐδετέρων ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως. Aliquid falsi (ψευδὲς τι)—Nihil novi (οὐδὲν νέον)—Tantum mali (τοσοῦτο κακόν).

ε) μετὰ τῶν ἐπιρρημάτων sat, satis (ἱκανῶς), abunde, affatim (ἀφθόνως), parum (ὀλίγον), nimis (λίαν). In Catilina erat satis eloquentiae, sapientiae parum (ἐν τῷ Κατιλίῳ ἦτο ἄρκετὴ εὐγλωττία, σύνεσις ὀλίγη).

στ) μετὰ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων ubi, ubique, ubicumque, quo, eo, hoc, nusquam, hic, huc κτλ. μεθ' ὧν συνήθως εὐρηνται αἱ γενικαὶ terrarum, gentium, loci ἢ locorum. Ubi terrarum sumus? (ποῦ γῆς ἐσμέν;)—Eo furoris progressus est (εἰς τοῦτο μανίας ἐλήλυθεν).

ΣΗΜ. 1. Ἀντὶ τῆς γενικῆς διαίρετικῆς γίνεται χρῆσις τῶν προθέσεων ex, in, inter καὶ σπανιώτερον τῆς de μετὰ τῶν καταλλήλων πτώσεων ἐπὶ τῶν ἀριθμητικῶν, συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν. Crassus unus ex triumviris multo cupidior erat auri quam gloriae (ὁ Κράσος ὁ εἰς ἓκ τῶν τριαρχῶν πολλῶ ἐπιθυμητικώτερος τοῦ χρυσοῦ ἢ τῆς δόξης ἦτο)—Inter omnes oratores Graecos clarissimus fuit Demosthenes (πάντων τῶν Ἑλλήνων ῥητόρων ὀνομαστότατος ἐγένετο ὁ Δημοσθένης).

ΣΗΜ. 2. Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν οἱ μὲν nostri καὶ vestri τίθενται ὡς ἀντικειμενικὴ γενικὴ, οἱ δὲ nostrum καὶ vestrum ὡς διαίρετικὴ: Nemo nostrum vitii liber est (οὐδεὶς ἡμῶν ἀτηλλαγμένος κακιῶν ἐστί).

II Ἡ γενικὴ μετὰ τῶν ἐπιθέτων.

§ 150. Ἡ γενικὴ μετὰ τῶν ἐπιθέτων εἶναι:

1) Γενικὴ κτητικὴ (gen. possessivus). Ταύτην δέχονται τὰ

ἐπιθέτα proprius (ἴδιος) καὶ sacer (ἱερός). Hominis est propria veri investigatio (τοῦ ἀνθρώπου ἴδια εἶναι ἢ ἀνερευνήσις τοῦ ἀληθοῦς).—Terra sacra omnium deorum est (ἡ γῆ εἶναι ἱερά πάντων τῶν θεῶν).

2) Γενική τοῦ ἐγκλήματος (gen. criminis). Αὕτη τίθεται μετὰ τῶν ἐπιθέτων reus (ὑπόδικος), noxius, sons (ἔνοχος), innoxius, insons (ἀθῶος), suspectus (ὑποπτος) κτλ. Reus avaritiae (ὑπόδικος ἐπὶ πλεονεξίᾳ) —Noxius conjurationis (ἔνοχος συνωμοσίας).

3) Γενική ἀντικειμενική (gen. objectivus). Αὕτη τίθεται :

α') μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν σημαίνοντων ἐπιθυμίαν, ἐμπειρίαν, μνήμην, μετοχήν, πλησμονήν, ἐπιμέλειαν, ἐγκράτειαν, φειδῶ καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις : avidus, cupidus (ἐπιθυμητικός), studiōsus (ἐπιμελής), perītus (ἔμπειρος), imperītus (ἄπειρος), memor (μνήμων), immemor (ἀμνήμων), compros (ἐγκρατής), impros (ἀκρατής), particeps (μέτοχος), expers (ἀμέτοχος), plenus (πλήρης), inops (ἐνδείξ), parcus (φειδωλός) κτλ. Medicamentorum salutarium plenissimae sunt terrae (αἱ γαῖαι εἰσι πλήρεις σωτηρίων φαρμάκων).—Solutus homo particeps rationis est (μόνος ὁ ἄνθρωπος εἶναι μέτοχος τοῦ λογικοῦ)—Homo probus acceptorum beneficiorum semper memor est (ὁ καλὸς ἄνθρωπος εἶναι πάντοτε μνήμων τῶν ληφθεισῶν εὐεργεσιῶν).—Omnes virtutis compōtes beati sunt (πάντες οἱ ἀρετῆς ἐγκρατεῖς (=ἐνάρετοι) εἶναι εὐτυχεῖς).

ΣΗΜ. Τινὰ τῶν πλησμονῆς σημαντικῶν ἐπιθέτων, π. χ. refertus, confertus (πλήρης), vacuus, (κενός), plenus (πλήρης) συντάσσονται καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς : Vita periculis referta est (ἡ ζωὴ εἶναι πλήρης κινδύνων).

β') μετὰ τῶν μετοχῶν τοῦ ἐνεστώτος τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων, ὅταν λαμβάνονται ἐπιθετικῶς, ὅτε δηλοῦσι μόνιμον καὶ διαρκῆ ἰδιότητα καὶ σχηματίζουσι παραθετικά. Amans patriae (φιλόπατρις).—Veritatis diligens (φιλαλήθης). ἄλλως συντάσσονται κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ ῥήματος, εἰς ὁ ἀνήκουσι. Patientis frigus (ὁ [ἐν ὥρισμένῃ] περιπτώσει ὑπομένων τὸ ψῦχος).

III. Ἡ γενική μετὰ τῶν ῥημάτων.

§ 151. Ἡ γενική μετὰ τῶν ῥημάτων εἶναι :

1) Γενική κτητική (gen. possessivus). Ταύτην, ἥτις κυρίως

εἶναι γενικὴ κατηγορηματικὴ, δέχονται τὰ ῥήματα esse καὶ fieri καὶ δηλοῖ εἰς ὅν ἢ εἰς ὅ,τι ἀνήκει ἢ ἰδιάζει τι : *Imprudēti hominis est mendacio fallere* (πονηροῦ ἀνθρώπου εἶναι διὰ τοῦ ψεύδους νὰ ἀπατᾷ). — *Divitum sunt multi amici, pauperum pauci* (τῶν πλουσίων εἰσι πολλοὶ φίλοι, τῶν πενήτων ὀλίγοι). — *Omnia, quae mulieris fuerunt, viri fiunt dotis nomine* (πάντα, ὅσα ὑπῆρξαν τῆς γυναικός, γίνονται τοῦ ἀνδρός ὀνόματι προικός).

Ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης οὐδέποτε τίθεται ἡ γενικὴ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui, nostri, vestri*, ἀλλὰ πάντοτε τὸ οὐδέτερον τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν *meum, tuum, suum, nostrum, vestrum*. *Tuum est nihil praeter virtutem in bonis ducere* (σόν ἐστι πλὴν τῆς ἀρετῆς οὐδὲν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς νὰ νομίζῃς).

2) Γενικὴ τοῦ ἐγκλήματος (*gen. criminis*). Αὕτη τίθεται μετὰ τῶν δικαστικῶν λεγομένων ῥημάτων (*verba judicialia*) : *accusare, incusare* (κατηγορεῖν, μέμψεσθαι), *arguere, insimulare* (ἐλέγχειν), *convincere, coarguere* (ἐξελέγχειν, ἀποδεικνύειν τινὰ ἔνοχον), *arcessere, citare* (ἐγκαλεῖν), *damnare, condemnare* (καταδικάζειν), *mulctare* (ζημιοῦν), *absolvere, liberare* (ἀθωώνειν) καὶ δηλοῖ τὸ ἐγκλημα δι' ὃ τις κατηγορεῖ, καταδικάζει κτλ. *Proditionis convictus est rex Pausanias* (ὁ βασιλεὺς Πausανίας ἀπεδείχθη ἔνοχος προδοσίας). — *Romani Hannibalem injustitiae et perfidiae arguebant, quod cum Saguntinis bellum gereret* (οἱ Ῥωμαῖοι ἤλεγχον τὸν Ἀννίβαν δι' ἀδικίαν καὶ ἀπιστίαν, διότι ἐπολέμει πρὸς τοὺς Σαγουντηνοὺς).

Μετὰ τῆς γενικῆς ταύτης ἐνίοτε συνάπτεται ἡ ἀφαιρετικὴ *crimine* (κατηγορία, ἐγκλήματι), *nomine* (ὀνόματι), *judicio* (κρίσει) : *Multi damnati sunt crimine repetundarum* (πολλοὶ κατεδικάσθησαν κατηγορία κακώσεως τῆς ἐπαρχίας). Ἀντὶ δὲ τῆς γενικῆς δύναται νὰ τεθῇ ἢ *de* μετ' ἀφαιρετικῆς. *Dux accusatus est de prodicione exercitus* (ὁ ἡγεμὼν κατηγορήθη ἐπὶ προδοσίᾳ τοῦ στρατοῦ).

Ἡ ποινὴ ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν ἐπὶ τῶν ῥημάτων ὅμως *damnare, condemnare, absolvere*, ἢ ποινὴ, ὅταν ὀρίζεται διὰ τῆς *caput* (κεφαλικὴ ποινὴ), ἐκφέρεται συνηθέστερον κατὰ γενικὴν. *Miltiades capitis quidem non damnatus sed*

tanta pecunia multatus est, quantam solvere non poterat (ὁ Μιλτιάδης βεβαίως δὲν κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἀλλ' ἐτιμωρήθη διὰ τοσούτων χρημάτων, ὅσα δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποτίσῃ).

3) Γενική τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος (gen. pretii).

Ὡς γενικαὶ τῆς ἀξίας μετὰ μὲν τῶν ῥημάτων emere (ἀγοράζειν), redimere (ἀνταγοράζειν), vendere (πωλεῖν), venire (πωλεῖσθαι), locare (μισθοῦν), conducere (μισθοῦσθαι), stare, constare (τιμᾶσθαι), καὶ licere (πωλεῖσθαι ἐν δημοπρασίᾳ) τίθενται μόνον αἱ tanti, tantidem, quanti, pluris, minoris, οἷον : Tanti vendo, quanti emi (τοσούτου πωλῶ, ὅσον ἠγόρασα). — Magis illa juvant, quae pluris emuntur (μᾶλλον εὐαρεστοῦσιν ἐκεῖνα, ὅσα πλείονος ἀγοράζονται) : μετὰ δὲ τῶν ῥημάτων esse, fieri (ἀξίζειν), aestimare, ducere, facere, habere, pendere, putare (ἐκτιμᾶν) τίθενται αἱ magni (permagni), maximi, plurimi, nihili ὡς καὶ αἱ γενικαὶ tanti, tantidem, quanti, pluris, minoris, οἷον Voluptatem virtus minimi facit (τὴν ἡδονὴν ἢ ἀρετὴν ἐλαχίστου λογίζεται). — Magni aestimamus fortitudinem illorum, qui patriae praesidio fuerunt (μεγάλως ἐκτιμῶμεν τὴν ἀνδρείαν ἐκείνων, οἵτινες προστασία τῆς πατρίδος ἐγένοντο)

Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἡ ἀξία δηλοῦται δι' ἀφαιρετικῆς. Laboribus vendunt nobis omnia bona dei (τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγαθὰ οἱ θεοί) Πρβ. § 176. 3.

ΣΗΜ. Αἱ γενικαὶ tanti, tantidem, quanti pluris minoris τίθενται καὶ μετὰ παντὸς ῥήματος, ὅπερ λαμβάνει ἀνάγκην προσδιορισμοῦ τῆς ἀξίας, οἷον Quanti docet Chrysogonus ? (πόσον διδάσκει ὁ Χρυσόγονος;) — Quanti constat ? (πόσον τιμᾶται;)

3) Γενική τοῦ ἀντικειμένου (gen. objectivus). Γενικὴν τοῦ ἀντικειμένου δέχονται τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ ῥήματα meminisse, reminisci (ἐνθυμεῖσθαι) (ἀλλὰ recordari de aliquo ἐπὶ προσώπου), oblivisci (ἐπιλανθάνεσθαι) καὶ τὰ ἀναμνηστικὰ admonere, commoneere, commonefacere (ἀναμνησκειν) : Pater moriens filios admonuit, ne praeceptorum suorum obliviscerentur (ὁ πατὴρ θνήσκων ὑπέμνησε τοὺς υἱούς, νὰ μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἑαυτοῦ παραγγεμάτων). — Domine, memento Atheniensium (μέμνησο, δέσποτα, Ἀθηναίων). — Veteris amicitiae te commonefacio (σὲ ὑπομνησκω τὴν παλαιὰν φιλίαν).

Ἄλλ' ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῶν μνήμης καὶ λήθης σημαν-

τικῶν ὀημάτων εἶναι πράγμα, δύναται νὰ τεθῆ καὶ κατ' αἰτιατικὴν. Homo imprōbus aliquando cum dolore flagitia sua recordabitur (ὁ πονηρὸς ἄνθρωπός ποτε μετὰ λύπης θὰ ἐνθυμῆται τὰ αἰσχη του). Πάντοτε δὲ τίθεται κατ' αἰτιατικὴν τὸ ἀντικείμενον τῶν μνήμης καὶ λήθης σημαντικῶν καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν ὀημάτων, ὅταν τοῦτο εἶναι οὐδέτερον ἀντωνυμίας (id, hoc, illud...) ἢ ἐπιθέτου (multa omnia...) ἢ μετοχῆς οὐσιαστικῶς λαμβανομένης (dicta, facta, mandata...). Discipulos id unum moneo, ut studia ament (τοῦς μαθητὰς τοῦτο μόνον παραινῶ, νὰ ἀγαπῶσι τὰς σπουδὰς). — Memini facta majorum (ἐνθυμοῦμαι τὰ ἔργα τῶν προγόνων).

§ 152. Interest, refert

Τὸ ἀπρόσωπον ὄημα interest (μέλει) συντάσσεται μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου, ὅπερ ἐνδιαφέρεται : Regis interest (τῷ βασιλεῖ μέλει, ὁ βασιλεὺς ἐνδιαφέρεται)· πάντοτε ὅμως ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τίθενται αἱ ἐνικαὶ ἀφαιρετικαὶ τοῦ θηλυκοῦ τῶν κτητικῶν meā, tuā, suā, nostrā, vestrā : meā interest, tuā interest... (μέλει μοι, μέλει σοι... ἐνδιαφέρομαι, ἐνδιαφέρεσαι...)

Τὸ πράγμα, δι' ὃ τις ἐνδιαφέρεται, ἐκφέρεται :

α) δι' ὀνομαστικῆς οὐδετέρου ἀντωνυμίας : ducis hoc interest (τὸν ἡγεμόνα τοῦτο ἐνδιαφέρει)

β') δι' ἀπαρεμφάτου : ducis interest vincere (τὸν ἡγεμόνα ἐνδιαφέρει νὰ νικᾷ)

γ') δι' αἰτιατικῆς καὶ ἀπαρεμφάτου : ducis interest milites fortes esse (ὁ ἡγεμὸν ἐνδιαφέρεται οἱ στρατιῶται νὰ εἶναι ἀνδρεῖοι)

δ') διὰ πλαγίας ἐρωτηματικῆς προτάσεως : ducis interest quid milites faciant (τὸν ἡγεμόνα ἐνδιαφέρει τί πράττουσιν οἱ στρατιῶται)

ε') σπανίως διὰ τοῦ ut (ne) καὶ ὑποτακτικῆς : ducis interest ut milites fortes sint (τὸν ἡγεμόνα ἐνδιαφέρει οἱ στρατιῶται νὰ εἶναι ἀνδρεῖοι).

Τὸ πόσον ἐνδιαφέρεται τις ἐκφέρεται :

α') διὰ γενικῆς τῆς ἀξίας magni, permagni, parvi, tanti, quanti.

β') δι' αἰτιατικῆς οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀορίστου ἀντωνυμίας multum, plus, plurimum, tantum, quantum, quid, aliquid, nihil

γ') δι' ἐπιρροήματος *magis, maxime, valde, vehementer, minus, minime, parum*. *Omnium civium maxime interesse debet patriam salvam esse* (πάντες οἱ πολῖται τὰ μάλιστα πρέπει νὰ ἐνδιαφέρωνται νὰ εἶναι ἀκεραία ἢ πατρίς). — *Non multum nostra interest utrum amicus tuus in Italia an in Graecia sit* (ὀλίγον ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ἂν ὁ φίλος σου εἶναι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἢ ἐν τῇ Ἑλλάδι).

Τὴν σύνταξιν τοῦ *interest* ἔχει καὶ τὸ *refert* (ἐνδιαφέρει) μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ γενική τοῦ προσώπου δὲν εἶναι εὐχρηστος, ἀλλ' ἢ συντάσσεται πρὸς τὰς ἀφαιρετικὰς *meā, tuā...* ἢ τίθεται ἀπολύτως ἐν τῷ λόγῳ *Magni mea refert quid prudentes homines de me judicent* (πολὺ μὲ ἐνδιαφέρει τί φρονῶσι περὶ ἐμοῦ οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι). — *Quid refert?* (τί ἐνδιαφέρει ;)

Γ'. Δοτική

I. Ἡ δοτικὴ ἐπὶ τῶν ῥημάτων

§ 153. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ἡ δοτικὴ πολλάκις δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ προσωπικῶς λαμβανόμενον προᾶγμα, διὰ τὸ ὁποῖον γίνεται π.

Ταύτης διακρίνονται τὰ ἑξῆς εἶδη :

1) Δοτικὴ κτητικὴ (*dativus possessivus*) μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* : *Sunt mihi libri* (ἔστι μοι βιβλία). — *Una salus victis, nullam sperare salutem* (μία σωτηρία ἔστιν εἰς τοὺς ἡττημένους, μηδεμίαν σωτηρίαν νὰ ἐλπίζωσιν)

Ἐν τῇ φράσει *est mihi nomen* ἢ *cognomen*, *mihi datum est nomen* ἢ *cognomen*, τὸ κύριον ὄνομα ἢ τὸ ἐπώνυμον ἐκφέρεται ἢ κατ' ὀνομαστικὴν ὡς παράθεσις πρὸς τὸ *nomen, cognomen*, ἢ κατὰ δοτικὴν καθ' ἑλξιν πρὸς τὴν ἀντωνυμίαν. *Ei morbo nomen est avaritiae* (τῇ νόσῳ ταύτῃ ὄνομά ἐστι φιλαργυρία). — *Syracensis fons est aquae dulcis cui nomen Arcthusa est* (ἐν Συρακούσαις ἐστὶ πηγὴ γλυκεῶς ὕδατος, ἢ ὄνομά ἐστιν Ἀρέθουσα).

Ἐνίοτε δὲ ἀλλὰ μόνον ἐπὶ ἐπωνυμίῳ καὶ κατὰ γενικήν : *Q Metello cognomen Macedonici inditum est* (τῷ Κ. Μετέλλῳ τὸ τοῦ Μακεδονικοῦ ἐπώνυμον ἐπετέθη).

Κατ' ἀναλογίαν καὶ ἐν ταῖς φράσεσι *dare, addere, indere, ponere, imponere, tribuere, dicere alicui nomen* (*cognomen*)

τὸ κύριον ὄνομα τίθεται ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφωνοῦσαν πρὸς τὸ nomen ἢ κατὰ δοτικὴν, *Filius cui Ascanium* (*Ascanio*) *parentes nomen dixerere* (υἱός, ᾧ Ἀσκάνιον οἱ γονεῖς ἔθεντο ὄνομα).

2) Δοτικὴ χάριστικὴ ἢ ἀντιχάριστικὴ (*dat. commodi et incommodi*). *Non scholae sed vitae discimus, quae discimus* (οὐχὶ χάριν τοῦ σχολείου ἀλλὰ χάριν τοῦ βίου μανθάνομεν, ὅσα μανθάνομεν).— *Quidquid peccamus, nobis peccamus* (ὅ τιδὴποτε ἁμαρτάνομεν, πρὸς βλάβην ἡμῶν ἁμαρτάνομεν).

3) Δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς (*dat. relationis*) σπανία καὶ ἐν τῇ λατινικῇ: *Caesar Gomphos pervenit, quod est oppidum primum Thessaliae venientibus ab Epiro* (ὁ Καῖσαρ ἀφίκετο εἰς Γόμφους), ἣτις ἐστὶν ἡ πρώτη τῆς Θεσσαλίας πόλις τοῖς ἐξ Ἑπείρου ἐρχομένοις). (Ποβ. Ἐπίδαμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον).

4) Δοτικὴ ἠθικὴ (*dat. ethicus*) ἐπίσης ἀσυνήθης ὡς ἐν τῇ ἐλληνικῇ *Quid mihi Celsus agit?* (τί μοι ὁ Κέλσος πράττει; πῶς μοι ὁ Κέλσος ἔχει;)

5) Δοτικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (*dat. auctoris*) Τὸ ποιητικὸν αἷτιον, ὅπερ συνήθως ἐκφέρεται διὰ τῆς *a, ab* καὶ ἀφαιρετικῆς ἢ δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ποβ. § 177.5) ἐκφέρεται κατὰ δοτικὴν συνήθως μὲν ἐπὶ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παιητικοῦ ὀήματος, κανονικῶς δὲ ἐπὶ τοῦ γερουνδιακοῦ. *Mihi consilium jamdiu captum est* (ὑπ' ἐμοῦ ἢ ἀπόφασις ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐλήφθη).— *Boni libri discipulis legendi sunt* (ὑπὸ τῶν μαθητῶν καλὰ βιβλία πρέπει νὰ ἀναγνώσκωνται).

Καὶ ἐπὶ τοῦ γερουνδιακοῦ ὅμως τὸ ποιητικὸν αἷτιον ἐκφέρεται διὰ τῆς *a, ab*, μετ' ἀφαιρετικῆς, κυρίως μὲν ἐπὶ τῶν μετὰ δοτικῆς σύντασσομένων ὀημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων πρὸς ἀποφυγὴν ἀμφιβολίας περὶ τὴν ἔννοιαν. *Aguntur bona multorum civium, quibus est a nobis* (ἀντὶ nobis) *consulendum* (διακινδυνεύουσι τὰ ἀγαθὰ πολλῶν πολιτῶν, διὰ τὰ ὁποῖα πρέπει ἡμεῖς νὰ φροντίσωμεν).

§ 154. Μετὰ δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου συντάσσονται τὰ ὀήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι, λέγειν, δεικνύναι καὶ τὰ ὅμοια (*dare, tradere, tribuere, donare, dicere, narrare, nuntiare, monstrare.* .) *Fabulam pueris narro* (μῦθον

τοῖς παισὶ διηγοῦμαι).—Erranti viam monstremus (τῷ πλανωμένῳ ἄς δεικνύομεν τὴν ὁδόν).

Ἡ δοτικὴ αὕτη μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει : Sermo multis datus est, sapientia paucis (ὁ λόγος ἐδόθη εἰς πολλούς, ἢ σοφία εἰς ὀλίγους).

§ 155. Ῥήματά τινα ἐν τῇ λατινικῇ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, ἐν ᾧ τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἑλληνικῇ συντάσσονται πρὸς αἰτιατικὴν ἢ λαμβάνουσιν ἄλλην σύνταξιν. Ταῦτα εἶναι :

nocere (βλάπτειν τινά)	nubere (νυμφεύεσθαι τινά), ἐπὶ
blandiri (κολακεύειν τινά)	[γυναικὸς
mederi (ἰᾶσθαι τινά)	prodesse (ὠφελεῖν τινά)
obtrectare (διαβάλλειν τινά)	obesse (βλάπτειν τινά)
suadere (πειθεῖν τινά)	invidere (φθονεῖν τινί)
persuadere (καταπειθεῖν τινά)	maledicere (κακολογεῖν τινά)
studere (σπουδάζειν περὶ τι)	benedicere (εὖ λέγειν τινά)
supplicare (ἱκετεύειν τινά)	malefacere (κακῶς ποιεῖν τινά)
parcere (φείδεσθαι τινος)	benefacere (εὖ ποιεῖν τινά)
favere (εὐνοεῖν τινί)	

Παραδείγματα.

Homo probus nemini invidet (ὁ χρηστὸς ἄνθρωπος οὐδένα φθονεῖ).—Medici omnibus morbis mederi non possunt (οἱ ἰατροὶ δὲν δύνανται πάσας τὰς νόσους νὰ θεραπεύωσιν).—Bonis nocuit, qui malis repercit (τοὺς ἀγαθοὺς ἔβλαψεν, ὅστις τῶν πονηρῶν ἐφείσθη).—Tempori parce (χρόνου φείδου)—Homines hominibus plurimum prosunt et obsunt (οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἄνθρώπους πλεῖστον ὠφελοῦσι καὶ βλάπτουσιν).

Τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῷ παθητικῷ εἶναι εὐχρηστα μόνον ἀπροσώπως καὶ φυλάττουσι τὴν δοτικὴν : Divitibus saepe invidetur (οἱ πλοῦσοι πολλάκις φθονοῦνται).—Nunquam mihi persuadebitur animos esse mortales (οὐδέποτε θὰ πεισθῶ ὅτι αἱ ψυχαὶ εἶναι θνηταί).

§ 156. Τὰ ῥήματα τὰ σύνθετα ἐκ τῶν προθέσεων ad, ante, cum, in, inter, ob, post, prae, sub καὶ super ἢ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς ἢ ἐπαναλαμβάνεται ἢ πρόθεσις ἢ ἄλλη συνώνυμος μετὰ τῆς ἁρμοδίας πτώσεως. Stipendium victis victores imponunt (φόρον τοῖς ἠττημένοις οἱ νικηταὶ ἐπιβάλλουσιν).—Natura sensibus rationem adjunxit (ἡ φύσις συνῆψεν εἰς τὰς

αἰσθήσεις τὸ λογικόν). — In hac vita nihil inest nisi miseria (ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ οὐδὲν ἔνεστιν εἰμὴ ἀθλιότης).

ΣΗΜ. Κανονικῶς ἐπαναλαμβάνεται ἡ πρόθεσις ἐπὶ τοπικῆς σχέσεως· ὁμοίως τὰ ἀπὸ τῶν προθέσεων ad, cum, in σύνθετα ῥήματα προτιμῶσι τὴν ἐπανάληψιν τῆς προθέσεως. Macedones ad imperium Graeciae adjunxerunt Asiai: (οἱ Μακεδόνες εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑλλάδος προσέθεσαν τὴν Ἀσίαν).

§ 157. Τὰ ἐπόμενα ῥήματα συντάσσονται ἢ μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος ἢ μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος:

aspergere, inspergere (προσραΐ- [νεῖν, προσάπτειν])	exuere (ἐκδύειν)
circumdare (περιβάλλειν)	induere (ἐνδύειν)
circumfundere (περιχέειν)	intercludere (ἀποκλείειν)
donare (δωρεῖσθαι)	impertire μεταδιδόναι)

Παραδείγματα.

Oppido fossam circumdare ἢ oppidum fossa circumdare (τάφρω περιβάλλειν τὴν πόλιν). — Ciceroni populus Romanus immortalitatem donavit (τῷ Κικέρωνι ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς τὴν ἀθανασίαν ἐδωρήσατο).

Ἀξιοσημεῖωτος εἶναι ἡ σύνταξις interdicere alicui aqua et igni (ἀποκλείειν τινὰ ὕδατος καὶ πυρός).

§ 158. Ῥήματά τινα λαμβάνουσι ἄλλην σημασίαν συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλην μετ' αἰτιατικῆς

consulere aliquem (συμβουλευέσθαι [τινα]	consulere alicui (φροντίζειν περὶ τινος
prospicere } aliquid (προβλέπειν τι)	prospicere } alicui } (φροντίζειν, προ-
providere } aliqum (προβλέπειν τι)	providere } alicui } νοεῖν περὶ τινος)
cavere aliquem (φυλάττεσθαι τινα)	cavere alicui (προνοεῖν περὶ τινος)
metuere } aliquem (φοβεῖσθαι τινα)	metuere } alicui } (φοβεῖσθαι διά
timere } aliqum (φοβεῖσθαι τινα)	timere } alicui } τινα)
vereri } aliqum (φοβεῖσθαι τινα)	vereri } alicui } (φοβεῖσθαι διὰ
cupere aliqum (ἐπιθυμεῖν τι)	cupere alicui εὐνοεῖν τινα)

Παραδείγματα.

Timeo Danaos et dona ferentis (φοβοῦμαι τοὺς Δαναοὺς καὶ δῶρα φέροντας). — Consulum erat saluti reipublicae consu-

lere (τῶν ὑπάτων (ἔργον) ἦτο νὰ φροντίζωσι διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πολιτείας).

§ 159 Τὰ ῥήματα esse (εἶναι, χρησιμοποιεῖν), dare (διδόναι, θεωρεῖν), ducere (ἄγειν, θεωρεῖν), mittere (πέμπειν), habere (ἔχειν, λογαριάζειν), relinquere (καταλείπειν), tribuere (νέμειν, λογαριάζειν), venire (ἔρχεσθαι), vertere (τρέπειν, θεωρεῖν) συντάσσονται μετὰ διπλῆς δοτικῆς, ἐξ ὧν ἡ μία δηλοῖ τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ δίδει, καταλείπει... τις, ἡ δὲ ἄλλη τὸν σκοπόν, δι' ὃν τις δίδει, καταλείπει... Somnus miseris et aegris solacio est (ὁ ὕπνος εἰς τοὺς δυστυχεῖς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς εἶναι πρὸς παρηγορίαν).—Quod alio vitio vertis, id tibi laudi vertere poli (ὄπερ εἰς ἄλλον ἐλάττωμα θεωρεῖς, τοῦτο μὴ θεωρῆς ἔπαινον εἰς σεαυτόν).—Pausanias Atheniensibus auxilio venit (ὁ Πανσανίας ἦλθε πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων).

Ἡ δοτικὴ αὕτη τοῦ σκοποῦ (dativus finalis) δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἑλληνικὴν.

II. Ἡ δοτικὴ ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων, ἐπιρρημάτων καὶ οὐσιαστικῶν.

§ 160. Δοτικὴν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν δέχονται τὰ κάτωθι ἐπίθετα :

α') Τὰ φιλίας ἢ ἔχθρας, ὀφειλίας ἢ βλάβης σημαντικά : amicus (φίλος), inimicus (ἔχθρός), faustus (εὖνους), infestus (δυσμενής), utilis (ὠφέλιμος), inutilis (ἀνωφελής), contrarius, adversarius (ἐναντίος) κτλ. Cunctis esto benignus, nulli blandus (πᾶσιν ἔσο εὐμενής, οὐδενὸς κολακευτικός).—Nihil reipublicae perniciosius est quam bella civilia (οὐδὲν ἔστιν ὀλεθριώτερον τῇ πολιτείᾳ τῶν ἐμφυλίων πολέμων).

β') Τὰ ταυτότητος, ὁμοιότητος, ἰσότητος καὶ συμφωνίας σημαντικά καὶ τὰ ἐναντία τούτων : similis (ὅμοιος), dissimilis (ἀνόμοιος), par (ἴσος), impar (ἄνισος), communis (κοινός), aequalis (ἡλικιώτης) κτλ. Nihil similius insano quam ebrius (οὐδὲν ὁμοιότερον τῷ μωρῷ ἢ ὁ μεθύων).

γ') Τὰ προσεγγίσεως ἢ συγγενείας σημαντικά : vicinus (γειτονικός), affinis (ὄμορος), cognatus (συγγενής), familiaris (οἰκεῖος), propinquus (πλησιόχωρος), proximus (ἐγγύτατος). Ebrietas proxima est insaniae (ἡ μέθη πλησιαιτάτη ἐστὶ τῇ μωρίᾳ).

δ') Τὰ ἔχοντα τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀρμόζοντος καὶ μὴ ἀρμόζον-

τος : idoneus, aptus (ἀρμόδιος), ineptus (ἀναρμόδιος) : Homo est idoneus omni arti (ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ἐπιτήδειος πρὸς πᾶσαν τέχνην).

Καὶ τὰ ἐπιρρήματα τὰ ἔχοντα ἔννοιαν παρεμφερῆ πρὸς τὰ ἠθθέντα ἐπίθετα ἢ ἐξ αὐτῶν παραγόμενα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς *Convenienter naturae vivere* (ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν) — *Obviam ire hostibus* (ἀπαντᾶν τοῖς πολεμίοις).

ΣΗΜ 1. Πολλὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων (*affinis, propinquus, amicus, inimicus, familiaris, cognatus, communis, adversarius* κτλ.) οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς κτητικῆς. *Dolor esse videtur acerrimus virtutis adversarius* (ἡ ὀδύνη φαίνεται ὅτι εἶναι δεινότατος τῆς ἀρετῆς ἀντίπαλος). Τὸ *similis* καὶ *dissimilis* κανονικῶς συντάσσονται μετὰ γενικῆς, ἂν αὕτη δηλοῖ πρόσωπον ἢ εἶναι ἡ γενικὴ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui, nostri, vestri*: *Frater mei dissimilis est* (ὁ ἀδελφὸς ἀνόμοιός μου ἐστίν).

ΣΗΜ. 2. Τὰ ἐπίθετα *propior* (ἐγγύτερος) καὶ *proximus* (ἐγγύτατος) κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν πρόθεσιν *prope* συντάσσονται συνηθέστερον μετ' αἰτιατικῆς ἢ μετὰ δοτικῆς, τὰ δὲ ἐπιρρήματα *propius* (ἐγγύτερον) καὶ *proxime* (ἐγγύτατα) κανονικῶς μετ' αἰτιατικῆς. *Urbs proxima montem πόλις πλησιαιτάτη τῷ ὄρει*. — *Filius sedebat proxime patrem* (ὁ υἱὸς ἐκάθητο πλησιαίτατα τοῦ πατρὸς).

ΣΗΜ. 3. Τὰ ἐπίθετα *aptus, idoneus* καὶ *utilis* δέχονται πρὸς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ πάντοτε τὴν *ad* μετ' αἰτιατικῆς. *Homo ad nullam rem idoneus* (ἄνθρωπος πρὸς οὐδὲν ἐπιτήδειος). — *Oculi sunt vobis utiles ad visum* (οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι εἰς ἡμᾶς ὠφέλιμοι διὰ τὴν ὄρασιν).

§ 161. Οὐσιαστικὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα εἶναι ἐλάχιστα ῥηματικὰ παραγόμενα ἐκ τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ῥημάτων : *Obtemperatio legibus* (ὑπακοὴ τοῖς νομοῖς) — *Invidia victoribus* (ὁ κατὰ τῶν νικητῶν φθόνος)

Δ'. Αἰτιατικὴ

I. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον

§ 162. Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ὡς ἄμεσον ἀντικείμενον τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων (*verba transitiva*). *Milites patriam defendunt* (οἱ στρατιῶται ὑπερασπίζουσι τὴν πατρίδα) — *Ventus navigationem impedit* (ὁ ἄνεμος ἐμποδίζει τὴν ναυσιπλοΐαν).

Μεταβιλλομένης τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν,

ἡ μὲν αἰτιατικὴ τοῦ ἀντικειμένου μεταβάλλεται εἰς ὀνομαστικήν, ἡ δὲ ὀνομαστικὴ τοῦ ὑποκειμένου εἰς ἀφαιρετικὴν ἀπλήν μὲν ἐπὶ ἀψύχων, μετὰ τῆς προθέσεως δὲ a, ab ἐπὶ ἐμψύχων.

Vento navigatio impeditur.—Patria defenditur a militibus.

§ 163. Ῥήματά τινα ἀμετάβατα λαμβάνονται ἐνίοτε ὡς μεταβατικά καὶ συντάσσονται κατ' αἰτιατικὴν Ταῦτα εἶναι :

α') Τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν διάθεσιν ἢ ἐκδήλωσιν ψυχικῆς διαθέσεως : dolere (ἀλγεῖν) lugere (πενθεῖν), maerere (λυπεῖσθαι), flere (κλαίειν), gemere (στενάζειν), lamentari (ὀδύρεσθαι), queri, conqueri (παραπονεῖσθαι), horrere, reformidare (τρέμειν), fastidire (σικχαίνεσθαι), mirari, admirari (θαυμάζειν), ridere (γελάειν), tacere, silere (σιγαῖν), fugere (φεύγειν), sperare (ἐλπίζειν). Ἡ αἰτιατικὴ ἐπὶ τούτων σημαίνει κυρίως τὸ αἴτιον τοῦ ψυχικοῦ πάθους : Rideo inconstantiam hominum (γελῶ διὰ τὴν ἀστάθειαν τῶν ἀνθρώπων).—Lamentor mortem amici (θρηνῶ τὸν θάνατον τοῦ φίλου).

β') Τὰ σημαίνοντα ὄζειν, γεῦσιν ἔχειν τινός : olere, redolere, sapere, resipere: Piscis mare sapit (ὁ ἰχθὺς ὄζει θαλάσσης).

§ 164. Ὡς ἐν τῇ ἐλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ πολλὰ ῥήματα ἀμετάβατα, μάλιστα κινήσεως σημαντικά, συντιθέμενα μετὰ προθέσεως καὶ μάλιστα τῆς circum, per, præter, trans, γίνονται μεταβατικά καὶ λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου : venire (ἔρχεσθαι), circumvenire hostes (περικυκλοῦν τοὺς πολεμίους).—salire (πηδᾶν), transilire murum (ὑπερπηδᾶν τὸ τεῖχος),—currere (τρέχειν), percurrere agros (διατρέχειν τοὺς ἀγρούς),—pugnare (μάχεσθαι), oppugnare urbem (πολιορκεῖν τὴν πόλιν),

Τὰ μετὰ τῆς trans ὁμῶς σύνθετα μεταβατικά transducere, traicere (διαβιβάζειν), transportare (μετακομίζειν) πλήν τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἀντικειμένου δέχονται καὶ αἰτιατικὴν τοῦ τόπου, ἣτις μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει : Dux milites navibus flumen trajecit (ὁ στρατηγὸς τοὺς στρατιῶτας διὰ νεῶν διεβίβασε πέραν τοῦ ποταμοῦ). Παθητ. Milites a duce navibus trajecti sunt flumen (οἱ στρατιῶται ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ διὰ νεῶν διεβιβάσθησαν πέραν τοῦ ποταμοῦ).

§ 165. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ μετὰ παντὸς σχεδὸν ῥήματος καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν παθητικῶν καὶ τῶν ἀμεταβάτων δύναται νὰ τεθῇ αἰτιατικὴ συστοίχου ἢ συνωνύμου ἀντικειμένου κανονι-

κῶς μετά τινος ἐπιθετικοῦ ἢ ἄλλου τινὸς προσδιορισμοῦ. *Vitam miseram vivere* (ζῆν βίον ἄθλιον).—*Servitutem durissimam servire* (δουλείαν σκληροτάτην δουλεύειν).—*Exsulis vitam vivere* (ζῆν βίον φυγάδος).

Ἐνίοτε παραλείπεται τὸ σύστοιχον ἀντικείμενον καὶ τίθεται ἀντ' αὐτοῦ συνηθέστατα μὲν τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμίας, πολλάκις δὲ καὶ τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτου. *Quid peccavi?* (τί ἤμαρτον ;),—*Dulce ridere* (ἡδὺ γελάειν).

§ 166. Τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα *riget* (ἀνιᾶ μέ τι), *pudet* (αἰσχύνομαι), *pœnitet* (μεταμέλει μοι), *tædet* (ἀηδῶς ἔχω πρὸς τι) καὶ *miseret* (οἰκτείρω) συντάσσονται πρὸς αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου ὅπερ ἀνιᾶ, αἰσχύνεται... καὶ γενικὴν τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἀνιᾶ, αἰσχύνεται τις. *Miseros sæpe tædet vitæ* (οἱ δυστυχεῖς πολλάκις ἀηδῶς ἔχουσι πρὸς τὴν ζωὴν)—*Nos miseret pauperum* (οἰκτείρομεν τοὺς πένητας).

Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀπαρέμφατον, ἐὰν δὲ ἡ αἰτία δηλοῦται δι' οὐδετέρου δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, τότε τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν ἐνικοῦ. *Socratem non pudebat fateri se multas res nescire* (ὁ Σωκράτης δὲν ἠσχύνετο νὰ ὁμολογῇ ὅτι πολλὰ ἠγνόει).—*Recte fecisti, amice: nihil est quod te pœniteat* (ὀρθῶς ἔπραξας, φίλε· οὐδέν ἔστι δι' ὃ νὰ μετανοήσῃς).

Τὸ *decet* (πρέπει) καὶ *dedecet* (οὐ πρέπει) συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου, εἰς ὃ πρέπει ἢ οὐ πρέπει τι· τὸ δὲ πρᾶγμα ὃ πρέπει ἢ οὐ πρέπει τίθεται ἢ κατ' ἀπαρέμφατον ἢ κατ' ὀνομαστικὴν οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου, ὅτε ἡ σύνταξις γίνεται προσωπικὴ. *Judicem irasci non decet* (τῷ δικαστῇ οὐ πρέπει ὀργίζεσθαι).

Quod virum decet, id puerum sæpe dedecet (ὅ,τι πρέπει εἰς τὸν ἄνδρα, τοῦτο πολλάκις δὲν πρέπει εἰς τὸν παῖδα).—*Parvum parva decet* (εἰς τὸν μικρὸν μικρὰ πρέπουσι).

§ 167. Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται ἐπίσης πρὸς δῆλωσιν τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως ἢ χρονικῆς διαρκείας: *Notum est Alexandrum Magnum tredécim annos regnavisse* (γνωστόν ἔστιν ὅτι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσε δεκατρία ἔτη).—*Templum Dianae Ephesiae quadringentos quinquaginta pedes longum et ducentos viginti pedes latum erat* (ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας

Ἄρτεμιδος ἦτο τετρακοσίους πενήκοντα πόδας μακρὸς καὶ διακοσίους εἴκοσι πόδας πλατὺς).

Μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τῆς χρονικῆς διαρκείας δύναται νὰ τεθῆ καὶ ἡ πρόθεσις *per, per triennium* (ἐπὶ τριετίαν).

ΣΗΜ. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον τόπος τις ἀφίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου ἢ εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γίνεται τι τίθεται ἐπίσης αἰτιατικῆ ἢ ἀφαιρετικῆ. Τὰ ὀνόματα ὁμοῦ *spatium* καὶ *intervallum* (διάστημα) ἐν τῇ χρήσει ταύτῃ τίθενται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν, *Aesculapii templum quinque millibus passuum ab Epidaurō distat* (ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀπέχει ἀπὸ τῆς Ἐπιδαύρου πέντε χιλιάδας βημάτων).—*Mille fere et quingentos passus castra ab hoste locat* (σχεδὸν χίλια πεντακόσια βήματα ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ στρατοπέδου).—*Castra Cleopatrae non longo spatio a Ptolemaei castris distabant* (τὸ στρατόπεδον τῆς Κλεοπάτρας δὲν ἀπέχει μακρὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Πτολεμαίου).

II Διπλῆ αἰτιατικῆ

§ 168. ῥήματά τινα δέχονται, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, δύο αἰτιατικάς, μίαν τοῦ προσώπου καὶ ἑτέραν τοῦ πράγματος. Ταῦτα εἶναι :

α') Τὰ παιδευτικὰ *docere, edocere* (διδάσκειν) καὶ τὸ ἐναντίαν ἔχον σημασίαν *celare* (ἀποκρύπτειν) : *Catilina juventutem mala facinora edocebat* (ὁ Κατιλίνας τὴν νεότητα κακὰ ἔργα ἐδίδασκε).—*Patrem subitam filii mortem celare non potui* (δὲν ἠδυνήθην νὰ κρύψω (ἀπὸ) τὸν πατέρα τὸν αἰφνίδιον θάνατον τοῦ υἱοῦ).

Ὡς παιθητικὸν τοῦ *docere* χρησιμεύει τὸ *discere* καὶ *erudiri*.

ΣΗΜ. Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τὸ *celare* ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος δέχεται τὸ *de* μετ' ἀφαιρετικῆς. *Debes existimare te maximis de rebus a fratre esse celatum* (ὀφείλεις νὰ πιστεύης ὅτι σπουδαιότατα πράγματα ἀπεκρύβησαν ἀπὸ σοῦ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ).

β') Τὰ αἰτητικὰ *poscere* (αἰτεῖν), *reposcere* (ἀπαιτεῖν), *flagitare* (ἐπιμόνως ἀπαιτεῖν). *Nulla salus bello; pacem te poscimus omnes* (οὐδεμία σωτηρία ἐκ τοῦ πολέμου εἰρήνην πάντες αἰτούμεθά σε).—*Cotidie Caesar Haeduos frumentum, quod polliciti erant, flagitabat* (ὁ Καῖσαρ καθ' ἑκάστην ἀπὸ τοὺς Αἰδούους τὸν σῖτον, ὃν εἶχον ὑποσχεθῆ, ἐπιμόνως ἀπῆτει).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου δύναται νὰ τεθῆ ἡ *a*, ἀβ μετ' ἀφαιρετικῆς· τοῦτο κανονικῶς παρατηρεῖται ἐπὶ τοῦ *postulare* (ἀπαιτεῖν) καὶ *petere* (αἰτεῖν), ἐπὶ δὲ τοῦ *querere* (ἐρωτᾶν, ζητεῖν) ἢ *ex, a, de* μετ' ἀφαιρετικῆς. *In amicitia nihil nisi honestum alter ab altero postulabit* (ἐν τῇ φιλίᾳ οὐδὲν εἰμὴ ἔντιμον ὁ ἕτερος παρὰ τοῦ ἑτέρου θα ζητήσῃ).

Ἀντὶ δὲ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος, ἐὰν αὕτη δὲν εἶναι οὐδέτερον ἄντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου, ἐπὶ μὲν τῶν ὀρημάτων *ro-*

gare, interrogare (ἔρωτᾶν), τίθεται ἢ de μετ' ἀφαιρετικῆς ἢ πλαγία ἐρωτηματικῆ πρότασις, ἐπὶ δὲ τῶν ὀημάτων orare (δέεσθαι), rogare (ἐπὶ τῆς σημασίας δέεσθαι) καὶ petere, ὀλόκληρος πρότασις μετὰ τοῦ ut ἢ ne. Responde ad id, discipule, quod te interrogavi (ἀπάντησον εἰς τοῦτο, μαθητά, ὃ σε ἠρώτησα).—Mater filium de causa lacrimarum interrogat (ἡ μήτηρ ἔρωτᾷ τὸν υἱὸν περὶ τῆς αἰτίας τῶν δακρῶν).—Hoc te vehementer rogo, ut mihi ignoscas (ἐπεξήγησις : τοῦτο σφοδρῶς δέομαί σου, νὰ μὲ συγχωρήσῃς).

Λέγεται ὁμοίως πάντοτε ἡ τυπικὴ καὶ ἐπίσημος φράσις rogare aliquem sententiam suam (ἔρωτᾶν τινα τὴν ἑαυτοῦ γνώμην) καὶ παθητ. rogarī sententiam (ἔρωτᾶσθαι τὴν ἑαυτοῦ γνώμην).

§ 169. Ῥήματά τινα δέχονται δύο αἰτιατικάς, μίαν ὡς ἀντικειμένον καὶ ἑτέραν ὡς κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου. Ταῦτα εἶναι.

α') τὰ δοξαστικά judicare (κρίνειν), ducere, putare, existimare, habere (νομίζειν) κτλ.

β') τὰ κλητικὰ nominare, appellare, vocare, dicere (καλεῖν)

γ') τὰ προχειριστικά declarare, designare, renuntiare (ἀνακηρύττειν), creare, eligere, deligere (ἐκλέγειν)

δ') τὰ praeberere, praestare (παρέχειν, δεικνύναι), dare (διδόναι), sumere (λαμβάνειν), invenire (εὐρίσκειν), cognoscere (ἀναγνωρίζειν), facere, efficere, reddere, instituere (καθιστάναι).

Παραδείγματα.

Timoleon eam victoriam praeclaram ducebat, in qua plus esset clementiae quam crudelitātis (ὁ Τιμολέων ἐκείνην τὴν νίκην περιφανῆ ἐνόμιζεν, ἐν ἣ ὑπῆρχε περισσοτέρα ἐπιείκεια ἢ σκληρότης).—Summum consilium Romani appellarunt senatum (τὸ ὑπατον συμβούλιον οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλεσαν σύγκλητον).—Romani Ciceronem consulem creaverunt (οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Κικέρωνα ὑπατον ἐξέλεξαν).—Phrixus ut Jovi gratum se praeberet, arietem ei immolavit (ὁ Φριξὸς, ἵνα τῷ Διὶ εὐγνώμονα ἑαυτὸν παράσχη, κριὸν αὐτῷ ἐθυσίασεν).

Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει ἀμφοτέραι αἱ αἰτιατικαὶ μεταβάλλονται εἰς ὀνομαστικὴν. *Hi cives boni existimantur, qui patriae salutem suae saluti praeferunt* (ἐκείνοι οἱ πολῖται νομίζονται

ἀγαθοί, οἵτινες προτιμῶσι τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας).— *Usus et magister nominatur et egregius magister est* (ἡ ἄσκησις καὶ διδάσκαλος ὀνομάζεται καὶ ἕξοχος διδάσκαλος εἶναι).

III. Ἡ αἰτιατικὴ ἐπὶ ἀναφωνήσεων

§ 170. Πολλάκις ἐν ἀναφωνήσεσι πρὸς ἔκφρασιν πόνου ἢ θαυμασμοῦ γίνεται χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς, ὅτε προτάσσεται συνήθως ἐπιφώνημα τι ο!, heu!, : *Me miserum!* ἢ ο *me miserum!* (ὦ τάλας ἐγώ!).— *O bonum civem!* (ὦ ὁ ἀγαθὸς πολίτης!)— *O tempora, o mores!* (ὦ χρόνοι, ὦ ἥθη!).

Ε'. Ἀφαιρετικὴ

§ 171. Τῆς ἀφαιρετικῆς διακρίνονται δύο εἶδη, ἡ κυρίως ἀφαιρετικὴ (*ablativus separativus*), ἀνθ' ἧς ἐν τῇ ἐλληνικῇ κανονικῶς τίθεται ἡ γενική, καὶ ἡ καταχρηστικὴ ἀφαιρετικὴ, ἀνθ' ἧς ἐν τῇ ἐλληνικῇ τίθεται ἡ δοτική.

Ἡ καταχρηστικὴ ἀναλόγως τῆς ἐννοίας ὑποδιαιρεῖται εἰς ἀφαιρετικὴν ὀργανικὴν (*abl. instrumentalis*), ἀφαιρετικὴν χρονικὴν (*abl. temporalis*) καὶ ἀφαιρετικὴν τοπικὴν (*abl. locativus*).

I. Κυρίως ἀφαιρετικὴ

§ 172. Ἡ ἀφαιρετικὴ (*ablativus* ἐκ τοῦ *aufero* = ἀποφέρω) σημαίνει κυρίως τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἐξ οὗ τις ἀποχωρίζεται, ἀπομακρύνεται κτλ. Ὅθεν συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν τὰ ῥήματα τὰ χωρισμοῦ καὶ ἀπομακρύνσεως, ἀπαλλαγῆς καὶ ἀπελευθερώσεως σημαντικά: *arcere* (ἀπείργειν), *defendere* (ἀμύνειν, ἀπείργειν), *expellere* (ἐξωθεῖν), *solvere* (λύειν, ἀπαλλάττειν), *levare* (ἀνακουφίζειν), *liberare* (ἐλευθεροῦν, ἀπαλλάττειν), *abesse*, *abstinere* (ἀπέχειν), *desistere* (ἀφίστασθαι), *exire*, *egredi* (ἐκβαίνειν) κτλ. *Boni cives abstinent injuria* (οἱ ἀγαθοὶ πολῖται ἀπέχουσι τῆς ἀδικίας).— *Roena arcet multos homines scelere* (ἡ ποινὴ ἀπείργει πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος).

Μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης τίθενται πολλάκις αἱ προθέσεις *ab*, *de*, *ex* ἐὰν ὅμως ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι προσώπου δηλωτικὴ, τίθεται πάντοτε ἢ *ab*: *Nostri majores liberaverunt patriam a tyrannibus* (οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἠλευθέρωσαν τὴν πατρίδα ἀπὸ τῶν τυράννων).

§ 173. Πρὸς ἀφαιρετικὴν ἐπίσης συντάσσονται τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ κένωσιν, πλησμονὴν ἢ ἔνδειαν: *complere, implere* (πληροῦν), *ornare* (κοσμεῖν), *imbuere, instruere* (παιδεύειν), *afficere* (περὶβάλλειν), *spoliare privare*, (στερεῖν), *orbare* (δορφανίζειν), *abundare, affluere* (ἀφθονεῖν), *carere* (στερεῖσθαι), *egere, indigere* (δεῖσθαι): *Omnes homines deorum egent auxilio et tutela* (πάντες οἱ ἄνθρωποι δέονται τῆς βοηθείας καὶ προστασίας τῶν θεῶν).—*Voluptate virtus saepe caret, numquam indiget* (τῆς ἡδονῆς πολλάκις στερεῖται ἢ ἀρετῇ, ἀλλ' οὐδέποτε ἔχει ἀνάγκην).

Καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα παρεμφερῆ σημασίαν πρὸς τὰ ἐν ταῖς § § 172, 173 ῥήματα, οἷον *liber, purus* (καθαρός), *immunis* (ἀτελής, ἐλεύθερος), *vacuus* (κενός), *nudus* (γυμνός), *opustus, refertus, confertus* (πλήρης) συντάσσονται ἢ πρὸς ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν ἢ πρὸς ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς προθέσεως *ab*: *Parentes cura liberi esse nequeunt* (οἱ γονεῖς δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένοι φροντίδος).—*Animus per somnum curis vacuus est* (ἡ ψυχὴ καθ' ὕπνου εἶναι ἀπηλλαγμένη φροντίδων).—*Tradita est urbs nuda praesidio, referta copiis* (ἡ πόλις παρεδόθη γυμνὴ φρουρᾶς, πλήρης προμηθειῶν).

Κατ' ἀναλογίαν τούτων συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν καὶ τὰ ἐπίθετα *fretus* (πεποιθώς), *praeditus* (ἔχων), *contentus* (εὐχαριστημένος), *dignus* (ἄξιος), *indignus* (ἀνάξιος), *alienus* (ἀλλότριος). *Dives est qui paucissimis rebus contentus est* (πλούσιος εἶναι ὅστις εὐχαριστεῖται εἰς ἐλάχιστα).

§ 174. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιθετικά *uti* (χορῆσθαι), *frui* (καρποῦσθαι), *fungi* (ἐπιτελεῖν), *potiri* (γίγνεσθαι κύριον), *niti* (στηρίζεσθαι), *vesci, pasci* (τρέφεσθαι), *dignari* (ἄξιοῦν), *laetari* (χαίρειν), *gloriarī* (καυχᾶσθαι) ὡς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα. *Senes baculo nituntur et tribus quasi pedibus utuntur* (οἱ γέροντες στηρίζονται ἐπὶ τῆς βακτηρίας καὶ ὡσεὶ τρεῖς πόδας μεταχειρίζονται).—*Multi divitiis abutuntur* (πολλοὶ καταχρῶνται τοῦ πλοῦτου).

ΣΗΜ. Τὸ *potiri* συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς, *regni potiri* (γίγνεσθαι κύριον τῆς ἀρχῆς) πάντοτε δὲ λέγεται *rerum potiri* (γίγνεσθαι κύριον τῶν πολιτικῶν πραγμάτων). Τὸ δὲ *nitor* καὶ μετὰ τῆς *in* καὶ ἀφαιρετικῆς. *In bonis civibus salus civitatis nititur* (εἰς τοὺς καλοὺς πολίτας στηρίζεται ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας).

§ 175. Ἡ φράσις *opus est* (χρεία ἐστὶ) συντάσσεται μετὰ

δοτικῆς τοῦ προσώπου τοῦ ἔχοντος χρεῖαν καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος, οὗ εἶναι χρεῖα (ἀπρόσωπος σύνταξις)· ἐὰν ὅμως τὸ πρᾶγμα, οὗ εἶναι χρεῖα, εἶναι οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου, τότε τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν ὡς ὑποκείμενον (προσωπικὴ σύνταξις) : *Consilio tuo nobis opus est* (ἔχομεν ἀνάγκην τῆς συμβουλῆς σου).—*Multa nobis opus sunt* (πολλῶν ἔχομεν ἀνάγκην).

Τὸ πρᾶγμα, οὗ εἶναι χρεῖα, δύναται νὰ ἐξενεχθῆ καὶ δι' ἀπαρεμφάτου. *Opus est nobis mori* (εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποθάνωμεν) ἢ δι' ἀφαιρετικῆς τοῦ ἐνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακαιμένου. *Opus est facto* (ἀνάγκη ἔργου ἐστίν).

§ 176. Εἰς τὴν κυρίως ἀφαιρετικὴν ἀνήκουσι καὶ τὰ κάτωθι εἶδη:

1) Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς (abl. originis) δηλοῦσα τὸ ὄνομα τῶν γονέων καὶ τὸ γένος, ἀφ' οὗ τις κατάγεται. Αὕτη τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων *nasci* (γεννᾶσθαι), *gigni* (γίνεσθαι, γεννᾶσθαι), *origi* (ἀνατέλλειν, γίνεσθαι), παρὰ ποιηταῖς δὲ καὶ μετὰ τῶν μετοχῶν *editus*, *satus*, *cretus* (καταγόμενος). *Mercurius Jove et Maia natus est* (Ὁ Ἑρμῆς ἐκ τοῦ Διὸς καὶ Μαιᾶς ἐγεννήθη).—*Maecenas, atavis edite regibus* (Μαικίηνα, ἐκ βασιλικῶν προγόνων καταγόμενε).

Μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης τίθεται καὶ ἡ πρόθεσις *ex* καὶ μάλιστα ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ ἢ δηλοῦσα τὴν καταγωγὴν εἶναι ἀντωνυμία ἢ πρόκειται περὶ τῆς μητρός : *Liberi ex eo nati* (παῖδες ἐκ τούτου γεννηθέντες).—*Aeneas ex Venere natus est* (ὁ Αἰνεῖας ἐκ τῆς Ἀφροδίτης ἐγεννήθη).

Πρὸς δῆλωσιν τῶν ἀπωτέρων προγόνων τίθεται ἡ μετοχὴ *ortus* μετὰ τῆς προθέσεως *a*, *ab* καὶ ἀφαιρετικῆς : *Plerique Belgae a Germanis orti sunt* (Οἱ πλείονες Βέλγαι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν κατάγονται).

2) Ἡ συγκριτικὴ ἀφαιρετικὴ (abl. comparativus). Ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ἢ διὰ γενικῆς ἢ διὰ τοῦ συνδέσμου ἢ, οὕτω καὶ εἰς τὴν λατινικὴν ἐκφέρεται ἢ δι' ἀφαιρετικῆς ἢ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ συνδέσμου *quam* (ἢ). Καὶ δι' ἀφαιρετικῆς μὲν συνηθέστερον ἐκφέρεται ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, ὅταν ὁ α' ὄρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς, ἢ δὲ πρότασις, ἐν ἣ κείται, ἀρνητικὴ ἢ ἐρωτηματικὴ καταφατικὴ ἰσοδύναμος πρὸς ἀρνητικὴν δι' ἀφαι-

ρευτικῆς ἐπίσης ἐκφέρεται ὁ β' ὄρος πάντοτε, ἂν εἶναι ἀναφορικῆ ἀντωνυμία. *Nihil utilius sale et sole* (οὐδὲν ὠφελιμώτερον τοῦ ἄλατος καὶ τοῦ ἡλίου).—*Nemo negabit falso amico nihil peius esse* (οὐδεὶς θὰ ἀρνηθῆ ὅτι τοῦ ψευδοῦς φίλου οὐδὲν χειρόν ἐστίν).—*Ex Nestoris lingua melle dulcior fluebat oratio* (ἀπὸ τῆς γλώσσης τοῦ Νέστορος ἔρρεεν γλυκίων μέλιτος αὐδή).—*Quid est magis saxo durum, quid molius unda?* (τί εἶναι τῆς πέτρας σκληρότερον, τί τοῦ ὕδατος μαλακώτερον ;).—*Amicitia colenda est, qua nihil melius habemus* (ἡ φιλία, ἧς οὐδὲν καλύτερον ἔχομεν, πρέπει νὰ θεραπευῆται).

Διὰ τοῦ *quam* δὲ ἐκφέρεται ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, ὅταν ὁ α' ὄρος εἶναι πτώσεως γενικῆς, δοτικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς. ἐνίστε δὲ καὶ ὅταν ὁ α' ὄρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς. Ὁ διὰ τοῦ *quam* ἐκφερόμενος β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἢ ἐκφέρεται ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὸν α' ὄρον ἢ δι' ἰδιαιτέρας προτάσεως ἐχούσης ρῆμα μὲν τὸ *esse*, ὑποκείμενον δὲ τὸν β' ὄρον τῆς συγκρίσεως : *Saepe victoribus peius quam victis accidit* (πολλάκις χειρόν ἀποβαίνει εἰς τοὺς νικητὰς ἢ εἰς τοὺς ἠττημένους).—*Argentum reddidisti L. Curidio, homini honesto sed non gratiosiori quam Gn. Calidius est* (ἀπέδωκας τὸ ἀργύριον τῷ Λ. Κουριδίῳ, ἀνθρώπῳ τιμίῳ μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀξιοτέροισιν εὐνοίας ἢ ὅσον εἶναι ὁ Γν. Καλίδιος)

ΣΗΜ. Μετὰ τὰ συγκριτικὰ ἐπιρρήματα *minus, plus, amplius, longius* πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν ἢ ἄλλων τινῶν ποσοτικῶν λέξεων *annus, biennium* (διετία), *dimidium* (ἡμισυ), *dimidia pars* ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ἢ δι' ἀφαιρετικῆς ἢ διὰ τοῦ *quam* καὶ ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὸν α' ὄρον. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει καὶ ὅταν τὰ *plus, amplius* κτλ. εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς, τὸ *quam* ἐνίστε παραλείπεται καὶ ἀκολουθεῖ ὁ β' ὄρος καθ' ἑν καὶ ὁ α' ὄρος πῶσιν. *Plus trecenti equites (trecentis equitibus) capti sunt* (πλείονες τῶν τριακοσίων ἰπέων συνελήφθησαν). *Non minus ducentas naves socii miserunt* (οἱ σύμμαχοι δὲν ἔστειλαν ἐλάσσους τῶν διακοσίων νεῶν).—*Apes nunquam plus unum regem patiuntur* (αἱ μέλισσαι οὐδέποτε ἀνέχονται πλεόν τοῦ ἑνὸς βασιλέως).

3) Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ἀξίας ἢ τοῦ τιμήματος (*abl. pretii*). Κατ' ἀφαιρετικὴν ἐκφέρεται τὸ τίμημα πάντοτε, ὅταν εἶναι ἀκριβῶς ὠρισμένον καὶ δηλοῦται δι' οὐσιαστικοῦ ὅταν ὅμως τὸ τίμημα δηλοῦται γενικῶς, ἐκφέρεται συνηθέστερον κατὰ γενικὴν (πρβ. § 151.3), Αἱ ἀφαιρετικαὶ ὅμως τῶν ἐπιθέτων *magno, permagno, plurimo, nimio, parvo, minimo, paululo, tantulo*, τίθενται μετὰ τῶν ρημάτων *emere, mercari* (ἀγορά-

ζειν) vendere (πωλεῖν), venire (πωλεῖσθαι), locare (μισθοῦν), conducere (μισθοῦσθαι), stare, constare, esse (τιμᾶσθαι), aestimare (ἐκτιμᾶν) πρὸς δήλωσιν τοῦ τιμήματος, καίτοι τοῦτο δηλοῦται ἀορίστως. Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidisse dicitur (ὁ Ἰσοκράτης λέγεται ὅτι ἐπώλησεν ἓνα λόγον ἀντὶ εἴκοσι ταλάντων). Amicus conduxit non magno domum (ὁ φίλος ἐμισθώσατο εὐθηνὰ οἰκίαν) Haec domus plurimo emptā est (ὁ οἶκος οὗτος πλείστου ἠγοράσθη).

4) Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ιδιότητος (abl. qualitatis) πάντοτε μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Dux erat vir magno ingenio (ὁ ἡγεμὼν ἦτο ἀνὴρ μεγάλης εὐφυΐας).

Μετὰ τοῦ ῥήματος esse ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον. Agesilāus fuit statura humili et corpore exiguo (ὁ Ἀγησίλαος ὑπῆρξε μικροῦ ἀναστήματος καὶ λεπτοῦ σώματος)

ΣΗΜ. Ἡ ιδιότης ἐκφέρεται καὶ κατὰ γενικὴν (§ 149.3). Ἐκφέρεται ὁμοῦ πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν:

α) ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ιδιοτήτων μερῶν τοῦ σώματος. Germani sunt capillo flavo (οἱ Γερμανοὶ εἰσι κόμης ξανθῆς)

β) ὅταν δηλοῦται παροδικὴ ιδιότης. Bono animo sum (ἔχω θάρρος). — Ea mente sum (οὕτω διάκειμαι)

γ) ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν προσδιορίζηται διὰ τοῦ par, similis, dissimilis, aequus: Magistratus pari potestate (ἄρχοντες ἴσης ἐξουσίας).

II. Καταχρηστικὴ ἀφαιρετικὴ

A. Ὀργανικὴ ἀφαιρετικὴ

§ 177. Τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς γίνεται χοῆσις εἰς δήλωσιν:

1) Τοῦ ὄργανου, δι' οὗ γίνεται τι (abl instrumenti): Cornibus tauri, dentibus capri, morsu leones se tutantur (τοῖς κέρασιν οἱ ταῦροι, τοῖς ὀδοῦσιν οἱ κάπροι, τῷ δήγματι οἱ λέοντες ἀμύνονται). — Providentia dei mundus regitur (τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ ὁ κόσμος κυβερνᾶται).

Ἄν ὁμοῦ τὸ ὄργανον εἶναι πρόσωπον, ἀντὶ τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς τίθεται per μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἡ ἀφαιρετικὴ operā auxilio μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου ἢ μετὰ κτητικῆς ἀντωνυμίας. Persæ studiose per legatos Graeciae civitates ad bellandum sollicitabant (οἱ Πέρσαι ἐπιμελῶς διὰ πρέσβεων τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος εἰς πόλεμον ἐξήγειρον). — Urbs opera militum (mea opera) servata est (ἡ πόλις διὰ τῶν στρατιωτῶν (δι' ἐμοῦ) ἐσώθη).

2) Τοῦ τρόπου, καθ' ὃν γίνεται τι (abl. modi). Καὶ ἂν μὲν ἢ ἀφαιρετικῆ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἔχη ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν, τότε τίθεται μετὰ ἢ ἄνευ τῆς cum, ἔαν δὲ δὲν ἔχη, τότε τίθεται πάντοτε μετὰ τῆς cum. Pericles rei publicae Atheniensium summa cum gloria praefuit (ὁ Περικλῆς προέστη τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων μετὰ ὑψίστης δόξης).—Vir sapiens aequo animo injuriam fert (ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἀπαθῶς φέρει τὴν ἀδικίαν).—Amicitiam cum fide colamus (τὴν φιλίαν μετὰ πίστεως ἄ: θεραπεύομεν).

Πάντοτε ὁμῶς τίθενται ἄνευ τῆς cum αἱ λέξεων δηλωτικῶν τρόπου ἀφαιρετικαὶ modo, ratione, more, animo, consilio, lege, condicione, ritu, jure, injuria, ordine, vi, fraude, specie, silentio, voluntate, imperio, auspiciis· ἔτι δὲ αἱ μελῶν τοῦ σώματος δηλωτικαὶ capite, capillo, barba, pedibus: Jure proditor patriae supplicio affectus est (δικαίως ὁ προδότης τῆς πατρίδος ἐτιμωρήθη διὰ θανάτου).—Socrates nudo capite incedebat (ὁ Σωκράτης ἐβάδιζε γυμνὸς τὴν κεφαλὴν).

ΣΗΜ. 1. Ἡ cum τίθεται ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν τὰ τὴν προᾶξιν παρακολουθοῦντα περιστατικά ἢ τὴν ἐνέργειαν τῆς πράξεως. Multis cum lacrimis servus veniam a me petivit (μετὰ πολλῶν δακρύων ὁ δούλος συγγνώμην παρ' ἐμοῦ ἐζήτησεν). Miltiades Athenas magna cum offensione civium suorum rediit (ὁ Μιλτιάδης πρὸς μεγάλην λύπην τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας).

ΣΗΜ. 2. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ τρόπου ἀντικαθίσταται ἐνίοτε διὰ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς: per vim (βία), per jocum (παιδιᾶ) κτλ.

3) Τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς (ab. mensurae aut discriminis).

Ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη τίθεται συνήθως μετὰ τῶν συγκριτικῶν ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων καὶ μετὰ τῶν παραθετικῶν ἔννοιαν ἐχόντων ρημάτων καὶ ἐπιθέτων καὶ δηλοῖ κατὰ πόσον πράγμα τι ὑπερβαίνει ἢ ὑπολείπεται ἄλλου. Ἰδίως εἶναι εὐχρηστοὶ αἱ ἀφαιρετικαὶ multo, paulo, aliquanto, dimidio, quo.. eo, quanto.. tanto, nihilo: Quo plures hostes sunt, eo splendidior victoria (ὅσῳ πλείονες πολέμοι, τόσῳ λαμπρότερα ἡ νίκη).—Sol magnitudine multo terram antecedit (ὁ ἥλιος κατὰ τὸ μέγεθος ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὴν γῆν).

4) Τῆς αἰτίας (abl. causae). Concordia parvae res crescunt, discordia etiam maximae dilabuntur (ἐκ τῆς ὁμοιοῦς τὰ μικρὰ πράγματα προάγονται, ἐκ τῆς διχονοίας καὶ τὰ μέγιστα

καταρρέουσιν). Ἡ ἀφαιρετικὴ αὕτη εἶναι συνήθης ἐπὶ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ρημάτων καὶ ἐπιθέτων. *Iis rebus magis laetamur, quas studio adipiscimur, quam iis, quas casu nanciscimur* (δι' ἐκεῖνα μᾶλλον χαίρομεν ὅσα διὰ τῆς ἐπιμελείας κτώμεθα, ἢ δι' ἐκεῖνα ὅσα ἐκ τύχης λαμβάνομεν).

Ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ρημάτων ἀπαντᾷ μὲν καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ καὶ μάλιστα κεῖται κανονικῶς ὅταν αὕτη εἶναι λέξεως ρηματικῆς τῆς δ' κλίσεως *jussu, injussu, hortatu*. ἡ ψυχικῆς διαθέσεως σημαντικῆς *spe, timore, metu, ira, dolore, odio, studio, misericordia*, συνήθως ὅμως πρὸς δήλωσιν τῆς αἰτίας τίθενται αἱ προθέσεις *propter, per, ob, ex, prae* μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ *causa* μετὰ γενικῆς προσώπου ἢ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν *meā, tuā*... *Liberi Niōbae jussu Latoniae peccati esse narrantur* (τὰ τέκνα τῆς Νιόβης διαταγῇ τῆς Λητοῦς λέγεται ὅτι ἐφρονεύθησαν).—*Milites spe praedae longius progressi sunt* (οἱ στρατιῶται ἐξ ἐλπίδος λείας μακρότερον προεχώρησαν).—*Sapientia propter voluptatem expetenda est* (ἡ σοφία πρέπει νὰ ζητῆται διὰ τὴν ἡδονὴν).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τῆς αἰτίας τίθεται συνήθως μετοχὴ τις τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου *adductus, impulsus, incensus, inductus, commotus, permotus, perterritus* κτλ. μετὰ τινος τῶν ἀνωτέρω ἀφαιρετικῶν εἰς δήλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (*abl. rei efficientis*: *Frumenti inopia permotus exercitus obsidionem solvit* (ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῆς ἐλλείψεως τοῦ σίτου ὁ στρατὸς ἔλυσε τὴν πολιορκίαν).

5) Τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (*abl. auctoris et rei efficientis*). Τὸ ποιητικὸν αἶτιον, ἂν μὲν εἶναι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα προσωποποιούμενον ἢ ὄνομα περιληπτικὸν ἢ ὄνομα ζῴου, ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπλῆν: *Urbs Alexandria ab Alexandro, rege Macedonum, condita est* (ἡ πόλις Ἀλεξάνδρεια ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, βασιλέως τῶν Μακεδόνων, ἰδρῦθη).—*A muribus clipei derosi sunt* (ὑπὸ τῶν μυῶν αἱ ἀσπίδες περιεφάγησαν).—*Equi strepitu armorum perturbati sunt* (οἱ ἵπποι ἐταράχθησαν ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν ὀπλῶν).

Τὸ ποιητικὸν αἶτιον ἐκφέρεται καὶ κατὰ δοτικὴν (Πρβ. §153 5).

6) Τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς (*abl. limitationis*). *Rex Agesilaus fuit claudus altero pede* (ὁ βασιλεὺς Ἀγησίλαος ὑπῆρξε χωλὸς τὸν ἕτερον πόδα).—*Meo quidem iudicio nulla*

gens Romanos fortitudine et constantia adaequavit (κατὰ τὴν ἔμῃν τοῦλάχιστον γνώμην οὐδὲν ἔθνος ἐγένετο ἴσον πρὸς τοὺς Ρωμαίους κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν εὐστάθειαν).

7) Τῆς ὕλης, ἐξ ἧς εἶναι τι κατεσκευασμένον (abl. materiæ). Crater argento, pocula fago (κρατὴρ ἀργύρου, ποτήρια φηγοῦ). Μετὰ ταύτης δύνανται νὰ τεθῶσι καὶ αἱ προθέσεις ex, de: Pocula ex auro, templum de marmore (ποτήρια ἐκ χρυσοῦ, ναὸς ἐκ μαρμαρόν).

ΣΗΜ. Περὶ τῆς χρονικῆς ἀφαιρετικῆς ἰδὲ § 179 καὶ ἐξῆς, περὶ δὲ τῆς τοπικῆς § 182 καὶ ἐξῆς.

ΣΤ'. Κλητικὴ

§ 178. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ἡ χρῆσις τῆς κλητικῆς εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν τῆς ἑλληνικῆς ἢ διαφορὰ εἶναι ὅτι τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα οὐδέποτε τίθεται ἐν τῷ περὶ λόγῳ, ὅταν ἡ κλητικὴ δηλοῖ ἀπλῆν ἐπίκλησιν, ἀλλὰ μόνον ἐν ἀναφωνήσεσιν καὶ ὅταν ὁ λόγος εἶναι ζωηρὸς καὶ παθητικὸς. Ο fortunate adulescens, qui tuæ virtutis Homerum præconem inveneris (ὦ μακάριε νεανία, ὅστις τῆς σῆς ἀρετῆς τὸν Ὅμηρον κήρυκα εὔρες).

Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ, μάλιστα παρὰ τοῖς ποιηταῖς, τίθεται ἐνίοτε ἡ ὀνομαστικὴ ἀντὶ τῆς κλητικῆς: Almæ filius Maiæ (υἱὲ τῆς ποτνιαῖς Μαίας).

III. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου.

§ 179. Τὸ πότε; δηλοῦται.

α') Δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῆς προθέσεως in ἐπὶ ὀνομάτων δηλούντων χρόνον οὐχὶ ὠρισμένον: Antonius Ciceronis condiscipulus in pueritia, familiaris in adolescentia, collega in quæstura fuit (ὁ Ἀντώνιος ὑπῆρξε συμμαθητῆς τοῦ Κικέρωνος ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, οἰκεῖος ἐν τῇ ἐφηβικῇ, συνάρχων ἐν τῇ ταμείᾳ).— In bello (ἐν πολέμῳ), in pace (ἐν εἰρήνῃ), ἀλλὰ πάντοτε domi bellique, pace belloque, bello ac pace, pace ac bello (ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ)

β') Δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς, ἂν εἶναι ὀνόματος σημαίνοντος χρόνον ὠρισμένον, vere, æstate, autumno, hieme, die, meridie, nocte, vespere (vesperi). Calendis, Nonis, Idibus, Saturna-

libus κτλ. Hieme gelida multæ arbores plenæ nivis spectantur (κατὰ τὸν παγερὸν χειμῶνα παρατηροῦνται πολλὰ δένδρα πλήρη χιόνος). — Socrates supremo vitæ die de immortalitate animi cum amicis collocutus est (ὁ Σωκράτης κατὰ τὴν ἐσχάτην τοῦ βίου ἡμέραν συνεζήτησε μετὰ τῶν φίλων περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς) — Qua nocte Alexander natus est, eadem templum Ephesiæ Dianæ deflagavit (καθ' ἣν νύκτα ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος, κατὰ τὴν αὐτὴν ἑκάη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος).

Καὶ ἄλλα ὁμοῦς ὀνόματα χρόνου δηλωτικὰ vigilia, tempus, aetas, juvenus, pueritia, senectus, adulescentia κτλ., ὅταν διὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ ἢ γενικῆς σημαίνωσιν εἰ δικῶς ὄρισμένον χρόνον, τίθενται καθ' ἁπλῆν ἀφαιρετικὴν Pyrrhi temporibus jam Apollo versus facere desierat (ἤδη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Πύρρου ὁ Ἀπόλλων εἶχε παύσει νὰ κάμνη στίχους). — Bello Peloponnesiaco perniciosus morbus delevit Athenas (κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ὀλέθριος λοιμὸς κατέστρεψε τὰς Ἀθήνας).

Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἁπλῆν ἀφαιρετικὴν τοῦ χρόνου προστίθεται ἡ πρόθεσις ἰν ἵνα δηλωθῇ ὅτι συνέβη τι ἐντὸς τοῦ ὑπ' αὐτῆς δηλουμένου χρόνου In bellis Persarum (διαρκούντων τῶν Περσικῶν πολέμων), ἀλλὰ bellis Persarum (κατὰ τὸν χρόνον τῶν Περσικῶν πολέμων). In servili tumultu (διαρκούντος τοῦ δουλικοῦ πολέμου), ἀλλὰ servili tumultu (κατὰ τὸν δουλικὸν πόλεμον).

§ 180. Τὸ πόσον χρόνον πρότερον ἢ πόσον χρόνον ὕστερον ἐκφέρεται :

α') δι' ἀφαιρετικῆς μετὰ τῶν ante καὶ post, ἐπιτασσομένων ἢ παρεμβαλλομένων μεταξὺ τοῦ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ.

β') δι' αἰτιατικῆς μετὰ τῶν προθέσεων ante καὶ post, προτασσομένων ἢ παρεμβαλλομένων.

Τὸ ἀριθμητικὸν δύναται νὰ εἶναι ἢ ἀπόλυτον ἢ τακτικόν.

Ὅθεν ἔχομεν τοὺς τύπους :

tribus annis post (ante)	tertio anno post (ante)
tribus post (ante) annis	tertio post (ante) anno
ante (post) tres annos	ante (post) tertium annum
tres ante (post) annos	tertium ante (post) annum

Themistocles idem fecit, quod viginti annis ante fecit Coriolānus (ὁ Θεμιστοκλῆς ἔκαμε τὸ αὐτό, ὅπερ εἴκοσιν ἔτη πρότερον ἔκαμεν ὁ Κοριολανός). — Eodem etiam Rhodia classis post dies paucos venit (εἰς τὸν αὐτὸν τόπον μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ ὁ Ρόδιος στόλος ἦλθεν)

ΣΗΜ. 1. Ἐκ τῶν ἐπιτασσομένων ante ἢ post πολλάκις ἐξαργάται αἰτιατική. Homerus annis multis fuit ante Romulum (ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξε πολλὰ ἔτη πρὸ τοῦ Ρωμύλου). Ὅταν δὲ εἰς τὰς φράσεις ταύτας προστίθεται τὸ quam μετὰ ῥήματος, δύναται τοῦτο μετὰ τοῦ ante καὶ post νὰ συντεθῇ εἰς μίαν λέξιν antequam, postquam καὶ πολλάκις μάλιστα ἀντὶ τοῦ postquam νὰ τεθῇ μόνον quam προηγουμένου τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ : Aristides sexto fere anno, postquam expulsus erat, in patria restitutus est (ὁ Ἀριστείδης τὸ ἕκτον σχεδὸν ἔτος, ἀφ' οὗτο ἐξοστρακίσθη, εἰς τὴν πατρίδα ἐπανῆλθεν). — Tertio anno, quam rediit, imperator designatus est (τὸ τρίτον ἔτος, ἀφ' οὗτο ἐπανῆλθεν, ἀνεκηρύχθη στρατηγός).

ΣΗΜ. 2. Τὸ πόσον χρόνον πρὸ τοῦ νῦν χρόνου ἐκφέρεται ἢ διὰ τοῦ abhinc μετ' αἰτιατικῆς (σπανίως ἀφαιρετικῆς) ἢ διὰ τοῦ ante μετὰ τοῦ hic καὶ αἰτιατικῆς καὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν. Abhinc tres annos (πρὸ τριῶν ἐτῶν). — Abhinc annis quindécim (πρὸ δέκα πέντε ἐτῶν). — Ante hos quinque annos (πρὸ πέντε ἐτῶν).

§ 181. Τὸ ἐν πόσῳ χρόνῳ δηλοῦται ἢ δι' ἀφαιρετικῆς ἀπλῆς, ἢ διὰ τῆς προθέσεως intra μετ' αἰτιατικῆς. Agamemno cum universa Græcia vix decem annis unam cepit urbem (ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ συμπάσης τῆς Ἑλλάδος μόλις ἐντὸς δέκα ἐτῶν κατέλαβε μίαν πόλιν). — Vergilius intra septem annos Georgica scripsisse dicitur (λέγεται ὅτι ὁ Βιργίλιος ἐντὸς ἑπτὰ ἐτῶν ἔγραψε τὰ Γεωργικά).

ΣΗΜ. 1. Τὸ ἀπὸ πόσου χρόνον δηλοῦται δι' αἰτιατικῆς χρονικοῦ ὀνόματος μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, μεθ' ἧς συνάπτεται συνήθως καὶ τὸ μόριον jam. Mithridātes annum jam tertium et vicesimum regnat (ὁ Μιθριδάτης τρίτον καὶ εικοστόν ἔτος ἤδη βασιλεύει).

ΣΗΜ. 2. Ὅταν ὀρίζηται χρονικόν τι σημεῖον τοῦ μέλλοντος πρὸς ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος τίθεται αἰτιατική μετὰ τῆς προθέσεως in : In posterum diem ad cenam invitatus sum (διὰ τὴν ὑστεραίαν ἐκλήθην εἰς δεῖπνον).

Οὕτως δηλοῦται καὶ τὸ διὰ πόσον χρόνον : Phaëthon currum paternum in diem rogavit (ὁ Φαέθων ἐζήτησε τὸ ἄρμα τοῦ πατρὸς διὰ μίαν ἡμέραν).

IV. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου.

§ 182. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου ἐπὶ μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως ἐκφέρεται διὰ τῆς *in* μετ' ἀφαιρετικῆς : *sum in horto* (εἰμι ἐν τῷ κήπῳ), ἐπὶ δὲ τῆς ἐκ τόπου κινήσεως διὰ τῆς *ex* καὶ ἀφαιρετικῆς : *redeo ex urbe* (ἐπανέρχομαι ἐκ τῆς πόλεως), ἐπὶ δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως διὰ τῆς *in* καὶ αἰτιατικῆς : *proficiscor in Italiam* (ἀναχωρῶ εἰς τὴν Ἰταλίαν), ἐπὶ δὲ τῆς διὰ τόπου κινήσεως δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς ἢ διὰ τῆς προθέσεως *per* καὶ αἰτιατικῆς : *via appia proficiscor* (ἀναχωρῶ διὰ τῆς ἀπίας ὁδοῦ). — *per mediam urbem ire* (διὰ μέσης τῆς πόλεως πορεύεσθαι).

§ 183. Ἐξαιρέσεις :

1) Ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων καὶ μικρῶν νήσων ἢ ἐν τόπῳ στάσις ἐκφέρεται, εἰ μὲν εἶναι ὄνομα α' ἢ β' κλίσεως καὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ γενικὴν, εἰ μὲν δὲ εἶναι πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ α' ἢ β' κλίσεως ἢ τῆς γ' κλίσεως οἰουδήποτε ἀριθμοῦ, κατ' ἀφαιρετικὴν. *Romæ, Corinthi, Athenis, Carthagine, Deli, Cypri* (ἐν Ρώμῃ, Κορίνθῳ, Ἀθήναις, Καρχηδόνι, Δήλῳ, Κύπρῳ) ἢ ἐκ τόπου κινήσις κατ' ἀπλῆν ἀφαιρετικὴν : *Roma, Corintho, Athenis, Carthagine, Delo, Cypri* (ἐκ Ρώμης, Κορίνθου, Ἀθηνῶν, Καρχηδόνας, Δήλου, Κύπρου) ἢ δὲ εἰς τόπον κινήσις δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς : *Romam, Corinthum, Athenas, Carthaginem, Delum, Cyprum* (εἰς Ρώμην, Κόρινθον, Ἀθήνας, Καρχηδόνα, Δῆλον, Κύπρον).

ΣΗΜ. Ἡ πρόθεσις *a, ab*, τίθεται μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων πρὸς δήλωσιν τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τῶν περιχώρων τῆς πόλεως, ἢ δὲ *ad* πρὸς δήλωσιν τῆς προσεγγίσεως εἰς αὐτήν. *Hostes veniunt ab Athenis* (οἱ πολέμοι ἔρχονται ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν). — *Hannibal ad Romam pervenit* (ὁ Ἀννίβας πρὸς τὴν Ρώμην ἦλθεν).

2) Τίθεται ἐπίσης ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ πρὸς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως

α') εἰ μὲν ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου συνάπτηται μετὰ τοῦ ἐπιθέτου *totus* : *tote urbe* (ἐν πάσῃ τῇ πόλει), *toto mari* (κατ' ἅπασαν τὴν θάλασσαν). ἀλλὰ καὶ *in tota urbe, in tota Italia*.

β') ἐπὶ τοῦ *locus*, εἰ μὲν ἔχη ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν : *hoc loco* (ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ) *multis locis* (ἐν πολλοῖς τόποις), *æquo loco* (ἐν ὁμαλῷ τόπῳ).

γ') ἐπὶ τοῦ terra marique (κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν) :
Lysander Athenas terra marique obsedit (ὁ Λύσανδρος ἐπο-
λιόρηκε τὰς Ἀθήνας κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν).

§ 184. Ὅταν πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων συνάπτονται
τὰ προσηγορικά urbs, oppidum, colonia (ἀποικία), municipi-
um (ἰσοτελής πόλις), ταῦτα εἴτε προτάσσονται τοῦ κυρίου
ὀνόματος, εἴτε ἐπιτάσσονται, ἔχουσι πάντοτε τὴν κατάλληλον
πρόθεσιν· μόνον ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως καὶ ὅταν ἐπιτάσ-
σονται, δύναται σπανίως ὅμως, ἢ in ἢ ἀ παραλειφθῆ In ur-
bem Romam καὶ Romam, in urbem Italiae. — ex oppido Ne-
apoli καὶ Neapoli, ex oppido nobilissimo. — in urbe Athenis
καὶ Athenis, in urbe clarissima καὶ Athenis, urbe clarissima.
Themistocles exsul Magnesiae, in oppido Asiae, mortuus
est (ὁ Θεμιστοκλῆς ἐξόριστος ἐν Μαγνησίᾳ, πόλει τῆς Ἀσίας,
ἀπέθανεν) — Demarātus Corintho Tarquinios, in urbem
Etruriae, fugit (ὁ Δημάρατος ἐκ τῆς Κορίνθου εἰς τοὺς Ταρ-
κυνίους, πόλιν τῆς Τυρρηνίας, ἔφυγεν) — Archia poëta Antio-
chia, celebri quondam urbe et copiosa, natus est (ὁ ποιητὴς
Ἀρχίας ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀνομαστῆ ποτε καὶ πλουσίᾳ πόλει
ἐγεννήθη).

§ 185. Ὅταν πρὸς τὸ ὄνομα τῶν πόλεων ἢ μικρῶν νήσων
συνάπτηται ἐπίθετον ἢ ἄντωνυμία, ἐπὶ μὲν τῆς ἐν τόπῳ στά-
σεως ἐκφέρονται ἀμφοτέρω κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ ἢ ἄνευ τῆς
in : ipsa Roma ἢ in ipsa Roma : ἐπὶ δὲ τῆς εἰς τόπον κινή-
σεως κατ' ἀπρόθετον αἰτιατικὴν : proficiscor doctas Athenas
(ἀναχωρῶ εἰς τὰς σοφὰς Ἀθήνας)· καὶ ἐπὶ τῆς ἐκ τόπου κινή-
σεως δι' ἐμπροθέτου ἀφαιρετικῆς : venio e doctis Athenis
(ἔρχομαι ἐκ τῶν σοφῶν Ἀθηνῶν).

§ 186. Τὴν χρῆσιν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων ἀκολου-
θοῦσι καὶ τὰ προσηγορικά domus, rus καὶ humus : domi (οἴ-
κοι), ruri (ἀγρόθι), humi (χαμα.) — domum (οἴκαδε), rus
(ἀγρόνδε) — domo (οἴκοθεν), rure (ἀγρόθεν)

Ὁμοίως κατ' ἕλξιν πρὸς τὸ domi ὅταν συνάπτονται μετ'
αὐτοῦ καὶ αἱ γενικαὶ belli, militiae : domi bellique (οἴκοι καὶ ἐν
πολέμῳ), domi militiaeque (οἴκοι καὶ ἐν στρατιᾷ). Saepe im-
peratorum sapientiā constituta est salus civitatis aut belli
aut domi (πολλάκις τῇ τῶν στρατηγῶν συνέσει κατεστάθη ἡ
σωτηρία τῆς πόλεως εἴτε ἐν πολέμῳ, εἴτε ἐν εἰρήνῃ).

Τὸ *domi*, *domum*, *domo* δύναται νὰ συναφθῆ καὶ μετὰ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς γενικῆς τοῦ κτήτορος ἢ τοῦ ἐπιθέτου *alienus*, ὅτε δύναται νὰ τεθῶσι καὶ αἱ προθέσεις : *domum meam*, *domo Caesaris*, *domi Caesaris*, *domi alienae* καὶ *in domum meam*, *in domo Caesaris*, *in domo aliena* κτλ. Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν αἱ προθέσεις τίθενται πάντοτε : *in domo illa*, *e nova domo*.

V. Ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί.

§ 187. Τῶν προθέσεων ἄλλαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς, ἄλλαι μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ ἄλλαι ὅτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ὅτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

A'. Αἱ μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμεναι προθέσεις.

- 1) *ad* α' ἐπὶ τόπου· κίνησιν πρὸς τι : *ad te venio* (ἔρχομαι πρὸς σέ)· στάσιν παρὰ τι : *pugna ad Marathonem* (ἢ παρὰ τὸν Μαραθῶνα μάχη).
- β') ἐπὶ χρόνου· *ad id tempus* (μέχρι τούτου τοῦ χρόνου), *ad occasum solis* (κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου), *ad vespereum* (περὶ τὴν ἑσπέραν).
- γ') ἐπὶ σκοποῦ· πρὸς τι : *canes alere ad venandum* (κύνας τρέφειν πρὸς τὸ θηρᾶν).
- δ') ἐπὶ ἀριθμοῦ· εἰς, μέχρι, *ad mille homines* (μέχρι χιλίων ἀνθρώπων).
- 2) *adversus* δηλοῦσα α') ἀντικρὺ τινος : *adversus urbem* (ἀντικρὺ τῆς πόλεως).
- β') σχέσιν ἐχθρικὴν ἢ φιλικὴν πρὸς τινα : *Justitia adversus deos* (ἢ πρὸς τοὺς θεοὺς δικαιοσύνη), *ingratus adversus merita* ἀχάριστος πρὸς τὰς εὐεργεσίας).
- γ') ἐναντίον τινός, κατὰ τινος : *adversus hostes proficisci* (ἔξιέναι κατὰ τῶν πολεμίων).
- 3) *ante* τοπικῶς καὶ χρονικῶς· πρὸ τινος : *ante portas* (πρὸ τῶν πυλῶν), *ante mediam noctem* (πρὸ τοῦ μεσονυκτίου) ἀντίθ. *post*.
- 4) *apud* σννήθως ἐπὶ προσώπων, σπανίως ἐπὶ τόπων· παρὰ τινι· *apud Cretenses* (παρὰ τοῖς Κρησί), *apud Xenonem*

phontem Cyrus haec dicit (παρὰ τῷ Ξενοφῶντι λέγει ὁ Κύρου τάδε).

- 5) circa περί τι (τοπικῶς καὶ χρονικῶς): circa castra (περὶ τὸ στρατόπεδον), circa horam nonam (περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν).
- 6) circum περί τι, περίξ (μόνον τοπικῶς): circum muros (περὶ τὰ τείχη).
- 7) circiter περί τι, περίπου (μόνον χρονικῶς): circiter meridiem (περὶ τὴν μεσημβρίαν).
- 8) citra ἢ cis (ἐπὶ τάδε α') τοπικῶς: citra Padum (ἐπὶ τάδε τοῦ Πάδου).
β') χρονικῶς: citra Trojana tempora (πρὸ τῶν Τρωϊκῶν χρόνων) ἀντίθ. trans, ultra.
- 9) contra α') ἀντικρῦ τινος: contra Italiam (ἀντικρῦ τῆς Ἰταλίας).
β') ἐναντίον, κατὰ τινος: contra hostes (κατὰ τῶν πολεμίων).
γ') παρὰ τι: contra naturam (παρὰ φύσιν), contra opinionem (παρὰ δόξαν).
- 10) erga πρὸς (φιλικῶς ἢ ἐχθρικῶς): pius erga deos (εὐσεβῆς πρὸς τοὺς θεούς), erga malos malus (πρὸς τοὺς κακοὺς κακός).
- 11) extra ἔξω: extra castra (ἔξω τοῦ στρατοπέδου), extra causam (ἔκτος τῆς ὑποθέσεως) extra modum (παρὰ τὸ μέτρον).
- 12) infra κάτωθεν τινος: infra lunam (κάτωθεν τῆς σελήνης), res humanas infra se putat (τὰ ἀνθρώπινα ἦτιω ἑαυτοῦ νομίζει) ἀντίθ. supra.
- 13) inter α') μεταξύ: inter urbem et vicum flumen erat (μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῆς κόμης ποταμὸς ἦτο)· pueri diligunt inter se (οἱ παῖδες ἀγαπῶσιν ἀλλήλους).
β') χρονικῶς ἐντός: inter decem annos (ἐντός δέκα ἐτῶν).
- 14) intra τοπικῶς καὶ χρονικῶς ἐντός: intra castra (ἐντός τοῦ στρατοπέδου), intra viginti dies (ἐντός εἴκοσιν ἡμερῶν) ἀντίθ. extra.
- 15) juxta ἐγγύς: juxta murum (ἐγγύς τοῦ τείχους).
- 16) ob α') πρὸ τινος (συνών. ante): ob oculos (πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν). β') ἕνεκα: ob iram (ἕνεκα ὀργῆς).

- 17) penes παρά τινι, ἐπί τινι : penes dictatorem summa potestas est (ἐπὶ τῷ δικτάτωρι (εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δικτάτωρος) ἢ ὑψίστη ἐξουσία εἶναι).
- 18) per α') τοπικῶς· διά τινος : per medios hostes ire (διὰ μέσου τῶν πολεμίων ἰέναι)· κατά τι, ἀνά τι ; per montes vagari (ἀνά τὰ ὄρη πλανᾶσθαι),
 β') χρονικῶς· διά τινος, παρά τινι, κατά τι : per totam vitam (διὰ παντός τοῦ βίου).
 γ') μεταφορικῶς πρὸς δήλωσιν ὀργάνου, τρόπου, αἰτίας κτλ. διά τινος : per litteras colloqui (δι' ἐπιστολῶν διαλέγεσθαι), per jocum (ἐν παιδιᾷ), per se est virtus ex petenda (ἡ ἀρετὴ αὐτὴ δι' ἑαυτὴν ζητητέα ἐστίν).
 δ') πρὸς τινος· per deos obsecrare (πρὸς τῶν θεῶν παρακαλεῖν).
- 19) post : μετά τι, ὕστερον, ὀπισθὲν τινος α') τοπικῶς : post castra (ὀπισθεν τοῦ στρατοπέδου).
 β') χρονικῶς : post mortem regis (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως), post hominum memoriam (ἐφ' ὅσον οἱ ἀνθρώποι ἐνθυμοῦνται).
- 20) praeter α') παρά τι, πλησίον : praeter oram (παρὰ τὴν ἀκτὴν).
 β') ὑπὲρ τι : praeter ceteros beatus (ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εὐδαίμων).
 γ') πλήν τινος (praeter amicos nemo aderat (πλήν τῶν φίλων οὐδεὶς ἦτο παρών).
 δ') παρὰ τι multa praeter spem eveniunt (πολλὰ παρ' ἐλπίδα συμβαίνουσι), praeter opinionem (παρ' ἐλπίδα), praeter morem (παρὰ τὸ ἔθος).
- 21) prope (ἐγγύς τινος) : prope oppidum (ἐγγύς τῆς πόλεως).
- 22) propter α') ἐγγύς τινος· propter mare (ἐγγύς τῆς θαλάσσης).
 β') ἔνεκά τινος, διά τι : propter virtutem (ἔνεκα τῆς ἀρετῆς), propter gloriae cupiditatem (διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δόξης).
- 23) secundum α') τοπικῶς· ὀπισθὲν τινος, παρά τι : secundum mare iter facere (παρὰ τὴν θάλασσαν πορεύεσθαι), secundum aram (ὀπισθεν τοῦ βωμοῦ).
 β') χρονικῶς μετά τι : secundum praelium (μετὰ τὴν μάχην).
 γ') κατά τι, συμφώνως πρὸς τι : secundum legem (κατὰ

τὸν νόμον), secundum naturam vivere (κατὰ τὴν φύσιν, ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν) ἀντίθ. contra.

24) supra α') ὑπὲρ τι, ἄνωθεν τινος : supra lunam sunt aeterna omnia (ὑπὲρ τὴν σελήνην πάντα εἶναι αἰώνια) ἀντίθ. infra.

β') πέραν τινός, ὑπὲρ τι : supra modum (ὑπὲρ τὸ μέτρον), supra vires (ὑπὲρ τὰς δυνάμεις).

25) trans πέραν τινός : trans mare (πέραν τῆς θαλάσσης) ἀντίθ. cis, citra

26) ultra πέραν (τοπικῶς, χρονικῶς, μεταφορικῶς) : ultra montem (πέραν τοῦ ὄρους) ultra pueriles annos (πέραν τῆς παιδικῆς ἡλικίας), ultra modum (πέραν τοῦ μέτρου, ὑπὲρ τὸ μέτρον), ultra legem (παρὰ τὸν νόμον).

27) versus πρὸς τι, ἐπὶ τι : τίθεται κανονικῶς μετὰ τὴν αἰτιατικὴν πρὸ τῆς ὁποίας συνήθως τίθεται καὶ ἡ πρόθεσις ad ἢ in' Italiam versus navigare (ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν πλέειν), ad Oceanum versus proficisci (πρὸς τὸν Ὠκεανὸν ἀπέρχεσθαι).

B'. Αἱ μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσόμεναι προθέσεις

1) a, ab, abs α') τοπικῶς, ἀπὸ τινος, παρὰ τινος, ἔκ τινος : ab urbe proficisci (ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναχωρεῖν), a rege venio (ἔρχομαι παρὰ τοῦ βασιλέως), Marathon ab Athenis abest decem millia passuum (ὁ Μαραθὼν ἀπέχει τῶν Ἀθηνῶν δέκα χιλιάδας βημάτων).

β') χρονικῶς : ἀπὸ τινος, μετὰ τι : ab Urbe condita (ἀπὸ κτίσεως Ρώμης), a pueris (ἔκ παιδῶν).

γ') ἐπὶ τοῦ αἰτίου, μάλιστα δὲ ἐπὶ τοῦ ἐμψύχου ποιητικοῦ αἰτίου : ὑπὸ τινος, παρὰ τινος : ab amico diligi, ab hoste metui : (ὑπὸ τοῦ φίλου ἀγαπᾶσθαι, ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ τρομάζεσθαι), ab ira (ὑπ' ὀργῆς).

ΣΗΜ. a λέγεται μόνον πρὸ συμφώνου, ab πρὸ φωνήεντος, πρὸ h καὶ πρὸ συμφώνου, πλὴν b, v, m, f, p, abs μόνον πρὸ τοῦ te καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ t καὶ c : abstuli, abscedo.

2) cum α') σὺν τινι, μετὰ τινος : pater venit cum filio (ὁ πατὴρ ἔρχεται σὺν τῷ υἱῷ), cum deis volentibus (σὺν Θεῷ, Θεοῦ θέλοντος) ἀντίθ. sine.

β') ἅμα τινί : cum prima luce (ἅμα τῇ ἡμέρᾳ).

γ') πρὸς τινα : tecum certo (πρὸς σὲ ἀγωνίζομαι).

- 3) coram ἐνώπιον, μόνον ἐπὶ προσώπων : coram amico (ἐνώπιον τοῦ φίλου).
- 4) de α') τοπικῶς· ἀπό τινος (ὑψηλοτέρου τόπου) : de monte descendendo (ἀπὸ τοῦ ὄρους καταβαίνω), decido de lecto (ἀπὸ τῆς κλίνης πίπτω).
- β') χρονικῶς· ἀπό τινος, ἔκ τινος, εὐθὺς μετὰ τι : non bonus somnus est de prandio (οὐ καλὸς ὁ ἐξ ἀρίστου ὕπνος), de tertia vigilia profectus est (ἀπὸ τῆς τρίτης νυκτερινῆς φυλακῆς ἀπῆλθεν)
- γ') περὶ τινος, ὑπὲρ τινος : de republica loqui (ὁμιλεῖν περὶ τῆς πολιτείας), de gloria pugnare (ὑπὲρ δόξης μάχεσθαι)
- δ') κατὰ τι : de more vetusto (κατὰ παλαιὸν ἔθος), de sententia tua (κατὰ τὴν σὴν γνώμην)
- ε') παρὰ τινος : audivi hoc de patre (ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦτο)
- στ') ἔκ τινος, ἀπό τινος : accusator de plebe (κατήγορος ἔκ τοῦ δήμου), de meo potat (ἔκ τῶν ἐμῶν πίνει)
- 5) ex, e α') τοπικῶς· ἔκ τινος, ἀπό τινος : cado ex equo (πίπτω ἀπὸ τοῦ ἵππου)
- β') χρονικῶς· ἔκ τινος : ex eo tempore (ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου), statim e somno (εὐθὺς ἔκ τοῦ ὕπνου)
- γ') ἐπὶ ὕλης, ὄλου κτλ : ἀπό τινος, ἔκ τινος : pocula ex auro (ποτήρια ἔκ χρυσοῦ), unus ex decemviris (εἷς ἔκ τῶν δέκα ἀνδρῶν)
- δ') ἐπ' αἰτίας κτλ. ἔκ τινος, ἀπό τινος : ex vulnere aeger (ἀσθενὴς ἔκ τοῦ τραύματος)
- ε') ἔκ τινος, κατὰ τι : ex omnium sententia (κατὰ τὴν γνώμην πάντων), ex consuetudine (κατὰ τὸ ἔθος)
- στ') ὑπὲρ τινος, ἐπί τινι : e republica facere aliquid (ποιεῖν τι ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς πόλεως), ex nullius injuria (ἐπ' ἀδικίᾳ οὐδενός).

ΣΗΜ. ex πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ συμφώνου, e μόνον πρὸ συμφώνου.

- 6) prae α') τοπικῶς, πρὸ τινος, ἔμπροσθέν τινος : villa prae se flumen habet (ἡ ἔπαυλις πρὸ ἑαυτῆς τὸν ποταμὸν ἔχει)
- β') διὰ τι, ὑπὸ τινος : prae jaculorum multitudine solem

non videre (διὰ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν οὐχ ὄραν τὸν ἥλιον), prae gaudio (ὑπὸ χαρᾶς)

- γ') ἀπέναντι, ἐν συγκρίσει πρὸς: omnia humana prae divitiis spernere (πάντα τὰ ἀνθρώπινα ἀπέναντι τοῦ πλούτου καταφρονεῖν)
- 7) pro α') πρὸ τινος, ἔμπροσθέν τινος (τοπικῶς μόνον): pro aede (πρὸ τοῦ ναοῦ)
- β') ὑπέρ τινος: pro patria mori (ὑπέρ πατρίδος ἀποθνήσκειν)
- γ') ἀντί τινος: pro consule (ἀντί ὑπάτου), habere aliquid pro certo (βέβαιον ἠγεῖσθαι τι)
- δ') κατὰ τι, συμφώνως πρὸς τι: pro dignitate laudare (κατ' ἀξίαν ἐπαινεῖν)
- ε') ἀντί τινος, εἰς ἀμοιβήν τινος: amare aliquem pro eius suavitate (ἀγαπᾶν τινα εἰς ἀμοιβήν τῆς χάριτος αὐτοῦ)
- 8) sine ἄνευ: sine ulla spe (ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐλπίδος)
- 9) tenus μέχρι· τίθεται μετὰ τὸ οὐσιαστικόν: caelo tenus (μέχρι τοῦ οὐρανοῦ), nomine tenus (κατὰ τὸ ὄνομα μόνον).

**Γ'. Προθέσεις συντασσόμεναι διτὸ μὲν μετ' αἰτιατικῆς
διτὸ δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.**

- 1) in μετ' αἰτιατικῆς δηλοῖ συνήθως κίνησιν
- α') τοπικῶς· εἰς τι, ἐπὶ τι: in castra proficisci (ἀναχωρεῖν εἰς τὸ στρατόπεδον), in collem confugere (ἐπὶ λόφον καταφεύγειν)
- β') χρονικῶς: in posterum diem invitare aliquem (διὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν προσκαλεῖν τινα)
- γ') κατὰ τινος, ἐπὶ τινα: oratio in Catilinam (ὁ κατὰ Κατιλίνα λόγος)
- δ') πρὸς τινα (φιλικῶς ἢ ἐχθρικῶς): amor in patriam (ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη), impietas in deos (ἡ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀσέβεια).
- Μετ' ἀφαιρετικῆς δὲ δηλοῖ συνήθως στάσιν
- α') τοπικῶς· ἐν τι, ἐπὶ τινος: dicere in senatu (λέγειν ἐν τῇ συγκλήτῳ), in monte (ἐπὶ τοῦ ὄρους)
- β') χρονικῶς· ἐν τι, ἐντός τινος: in hoc tempore (ἐντός

τούτου τοῦ χρόνου), in bello, in pace (ἐν πολέμῳ, ἐν εἰρήνῃ)

γ') ἐν τινι, ἐπί τινι : in deis est (ἐν τοῖς θεοῖς ἔστιν, εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν θεῶν εἶναι)

δ') πρὸ τινος, ἔμπροσθέν τινος : in oculis hominum (πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ἀνθρώπων)

2) sub Μετ' αἰτιατικῆς συνήθως ἐπὶ κινήσεως

α') τοπικῶς· ὑπὸ τι : exercitum hostium sub jugum mittere (τὸν στρατὸν τῶν πολεμίων ὑπὸ τὸν ζυγὸν πέμπειν)

β') χρονικῶς· ὑπὸ τι, πρὸς τι : sub noctem (ὑπὸ, πρὸς τὴν νύκτα), sub vesperum (ὑπὸ τὴν ἑσπέραν).

Μετ' ἀφαιρετικῆς συνήθως ἐπὶ στάσεως.

α') τοπικῶς· ὑπὸ τινι, κάτωθέν τινος : sub monte considere (ὑπὸ τῷ ὄρει καθέζεσθαι) μετὰ ῥημάτων στάσεως σημαντικῶν

β') χρονικῶς· περὶ τι, κατὰ τι : sub eodem tempore (περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον), sub somno (κατὰ τὸν ὕπνον)

γ') ὑπὸ τινι : sub Hannibale (ὑπὸ τῷ Ἀννίβᾳ, ἐν τῇ ἔξουσίᾳ τοῦ Ἀννίβα)

3) super Μετ' αἰτιατικῆς

α') ἐπὶ τινος, ὑπὲρ τι : super tumulum statuere columnellam (ἐπὶ τοῦ τύμβου στήλην ἱστάναι), super modum (ὑπὲρ τὸ μέτρον)

β') παρὰ τινι, ἐν τινι : super cenam (ἐν τῷ δείπνῳ)

Μετ' ἀφαιρετικῆς

α') σπανίως τοπικῶς· ὑπὲρ τι, ἐπὶ τινος : ensis super cervice pendet (ξίφος ὑπὲρ τὸν τράχηλον κρέματα)

β') σπανίως χρονικῶς· nocte super media (ἐν μέσῃ νυκτὶ)

γ') περὶ τινος, ὑπὲρ τινος : scribere super aliqua re (γράφειν περὶ τινος)· συνών· de aliqua re scribere.

Θέσις τῆς προθέσεως.

§ 188. Ἡ κανονικὴ θέσις τῆς προθέσεως εἶναι πρὸ τῆς πτώσεως, μεθ' ἧς συντάσσεται : ante portas (πρὸ τῶν πυλῶν), pro patria (ὑπὲρ πατρίδος). Προθέσεις τινὲς ὅμως, μάλιστα μὲν δισύλλαβοι καὶ τρισύλλαβοι, σπανιώτερον δὲ αἱ μονοσύλλαβοι, τίθενται μετὰ τὴν πτῶσιν, μεθ' ἧς συντάσσονται καὶ μάλιστα ἂν αὕτη εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία. Saxa inter et

alia loca periculosa (μεταξὺ τῶν βράχων καὶ τῶν λοιπῶν ἐπικινδύνων τόπων).—Quos inter (ὧν μεταξύ). Πολὺ συνηθέστερον αἱ μονοσύλλαβοι καὶ ἡ ante παρεμβάλλονται μεταξὺ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, ὅταν μάλιστα οὗτος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία : Summa cum laude (μετὰ μεγίστου ἐλαίνου), qua de causa (ἐξ ἧς αἰτίας), quam ob rem (δι' ὅπερ, ὅθεν).

Ἡ πρόθεσις cum, ὅταν συντάσσεται μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, ἐπιτάσσεται πάντοτε καὶ συνάπτεται εἰς μίαν λέξιν mecum, tecum. ., ὅταν δὲ συντάσσεται μετὰ τῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, qui, quae, quod, τότε καὶ ἐπιτάσσεται καὶ προτάσσεται : quocum, quibus cum καὶ cum quo, cum quibus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ

Χρησεις τῶν ἀντωνυμιῶν.

§ 189. Οἱ τύποι τῶν πλαγίων πτώσεων τοῦ α' καὶ β' προσώπου εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς αὐτοπαθεῖς : laudo me (ἐπαινῶ ἑμαυτόν), amamus nos (ἀγαπῶμεν ἡμᾶς αὐτούς).

Ἡ ἀντωνυμία sui, sibi, se καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς παραγομένη κτητικὴ suus, sua, suum κεῖνται πάντοτε ἐπὶ αὐτοπαθείας καὶ τίθενται :

α') ὅταν ἀναφέρονται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἐν ἧ κεῖνται (εὐθεῖα ἀντανάκλασις). Qui se excusat, se accusat (ὅστις δικαιολογεῖ ἑαυτόν, κατηγορεῖ ἑαυτόν).—Multi homines aliorum vitia vituperant, sua non spectant (πολλοὶ ἄνθρωποι τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων ψέγουσι, τὰ ἑαυτῶν δὲν βλέπουσι)

β') εἰς ἐξηρημένην πρότασιν ἢ μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ μετοχῆς, ὅταν ἀναφέρονται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως, οὗτινος τὸ διανόημα ἐκφράζει ἢ ἐξηρημένην, τὸ ἀπαρέμφατον ἢ ἡμετοχὴν (πλαγία ἀντανάκλασις) Athenienses Lacedaemonios rogaverunt, ut sibi contra Persas auxilio venirent (οἱ Ἀθηναῖοι παρεκάλεσαν τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ ἔλθωσιν εἰς βοήθειαν αὐτῶν κατὰ τῶν Περσῶν).—Amicus timet ne sui simus immemores (ὁ φίλος φοβεῖται μήπως ὦμεν ἀμνήμονες αὐτοῦ).—Alexander se filium Jovis esse jactabat.

{ὁ Ἀλέξανδρος ἐκαυχᾶτο ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Διός).—Caesar legiones se absente dimicare vetuit (ὁ Καῖσαρ ἀπηγόρευσεν οἱ λεγεῶνες νὰ πολεμήσωσιν ἀπόντος αὐτοῦ).

Ἐπὶ δὲ ἑτεροπαθείας καὶ ἐπὶ τῶν προτάσεων τῶν μετὰ τοῦ ut consecutivum εἰσαγομένων ἀντὶ τῆς sui, sibi, se, γίνεται χρῆσις τῆς is, ea, id καὶ ἀντὶ τῆς κτητικῆς suus, τῆς γενικῆς eius, eorum, earum. T. Manlius imperavit ut filius suus securi percuteretur; lictor eum necavit (ὁ T. Μάνλιος διέταξεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ νὰ φονευθῇ διὰ πελέκειος· ὁ ὄραβδουῆχος ἐφόνευσεν αὐτόν).—Lyra Apollinis tam molliter sonuisse dicitur ut ferae bestiae dulci sono eius mollirentur (ἡ λύρα τοῦ Ἀπόλλωνος λέγεται ὅτι τόσον μαλακῶς ἤχει ὥστε τὰ ἄγρια θηρία διὰ τοῦ γλυκέος ἤχου αὐτῆς ἐμαλάσσοντο).—Agrippa tam humili loco natus erat ut eum generis sui puderet (ὁ Ἀγρίππας ἐκ τόσον ταπεινοῦ γένους εἶχε γεννηθῆ, ὥστε ἠσχύνετο διὰ τὸ γένος του).

ΣΗΜ. Ὅταν ἡ ἀντωνυμία suus σημαίνει οἰκεῖος, ἴδιος, δύναται νὰ ἀναφέρηται καὶ εἰς ἄλλην λέξιν τῆς προτάσεως πλὴν τοῦ ὑποκειμένου Hannibalem sui cives e civitate eiecerunt (τὸν Ἀννίβαν οἱ οἰκεῖοι πολῖται ἐκ τῆς πόλεως ἐξέβαλον).—Sui cuique mores fingunt fortunam (ἐκάστω τὰ ἴδια ἤθη πλάττουσι (μορφοῦσι) τὴν τύχην)

§ 190. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται :

α') διὰ τῆς προθέσεως inter καὶ τῆς αἰτιατικῆς πληθυντικῆς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας nos, vos, se. Homines inter se amare debent (οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουσι νὰ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους). Ὅταν δὲ ἡ φράσις inter se ἀναφέρηται εἰς ἄλλην πτῶσιν πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς, δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς inter ipsos. Ratio qua societas hominum inter ipsos continetur (ὁ λόγος δι' οὗ συνέχεται ἡ τῶν ἀνθρώπων κοινωνία πρὸς ἀλλήλους).

β') διὰ τῶν ἀντωνυμιῶν alius alium, alii alios, alter alterum, alteri alteros, uterque alterum: Homines alii aliis prodesse possunt (οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ ὀφελῶσιν ἀλλήλους).

§ 191. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, ἡ hic ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ α' πρόσωπον, ὡς ἡ ἑλληνικὴ ὅδε ἢ iste εἰς τὸ β' πρόσωπον, ὡς ἡ οὗτος, καὶ ἡ ille εἰς τὸ γ' πρόσωπον, ὡς ἡ ἐκεῖνος. Haec urbs (ἡδε (ἢ ἡμετέρα) πόλις), ista vox (αὕτη (ἢ σὴ) φωνή), illi mores (ἐκεῖνα (τὰ παλαιὰ) ἤθη). Ὅθεν ἡ hic δεικνύει τὸ τοπικῶς ἢ χρονικῶς πλησιέστατα κείμενον, ἡ ille τὸ

τοπικῶς ἢ χρονικῶς μακρὸν κείμενον καὶ ἡ iste τὸ ἀπέναντι τοῦ λέγοντος κείμενον. Et pedites et equites in fugam conjecti sunt: his (equitibus) contigit ut incolumes in castra pervenirent, illi (pedites) omnes capti sunt (καὶ οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἵππεῖς εἰς φυγὴν ἐτροπήσαν· εἰς τούτους συνέβη σῶσι νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐκεῖνοι πάντες συνελήφθησαν).

Κατὰ ταῦτα haec dixit σημαίνει εἶπε ταῦτα (τὰ ἀμέσως προηγούμενα) ἢ εἶπε τάδε (τὰ ἀμέσως ἐπόμενα).

ΣΗΜ. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἡ hic ἐν τῷ στόματι τοῦ συνηγόρου τοῦ κατηγορουμένου δηλοῖ τὸν κατηγορούμενον, ἡ δὲ iste τὸν κατηγοροῦντα· ἐν δὲ τῷ στόματι τοῦ κατηγοροῦ ἡ iste δηλοῖ τὸν κατηγορούμενον, πολλάκις μάλιστα ὡς ἡ ἑλληνικὴ αὐτός, πρὸς δήλωσιν καταφρονήσεως. Iste nebūlo (αὐτός ὁ οὐτιδανός).

§ 192. Ἡ ipse τίθεται ὡς ἡ ἑλληνικὴ αὐτός : ego ipse (ἐγὼ αὐτός), ipse ille (αὐτός ἐκεῖνος), ipse dixit (αὐτός ἔφα).—Vos me monetis, qui ipsi non cavistis? (σεῖς μὲ συμβουλεύετε, οἵτινες αὐτοὶ δὲν ἐφυλάχθητε ;). Μετὰ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας sui, sibi... ἢ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς αὐτοπαθῶν λαμβανομένων, τίθεται κατὰ τὴν πτῶσιν μὲν τοῦ ὑποκειμένου, ἐὰν ἡ ἔμφασις πίπτῃ εἰς τὸ ὑποκείμενον, κατὰ τὴν πτῶσιν δὲ τῆς ἀντωνυμίας, ἐὰν ἡ ἔμφασις πίπτῃ εἰς τὸ ἀντικείμενον : Medici ipsi se curare non possunt (οἱ ἰατροὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς δὲν δύνανται νὰ θεραπεύσωσιν).—Me ipsum irrideo (ἐμαντὸν σκόπτω)

§ 193. Ἐκ τῶν ἀορίστων ἀντωνυμιῶν ἡ aliquis καὶ quispiam οὐσιαστικῶς καὶ ἡ aliquis καὶ quispiam ἐπιθετικῶς κεῖνται κανονικῶς ἐν καταφατικαῖς προτάσεσιν : Calumniare audacter ; semper aliquid hæret (διάβαλλε τολμηρῶς· πάντοτε μένει τι).

Ἡ ἀντωνυμία quis, quid καὶ ἡ ἐπιθετικὴ qui, quæ, quod ὡς καὶ τὸ ἐπιρῆμα quando κεῖνται ἐπίσης ἐν καταφατικαῖς προτάσεσιν, ἰδίως δὲ μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne, num καὶ τὰς ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἐπιρῆματα : Si quis dicat (εἴ τις λέγοι).—Quo quis est prudentior, eo est modestior (ὅσῳ τις εἶναι συνετώτερος, τόσῳ εἶναι μετριώτερος).

Ἡ quisquam οὐσιαστικῶς καὶ ἡ ullus ἐπιθετικῶς κεῖνται ἐν ἀρνητικαῖς προτάσεσιν ἢ ἀρνητικὴν ἔννοιαν ἐχούσαις. Nego ante mortem quemquam esse beatum prædicandum (ἀρνοῦμαι ὅτι πρέπει νὰ ἀναγορεύηται τις εὐτυχὴς πρὸ τοῦ θανάτου).—

Post cladem Canensem vix ulla profecto alia gens in bello perseverare constituisset (μετὰ τὴν ἐν Κάνναις συμφορὰν μόλις βεβαίως ἄλλο τι ἔθνος θὰ ἀπεφάσιζε νὰ ἐμμείνη εἰς τὸν πόλεμον).—Legati sine ulla spe pacis domum redierunt (οἱ πρέσβεις ἄνευ τινὸς ἐλπίδος εἰρήνης ἐπανῆλθον οἴκαδε). Ἄλλα non sine aliqua spe, διότι non sine=cum.

Ἡ quidam (τίς) τίθεται ἐπὶ προσώπου ἢ πράγματος, ὅπερ εἶναι μὲν καθ' ἑαυτὸ ὠρισμένον, ἀλλ' ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ δηλώσῃ ἢ ἀκριβέστερον νὰ ὀρίσῃ. Alcidas quidam scripsit laudationem mortis (Ἀλκιδάμης τις ἔγραψεν ἔπαινον τοῦ θανάτου). Τοῦναντίον ἢ aliquis τίθεται, ὅταν σημαίνεται καθόλου ἀόριστον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα. Fecit hoc aliquis tui similis (ἔπραξε τοῦτό τις ὁμοίός σου).

Ἡ quisque (ἕκαστος) τίθεται μόνον :

α') μετὰ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας sui, sibi, se καὶ τῆς κτητικῆς suus. Se quisque amat (ἕκαστος ἀγαπᾷ ἑαυτόν). Suae quisque fortunae faber est (ἕκαστος εἶναι δημιουργὸς τῆς τύχης του)

β') ἐν ἐξηρημέναις προτάσεσιν μετὰ ἀναφορικὴν ἢ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν. Virtus praeceptoris est quo quemque natura ferat intellegere (ἀρετὴ τοῦ διδασκάλου εἶναι νὰ κατανοῇ ποῦ ἕκαστον ἢ φύσις φέρει)

γ') μετὰ τὰ ὑπερθετικά καὶ τὰ τακτικά ἀριθμητικά. Optimus quisque (ἕκαστος ἀριστος).—Quinto quoque anno (καθ' ἕκαστον πέμπτον ἔτος).

Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ἕκαστος δηλοῦται διὰ τοῦ omnes, unus quisque, nemo non κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ ὀήματος.

§ 194. Οἱ τύποι τοῦ ὀήματος διακρίνονται εἰς verbum finitum καὶ verbum infinitum.

Verbum finitum καλοῦνται πάντες οἱ ὀηματικοὶ τύποι, οἵτινες διὰ τῆς καταλήξεως αὐτῶν δεικνύουσιν ὠρισμένον πρόσωπον, ἦτοι ἢ ὀριστική, ἢ ὑποτακτική καὶ ἢ προστακτική.

Verbum infinitum καλοῦνται πάντες οἱ λοιποὶ ὀηματικοὶ τύποι, ἦτοι τὸ ἀπαρέμφατον, ἢ μετοχή, τὸ γερονδιακόν, τὸ γερούνδιον καὶ τὸ ὑπτιον.

A'. Verbum infinitum

I. Ἀπαρέμφατον

§ 195. Τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει τρεῖς χρόνους ἔν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ, ἐνεστῶτα, παρακείμενον καὶ μέλλοντα, *laudare laudavisse laudaturum, -am, -um esse—laudari, laudatum, -am, -um esse, laudatum iri.*

Ἐναντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος, ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ, γίνεται χρῆσις τῆς περιφράσεως *fore ut* ἢ *futurum esse ut* μεθ' ὑποτακτικῆς ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως. *Spero fore ut amicus mox veniat, ἀντὶ spero amicum mox venturum esse* (ἐλπίζω ὅτι ὁ φίλος θὰ ἔλθῃ μετ' ὀλίγον).—*Spero fore ut hostes vincantur, ἀντὶ spero hostes victum iri* (ἐλπίζω ὅτι θὰ νικηθῶσιν οἱ πολέμοι).

Ἡ περιφρασις αὕτη εἶναι ἀναγκαία εἰς τὰ ῥήματα ἅτινα στεροῦνται ὑπίου. *Credo futurum esse ut brevi te huius facti paeniteat* (νομίζω ὅτι θὰ μετανοήσῃς ἔντος ὀλίγου διὰ τὴν προᾶξιν ταύτην)

ΣΗΜ. Τὸ *fore* μετὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τῶν παθητικῶν καὶ τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἔχει σημασίαν τετελεσμένου μέλλοντος: *Hoc possum dicere me satis adeptum fore, si ex tanto beneficio nullum in me periculum redundarit* (τοῦτο δύναμαι νὰ εἶπω ὅτι ἀρξούτως θὰ ἔχω ἐπιτύχει, ἐὰν ἐκ τῆς τοσαύτης εὐεργεσίας οὐδεὶς κίνδυνος ἐπέλθῃ κατ' ἐμοῦ).

§ 196. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος ἐπὶ ζοηρᾶς διηγήσεως γεγονότων τοῦ παρελθόντος τίθεται πολλάκις ἀντὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὀριστικῆς. Τὸ τοιοῦτον ἀπαρέμφατον ὀνομάζεται ἱστορικὸν (*infinitivus historicus* ἢ *descriptivus*) καὶ ἔχει τὸ ὑποκείμενον κατ' ὀνομαστικὴν. *Hostes ex omnibus partibus signo dato decurrere, lapides in vallum conicere. Nostri primo integris viribus fortiter repugnare neque ullum frustra telum ex superiore loco mittere* (οἱ πολέμοι πανταχόθεν, δοθέντος σημείου, ἐφόρων καὶ λίθους ἔβαλλον ἐπὶ τὸ χαράκωμα. Οἱ ἡμέτεροι τὸ πρῶτον δι' ἀκαταπονήτων δυνάμεων ἀνδρείως ἀνθίσταντο οὐδὲ βέλος ἐκ τῆς ἀνωτέρας θέσεως μάτην ἔριπτον).

§ 197. Τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἐν τῇ λατινικῇ τίθεται πολλά-

κας ἀπολύτως πρὸς δῆλωσιν ἀγανακτήσεως, ἐκπλήξεως, θυμασμοῦ : *Condemnari tot homines !* (νά καταδικασθῶσι τόσοι ἄνθρωποι !) — *Mene incepto desistere victam !* (ἐγὼ ἡττημένη νάποστῶ τοῦ ἐγχειρήματος !) Ἠρβ. ἐμὲ παθεῖν τάδε ; — φεῦ τὸ καὶ λαβεῖν πρόσφθεγμα τοιοῦδ' ἀνδρός !

§ 198. Τὸ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται ἀντὶ οὐσιαστικοῦ καὶ τίθεται ἐν τῇ προτάσει ὡς ὑποκείμενον, κατηγορούμενον, ἀντικείμενον ἢ προσδιορισμός : *Errare humanum est* (τὸ ἁμαρτάνειν ἐστὶν ἀνθρώπινον). *Docto viro vivere est cogitare* (τῷ σοφῷ ἀνδρὶ ζῆν ἐστὶν διανοεῖσθαι). — *Vincere scis, Hannibal, victoria uti nescis* (γνωρίζεις νά νικᾷς, Ἄννιβα, τὴν νίκην νά μεταχειρισθῆς ἄγνοεῖς) — *Una salus victis, nullam sperare salutem* (μία σωτηρία τοῖς ἡττημένοις, οὐδεμίαν νά ἐλπίζωσι σωτηρίαν).

ΣΗΜ. Ὡς ὑποκείμενον τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ συνδετικοῦ *esse* καὶ πολλῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ φράσεων, ὅταν τὸ ὑποκείμενον δὲν εἶναι ὄρισμένον (πρβ. § 201 σημ.). *Mentiri turpe est* (τὸ ψεῦδεσθαι αἰσχρὸν ἐστίν). — *Mori decet quam cum dedecore vivere* (πρέπει νά ἀποθνήσκῃ τις παρὰ νά ζῇ μετ' ἀτιμίας).

Ὡς ἀντικείμενον δὲ τίθεται μετὰ τῶν δυνητικῶν, ἐνάρξεως καὶ λήξεως, βουλήσεως καὶ ἐπιθυμίας (πρβλ. § 202) σημαντικῶν ῥημάτων ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν : *Non desinam vos monere ut summo studio in litteris incumbatis* (δὲν θά παύσω νά σᾶς παραινῶ μετὰ μεγίστης σπουδῆς νά ἐπιμελήσθε τῶν γραμμάτων) — *Rationi quam fortunae confidere malo* (προτιμῶ νά ἔχω πεποθήσῃν εἰς τὸ λογικὸν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν τύχην).

§ 299. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἢ αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἔξ οὗ ἐξαρτᾶται, ὅτε παραλείπεται (ταυτοπροσωπία, *nominativus cum infinitivo*) *Boni cives pacem stabilire student* (οἱ ἀγαθοὶ πολῖται φροντίζουν νά ἀσφαλίζωσι τὴν εἰρήνην) ἢ διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος, ἔξ οὗ ἐξαρτᾶται, ὅτε τίθεται, ὡς καὶ τὸ κατηγορούμενον αὐτοῦ, ἂν ἐπάρῃ, κατ' αἰτιατικὴν (ἀπαρεμφατικὴ πρότασις, *accusativus cum infinitivo*) *Thales omnia ex aqua orta esse dicebat* (ὁ Θαλῆς ἔλεγεν ὅτι τὰ πάντα ἐγένοντο ἐξ ὕδατος). — *Cato dixit radices litterarum amaras esse, fructus jucundos* (ὁ Κάτων εἶπεν ὅτι αἱ ῥίζαι τῶν γραμμάτων εἶναι πικραί, οἱ καρποὶ γλυκεῖς).

Ἐν τῇ λατινικῇ ὁμοῦς καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας ἀκόμη τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται κατ' αἰτιατικὴν, κανο-

νικῶς μὲν τοῦ ἔξαρτωμένου ἐξ ἐνεργητικῶν ἢ ἀποθετικῶν λεκτικῶν, δοξαστικῶν, αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικῶν ῥημάτων, σπανιώτερον δὲ τοῦ ἔξαρτωμένου ἐκ βουλήσεως καὶ ἐπιθυμίας σημαντικῶν ῥημάτων καὶ δὴ ὅταν τοῦτο εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ ῥῆμα esse μετὰ κατηγορουμένου· τότε δὲ αἱ ἀντωνυμιαὶ τοῦ α' καὶ β' προσώπου τίθενται συνήθως πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως : Nego me esse mendacem (ἀρνοῦμαι ὅτι εἶμαι ψεύστης).—Socrates dicere solebat se nihil scire (ὁ Σωκράτης συνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι οὐδὲν γνωρίζει).—Timoleon maluit se diligere quam metui (ὁ Τιμολέων προετίμησε νὰ ἀγαπᾶται ἢ νὰ παρέχῃ φόβον).—Cupio me esse clementem, cupio me non dissolutum videri (ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι ἐπιεικής, ἐπιθυμῶ νὰ μὴ φαίνομαι ἀμελής). Ἀλλὰ prisci homines dicuntur nudi vivere (οἱ παλαιοὶ ἄνθρωποι λέγεται ὅτι ἔζων γυμνοί), διότι τὸ ἀπαρέμφατον ἔξαρτᾶται ἐκ προσωπικοῦ παθητικοῦ ῥήματος (πρβ. § 201).

ΣΗΜ. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀόριστον, παραλείπεται, οἱ δὲ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ, ἂν ὑπάρχωσι, τίθενται κατ' αἰτιατικὴν : Contentum esse suis rebus maximae certissimaeque sunt divitiae (τὸ ἀρκεῖσθαι τινα τοῖς ἑαυτοῦ εἶναι μέγιστος καὶ βεβαιοτάτος πλοῦτος).

§ 200. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ ἀπροσώπων φράσεων constat, apparet, decet, dedecet, oportet, bonum est, turpe est, verum est, verisimile est, opus est, fas est, nefas est, necesse est κτλ. Constat voces obtrectantium a multitudine imperita libenter audiri (ὁμολογεῖται ὅτι αἱ φωναὶ τῶν λοιδορούντων ὑπὸ τοῦ ἀμαθοῦς πλήθους ἀσμένως ἀκούονται).—Necesse est mundum a deo regi (εἶναι ἀνάγκη ὁ κόσμος νὰ διοικῆται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ).

ΣΗΜ. Τὸ oportet, necesse est καὶ licet ἀντι ἀπαρεμφατικῆς πρότασεως λαμβάνουσιν ἐνίοτε ὑποτακτικὴν ἢ καὶ ἀπλοῦν ἀπυρέμφατον : Me ipsum ames oportet, non mea, si, veri amici futuri sumus (ἐμὲ αὐτὸν πρέπει νὰ ἀγαπᾷς, οὐχὶ τὰ ἐμά, ἐὰν θὰ εἴμεθα ἀληθεῖς φίλοι).—Virtus necesse est vitium aspernetur atque oderit (εἶναι ἀνάγκη ἡ ἀρετὴ νὰ καταφρονῇ καὶ νὰ μισῇ τὴν κακίαν).—Ludas licet (ἔξεστοί σοι παίξειν).—Aut vincere aut vinci necesse est (ἀνάγκη εἶναι ἢ νὰ νικᾷ τις ἢ νὰ νικᾶται).

Τὸ necesse est καὶ licet μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου λαμβάνουσι καὶ δοτικὴν, τὸ δὲ licet τότε καθ' ἑλξιν λαμβάνει καὶ τὸ κατηγορούμενον. ἂν ὑπάρχῃ, κατὰ δοτικὴν : Homini necesse est mori (τῷ ἀνθρώπῳ ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀποθάνῃ).—Nemini licet esse mendaci (οὐδενὶ ἔξεστι εἶναι ψεύστη).

§ 201. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῶν δοξαστικῶν, λεκτικῶν, αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικῶν ῥημάτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων (*verba sentiendi et declarandi*): *Antiqui putabant saepe homines in arbores mutatos esse* (οἱ παλαιοὶ ἐνόμιζον ὅτι πολλάκις οἱ ἄνθρωποι μεταβλήθησαν εἰς δένδρα).—*Democritus dicebat innumerabiles esse mundos* (ὁ Δημόκριτος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἀναρίθμητοι κόσμοι).—*Sentit animus se sua vi non aliena moveri* (αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ ὅτι τῇ ἑαυτῆς, οὐχὶ ἀλλοτρίᾳ δυνάμει κινεῖται).—*Bias se omnia sua secum portare jactabat* (ὁ Βίας ἐκानχάτο ὅτι ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ πάντα τὰ ἑαυτοῦ).

Τὰ παθητικὰ τούτων συντάσσονται ἢ ἀπροσώπως, ὅτε ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις μένει, ἢ προσωπικῶς, ὅτε μεταβάλλεται εἰς ὀνομαστικὴν καὶ ἀπαρέμφατον. Ἡ προσωπικὴ σύνταξις εἶναι κανονικὴ ἐπὶ τῶν ῥημάτων *videri, juberi, vetari, argui, convinci* καὶ *fertur*, συνηθεστέρα δὲ ἐπὶ τῶν κυρίως λεκτικῶν καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων, πλὴν τῶν μετὰ τοῦ *esse* μετοχῶν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ γερονδιακοῦ τούτων, ἅτινα συνηθέστερον συντάσσονται ἀπροσώπως: *Homerus caecus fuisse dicitur* (ὁ Ὅμηρος λέγεται ὅτι ὑπῆρξε τυφλός).—*Neptunus, deus marium, tridente terram quassare putabatur* (ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῶν θαλασσῶν, ἐπιστεύετο ὅτι διὰ τῆς τριαινῆς ἔσειε τὴν γῆν). Ἀλλὰ *traditum est Homerum caecum fuisse* (παρεδόθη ὅτι ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξε τυφλός).—*Hannibalem rei militaris peritissimum fuisse existimandum est* (πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Ἀννίβας ὑπῆρξεν ἐμπειρότατος τῶν στρατιωτικῶν).

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα *sperare* (ἐλπίζειν), *minari* (ἀπειλεῖν), *promittere, polliceri* (ὑποσχεῖσθαι) καὶ *jurare* (ὀμνῆσαι) συντάσσονται πρὸς ἀπαρέμφατον μέλλοντος, ὅταν ἡ διὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου δηλουμένη πράξις ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον: *Rusticus sperat se aliquando multum frumenti ex agris comportaturum esse* (ὁ γεωργὸς ἐλπίζει ὅτι ποτὲ θὰ συγκομίσῃ πολὺν σῖτον ἐκ τῶν ἀγρῶν).—*Caesar se id facturum esse pollicitus est, quod legati oraverant* ὁ Καῖσαρ ὑποσχέθη νὰ πράξῃ ὅ,τι οἱ πρέσβεις εἶχον ζητήσει).

§ 202. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ἐπίσης ὡς ἀντικείμενον τῶν βουλήσεως καὶ ἐπιθυμίας σημαντικῶν ῥημάτων *velle, nolle, malle, cupere, studere* ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας, ἐπὶ δὲ ταυτοπροσωπίας ταῦτα συνήθως συντάσσονται πρὸς ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον. Δύνανται ὅμως ἐπὶ ταυτοπροσωπίας νὰ συντα-

χθῶσι καὶ πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, μάλιστα δὲ ὅταν τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαρθώμενον ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ ρῆμα esse μετὰ κατηγορουμένου (πρβ. § 199) Archimedes a milite Romano necatus est; Marcellus eum necari poluerat (ὁ Ἀρχιμήδης ὑπὸ Ῥωμαίου στρατιώτου ἐφονεύθη ὁ Μάρκελλος δὲν ἠθέλησεν αὐτὸς (ὁ Ἀρχιμήδης) νὰ φονευθῆ).— Omnes homines beati esse cupiunt (πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐπιθυμοῦσι νὰ εἶναι εὐδαίμονες).— Me Caesaris militem dici volo (ἐπιθυμῶ νὰ λέγωμαι στρατιώτης τοῦ Καίσαρος).

ΣΗΜ. Τὰ ρήματα velle, malle, cupere, studere καὶ optare συντάσσονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut, τὰ δὲ velle, nolle, malle καὶ πρὸς ἀπλὴν ὑποτακτικὴν, ὅταν σημαίνωσιν εὐχὴν καὶ τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως εἶναι διάφορον τῆς κυρίας: Phaëthon optavit ut in currum patris tolleretur (ὁ Φαέθων ἐπεθύμησε νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν δίφρον τοῦ πατρός).—Nolo accusator in iudicium potentiam afferat (δὲν θέλω ὁ κατηγορὸς νὰ φέρῃ δύναμιν εἰς τὴν δίκην).—Volo hoc vobis contingat (εὐχομαι νὰ συμβῆ τοῦτο εἰς ἡμᾶς).

§ 203 Ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ὡς ἀντικείμενον δέχονται καὶ τὰ ἐξῆς ρήματα :

α') Τὰ ρήματα pati, sinere (ἀνέχεσθαι, ἐπιτρέπειν), jubere (κελεύειν) καὶ vetare (κωλύειν) ταῦτα δέχονται κανονικῶς αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεργητικοῦ μέν, ἐὰν ἐκφράζηται τὸ πρόσωπον τὸ διατασσόμενον ἢ κωλυόμενον, παθητικοῦ δὲ, ἐὰν δὲν ἐκφράζηται. Nervii vinum ad se importari omnino non siverunt (οἱ Νερούτιοι ἐν γένει δὲν ἐπέτρεψαν νὰ εἰσάγῃται εἰς αὐτοὺς οἶνος).—Lycurgus cives suos emigrare vetuit (ὁ Λυκούργος ἀπηγόρευσε νὰ μετοικῶσιν οἱ συμπολίται αὐτοῦ).—Alexander se filium Jovis appellari non solum passus est sed etiam jussit (ὁ Ἀλέξανδρος οὐ μόνον ἠνέχθη νὰ ὀνομάζηται υἱὸς τοῦ Διός, ἀλλὰ καὶ διέταξεν).—Eraminondas victoria nuntiata ferrum removeri jussit (ὁ Ἐπάμεινώνδας ἀγγελθεισῆς τῆς νίκης διέταξε νὰ ἀφαιρεθῆ τὸ δόρυ).

β') Τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ρήματα (verba affectuum) : gaudere, delectari, dolere, mirari, indignari, laetari, gratulari, queri κτλ. Rex exercitum hostium tam facile victum esse miratus est (ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασεν ὅτι ὁ στρατὸς τῶν πολεμίων τόσον εὐκόλως ἠττήθη).

Ταῦτα ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως δύνανται νὰ συνταχθῶσι καὶ πρὸς πρότασιν διὰ τοῦ quod. Indignor, in-

quit, civis Atheniensis quod Aristides ab omnibus justus appellatur (ἀγανακτῶ, εἶπεν δ' Ἀθηναῖος πολίτης, διότι ὁ Ἀριστείδης ὑπὸ πάντων δίκαιος ὀνομάζεται) (πρβ. § 255).

§ 204. Ὅταν ἐν τῇ ἀπαρεμφατικῇ προτάσει ὑπάρχη καὶ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως ἢ σύνταξις μεταβάλλεται εἰς παθητικὴν. Ab Alexandro Romanos vinci posse puto (νομίζω ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἠδύναντο νὰ νικηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου) ἀντὶ Alexandrum Romanos vincere posse puto, ὅπερ δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ διττῶς (νομίζω ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἠδύνατο νὰ νικήσῃ τοὺς Ῥωμαίους καὶ νομίζω ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἠδύναντο νὰ νικήσωσι τὸν Ἀλέξανδρον).

II. Μετοχή

§ 205. Τὰ ἐνεργητικά ῥήματα ἐν τῇ μετοχῇ ἔχουσι δύο μόνον χρόνους, τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα : laudans (ἐπαινῶν), laudaturus (ἐπαινέσων).

Τὰ παθητικά ἔχουσιν ἓνα μόνον χρόνον, τὸν παρακείμενον : laudatus (ἐπαινεθείς).

Τὰ ἀποθετικά ἔχουσι τρεῖς χρόνους, ὧν δύο μὲν ἐνεργητικοὺς κατὰ τύπον καὶ σημασίαν, τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα : hortans (παραινῶν), hortaturus (παραινέσων), ἓνα δὲ παθητικὸν μὲν κατὰ τύπον, ἐνεργητικὸν δὲ κατὰ σημασίαν, τὸν παρακείμενον : hortatus (παραινέσας).

ΣΗΜ. Ἀποθετικῶν τινῶν ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἐκτὸς τῆς ἐνεργητικῆς ἔχει καὶ παθητικὴν σημασίαν : comitatus (συνωδευόμενος), interpretatus (ἐρμηνευθείς), meditatus (ἐσκεμμένος), populatus (ληληταθθείς), adeptus (ληφθείς), complexus (περιεπτυγμένος), pactus (ὄρισμένος), dimensus (καταμετρημένος), confessus (ὄμολογημένος), ementitus (πλαστός), expertus (δεδοκιμασμένος), partitus (μεμερισμένος) κτλ.

§ 206. Ἡ ἐλλείπουσα ἐνεργητικὴ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἀναπληροῦται ἢ διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου συνωνύμων ἀποθετικῶν ῥημάτων ἢ, ὅπερ συνηθέστερον, δι' ἀφαιρετικῆς ἀπολύτου (πρβλ. § 210) μεταβαλλομένης τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ἢ τέλος δι' ἀναλελυμένου λόγου : Caesar hortatus milites decessit (ὁ Καῖσαρ παραινέσας τοὺς στρατιώτας ἀπεχώρησεν).—Hannibal Alpibus superatis (postquam superavit Alpes) in Italiam pervenit (ὁ Ἀννίβας

ὑπερβὰς τὰς Ἄλπεις (ἀφ' οὗ ὑπερέβη τὰς Ἄλπεις) ἔφθασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν).

Ὅμοίως ἀναπληροῦται ἡ ἐλλείπουσα παθητικὴ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος δι' ἀναλελυμένου λόγου: Ciceronis liber qui Cato major inscribitur (τὸ βιβλίον τοῦ Κικέρωνος τὸ ἐπιγραφόμενον Κάτων ὁ πρεσβύτερος).

§ 207. Τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα ἀποφασίζεῖν, ἐξετάζειν, γνωρίζεῖν σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν παρακειμένον περιφραστικῶς διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ῥήματος habeo· ὅθεν λέγεται cognitum, perspectum, exploratum, statum, constitutum, deliberatum, persuasum habeo ἀντὶ cognovi, perspexi . . . Antiquitatem Atticus diligenter habuit cognitam (ὁ Ἀττικὸς τὴν ἀρχαιότητα ἐπιμελῶς ἐγνώρισεν).

§ 208. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται ἐπὶ τετελεσμένων πράξεων ἀντὶ ῥηματικοῦ οὐσιαστικοῦ: Ab urbe condita (ἀπὸ κτίσεως τῆς πόλεως, τῆς Ῥώμης), post urbem conditam (μετὰ τὴν κτίσιν τῆς πόλεως), ante Christum natum (πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ). Epistula recitata omnes gaudio affecit (ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς ἐπλήρωσε χαρᾶς πάντας).

§ 209. Ἡ μετοχὴ ἐν τῷ λόγῳ τίθεται τριχῶς!

α') ἐπιθετικῶς: Medea draconem vellus aureum custodientem sopivit (ἡ Μήδεια ἐκοίμισε τὸν ὄφιν τὸν φυλάσσοντα τὸ χρυσοῦν δέρας).

Ἡ μετοχὴ αὕτη καὶ μάλιστα ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου τῶν ἀμεταβάτων ῥημάτων συνηθέστερον ἀποδίδεται δι' ἀναφορικῆς ἢ ἄλλης ἰσοδυνάμου προτάσεως: Egens est is, qui non satis habet (ἐνδεὴς εἶναι ὁ μὴ ἔχων ἀρκετά).— Milites, qui in pugna ceciderunt, magnos honores nacti sunt (οἱ πεσόντες ἐν τῇ μάχῃ στρατιῶται ἔτυχον μεγάλων τιμῶν).— Errant, si qui in bello omnes secundos rerum proventus exspectant (πλανῶνται οἱ προσδοκῶντες ἐν πολέμῳ πάσας τὰς ἐκβάσεις τῶν πραγμάτων εὐτυχεῖς)

β') κατηγορηματικῶς, μόνον μετὰ τῶν ῥημάτων audire, videre, facere (παριστάναι), fingere, inducere. Dic, hospes, Spartaē nos te hic vidisse jacentes (εἰπέ, ὦ ξένε, εἰς τὴν Σπάρτην, ὅτι εἶδες ἡμᾶς ἐδῶ κειμένους).— Timoleon lumina

oculorum amisit, quam calamitatem ita moderate tulit, ut nemo eum querentem audierit (ὁ Τιμόλεων ἀπόλεσε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν, ἦν συμφορὰν τόσον καρτερικῶς ὑπέμεινε, ὥστε οὐδεὶς ἤκουσεν αὐτὸν μεμψιμοιροῦντα).—Homerus Jovem querentem inducit (ὁ Ὅμηρος εἰσάγει τὸν Δία παραπονούμενον).

ΣΗΜ. Τὰ ῥήματα ταῦτα συντάσσονται καὶ πρὸς ἀπαρέμφατον: Equites viderunt exercitum hostium appropinquare (οἱ ἵππεις εἶδον τὸν στρατὸν τῶν πολεμίων νὰ πλησιάζῃ).—Plato construi a deo mundum facit (ὁ Πλάτων ποιεῖ τὸν κόσμον δημιουργούμενον ὑπὸ τοῦ θεοῦ).

γ') παραθετικῶς: Mendaci homini ne verum quidem dicenti credere solemus (τῷ ψεύστῃ, οὐδὲ ὅταν λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, συνηθίζομεν νὰ πιστεύωμεν).—Animus se non videns alia cernit (ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν μὴ βλέπουσα τὰ ἄλλα διακρίνει).—Veteres medici saepe secantes urentesque curabant aegrotos (οἱ παλαιοὶ ἰατροὶ πολλάκις τέμνοντες καὶ καίοντες ἐθεράπευον τοὺς ἀσθενεῖς).

§ 210. Ἀντὶ τῆς γενικῆς ἀπόλυτου τῆς ἑλληνικῆς ἢ λατινικῆ ἔχει τὴν ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον (ablativus absolutus): Tarquinio Superbo expulso Romae consules creabantur (ἐξωσθέντος τοῦ Ταρκινίου τοῦ Ὑπερηφάνου, ἐν Ῥώμῃ ὑπατοὶ ἐξελέγοντο).—Reluctante natura irritus labor est (ἀντισταμένης τῆς φύσεως μάταιος ὁ κόπος).

Ἡ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου (πρὸβλ. § 206).

ΣΗΜ. Ἐν τῷ λόγῳ πολλάκις κείνται ἀπολύτως ὑποκειμενικαὶ καὶ κατηγορηματικαὶ ἀφαιρετικαὶ ἀνευ μετοχῆς. Τοῦτο συμβαίνει:

α') ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν σημαίνοντων ἐνέργειαν τοῦ ῥήματος: dux (ὁδηγός), comes (ἀκόλουθος), iudex (δικαστής), testis (μάρτυς): Natura duce (ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς φύσεως)

β') ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τίτλων καὶ ἀξιομάτων rex, consul, praetor: Valerio, Horatio consulibus (ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Βαλερίου καὶ Ὁρατίου)

γ') ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἡλικίας σημαντικῶν: me puero (ἐπὶ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας)

δ') ἐπὶ τινῶν ἐπιθέτων: deo propitio (θεοῦ εὐδοκοῦντος), invita Minerva (Ἀθηνᾶς ἀκούσης), me vino (ἐμοῦ ζῶντος).

§ 211. Ἡ χρῆσις τῆς κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον συντάξεως γενικῶς ἀποφεύγεται

α') ὅταν μετὰ τοῦ ῥήματος συνάπτεται κατηγορούμενον:

Cum Cicero consul creatus esset (ὅτε ὁ Κικέρων ἐγένετο ὕπατος) καὶ ὄχι Cicerone consule creato.

β') ὅταν μετὰ τοῦ ρήματος συνάπτηται παράθεσις, κατηγορηματικὸν ἐπίθετον ἢ μετοχή: Cum Gaius puer mortuus esset (ὅτε ὁ παῖς Γάιος ἀπέθανεν).—Cum milites inviti ex castris educti essent (ὅτε οἱ στρατιῶται ἄκοντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἐξήχθησαν).—Cum milites fortiter pugnantes caesi essent (ὅτε οἱ στρατιῶται, καίπερ γενναίως ἀγωνισθέντες, ἐφονεύθησαν)

§ 212. Πολλάκις ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀλλὰ μόνον τῶν ρημάτων τῶν σημαινόντων πληροφορίαν, τίθεται μόνη· ἢ τοιαύτη δ' ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ συντάσσεται ἢ πρὸς ἀπαρέμφατον ἢ πρὸς ὀλόκληρον πρότασιν: Alexander audito Darium *appropinquare cum exercitu, obviam ire constituit (ὁ Ἀλέξανδρος ἀκούσας ὅτι ὁ Δαρεῖος ἐπλησίαζε μετὰ στρατοῦ, ἀπεφάσισε νὰ ἀντιπαραταχθῆ πρὸς αὐτόν) —Edicto nequis injussu pugnaret, exercitus castra posuit (κηρυχθέντος νὰ μὴ μάχηται τις ἀνθαιρέτως, ὁ στρατὸς ἐστρατοπέδευσεν).—Exposito quid pararet, dux profectus est (ἐκτεθέντος τί παρεσκεύαζεν, ὁ στρατηγὸς ἀνεχώρησεν).

Τοιαῦται μετοχαὶ εἶναι audito, cognito, comperto, explorato, nuntiatio, edicto, exposito, auspiciato, pacto.

III Γερουνδιακὸν

§ 213. Τὸ γερουνδιακὸν ἀντιστοιχεῖ συνήθως πρὸς τὰ εἰς τέος ρηματικὰ καὶ δέχεται, ὡς καὶ αὐτὰ, τὸ ποιητικὸν αἴτιον κατὰ δοτικὴν (πρβ. § 153,5). Epistula mihi scribenda est (γραπτέα μοί ἐστιν ἢ ἐπιστολή).—Diligentia in omnibus rebus plurimum valet; haec nobis praecipue colenda est, haec semper adhibenda (ἡ ἐπιμέλεια ἐν πᾶσι πλεῖστον ἰσχύει· αὕτη κατ' ἐξοχὴν πρέπει νὰ θεραπεύηται ὑφ' ἡμῶν, αὕτη πάντοτε νὰ παρέχεται).

ΣΗΜ. Τὸ γερουνδιακὸν πολλάκις ἰσοδυναμεῖ καὶ πρὸς μετοχὴν παθητικοῦ μέλλοντος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνεστώτος: laudandus (ἐπαινεθησόμενος καὶ ἐπαινούμενος).

§ 214. Τὸ γερουνδιακὸν συντάσσεται ἢ προσωπικῶς ἢ

ἀπροσώπως. Καὶ προσωπικῶς μὲν συντάσσεται τὸ γερονδιακὸν τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ρημάτων καὶ κατ' αἰτιατικὴν συντασσομένων, ἀπροσώπως δὲ τῶν ἀμεταβάτων, ὡς καὶ τῶν μεταβατικῶν τῶν κατ' ἄλλην πτώσιν, πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἢ μετ' ἐμπροθέτου προσδιορισμοῦ συντασσομένων. *Miseris et aegris cibi praebendi sunt* (εἰς τοὺς δυστυχεῖς καὶ ἀσθενεῖς τροφαὶ δέον νὰ παρέχωνται).—*Omnibus hominibus moriendum est* (πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀνάγκη νὰ ἀποθάνωσιν).—*Victis parcendum est* (πρέπει νὰ φειδῆται τις τῶν ἡττημένων).—*De officio alia parte orationis dicendum nobis erit* (περὶ καθήκοντος ἐν ἄλλῳ μέρει τοῦ λόγου πρέπει νὰ λεχθῆ ὑφ' ἡμῶν).

§ 215. Μετὰ τὰ ρήματα *curare*,—*dare*, *tradere*,—*mittere*, *permittere*, *concedere*,—*accipere*, *suscipere*,—*locare*, *conducere* καὶ τὰ ὅμοια, τίθεται τὸ γερονδιακὸν ὡς κατηγορούμενον πρὸς δῆλωσιν τοῦ σκοποῦ, καὶ δὴ ἐπὶ μὲν τῶν ἐνεργητικῶν κατ' αἰτιατικὴν, ἐπὶ δὲ τῶν παθητικῶν κατ' ὀνομαστικὴν. *Pueris sententias ediscendas damus* (τοῖς παισὶ γνῶμας, ἵνα ἐκμανθάνωσι, δίδομεν).—*Oppidum militibus diripiendum permissum est* (ἡ πόλις ἐπετροπή τοῖς στρατιώταις πρὸς διασπαγὴν).

ΣΗΜ. Ὁ σκοπὸς ἐπὶ τῶν ρημάτων τούτων ἐκφέρεται ἐνίοτε καὶ διὰ τῆς *ad* μετὰ γερονδίου. *Viros bonos mihi ad imitandum propono* (ἄνδρας ἀγαθοὺς προτίθημι ἑμαυτῷ πρὸς μίμησιν).

§ 216. Τὸ γερονδιακὸν τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ ρηματικοῦ οὐσιαστικοῦ ἐπὶ οὐπω τετελεσμένων πράξεων, ὡς ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου ἐπὶ τετελεσμένων (§ 208): *Pelopidas patriae liberandae consilium cepit* (ὁ Πελοπίδας συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος).—*Ἄλλὰ gloria patriae liberatae penes Pelopidam fuit* (ἡ δόξα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος ἀνήκει εἰς τὸν Πελοπίδαν).

IV. Γερούνδιον.

§ 217. Τὸ γερούνδιον εἶναι πάντοτε ἐνεργητικῆς σημασίας καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνάρθρου ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐλληνικῆς. Ὅθεν *scribendi* (τοῦ γράφειν), *scribendo* (τῷ γράφειν), *ad scribendum* (πρὸς τὸ γράφειν).

§ 218. Τὸ γερούνδιον συντάσσεται μεθ' ἧς καὶ τὸ ῥῆμα, ἐξ

οὐ παράγεται πτώσεως. *Consilium parcendi hostibus* (ἡ συμβουλή τοῦ φείδεσθαι τῶν ἐχθρῶν).

Ἄλλ' ἂν τὸ ῥῆμα συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς, τότε συνήθως τὸ μὲν γερούνδιον μεταβάλλεται εἰς γερουνδιακὸν λαμβάνον τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ γένος τοῦ ἀντικειμένου, τὸ δὲ ἀντικείμενον τίθεται κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ γερουνδίου: *Consuetudo immolandi homines* = *consuetudo immolantium hominum* (ἡ συνήθεια τοῦ θυσιάζειν ἀνθρώπους). Ἡ σύνταξις αὕτη καλεῖται γερουνδιακὴ ἔλξις (*attractio gerundiva*).

Πλήν τῶν μετ' αἰτιατικῆς συντασσομένων ρημάτων ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις συμβαίνει καὶ εἰς τὰ γερούνδια τῶν ρημάτων *utor, fruor, fungor* καὶ *potior*: *Spes potiundi imperii* ἡ ἐλπὶς τοῦ γενέσθαι κύριον τῆς ἐξουσίας).

ΣΗΜ. Ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις εἶναι ἀπαραίτητος, ἂν τὸ γερούνδιον εἶναι πτώσεως δοτικῆς ἢ ἔξῃ πρόθεσιν, συνηθεστέρα δέ, ἂν τὸ γερούνδιον εἶναι γενικῆς ἢ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς. Τοῦναντίον γίνεται χρῆσις μόνον τοῦ γερουνδίου, ὅταν τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ εἶναι αἰτιατικὴ οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας: *Creati sunt decem viri legibus scribendis* (ἔξελέγησαν δέκα ἄνδρες πρὸς τὸ συγγράφαι νόμους.—*Auctor urbis obsidendae* καὶ *auctor urbem obsidendi* (εἰσηγητῆς τοῦ πολιορκεῖν τὴν πόλιν). Ἄλλὰ *multa discendo hominis mens alitur* (ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου τρέφεται διὰ τοῦ πολλὰ μαθάνειν).

§ 219. Ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται:

α') μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν μετὰ γενικῆς συντασσομένων: *cupidus bellandi* (ἐπιθυμητικὸς τοῦ πολεμεῖν).

β') μετὰ τῶν ἐξῆς μάλιστα οὐσιαστικῶν: *ars* (τέχνη), *causa* (αἰτία), *consilium* (σχέδιον, γνώμη), *consuetudo* (συνήθεια), *occasio*, *opportunitas* (εὐκαιρία), *ratio* (τρόπος), *facultas*, *potestas* (ἐξουσία, δύναμις), *voluntas* (θέλησις), *studium* (ζῆλος), *cupiditas* (ἐπιθυμία), *spes* (ἐλπὶς), *metus* (φόβος): *Beate vivendi cupiditate incensi omnes sumus* (πάντες φλεγόμεθα ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ εὐδαιμόνως ζῆν).—*Legendi semper occasio est, audiendi non semper* (πάντοτε ὑπάρχει εὐκαιρία τοῦ ἀναγινώσκειν, τοῦ ἀκούειν οὐχὶ πάντοτε). Ὁμοίως μετὰ τῶν ἀείποτε ἐπιτασσομένων ἀφαιρετικῶν *causā, gratiā* (χάριν, ἔνεκα): *venandi causā* (χάριν τοῦ θηρᾶν).

ΣΗΜ. Ὅταν ἀντικείμενον τῆς γενικῆς τοῦ γερουνδίου εἶναι αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι *me, te, se, nos, vos*, αἵτινες ἐν τῇ γερουνδιακῇ ἔλξει μεταβάλλονται εἰς *mei, tui, sui, nostri, vestri*, τότε τὸ γερουνδιακὸν τίθεται πάντοτε κατὰ γενικὴν εἰς *ndi* ἀνεξαρτήτως τοῦ γένους ἢ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἀντωνυμίας: *Vestri videndi cupidus sum* (εἰμὶ ἐπιθυμητικὸς τοῦ ὁρᾶν ὑμᾶς).—*Virgines occasionem sui libe-*

randi nactae sunt (αἱ παρθένοι εὖρον εὐκαιρίαν τοῦ ἐλευθερῶσαι ἑαυτάς).

§ 220. Ἡ γενικὴ τοῦ γερονδίου μετὰ συνημμένου οὐσιαστικοῦ τίθεται ἐνίοτε μετὰ τοῦ ρήματος esse εἰς δήλωσιν τοῦ πρὸς τὶ χρησιμοποιεῖται: *Regium imperium conservandae libertatis atque augendae rei publicae fuerat* (τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα εἶχε χρησιμοποιεῖται πρὸς διατήρησιν τῆς ἐλευθερίας καὶ πρὸς αὔξησιν τῆς πολιτείας)

§ 221. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερονδίου τίθεται :

α') μετὰ τῶν ἐπιθέτων *utilis, inutilis, noxius* (βλαβερός), *par* (ἴσος), *aptus, idoneus* (κατάλληλος). *Aqua semper utilis est bibendo* (τὸ ὕδωρ πάντοτε εἶναι ὠφέλιμον εἰς πόσιν)

β') μετὰ τῶν ρημάτων *studere* (σπουδάζειν, φροντίζειν), *sufficere, satis esse* (ἀρκεῖν, ἱκανὸν εἶναι), *desse* (ἐλλείπειν), *tempus impendere* (δαπανᾶν χρόνον), *operam dare* (προσπαθεῖν) πρὸς δήλωσιν σκοποῦ: *Brutus, cum studere revocandis in urbem regibus liberos suos comperisset, securi eos percussit* (ὁ Βρούτος πληροφορηθεὶς ὅτι τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐφρόντιζον πρὸς ἀνάκλησιν τῶν βασιλέων εἰς τὴν πόλιν, ἐφόνευσεν αὐτὰ τῷ πελέκει)

γ') μετὰ τῶν ὀνομάτων ἀξιωματῶν καὶ ἀρχῶν εἰς δήλωσιν σκοποῦ: *Trium viri rei publicae constituendae* (τρεις ἄνδρες πρὸς τὸ συντάξαι τὴν πολιτείαν).

§ 222. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ γερονδίου τίθεται μόνον μετὰ προθέσεων, συνήθως τῆς *ad* καὶ *inter*, σπανιώτατα δὲ τῆς *ob* *ante*, *in*, *circa*: *Mores puerorum se inter ludendum simplicius detegunt* (οἱ χαρακτηρισμοὶ τῶν παιδῶν καταφανέστερον ἀποκαλύπτονται ἐν τῷ παίξειν).—*Pauci sunt apti ad regnandum* (ὀλίγοι εἰσὶν ἐπιτήδαιοι πρὸς τὸ βασιλεύειν).

§ 223. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερονδίου τίθεται :

α') ἀπροθέτως πρὸς δήλωσιν τοῦ ὀργάνου, τρόπου ἢ αἰτίας: *Timendo non superabitur periculum* (διὰ τοῦ φοβεῖσθαι δὲν θὰ ὑπερνικηθῆ ὁ κίνδυνος). *Currendo ac luctando corpus confirmatur* (διὰ τοῦ τρέχειν καὶ διὰ τοῦ παλαίειν τὸ σῶμα κρατύνεται)

β') μετὰ τῶν προθέσεων *ab*, *de*, *ex*, *in*. *Virtutes cernuntur in agendo* οἱ ἀρεταὶ ἀναγνωρίζονται ἐν τῇ πράξει).—*Ex*

discendo capimus voluptatem (ἐκ τοῦ μανθάνειν ἡδονὴν λαμβάνομεν).

V. Ὑπιον.

§ 224. Τὸ ὑπιον εἶναι κυρίως ρηματικὸν οὐσιαστικὸν καὶ ἔχει δύο τύπους εἰς um καὶ u : amatum, amatu.

1) Τὸ ὑπιον εἰς um ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν καὶ τίθεται μετὰ τῶν κινήσεως σηματικῶν ρημάτων εἰς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν γίνεται ἡ κίνησις. Lacedaemonii Agesiläum bellatum in Asiam miserunt (οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεμψαν τὸν Ἀγησίλαον πολεμήσοντα εἰς τὴν Ἀσίαν).

2) Τὸ εἰς u ὑπιον ἔχει παθητικὴν σημασίαν καὶ τίθεται εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς

α') μετὰ τὰς φράσεις fas est, nefas est: Humanus animus cum alio nullo, nisi cum ipso deo, si hoc fas est dictu comparari potest (ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ πρὸς οὐδὲν ἄλλο, εἰ μὴ πρὸς αὐτὸν τὸν θεόν, εἰ ὅσιόν ἐστιν εἰπεῖν τοῦτο, δύναται νὰ παραβληθῇ)

β') μετὰ τῶν ἐπιθέτων honestus, turpis, acerbus, jucundus, facilis difficilis, incredibilis, utilis, dignus, memorabilis, mirabilis, optimus κτλ. Acerbum auditu (πικρὸν ἀκοῦσαι)—Mirabile visu (θαυμαστὸν ἰδεῖν, θαῦμα ἰδέσθαι)

ΣΗΜ. Τὰ συνηθέστερα ὑπια εἰς u εἶναι dictu, auditu, cognitu, factu, inventu, memoratu, usu, natu. Τὸ τελευταῖον τοῦτο συνάπτεται μετὰ τοῦ major, maximus, minor, minimus, grandis.

§ 225. Ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ρήματος esse τῆς περιφραστικῆς συζυγίας τίθεται ἐνίοτε τὸ ὑπιον μετὰ τοῦ ρήματος ire. In mea vita tu tibi laudem is quaesitum (quaesiturus es) (ἐν τῷ βίῳ μου σὺ μέλλεις νὰ ζητήσῃς ἔπαινον σεαυτῷ).—Qui paucis sceleratis parcunt bonos omnes perditum eunt (ὄσοι φεῖδονται ὀλίγων ἐγκληματιῶν, μέλλουσι νὰ ἀπολέσωσι πάντας τοὺς καλοὺς). Διὰ δὲ τοῦ ὑπτιου καὶ τοῦ iri σχηματίζεται περιφραστικῶς ὁ παθητικὸς μέλλον τοῦ ἀπαρσεφάτου : factum iri (ποιηθήσεσθαι).

B'. Verbum finitum

I. Οἱ χρόνοι.

§ 266. Οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος διακρίνονται :

α' εἰς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἐνεστῶτα

(*praesens*), κυρίως παρακείμενον (*perfectum praesens*), μέλλοντα (*futurum*) καὶ τετελεσμένον μέλλοντα (*futurum exactum*)

β') εἰς χρόνους τοῦ παρελθόντος, παρατατικόν (*imperfectum*), ἱστορικὸν παρακείμενον (*perfectum historicum*) καὶ ὑπερσυντέλικον (*plusquamperfectum*).

Α'. Οἱ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς ἐν ταῖς ἀνεξαρτήτοις προτάσεσιν

1) Ἐνεστώς

§ 227. Ὁ ἐνεστώς δηλοῖ πρᾶξιν γινομένην ἐν τῷ παρόντι καὶ διαρκοῦσαν: *scribimus* (γράφομεν), *frater dormit* (ὁ ἀδελφὸς κοιμᾶται), *pluit* (βρέχει).

Τίθεται προσέτι

α') εἰς δήλωσιν πράξεως κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένης ἢ πάντοτε ἰσχυούσης: *Audaces fortuna juvat* (τοὺς τολμηροὺς βοηθεῖ ἡ τύχη). — *Homines sunt mortales* (οἱ ἄνθρωποι εἰσιν θνητοὶ)

β') εἰς δήλωσιν πράξεως παρελθούσης μὲν ἀλλ' ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ λέγοντος ζωηρῶς ἀναπαριστωμένης· ὁ τοιοῦτος ἐνεστώς λέγεται ἱστορικὸς (*praesens historicum*) καὶ τίθεται ἀντὶ παρακειμένου: *Helvetii oppida sua omnia incendunt, frumentum omne comburunt* (οἱ Ἑλουήτιοι τὰς ἑαυτῶν πόλεις πάσας πυροπολοῦσι, τὸν σῖτον πάντα κατακαίουσιν).

2) Παρατατικὸς

Ὁ παρατατικὸς δηλοῖ:

α') πρᾶξιν γινομένην καὶ διαρκοῦσαν ἐν τῷ παρελθόντι. *Themistocles adulescens liberius vivebat et rem familiarem neglegebat* (ὁ Θεμιστοκλῆς νέος ὢν ἐλευθεριώτερον ἔζη καὶ τὰ οἰκεία παρημέλει)

β') πρᾶξιν κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρελθόντι. Ὅθεν τίθεται ἰδίως πρὸς περιγραφὴν χωρῶν, ἡθῶν, ἔθιμων καὶ θεσμῶν: *Anseres Romae publicealebantur in Capitolio* (αἱ χῆνες ἐν Ῥώμῃ δημοσίᾳ διαπάνη ἐτρέφοντο ἐν τῷ Καπιτωλίῳ).

3) Μέλλον

Ὁ μέλλον δηλοῖ πρᾶξιν γενησομένην ἐν τῷ μέλλοντι. *Venimus* (θὰ ἔλθωμεν), *hodie pluet* (σήμερον θὰ βρέξῃ).

4) Ἱστορικὸς παρακείμενος

Ὁ ἱστορικὸς παρακείμενος δηλοῖ πράξιν ἀπλῶς γενομένην ἐν τῷ παρελθόντι : *Herostratus templum Dianae inflammavit* (ὁ Ἡρόστρατος ἔκαυσε τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος).—*Veni, vidi, vici* (ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα).

5) Κυρίως παρακείμενος

Ὁ κυρίως παρακείμενος δηλοῖ πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρόντι καὶ διαρκουσαν ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς : *Fuimus Troes, fuit Ilium et ingens gloria Teucrorum* (ἔχομεν ὑπάρξει (γεγόναμεν) οἱ Τρῶες, ἔχει ὑπάρξει τὸ Ἴλιον καὶ ἡ μεγίστη δόξα τῶν Τρώων).—*Tu liberos habes, ego habui* (σὺ ἔχεις τέκνα, ἐγὼ ἔσχηκα, δὲν ἔχω πλέον, διότι ἀπέθανον).

6) Ὑπερσυντέλικος

Ὁ ὑπερσυντέλικος δηλοῖ πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διαρκουσαν ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. *Cognoveram* (εἶχον γνωρίσει=sciebam),—*Scripteram epistulam, cum amicus advenit* (εἶχον γράφει τὴν ἐπιστολήν, ὅτε ὁ φίλος ἔφθασεν).

6) Τετελεσμένος μέλλον

Ὁ τετελεσμένος μέλλον δηλοῖ πράξιν τετελεσμένην ἐν τῷ μέλλοντι : *Mox epistulam scripsero* (μετ' ὀλίγον θὰ ἔχω γράφει τὴν ἐπιστολήν).

Β'. Οἱ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις προτάσεσιν.

§ 228 Αἱ ἐξηρητημέναι προτάσεις αἱ καθ' ὀριστικὴν ἔκφερόμεναι δηλοῦσιν ἀπλῶς τὴν σχέσιν ὡς πρὸς τὸν χρόνον τοῦ λέγοντος καὶ ἔχουσιν ἐν γένει τὸν χρόνον, ὃν θὰ εἶχον, ἐὰν ἐξεφέροντο ὡς ἀνεξάρτητοι : *Laudo, quae dixisti* (ἐπαινῶ, ὅσα εἶπες).—*Doleo quod mater diu aegrota erat* (λυποῦμαι διότι ἡ μήτηρ ἐπὶ πολὺ ἦτο ἀσθενής).—*Jam faciam, quod diu recusavi* (ἤδη θὰ πράξω ὅ,τι ἐπὶ πολὺ ἠρνήθην).

Ἐὰν ἡ ὑπὸ τῆς ἐξηρητημένης δηλουμένη πράξις εἶναι σύγχρονος πρὸς τὴν τῆς κυρίας, τότε ἐπὶ κοινοῦ ὑποκειμένου τί-

θεται ὁ αὐτὸς χρόνος εἰς ἀμφοτέρας· Quam diu poteram, tacebam (ἐφ' ὅσον ἠδυνάμην, εἰσίγων).—Donec felix eris, multos numerabis amicos (ἐφ' ὅσον θὰ εἶσαι εὐτυχίης, πολλοὺς θὰ ἀριθμῆς φίλους).—Ἐὰν δὲ ἡ ὑπὸ τῆς ἐξηρημένης δηλουμένη πρᾶξις εἶναι προγενεστέρα τῆς ὑπὸ τῆς κυρίας δηλουμένης καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον ἢ ἐκφράζη ἀόριστον ἐπανάληψιν, τότε τίθεται παρακείμενος μὲν, ἂν ἐν τῇ κυρία εἶναι ἐνεστώς, ὑπερσυντέλικος, ἂν ἐν τῇ κυρία εἶναι παρακείμενος ἢ παρατατικὸς καὶ τετελεσμένος μέλλων, ἂν ἐν τῇ κυρία εἶναι μέλλων: Plutoni eripi non possunt, quae rapuit (ἀπὸ τὸν Πλούτωνα δὲν δύνανται νὰ ἀφαιρεθῶσιν, ὅσα ἀρπάζει).—Servi quodcumque peccaverant, crudelissime apud Romanos castigabantur (ὅ,τιδῆποτε εἶχον ἀμαρτήσῃ οἱ δοῦλοι, σκληρότατα παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκολάζοντο)—Ut sementem feceris, ita metes (ὅπως θὰ σπείρῃς, οὕτως θὰ θερίσῃς).

Γ'. Χρησις τῶν χρόνων ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

§ 220. Οἱ Ῥωμαῖοι γράφοντες ἐπιστολὴν ἐλάμβανον συνήθως ὑπ' ὅψιν ὅχι τὸν χρόνον, καθ' ὃν αὐτοὶ ἔγραψον, ἀλλὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν θὰ ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολὴν ὁ λαμβάνων αὐτήν· διὰ τοῦτο μετεχειρίζοντο συνήθως παρακείμενον ἢ παρατατικὸν (ἀναλόγως τῆς ἐννοίας) ἀντὶ τοῦ ἐνεστώτος, ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ παρακειμένου καὶ παρατατικὸν τῆς περιφραστικῆς συζυγίας ἀντὶ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς: Pridie idus scripsi (scribo) ante lucem; eo die apud Pompeium in eius nuptiis eram (sum) cenaturus (τῇ προτεραίᾳ τῶν Εἰδῶν ἔγραψα (γράφω)· πρὸ τῆς ἡμέρας (τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ) ἔμελλον νὰ δειπνήσω (θὰ δειπνήσω) παρὰ τῷ Πομπωνίῳ ἐν τοῖς γάμοις αὐτοῦ).—Summa cura exspectabam (exspecto) adventum servi, quem ad te miseram (misi) (μετὰ μεγίστης φροντίδος ἀνέμενον (ἀναμένω) τὴν ἀφίξιν τοῦ δούλου, ὃν εἶχον πέμψει (ἔπεμψα) πρὸς σέ).

Ἐνίοτε ὅμως εὐρίσκεται καὶ χρῆσις τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς ὁμοία πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν. Et si nihil habeo, quod ad te scribam, scribo tamen, quia tecum loqui videor (ἂν καὶ οὐδὲν ἔχω, ὅπερ πρὸς σέ νὰ γράψω, ἀλλ' ὅμως γράφω, διότι νομίζω ὅτι διαλέγομαι μετὰ σοῦ).

II. Αἱ ἐγκλίσεις

A'. Αἱ ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

§ 230. Αἱ κύρια ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις διακρίνονται ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ :

1) εἰς προτάσεις κρίσεως. Ἄρνησις non, neque, nihil. Αὐταὶ ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν μὲν, ὅταν τὸ λεγόμενον παρίσταται ὡς πραγματικόν, καθ' ὑποτακτικὴν δέ, ὅταν τὸ λεγόμενον παρίσταται ὡς δυνατόν γενέσθαι ἢ ὡς μὴ πραγματικόν: Homines pulvis et umbra sumus (οἱ ἄνθρωποι εἴμεθα κόνις καὶ σκιά).—Hoc sine ulla dubitatione confirmaverim, eloquentiam, esse rem omnium difficilimam (τοῦτο ἄνευ οὐδενὸς δισταγμοῦ δύναμαι νὰ διίσχυρισθῶ, ὅτι ἡ εὐγλωττία εἶναι πρῶγμα πάντων δυσχερέστατον).—Sine amicitia vita tristis esset (ἀνευ φιλίας ὁ βίος θὰ ἦτο ἀνιαρὸς) *

2) εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας. Ἄρνησις ne, neve, nihil, neque, numquam. Αὐταὶ ἐκφέρονται κατὰ προστακτικὴν πρὸς δῆλωσιν προσταγῆς ἢ ἀπαγορεύσεως, καὶ ὑποτακτικὴν πρὸς δῆλωσιν παρακελεύσεως, εὐχῆς, ἀπαγορεύσεως... Ora et labora (προσεύχου καὶ ἐργάζου). Nocturna sacrificia ne sunt (νυκτερινὰ θυσίαι ἄς μὴ ᾖσιν) —Sibi quisque consulat (ἕκαστος ἄς σκέπτηται περὶ ἑαυτοῦ).—Sis felix (εἴης εὐτυχής).—Ne dixeris hoc (μὴ εἴπῃς τοῦτο).—Nemo plus optet quam quod ad vivendum satis est (μηδεὶς ἄς ἐπιθυμῇ περισσότερον ἢ ὅ,τι εἶναι ἀρκετὸν πρὸς τὸ ζῆν).

Αἱ προτάσεις τῆς κρίσεως καὶ αἱ προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας αἱ ἐρωτηματικῶς ἐκφερόμεναι ὀνομάζονται ἐρωτηματικαὶ προτάσεις.

α') Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις κρίσεως: Quid magis est saxo durum, quid mollius aqua? τί εἶναι σκληρότερον τοῦ βράχου, τί μαλακώτερον τοῦ ὕδατος;)—Quisnam Herculem vituperet? (τίς δύναται νὰ ψέξῃ τὸν Ἡρακλέα;).

β') Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐπιθυμίας. Quo me vertam? (ποῦ νὰ στραφῶ, ποῦ τράπωμαι;)

1) Ἡ ὀριστικὴ

§ 231. Ἡ ὀριστικὴ τῆς λατινικῆς ἀντιστοιχεῖ καθόλου πρὸς τὴν ὀριστικὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἐκφράζει τι ὡς πραγματικόν.

Mors aequo pede pulsat pauperum tabernas regumque turres
(ὁ θάνατος ἴσῳ ποδὶ (ἐξ ἴσου) πλήττει τὰς καλύβας τῶν πενήτων καὶ τοὺς πύργους τῶν βασιλέων).

Ἡ ὀριστικὴ ἀπαντᾷ παρὰ Λατίνοις καὶ

α') μετὰ τῶν ρημάτων τῶν σημαίνοντων δύνασθαι καὶ ἀφείλειν (posse, debere, oportet, necesse est). Fratri invidēs, quem admirari debes (τὸν ἀδελφὸν φθονεῖς, τὸν ὁποῖον θὰ ὀφείλεις νὰ ἀγαπᾷς)

β') μετὰ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (justum est, aequum est, consentaneum est, melius est, meum est, longum est, difficile est convenit). Si homines rationem a dis datam in fraudem convertunt, non dari illam melius fuit (ἐὰν οἱ ἄνθρωποι τὸ ὑπὸ τῶν θεῶν δοθὲν λογικὸν χρησιμοποιῶσι πρὸς δόλον, καλύτερον θὰ ἦτο νὰ μὴ ἐδίδοτο).

γ') μετὰ τὸ praene, prope, non multum a fuit quin μετὰ παρακειμένου ὀριστικῆς: Prope oblitus sum, quod maxime fuit scribendum (σχεδὸν ἐλησμόνησα ὅτι τὰ μάλιστα ἔπρεπε νὰ γράψω).

δ') μετὰ τὰς ἀορίστους ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἐπιρρήματα (quisquis, quicumque, qualiscumque, quantuscumque, quotquot, utut est, utcumque res se habet...) Homines benevolos qualescumque sunt, grave est insequi contumelia (τοὺς εὐμενεῖς ἀνθρώπους, οἳοιδῆποτε καὶ ἂν εἶναι, εἶναι βαρὺ νὰ ὑβρίζῃς)

ε') μετὰ τοὺς συνδέσμους sive... sive (seu . seu): Sive magnus sive parvus est hostium numerus, statim cum iis pugnandum est (εἴτε μέγας εἴτε μικρὸς εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν πολεμίων, εὐθὺς πρέπει νὰ πολεμήσωμεν πρὸς αὐτούς)

Ἐπὶ ἀρνήσεως τίθενται αἱ λέξεις non nemo, nullus, nihil, non.. neque, neque. neque, nec... nec, ne—quidem.

2) Ἡ ὑποτακτικὴ

§ 232. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν τῇ λατινικῇ ἀντιστοιχεῖ οὐ μόνον πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν τῆς ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν καὶ τὴν ὀριστικὴν ἐνίοτε.

Τῆς ὑποτακτικῆς διακρίνονται τὰ ἑξῆς εἶδη :

α') Conjunctivus potentialis (δυνητικὴ ὑποτακτικὴ). Καὶ πρὸς δήλωσιν μὲν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρόντι τίθε-

ται ἀδιαφόρως ἐνεστῶς καὶ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, πρὸς δὴλώσιν δὲ τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρελθόντι παρατατικῶς τῆς ὑποτακτικῆς. *Quis stellas numerare aut mundi magnitudinem metiri conetur?* (τίς δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἀριθμήσῃ τοὺς ἀστέρας ἢ νὰ μετρήσῃ τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου;). — *Haud facile discerneres utrum Hannibal juvenis imperatori an exercitui carior esset* (δυσκόλως ἠδύνασο νὰ διακρίνῃς πότερον ὁ Ἀννίβας νεανίας ὢν εἰς τὸν στρατηγὸν ἢ εἰς τὸν στρατὸν ἦτο προσφιλέστερος).

Ἡ ἄρνησις ὡς καὶ ἐν τῇ ὀριστικῇ.

β') *Conjunctivus optativus* (ὑποτακτικὴ εὐχτικὴ). Ἄρνησις *ne*. Καὶ πρὸς δὴλώσιν μὲν εὐχῆς δυναμένης νὰ πληρωθῇ τίθεται ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς συνηθέστατα μετὰ τοῦ *utinam* (εἶθε) *utinam ne* (εἶθε μὴ) ἢ τοῦ *velim, nolim, malim*, πρὸς δὴλώσιν δὲ εὐχῆς ἣτις δὲν ἐξπληρώθη ἢ δὲν ἐκπληροῦται, τίθεται παρατατικῶς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, πάντοτε μετὰ τοῦ *utinam, utinam ne* ἢ τοῦ *vellem, nollem mallem*: *Vivat, floreat, crescat respublica nostra* (εἶθε νὰ ζῇ, ἀκμάζῃ καὶ ἀυξάνῃ ἡ ἡμετέρα πολιτεία). — *Utinam semper viri belli periti copiis nostris praesint* (εἶθε πάντοτε νὰ προΐστανται τῶν ἡμετέρων δυνάμεων ἄνδρες ἐμπειροπόλεμοι). — *Utinam tacuisses* (εἶθε νὰ εἶχες σιγήσει). — *Vellem equidem idem posse gloriari quod tu* (εἶθε νὰ ἠδυνάμην ἀληθῶς νὰ καυχηθῶ διὰ τοῦτο, δι' ὃ σὺ).

γ') *Conjunctivus concessivus* (ὑποτακτικὴ παραχωρητικὴ) κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον. Αὕτη δηλοῖ συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν. Ἄρνησις *ne*: *Fiat justitia, pereat mundus* (εἶθε νὰ γίνῃ δικαιοσύνη καὶ ἅς καταστραφῇ ὁ κόσμος). — *Ne sit summum malum dolor, malum certe est* (ἅς μὴ εἶναι ἔστω ὅτι δὲν εἶναι μέγιστον κακὸν ἡ λύπη, βεβαίως εἶναι κακόν).

Τῆς ὑποτακτικῆς ταύτης δύναται νὰ προταχθῇ τὸ *ut* καὶ *licet*. *Ut omnes captivi idem dixerint, fides iis habenda non est* (καὶ ἂν πάντες οἱ αἰχμάλωτοι εἴπωσι τὸ αὐτό, δὲν πρέπει νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς πίστις). — *Licet omnes immineant terrores periculaque impendeant omnia, succurram* (καὶ ἂν πάντα τὰ δεινὰ ἐπικεῖνται καὶ πάντες οἱ κίνδυνοι ἐπικρέμανται, θὰ βοηθήσω).

δ') *Conjunctivus hortativus* (ὑποτακτικὴ προτροπικὴ) μόνον εἰς τὸ α' πληθυντικὸν καὶ εἰς τὸ γ' ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν τοῦ ἐνεστώτος. Ἔρησις ne. *Miseros homines consolemur* (τοὺς δυστυχεῖς ἀνθρώπους ἄς παραμυθῶμεν).—*Sit modus in rebus* (ἔστω μέτρον πᾶσιν).—*Videant consules ne quid detrimenti res publica capiat* (ἄς ἴδωσιν οἱ ὕπατοι νὰ μὴ πάθῃ ζημίαν τινὰ ἢ πολιτεία).

ε') *Conjunctivus dubitativus* (ὑποτακτικὴ ἀπορηματικὴ) μόνον κατ' ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν. Ἔρησις non. *Maneam an abeam?* (νὰ μείνω ἢ νὰ ἀπέλθω ;)—*Quo irem?* *cuius auxilium implorarem?* (ποῦ νὰ μετέβαινον ; τίνος τὴν βοήθειαν νὰ ἐζήτουν ;)

στ') *Conjunctivus irrealis* κατὰ παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον πρὸς δήλωσιν τοῦ μὴ πραγματικοῦ. Ἔρησις non. *Neque agricultura neque frugum fructuumque reliquorum perceptio et conservatio sine hominum opera ulla esse potuisset* (οὔτε ἡ γεωργία, οὔτε ἡ συγκομιδὴ καὶ συντήρησις τῶν σιτηρῶν καὶ λοιπῶν καρπῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τινὸς ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων).

3) Ἡ προστακτικὴ

§ 233. Ἡ προστακτικὴ ἔχει δύο τύπους ἐνεστώτος (ἐνεργητικοῦ β' ἐν ama, β' πληθ. amate.—Παθ β' ἐν. amare, β' πληθ. amamini) καὶ μέλλοντος (ἐνεργητικοῦ β' ἐνικοῦ amato, γ' ἐν. amato, β' πληθ. amatote, γ' πληθ. amanto—Παθητ. β' ἐν. amator, γ' ἐν. amator, γ' πληθ. amantor)

Καὶ ὁ μὲν ἐνεστώς δηλοῖ ὅτι τὸ προστασσόμενον πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ ἢ ὅτι πρᾶξις τις ὑπάρχουσα ἤδη πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχῃ. *Aut scribe aut abi* (ἢ γράφε ἢ ἀπελθε)—*Vive felix* (νὰ ζῆς εὐτυχής).

Ὁ δὲ μέλλον δηλοῖ ὅτι τὸ προστασσόμενον πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ, ἀφ' οὗ γίνῃ ἄλλο τι πρότερον ἢ καθόλου ἐν τῷ μέλλοντι διὰ τοῦτο τίθεται ἰδίως εἰς νόμους, συνθήκας, διαθήκας κτλ., σπανίως δὲ ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ: *Regio imperio duo sunt iique consules appellantur, militiae summum jus habento, nemini parento, illis salus populi suprema lex esto* (βασιλικῆς ἐξουσίας δύο ἄνδρες ἄς εἶναι, οὔτοι δὲ ὕπατοι ἄς καλῶνται, τοῦ στρατοῦ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν νὰ ἔχωσιν, εἰς οὗ-

δένα νὰ ὑλακούωσιν, αὐτοῖς ἀνώτατος νόμος ἢ σωτηρία τοῦ δήμου ἔστω)

§ 234. Ἐντὶ τῆς προστακτικῆς ἀμφοτέρων τῶν χρόνων τίθεται :

α') ὁ μέλλον τῆς ὀριστικῆς. *Valebis meaque negotia non negliges* (ὕγαινε καὶ μὴ παραλείπει τὰς ἐμὰς ὑποθέσεις).

β') ὁ ἐνεστώς τῆς ὑποτακτικῆς. *Aut bibat, aut abeat* (ἢ ἄς πῆ ἢ ἄς ἀπέλθῃ). — *Dii prohibeant malum a nobis* (οἱ θεοὶ ἄς ἀπομακρύνωσι τὸ κακὸν ἀφ' ἡμῶν).

Περιφραστικῶς δ' ἐκφέρεται ἡ προστακτικὴ διὰ τοῦ *cura ut* (τοῦ ρήματος *curare*), *fac ut* ἢ *fac* (ἄνευ τοῦ *ut*) μεθ' ὑποτακτικῆς : *Fac ut valeas* ἢ *cura ut valeas* (*vale*=ὕγαινε). — *Fac animo fortis sis* (ἴσθι γενναῖος).

§ 235. Ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τῆς* προστακτικῆς μετὰ τοῦ *ne* ἢ *neve*, ἀλλὰ μόνον παρὰ ποιηταῖς καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν νόμων : *Hominem mortuum in urbe ne sepelito neve urito* (ἄνθρωπον νεκρὸν νὰ μὴ θάπτῃς μήτε νὰ καίῃς ἐν τῇ πόλει) — *Equo ne credite, Teucri* (εἰς τὸν ἵππον μὴ πιστεύετε, Τρωῆς)

Ἐν δὲ τῷ πεζῷ λόγῳ ἐκφέρεται :

α') διὰ τοῦ *noli* ἢ *nolite* μετ' ἀπαρεμφάτου : *Noli turbare circulos meos* (μὴ μου τοὺς κύκλους τάραττε). — *Noli me tangere* (μὴ μου ἅπτου).

β') διὰ τοῦ *ne* (*nemo, nihil, nunquam*) μεθ' ὑποτακτικῆς παρακειμένου : *Ne nimis festinaueris* (μὴ λίαν σπεῦδε) — *Nihil timueris* (μηδὲν φοβοῦ).

ΣΗΜ. Ἐντὶ τοῦ παρακειμένου τίθεται ἐνεστώς, ὅταν ἡ πρότασις ἐκφράξῃ προτροπὴν ἔχουσαν γενικὸν κύρος : *Tempora ne culpes, cum sis tibi causa doloris* (μὴ αἰτιάσαι τὰς περιστάσεις, ὅταν σὺ εἶσαι εἰς σεαυτὸν αἰτία τῆς λύπης).

γ') διὰ τοῦ *non* μετὰ μέλλοντος ὀριστικῆς. *Non facies hoc* (τοῦτο οὐ ποιήσεις).

δ') διὰ τοῦ *cave, cave ne, fac ne* μετ' ἐνεστώτος ἢ παρακειμένου ὑποτακτικῆς ἐπὶ β' προσώπου : *Cave eas* (μὴ πηγαίνῃς) — *Fac ne omittas* (μὴ παράλειπε) — *Cave dixeris* (μὴ εἴπῃς)

ε') διὰ τοῦ *parce* μετ' ἀπαρεμφάτου ἢ μετὰ δοτικῆς (ποιητικόν) : *Parce damnare* (μὴ καταδικάζῃς) — *Parce metui* (μὴ φοβοῦ).

Εὐθεΐαι ἢ ἀνεξάρτητοι ἐρωτήσεις

§ 236. Αἱ εὐθεΐαι ἐρωτήσεις εἰσάγονται :

α') Ἐνευ ἐρωτηματικῆς λέξεως, ὅτε διακρίνονται διὰ τοῦ τό-
νου τῆς φωνῆς ἢ διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ σημείου, ἄν εἶναι γρα-
πταί. Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις συνήθως ἐκφράζουσιν ἀγανάκτη-
σιν ἢ θαυμασμόν : Haec tu ausus es negare ? (ταῦτα σὺ ἐτόλ-
μησας νὰ ἀρνηθῆς ;)

β') Διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.
Quid vis ? Quo vadis ? (τί θέλεις ; ποῦ ὑπάγεις ;)

γ') Διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ne (ἄρα), num (μή, μή-
πως), nonne (οὐ). Τὸ ne, ὅπερ καὶ τὸ συνηθέστατον, προσαρ-
τᾶται εἰς τὴν λέξιν, ἐφ' ἧς ἡ ἔμφασις, εἴτε καταφατικὴ, εἴτε
ἀποφατικὴ ἀναμένεται ἢ ἀπόκρισις· τὸ num προστίθεται, ὅταν
ἢ ἀπόκρισις ἀναμένηται ἀποφατικὴ καὶ τὸ nonne, ὅταν κατα-
φατικὴ : Veniesne ad nos ? (θὰ ἔλθῃς πρὸς ἡμᾶς ;)—Po-
testne tibi haec lux, Catilina, aut huius caeli spiritus esse
iucunda ? (δύναται, Κατιλίνα, τὸ φῶς τοῦτο ἢ ὁ ἀἷρ τούτου
τοῦ οὐρανοῦ νὰ σοὶ εἶναι εὐάρεστος ;).—Num negare audes ?
(μήπως τολμᾶς νὰ ἀρνηθῆς ;).—Nonne te pudet talia dixisse ?
(δὲν αἰσχύνεσαι ὅτι εἶπες ταῦτα ;)

§ 237. Αἱ εὐθεΐαι ἐρωτήσεις ἐκφέρονται :

α') καθ' ὀριστικὴν παντὸς χρόνου. Quid facis ? ubi habi-
tas, amice ? (τί ποιεῖς ; ποῦ κατοικεῖς, φίλε ;)

β') καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (potentialis) ἢ ἀπορημα-
τικὴν (dubitativus) : Quis talia dicere audeat ? (τίς δύναται
νὰ τολμήσῃ νὰ εἶπῃ ταῦτα ;)—Quid faciam ? quo me vertam ?
(τί νὰ πράξω ; ποῦ νὰ στραφῶ ;)

§ 238. Αἱ ἐρωτήσεις εἶναι ἢ πραγματικαὶ ἐρωτήσεις : Quid
facis ?—Scribo (τί ποιεῖς ;—γράφω) ἢ ρητορικαὶ ἐρωτήσεις
ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς ἀρνητικὴν πρότασιν κρίσεως, ἄν εἶναι κα-
ταφατικαὶ ἢ πρὸς καταφατικὴν πρότασιν κρίσεως, ἄν εἶναι ἀπο-
φατικαί. Quid turpius est quam mentiri ? (τί εἶναι αἰσχρό-
τερον τοῦ ψεύδεσθαι ;)=Nihil turpius..—Nonne vos pudet
levitatis vestrae ? (δὲν αἰσχύνεσθε διὰ τὴν κουφότητα ὑμῶν ;)
=Nos pudet..

§ 239. Αἱ διπλαῖ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται καθ' ἓνα τῶν ἐξῆς
τύπων.

α')	utrum	an
β')	ne (ἐγκλιτικόν)	an
γ')	—	an

Haec utrum lex est an legum omnium dissolutio? (πό-
τερον, νόμος εἶναι οὗτος ἢ πάντων τῶν νόμων διάλυσις ;). —
Servus esne an liber? (δούλος εἶσαι ἢ ἐλεύθερος ;). — Ipse per-
cussit patrem an aliis occidendum dedit? (αὐτὸς ἐφόνευσε
τὸν πατέρα ἢ εἰς ἄλλους ἔδωκεν, ἵνα φονεύσωσιν αὐτόν ;)

Tò ἡμέτερον ἢ ὄχι λέγεται an non Isne est quem quaero
an non? (αὐτὸς εἶναι, ὃν ζητῶ, ἢ ὄχι ;)

§ 240. Πολλάκις παραλείπεται τὸ α' μέρος τῆς διπλῆς ἐρω-
τήσεως, οὕτω δὲ ἔχομεν ἀπλῆν ἐρώτησιν εἰσαγομένην διὰ τοῦ
an ἢ an non. Τοῦτο συμβαίνει :

α') ἐπὶ τῶν ρητορικῶν ἐρωτήσεων, αἵτινες ἰσοδυναμοῦσι
πρὸς ἀρητικὴν πρότασιν: Nolite hos vestro auxilio spro-
liare: an, quod ad diem non venerunt, de eorum fide con-
stantiaque dubitatis? (μὴ στερήσητε αὐτοὺς τῆς ὑμετέρας
βοηθείας ἢ διότι δὲν ἤλθον τὴν ὥρισμένην ἡμέραν ἀμφιβάλ-
λετε περὶ τῆς πίστεως αὐτῶν καὶ εὐσταθείας ;)

β') ἐπὶ τῆς λεγομένης ἐπανορθώσεως Quando vis oracu-
lorum evanuit? an postquam homines minus creduli esse
coeperunt? (πότε ἢ δύναμις τῶν χρησμῶν ἐξησθένησεν; ἢ
ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ εἶναι ὀλιγώτερον εὐπίστοι ;)

Ἀκολουθία τῶν χρόνων (consecutio temporum)

§ 241 Αἱ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι ἐξηρημέναι προ-
τάσεις ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων κανονίζονται πάντοτε
(πλὴν τῶν συμπερασματικῶν) ἐκ τοῦ χρόνου τῆς προτάσεως,
ἐξ ἧς ἐξαρτῶνται. Πρὸς τοῦτο ἰσχύουσιν οἱ ἐξῆς κανόνες.

Κανὼν 1. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλ-
λοντος τῆς ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται προτάσεως ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ
ἐξηρημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς
ὑποτακτικῆς. Καὶ ἂν μὲν ἡ πράξις ἢ δηλουμένη διὰ τοῦ ρή-
ματος τῆς ἐξηρημένης προτάσεως εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν
πρᾶξιν τὴν δηλουμένην διὰ τοῦ ρήματος τῆς ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται
προτάσεως, τότε ἐν τῇ ἐξηρημένῃ τίθεται ἐνεστώς τῆς ὑπο-
τακτικῆς, ἂν δὲ εἶναι προγενεστέρα, τίθεται παρακείμενος τῆς
ὑποτακτικῆς, ἂν δὲ μεταγενεστέρα, ἐνεστώς τῆς περιφραστικῆς
συζυγίας εἰς *urus, a, um sim* ἦτοι :

quaero quis hoc dicat (ἐρωτῶ τίς δισχυρίζεται τοῦτο σύγ-
χρονον)

quaero quis hoc dixerit (ἔρωτῶ τίς δισχυρίσθη τοῦτο· προ-
τερόχρονον)

quaero quis hoc dicturus sit (ἔρωτῶ τίς μέλλει νὰ δισχυρισθῆ
τοῦτο· ὑστερόχρονον)

ὁμοίως quaeram quis hoc dicat (dixerit, dicturus sit)

quaesivero quis hoc dicat (dixerit, dicturus sit)

Κανὼν 2. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος τῆς ἕξ ἧς
ἐξαρτᾶται προτάσεως ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρητημένη οἱ χρό-
νοι τοῦ παρελθόντος τῆς ὑποτακτικῆς. Καὶ ἂν μὲν ἡ δηλου-
μένη διὰ τοῦ ῥήματος τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως πρᾶξις εἶναι
σύγχρονος μὲ τὴν πρᾶξιν τῆς ἕξ ἧς ἐξαρτᾶται προτάσεως, τότε
ἐν τῇ ἐξηρητημένη τίθεται παρατατικός, ἂν δὲ εἶναι προγεγε-
στέρα, τίθεται ὑπερσυντέλικος. ἂν δὲ μεταγενεστέρα, παρατα-
τικός τῆς περιφραστικῆς συζυγίας εἰς *urus essem* :

quaesivi quis hoc diceret (ἠρώτησα τίς τοῦτο δισχυρίζετο·
σύγχρονον)

quaesivi quis hoc dixisset (ἠρώτησα τίς τοῦτο εἶχε δισχυρι-
σθῆ· προτερόχρονον)

quaesivi quis hoc dicturus esset (ἠρώτησα τίς ἔμελλε νὰ δι-
σχυρισθῆ τοῦτο· ὑστερόχρονον).

ὁμοίως quaerebam quis hoc diceret (dixisset, dicturus esset)
quaesiveram quis hoc diceret (dixisset, dicturus esset).

ΣΗΜ. 1. Ὁ ἱστορικός ἐνεστώς (*praesens historicum*) ἐν τῇ ἀκο-
λουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνεται διὲ μὲν ὡς χρόνος τοῦ παρόντος, διὲ
δὲ ὡς χρόνος τοῦ παρελθόντος. *Vercingetorix Gallos hortatur, ut
communis libertatis causa arma capiant* (ὁ Οὐβερκιγκετόριξ παραινεῖ
τοὺς Γαλάτας νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα χάριν τῆς κοινῆς ἐλευθερίας).—
Athenienses domi creant decem praetores, qui exercitui praesent
(οἱ Ἀθηναῖοι ἐκλέγουσιν ἐν τῇ πατρίδι δέκα στρατηγούς, οἵτινες νὰ
προΐστανται τοῦ στρατοῦ).

ΣΗΜ. 2. Ὁ παρακείμενος ἕξ οὗ ἐξαρτᾶται πρότασις τις, λαμβά-
νεται ὡς χρόνος τοῦ παρελθόντος. Ὡς χρόνος τοῦ παρόντος (*perfe-
ctum praesens*) λαμβάνεται, ὅταν ἀντ' αὐτοῦ δύναται νὰ τεθῆ ἄλλο
ῥήμα κατ' ἐνεστώτα. *Membris utimur prius quam didicimus (scimus)
cuius ea causā utilitatis habeamus* (τὰ μέλη μεταχειρίζομεθα πρὶν
ἢ γνωρίζομεν ἕνεκα τίνος ὠφελείας αὐτὰ ἔχομεν).—*Quantam quisque
multitudinem ad id bellum pollicitus sit cognovimus (scimus)* (πό-
σον ἕκαστος πλήθος εἰς τοῦτον τὸν πόλεμον ὑπεσχέθη γνωρίζομεν).

ΣΗΜ. 3. Τοὺς κανόνες τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων ἰδιαίτερος
ἀκολουθοῦσι α) αἱ πλάγαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (§ 252.) γ' αἱ τελικαὶ (§ 244...) δ' αἱ διὰ
τοῦ *quā* εἰσαγόμεναι προτάσεις (§ 252.) β' αἱ τελικαὶ (§ 244...) δ' αἱ διὰ
τελικῆς ἀντικειμενικαὶ (§ 245.) ε' αἱ μετὰ τοῦ *timeo, metuo, vereor
ne* (§ 248...) καὶ στ' αἱ ἀναφορικαὶ τελικαὶ προτάσεις (§ 269.3).

ΣΗΜ. 4. Χρόνοι τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος εἶναι :
α) ὁ ἐνεστώς καὶ οἱ μέλλοντες πασῶν τῶν ἐγκλίσεων

β') τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος, τὸ γερούνδιον, γερούνδιακόν καὶ τὸ ὑπίον, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐκ χρόνων τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.

Χρόνοι τοῦ παρελθόντος εἶναι :

α') ὁ παρατατικός καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς

β') ὁ ἱστορικός παρακειμένος τῆς ὀριστικῆς, τὸ ἱστορικόν ἀπαρέμφατον, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου

γ') τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος καὶ μέλλοντος, τὸ γερούνδιον, τὸ γερούνδιακόν καὶ τὸ ὑπίον, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐκ χρόνων τοῦ παρελθόντος.

§ 242. Ὅταν ἡ ἐξηρητημένη πρότασις ἐξαρτᾶται ἐκ *verbum infinitum*, τὸ ρῆμα τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως δὲν ρυθμίζεται ἐξ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ ρήματος τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς τὸ *verbum infinitum*. Ἐὰν ὁμοῦς τὸ *verbum infinitum* εἶναι ἀπαρέμφατον ἢ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου τὸ παρελθὸν δηλοῦσα, τότε ἐν τῇ ἐξηρητημένη τίθενται πάντοτε οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος. *Nemo dicere potest qualis si tanimus* (οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ ὅποια εἶναι ἡ ψυχὴ) — *Alexāder amicis suadentibus, ut nocte hostes adoriretur, assensus non est* (ὁ Ἀλέξανδρος δὲν συνῆνεσεν εἰς τοὺς φίλους συμβουλευοντας ἐν καιρῷ νυκτὸς νὰ προσβάλλῃ τοὺς πολεμίους) — *Servus dicit se nescisse quis adesset* (ὁ δοῦλος λέγει ὅτι δὲν ἔμαθε τίς ἦτο παρών). — *Versabor in re saepius quaesita, suffragia in magistratu mandando clam an palam ferri melius esset* (θὰ ἐνδιατρίψω εἰς τὸ πολλάκις ἐξετασθὲν ζήτημα, ἂν εἶναι καλύτερον νὰ φέρονται αἱ ψῆφοι φανερῶς ἢ κρύφα κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων).

Χρῆσις τοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις προτάσεσιν.

§ 243. Ἡ ὑποτακτικὴ δὲν ἔχει μέλλοντα οὔτε ἐν τῇ ἐνεργητικῇ οὔτε ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ. Ὁ ἐν τῇ γραμματικῇ συνήθως φερόμενος μέλλων εἰς *urus sim* εἶναι τῆς περιφραστικῆς συζυγίας.

Ὁ ἐλλείπων μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς ἀναπληροῦται ὡς ἐξῆς

Α'. Ἀπλοῦς μέλλων.

Οὔτος ἀναπληροῦται :

1) Διὰ τῶν τύπων εἰς *urus sim* καὶ *urus essem* τῆς περιφραστικῆς συζυγίας εἰς τὰς ἐξηρητημένας, ἐρωτηματικάς, εἰς τὰς προτάσεις τῆς ἀκολουθίας καὶ εἰς τὰς διὰ τοῦ *quin* μετὰ τὸ

τὸ ῥῆμα *dubitare* ἀρνητικῶς ἐκφερόμενον εἰσαγομένης. *Ulixes Tiresiam interrogavit quae fortuna sua futura esset* (ὁ Ὀδυσσεὺς ἠρώτησε τὸν Τειρεσίαν ποία θὰ εἶναι ἡ τύχη του). *Caesar est talis ut eius laudes obscuratura nulla umquam sit oblivio* (ὁ Καῖσαρ εἶναι τοιοῦτος ὥστε τοὺς ἐπαίνους αὐτοῦ οὐδεμία λήθη θὰ ἐπισκοτίσῃ). *Romani non dubitabant quin Caesar Gallos superaturus esset* (οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἀμφέβαλλον ὅτι ὁ Καῖσαρ θὰ νικήσῃ τοὺς Γαλάτας).

ΣΗΜ. Ἀντὶ τῶν τύπων εἰς *urus sim* καὶ *urus essem* γίνεται πολλάκις χρῆσις τῆς περιφράσεως *futurum sit ut* μετὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς καὶ *futurum esset ut* μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ περιφρασις εἶναι ἀναγκαία ἐπὶ τῶν ἀνευ ὑπτίου ρημάτων ὡς καὶ ἐπὶ τῆς παθητικῆς φωνῆς. *Non dubito quin futurum sit ut huius te rei paeniteat* (δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ μετανοήσῃ διὰ τοῦτο τὸ πρᾶγμα).—*Romani non dubitabant quin futurum esset ut Galli a Caesare superarentur* (οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἀμφέβαλλον ὅτι οἱ Γαλάται θὰ νικηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος)

2) Διὰ τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς

α') ὅταν τὸ ῥῆμα στερεῖται ὑπτίου ἢ εἶναι παθητικῆς φωνῆς : *Non dubito quin huius consilii mox te paeniteat* (δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ μετανοήσῃ διὰ ταύτην τὴν γνώμην).—*Nemo dubitabat quin hostes celeriter vincerentur* (οὐδεὶς ἀμφέβαλλεν ὅτι οἱ πολέμοι ταχέως θὰ νικηθῶσιν).

β') ὅταν ἡ κυρία πρότασις περιέχῃ μέλλοντα ἢ ἄλλην λέξιν ἔχουσαν μελλοντικὴν ἔννοιαν ἢ ὅταν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἐξηρημένης προτάσεως ἐνυπάρχῃ ἢ μελλοντικὴ σχέσις, ὅπερ συμβαίνει ἰδίᾳ μετὰ τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα. *Confidit amicus nos tacituros esse quam diu possimus* (πιστεύει ὁ φίλος ὅτι θὰ σιωπήσωμεν, ἐφ' ὅσον θὰ δυνηθῶμεν).—*Crassus quid hostes consilii caperent exspectabat* (ὁ Κράσσοι περιέμενεν τίνα ἀπόφασιν θὰ λάβωσιν οἱ πολέμοι).—*Si pueri semper ludunt, timeo ne non multum discant* (ἐὰν πάντοτε οἱ παῖδες παίζωσιν, φοβοῦμαι μήπως δὲν μάθωσι πολλά).

B'. Τετελεσμένος μέλλον.

Οὗτος ἀναπληροῦται συνήθως διὰ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικου : *Affirmo tibi me magnopere gavisurum esse, si ad me veneris* (σὲ βεβαιῶ ὅτι μεγάλως' θὰ χαρῶ, ἐὰν ἔλθῃς πρὸς με).

B'. Αἱ ἐγκλίσεις ἐν ταῖς ἐξηρημέναις προτάσεσιν.

1. Τελικαὶ προτάσεις

§ 244 Αἱ τελικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων *ut* (ἵνα), *ne* (ἵνα μὴ), *neve* ἢ *neu* (καὶ ἵνα μὴ), *quo*(ὄπως) καὶ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ ἀναλόγως τοῦ χρόνου τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἐξαρθῶνται. *Edere oportet ut vivas, non vivere ut edas* (πρέπει νὰ τρώγῃς ἵνα ζῆς, ὄχι νὰ ζῆς ἵνα τρώγῃς).—*Amicis adsimus, ne frustra auxilium amicorum imploremus* (ἄς βοηθῶμεν τοὺς φίλους, ἵνα μὴ μάτην τὴν βοήθειαν τῶν φίλων ἐπικαλωμεθα).

Τὸ *quo* (*ut eo*=ἵνα διὰ τούτου) συνάπτεται συνήθως πρὸς συγκριτικόν *Legem brevem esse oportet, quo facilius ab imperitis teneatur* (ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι βραχύς, ἵνα εὐκολώτερον ὑπὸ τῶν ἀπείρων φυλάττηται τῇ μνήμῃ).

ΣΗΜ. 1. Ἀντὶ τοῦ *ne* τίθεται *ut non*, ὅταν ἡ ἄρνησις ἀναφέρεται εἰς μίαν μόνον λέξιν τῆς προτάσεως καὶ οὐχὶ εἰς ὀλόκληρον τὴν πρότασιν: *Egredere, Catilina, confer te ad Manlium ut non eiectus ad alienos sed invitatus ad tuos isse videaris* (ἐξέλθε, Κατιλίνα, ὑπάγε πρὸς τὸν Μάνλιον διὰ νὰ φαίνησαι ὅτι οὐχὶ ἐκβληθεὶς πρὸς τοὺς ξένους ἀλλὰ προσκληθεὶς ἐπορεύθῃς πρὸς τοὺς σεαυτοῦ).

ΣΗΜ. 2. Ἐπὶ ἐμφάσεως ἀντὶ τοῦ *ne* τίθεται *ut ne*: *Adhibenda diligentia est ut ne quid temere agamus* (πρέπει νὰ ἐπιμελωμεθα ἵνα μὴ πράττομέν τι ἀλόγως).

2 Ἀντικείμενικαὶ τελικαὶ προτάσεις.

§ 245. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα φροντίδα (*curare, videre, operam dare, providere, id agere, nihil antiquius habere..*), ἐνέργειαν (*efficere, perficere, assequi, impetrare, committere...*), παράκλησιν, προσταγὴν ἢ παραίνεσιν (*rogare, petere, obsecrare, optare, postulare, imperare, praecipere, edicere, mandare, monere, hortari, suadere, persuadere, incitare, impellere, permovere, adducere...*), ἐπιτρέπαιν (*permittere, concedere...*) δέχονται ὡς ἀντικείμενον πρότασιν τελικοῦ περιεχομένου διὰ τοῦ *ut* ἢ *ne* εἰσαγομένην: *Virginibus Vestalibus praescriptum erat, ut curarent ne ignis sacer in templo Vestae restingueretur* (εἰς τὰς Ἑστιάδας

παρθένους ἦτο ἐπιτεταγμένον νὰ φροντίζωσι νὰ μὴ σβεσθῇ τὸ ἱερὸν πῦρ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἑστίας).—Plebs Romana assecuta est ut omnia jura civium paria essent (ἡ ρωμαϊκὴ πλεθὺς ἐπέτευχεν ὅλα τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν νὰ εἶναι ἴσα).—Semper homines adhortandi sunt, ne divitiis gloriantur (πάντοτε οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ παραινῶνται νὰ μὴ καυχῶνται διὰ τὸν πλοῦτον).—Caesar militibus decimae legionis permisit, ut equos conscenderent (ὁ Καῖσαρ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς στρατιώτας τοῦ δεκάτου λεγεῶνος νὰ ἀναβῶσιν ἐπὶ τοὺς ἵππους).

ΣΗΜ. 1. Πολλὰ τῶν ῥημάτων τούτων, ἰδίᾳ τὰ σημαίνονται παράκλῃσιν ἢ παραινέσιν συντάσσονται καὶ μεθ' ἀπλῆς ὑποτακτικῆς ἄνευ τοῦ ut: A te id peto me absentem diligas atque defendas (παρὰ σοῦ τοῦτο ζητῶ, ἀπόντια νὰ μὲ ἀγαπᾷς καὶ νὰ ὑπερασπίζῃς).

ΣΗΜ. 2. Τινὰ τῶν ῥημάτων τούτων συντάσσονται καὶ πρὸς accusat. cum infinitivo: Caesar quinque cohortes de media nocte proficisci imperat (ὁ Καῖσαρ διατάσσει πέντε τάγματα περὶ τὸ μεσονύκτιον νὰ ἀπέλθωσιν).

Περὶ τοῦ velle, nolle, malle cupere πρὸβ. § 202, περὶ δὲ τοῦ pati, sinere, jubere καὶ vetare πρὸβ. § 203.

§ 246. Ῥήματά τινα (persuadere, videre, monere, admonere, concedere, censere, statuere, constituere, decernere, contendere...) συνήθως μετὰ τοῦ ut ἢ ne πρὸς δήλωσιν ἐπιθυμίας συντασσόμενα, εὔρηγται ἐνίοτε μετὰ accusat cum infinitivo πρὸς δήλωσιν κρίσεως.

Παραδείγματα

Caesar milites ante pugnam admonuit, ut veterum victoriarum memores vetere fortitudine pugnarent (ὁ Καῖσαρ πρὸ τῆς μάχης προέτρεψε τοὺς στρατιώτας, μνήμονες τῶν ἀρχαίων νικῶν, μετὰ τῆς ἀρχαίας ἀνδρείας νὰ ἀγωνισθῶσιν).—Dux milites suos admonuit hostes jam multis proeliis victos esse (ὁ ἡγεμὼν ὑπέμνησε τοὺς στρατιώτας του, ὅτι οἱ πολέμοι ἤδη εἰς πολλὰς μάχας εἶχον νικηθῆ) —Hannibal cum sibi persuasisset Romanos nisi in Italia vinci non posse regi Antiocho suasit ut ibi cum Romanis bellum gereret sed ei persuadere non potuit ut consilio suo pareret (ὁ Ἀννίβας, ἐπειδὴ εἶχε πεισθῆ, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ νικηθῶσιν εἰμῇ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, συνεβούλευσε τὸν βασιλέα Ἀντίοχον

νά πολεμήσῃ ἐκεῖ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νά καταπέσῃ αὐτὸν νά πεισθῇ εἰς τὴν συμβουλήν του).

ΣΗΜ. 1. Τὰ ῥήματα *statuere, constituere, decernere* καὶ *contendere* συντάσσονται μετὰ τοῦ *ut*, ἐάν τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐξηρημένης προτάσεως εἶναι διάφορον τοῦ τῆς κυρίας. ἄλλως συντάσσονται πρὸς ἄπλοὺν ἀπαρέμφατον (σπανιώτερον ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut* ἢ *ne*: *Galli constituunt ut ii qui inutiles sint bello oppido excedant* (οἱ Γαλάται ἀποφασίζουσι νά ἐξέλθωσι τῆς πόλεως, ὅσοι εἶναι ἀνοφελεῖς εἰς τὸν πόλεμον).—*Caesar in Haeduos proficisci statuit* (ὁ Καῖσαρ ἀπεφάσισε νά ἀπέλθῃ εἰς τοὺς Αἰδοίους).

ΣΠΜ. 2. Καὶ τὰ λεκτικά (*dicere, nuntiare, scribere, respondere.*) πλὴν τῆς *accusat. cum infinitivo* δέχονται ἐνίοτε πρὸς δήλωσιν ἐπιθυμίας ὑποτακτικὴν μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ *ut* (ἐπὶ ἀρνήσεως *ne*): *Pater ad me scripsit (ut) rus venirem neque in urbe manerem* (ὁ πατὴρ μοὶ ἔγραψε νά ἔλθω εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ νά μὴ μείνω ἐν τῇ πόλει).— Ἄλλὰ *pater ad me scripsit se in urbem venturum esse* (ὁ πατὴρ μοὶ ἔγραψεν ὅτι θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν).

§ 247. Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντᾶ κωλύειν, ἀνθίστασθαι (*impedire, deterrere, obstare, officere, recusare, retinere* κτλ.), ἔτι δὲ μετὰ τὰς φράσεις *fieri per aliquem, stare per aliquem* (ἐξαρτᾶσθαι ἔκ τινος) ἀντὶ τοῦ *ne* δύναται νά τεθῇ καὶ ὁ σύνδεσμος *quominus* (*ut eo minus*): *Milites Luculli recusaverunt ne longius progrederebantur* (οἱ στρατιῶται τοῦ Λουκούλλου ἠρνήθησαν νά προχωρήσωσι μακρότερον).— *Parmenio deterrere Alexandrum voluit quominus medicamentum biberet* (ὁ Παρμενίων ἠθέλησε νά ἀποτρέψῃ τὸν Ἀλέξανδρον νά πῖν τὸ φάρμακον).—*Caesar cognovit per Afranium stare quominus proelio dimicaretur* (ὁ Καῖσαρ ἐνόησεν ὅτι ἐκ τοῦ Ἀφρανίου ἐξηρητᾶτο νά μὴ κοιθῇ ὁ ἀγὼν διὰ μάχης).

Ἄν τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντᾶ κωλύειν, ἀνθίστασθαι κτλ. ἐκφέρωνται ἀρνητικῶς ἢ εὐρίσκωνται εἰς ἐρωτηματικὴν πρότασιν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς ἄρνησιν, ἀντὶ τοῦ *quominus* δύναται νά τεθῇ καὶ τὸ *quin*. *Nuntii docent non posse milites contineri quin in urbem irrumpant urbemque deleant* (οἱ ἄγγελοι ἀγγέλλουσιν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νά κρατηθῶσιν οἱ στρατιῶται ὥστε νά μὴ εἰσρομήσωσιν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν πόλιν νά καταστρέψωσιν).—*Quis potest retineri quin hostem adgredientem defendat?* (τίς δύναται νά κρατηθῇ ὥστε νά μὴ ἀποκρούσῃ τὸν πολέμιον ἐπερχόμενον ;)

§ 248. Τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα *metuere, vereri, ti-*

mere συντάσσονται μετὰ τοῦ ut καὶ ne καθ' ὑποτακτικὴν. Καὶ τὸ μὲν ne (ἑλληνικὸν μὴ) τίθεται πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅτι δὲν θέλομεν νὰ γίνῃ τι: metuo ne abeat (φοβοῦμαι μὴ ἀπέλθῃ)· τὸ δὲ ut (ἑλληνικὸν μὴ οὐ—ne non) τίθεται πρὸς δῆλωσιν ὅτι θέλομεν νὰ γίνῃ τι: vereor ut veniat καὶ vereor ne non veniat (φοβοῦμαι μὴ δὲν ἔλθῃ).

Τὸ ne non εἶναι εὐχρηστότερον ἀντὶ τοῦ ut, ἂν τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα ἐκφέρωνται ἀρνητικῶς ἢ ἡ ἄρνησις ἀνήκῃ στενωτέρου εἰς μέρος τι τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως: Non sum veritus ne sustinere tua in me beneficia non possem (δὲν ἐφοβήθην μήπως δὲν δυνηθῶ νὰ ὑπομείνω τὰς σὰς πρὸς ἐμὲ εὐεργεσίας).

3. Συμπερασματικαὶ προτάσεις.

§ 249. Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τοῦ ut (ὥστε), ut non (ὥστε μὴ), ut nemo, ut nullus, ut nihil, ut nunquam, ut neque... neque κτλ. Αὗται ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν καὶ κατὰ τὸν χρόνον, ὃν θὰ εἶχον, ἐὰν ἐξεφέροντο ὡς ἀνεξάρτητοι, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἐξαρτῶνται (πρβλ. καὶ § 241).

Ὡς ὑποτακτικὴ τοῦ perfectum historicum χρησιμεύει ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ.

Παραδείγματα

Adeo excellabat Aristides abstinētia, ut unus post hominum memoriam cognomine justus sit appellatus. Ἀνεξάρ. appellatus est (ὁ Ἀριστείδης τοσοῦτο διέπρεπεν ἐπ' ἀφιλοκερδεῖα ὥστε μόνος αὐτὸς κατὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων μνήμην προσηγορεύθη διὰ τοῦ ἐπωνύμου δίκαιος).—Eraminondas adeo veritatis diligens erat ut ne joco quidem mentiretur. Ἀνεξάρ. ne joco quidem mentiebatur (ὁ Ἐπαμεινώνδας ἦτο τοσοῦτο φιλαλήθης, ὥστε οὐδὲ παίζων ἐψεύδετο).—Summa erat difficultas rei frumentariae usque eo ut complures dies frumento milites caruerint (μεγίστη ἔλλειψις σιτηρῶν ἦτο ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε πλείστας ἡμέρας οἱ στρατιῶται ἐστερήθησαν τοῦ σίτου). Ἀνεξάρ. milites caruerunt frumento,—Virtus hostium tanta fuit ut nemo fugeret (ἡ ἀνδρεία τῶν πολεμίων τοσαύτη ἦτο ὥστε οὐδεὶς ἔφυγεν). Ἀνεξ. nemo fugit.

ΣΗΜ. Πρὸ τοῦ συμπερασματικοῦ ut συνήθως προηγούνται αἱ λέξεις tantus, talis, tot, tam, tantopere, totiens, is (=talis), ita, sic, ejusmodi, adeo, usque eo.

§ 250. Μετὰ τὰ ἀπρόσωπα ρήματα καὶ τὰς ἀπροσώπους ἐκφράσεις, ἅτινα σημαίνουν συμβαίνειν, ἀκολουθεῖν. , ἀκολουθεῖ συμπερασματικὴ πρότασις διὰ τοῦ ut. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἐκλογή τῶν χρόνων ρυθμίζεται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων. Τοιαῦτα ρήματα καὶ ἐκφράσεις εἶναι: fit, fieri, potest, accidit, contingit, evenit, usu venit, occurrit,—reliquum est, relinquitur, restat, superest, sequitur, futurum est, extremum est, proximum est, in eo est, prope est: Saepe fit, ut homines ea, quae volunt, credant (πολλάκις συμβαίνει οἱ ἄνθρωποι νὰ πιστεύωσιν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα θέλουσιν).—Restat, ut doceam omnia quae sint in hoc mundo, hominum causa facta esse et parata (ὑπολείπεται νὰ διδάξω ὅτι πάντα, ὅσα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰσίν, ἐγένοντο καὶ παρεσκευάσθησαν χάριν τῶν ἀνθρώπων)

§ 251. Ἀντὶ τοῦ ut non δύναται νὰ τεθῇ καὶ quin, ὅταν ἡ κυρία πρότασις, ἐξ ἧς ἐξαορτᾶται, εἶναι ἀρνητικὴ ἢ ἐρωτηματικὴ ἔχουσα ἀρνητικὴν ἔννοιαν. Ἀντὶ τοῦ ut non, quin δύναται νὰ τεθῇ καὶ qui non, Nemo adeo stultus est, quin aliquem inveniatur stultiorem (οὐδεὶς εἶναι τοσοῦτον ἀνόητος, ὥστε νὰ μὴ εὔρη τινὰ ἀνοητότερον).—Quis est (nemo est) quin (qui non) cernat quanta vis sit in sensibus? (τίς ἐστιν ὅστις νὰ μὴ διακρίνη πόση δύναμις εἶναι εἰς τὰς αἰσθήσεις;)

Παράρτημα περὶ τοῦ quin

§ 252. Τὸ quin (ἐκ τοῦ qui ἀρχαίας ἀφαιρετικῆς=quo καὶ ne=non ὥστε μή, μὴ οὐχί, τί οὐ;) συντάσσεται καθ' ὑποτακτικὴν καὶ τίθεται:

α') μετὰ τὰ ρήματα κωλύειν, ἀνθίστασθαι, ὅταν ἐκφέρωνται ἀρνητικῶς ἢ εὐρίσκωνται ἐν ἐρωτηματικῇ προτάσει ἰσοδυναμούσῃ πρὸς ἄρνησιν ἀντὶ τοῦ quominus Πρβ. § 251

β') μετὰ τὰς ἀρνητικὰς προτάσεις ἢ τὰς ἐρωτηματικὰς ἐχούσας ἀρνητικὴν ἔννοιαν ἀντὶ τοῦ ut non καὶ qui non Πρβλ. § 251

γ') μετὰ τὰ ρήματα τὰ σημαίνοντα ἀμφιβάλλειν, ἀπέχειν, κωλύειν, παραλείπειν ἀρνητικῶς ἐκφερόμενα, μάλιστα δὲ μετὰ τὰς φράσεις non dubito, non est dubium, quis dubitat

(δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι...), non impedio (δὲν ἐμποδίζω νά), non deterreo (δὲν ἀποκρούω νά), non recuso (δὲν ἀρνοῦμαι νά), non multum (paulum) abest, nihil abest (δὲν ἀπέχει πολὺ νά...), nihil praetermitto (οὐδὲν παραλείπω νά), temperare mihi non possum, tenere me non possum, retineri non possum, vix me contineo (δὲν δύναμαι νά ἀπόσχω νά ..), facere non possum, fieri non potest (δὲν δύναμαι νά κάμω νά μή...)

Παραδείγματα.

Non dubitari debet quin fuerint ante Homerum poëtae (δὲν πρέπει νά ἀμφιβάλληται ὅτι πρὸ τοῦ Ὅμηρου ὑπῆρξαν ποιηταί).— Quis dubitet quin in virtute divitiae sint? (τίς δύναται νά ἀμφιβάλλῃ ὅτι ἐν τῇ ἀρετῇ ἐστὶ πλοῦτος;)— Nuntii docent non posse milites contineri quin in urbem irrumphant urbemque deleant (οἱ ἄγγελοι γνωρίζουσιν ὅτι δὲν δύνανται οἱ στρατιῶται νά κρατηθῶσιν εἰς τὴν πόλιν νά εἰσορμησῶσιν καὶ τὴν πόλιν νά καταστρέψωσι).— Facere non possum quin cotidie ad te litteras mittam ut tuas accipiam (δὲν δύναμαι νά κάμω νά μὴ στέλλω καθ' ἐκάστην πρὸς σέ ἐπιστολήν, ἵνα σὴν λαμβάνω).

ΣΗΜ. Ὅταν τὸ dubito σημαίνει διστάζω, ὀκνῶ, συντάσσεται πάντοτε πρὸς ἀπαρέμφατον: Caesar dubitabat conjuratos supplicio afficere (ὁ Καῖσαρ ἐδίσταζε νά τιμωρῆσῃ διὰ θανάτου τοὺς συνωμότες). Ὅμοιος τὸ non dubito (δὲν διστάζω) ὅπερ ὁμοῦς εὔρηται καὶ πρὸς τὸ quin: Nolite dubitare quin uni Pompeio credatis omnia (μὴ διστάσητε νά ἐμπιστευθῆτε πάντα τῷ Πομπηίῳ μόνῳ).

Τὸ dubito num σημαίνει ἀμφιβάλλω ἂν, τὸ δὲ dubito an ἀμφιβάλλω ἂν δέν, ἴσως. Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit dubito an hunc (Thrasylulum) primum omnium ponam (ἐὰν πρέπει νά κριθῇ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἀρετὴ ἄνευ τῆς τύχης, ἴσως θέσω (θεῖην ἂν) τοῦτον (τὸν Θρασύβουλον) πρῶτον πάντων).

§ 253. Τὸ quin λαμβάνεται καὶ ἐρωτηματικῶς πῶς δέν; διατί δέν: Quin tu respondes? (διατί δέν ἀποκρίνεσαι; Ἡ τοιαύτη ἐρώτησις ἰσοδυναμεῖ πρὸς προσταγὴν;) (responde (ἀποκρίθητι). Ὅθεν τὸ quin δύναται νά συναχθῇ καὶ πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν καὶ προστακτικὴν. Quin experiamus (ἂς δοκιμάσωμεν).— Quin dic (ἄλλ' εἰπέ).

4. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις

· § 254. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων cum (ἐπειδή), quod, quia (διότι, ἐπειδή), quoniam

(ἐπειδή), quandoquidem (ἐπειδή περ), quando (ἐπεὶ ποτε), si quidem (εἴ γε)

Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις αἱ διὰ τοῦ cum εἰσαγόμεναι ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τὰ ῥήματα ὅμως laudo, gaudeo, gratulor, laetor, gratias ago, ὁ cum εὐρηται συντεταγμένος πρὸς ὀριστικὴν. Cum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare (ἐπειδὴ ὁ βίος ἄνευ φίλων εἶναι πλήρης ἐνεδρῶν, αὐτὸς ὁ λόγος παραινεῖ νὰ παρασκευάζωμεν φιλίας).—Tibi maximas gratias ago cum tantum litterae meae potuerunt (μεγίστας σοὶ ὁμολογῶ χάριτας, διότι τοσοῦτον ἴσχυσεν ἡ ἐπιστολή μου).

Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις αἱ διὰ τῶν ἄλλων συνδέσμων εἰσαγόμεναι ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν· ἐὰν ὅμως ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις ἐκφράζη τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους οὐχὶ τοῦ συγγραφέως ἀλλὰ τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἡ αἰτιολογικὴ, τότε ἐκφέρεται καθ' ὑποτακτικὴν: Sapiens legibus paret, quin id salutare esse iudicat (ὁ σοφὸς πείθεται τοῖς νόμοις, διότι νομίζει ὅτι τοῦτο εἶναι σωτήριον).—Noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset (νύκτωρ περιεπάτει ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁ Θεμιστοκλῆς, διότι, ὡς ἔλεγεν), δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ).

ΣΗΜ Μετὰ τὸ non quod (συνηθέστερον non quo) (ὅχι διότι) καὶ μετὰ τὸ non quod (quo) non (ὅχι διότι δὲν), ἀνθ' οὗ καὶ non quin δύναται νὰ τεθῇ, ἀκολουθεῖ ὑποτακτικὴ πρὸς δήλωσιν οὐχὶ ἀληθοῦς αἰτίας: Dicam non quo hoc sit necesse, verum ut experiat utrum ille ferat molestius me tunc tacuisse an nunc dicere (θὰ εἶπω ὅχι διότι τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, ἀλλ' ἵνα δοκιμάσω πότερον ἐκείνος φέρει ὀχληρότερον ὅτι τότε ἐσιώπησα ἢ ὅτι νῦν λέγω).

Παράρτημα περὶ τοῦ quod

§ 255. Ὁ σύνδεσμος quod (ὅτι, διότι) εἶναι κυρίως τὸ οὐδέτερον τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ὡς καὶ τὸ ἐλληνικὸν ὅτι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀναφέρεται πολλάκις εἰς προηγουμένην δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς ἐπεξηγήσιν τῆς ὁποίας χρησιμεύει (quod explicativum). Τὸ quod συντάσσεται πρὸς ὀριστικὴν καὶ τίθεται :

α') Ὅταν ἡ δι' αὐτοῦ εἰσαγομένη πρότασις σημαίνει πραγματικὸν γεγονός· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει ὑπάρχει δεικτικὴ τις ἀντωνυμία (hoc, id, illud, haec res, ea res, illa res, ex eo...) Mihi quidem videntur homines hac re maxime bestiis praestare, quod loqu

possunt (εἰς ἡμὲ τοῦλάχιστον φαίνεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι κατὰ τοῦτο μάλιστα ὑπερέχουσι τῶν θηρίων, ὅτι δηλ. δύνανται νὰ διαλέγωνται).—Victori est honor, quod agros rusticorum non vastavit (πρὸς τιμὴν τοῦ νικητοῦ εἶναι ὅτι δὲν ἠρήμωσε τοὺς ἀγροὺς τῶν χωρικῶν).

β') Μετὰ τὰ ῥήματα facio, fit, evenit, accidit κτλ., ἐὰν ταῦτα συνάπτωνται μετ' ἐπιρρημάτων, ὡς bene, male, recte, opportune, commode, καὶ περιέχωσι κρίσιν περὶ τοῦ διὰ τῆς διὰ τοῦ quod εἰσαγομένης προτάσεως ἐκφραζομένου γεγονότος: Bene fecistis, quod me admonuistis (καλῶς ἐπράξατε, ὅτι μὲ ὑπεμνήσατε).—Feliciter est, quod amicus in urbe est (εὐτύχημα εἶναι ὅτι ὁ φίλος εἶναι ἐν τῇ πόλει).

γ') Ἐπὶ τῆς σημασίας: ὅσον ἀφορᾷ τοῦτο, ὅτι (ἰδίως εἰς ἐπιστολάς καὶ προφορικὰς ἀπαντήσεις) ὅτε κανονικῶς τίθεται ἐν ἀρχῇ τῆς ὅλης προτάσεως: Quod scribis te velle scire, qui sit rei publicæ status, summa dissensio est (ὅσον ἀφορᾷ τοῦτο τὸ ὁποῖον γράφεις, ὅτι θέλεις νὰ μάθῃς τίς εἶναι ἡ κατάστασις τῆς πολιτείας, μεγίστη διχόνοια ὑπάρχει).

Ἀπὸ τῆς σημασίας ταύτης ἐπήγαγεν ἡ αἰτιολογικὴ σημασία τοῦ quod (διότι). Τὸ αἰτιολογικὸν quod συντασσόμενον μεθ' ὀριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς (πρβ. § 254) ἀκολουθεῖ κανονικῶς μὲν τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐπαινεῖν, ψέγειν, κατηγορεῖν, εὐγνωμονεῖν, συγχαίρειν (laudare, vituperare, reprehendere, queri, gratulari, gratias agere, gratias habere, consolari, accusare, damnare, condemnare κτλ.), ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ἅτινα συχνότερον συντάσσονται μετὰ τοῦ accus. cum infinitivo (πρβ. § 203): Laudandus es quod bono exemplo tuo industriam ceterorum discipulorum excitavisti (εἶσαι ἀξιόπαινος, διότι διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματός σου ἐξήγειρας τὴν ἐπιμέλειαν τῶν λοιπῶν μαθητῶν).—Corinthii legatos Spartam miserunt questum, quod Athenienses Corcyraeos adjuvissent (οἱ Κορίνθιοι ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὴν Σπάρτην ἵνα παραπονεθῶσιν, διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἐβοήθησαν τοὺς Κορκυραίους). — Doleo quod Trojanis nocere non possumus (λυποῦμαι διότι δὲν δυνάμεθα νὰ βλάψωμεν τοὺς Τρῶας).

5. Συγκριτικά ἢ παραβολικά προτάσεις.

§ 256. Αἱ συγκριτικά ἢ παραβολικά προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν καὶ ὑποτακτικὴν.

Καὶ καθ' ὀριστικὴν μὲν ἐκφέρονται, ὅταν σημαίνωσι κρίσιν πραγματικὴν καὶ εἰσάγονται :

α') διὰ τῶν συσχετικῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων: *quantus, qualis, quot, qui, quam, quantopere, quo, ut*. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται συνήθως ἡ συσχετικὴ δεικτικὴ λέξις *tantus, talis, tot, idem, tam, tantopere, eo, ita, sic*: *Ut salutas ita resalutaris* (ὅπως χαιρετίζεις, οὕτω ἀντιχαιρετίζεσαι). *Tantum scimus, quantum memoriae tenemus* (τοσοῦτον γνωρίζομεν, ὅσον κρατοῦμεν ἐν τῇ μνήμῃ).

β') διὰ τοῦ *quam* (ἢ) μετὰ τὰ συγκριτικά *Studium est hominis doctioris quam est discipulus* (τὸ μάθημα εἶναι ἀνδρὸς σοφωτέρου ἢ εἶναι ὁ μαθητῆς).

γ') διὰ τοῦ *atque, ac* (ἀρχ. ἑλλην. καὶ) μετὰ λέξεις δηλούσας ἰσότητα, ὁμοιότητα ἢ τάναντία (*idem, similis, par, alius, similiter, pariter, aequae, perinde, aliter, secus* . . .) *Non dixi secus ac sentiebam* (δὲν εἶπον ἄλλως ἢ ἠσθανόμην). Ἠοβ. αἰ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν (=ὡς πρὶν).

Καθ' ὑποτακτικὴν δὲ ἐκφέρονται, ὅταν ἔχωσιν ὑποθετικὴν ἔννοιαν καὶ εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων *quasi, tamquam, tamquamsi, velutsi, utsi, proinde quasi, proinde ac si* κτλ. *Male vivunt, qui ita se gerunt, quasi semper se victuros esse credant* (κακῶς ζῶσιν, ὅσοι οὕτως πράττουσιν, ὡς ἐὰν πιστεύωσιν ὅτι πάντοτε θὰ ζῶσι) — *Sic cogitandum est tanquam aliquis in pectus intimum inspicere possit* (οὕτω πρέπει νὰ σκέπτηται τις, ὡς ἐὰν δύναται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰ ἐνδότεα τοῦ στήθους).

6. Παραχωρητικά προτάσεις.

§ 257. Αἱ παραχωρητικά προτάσεις ἐκφέρονται:

α') καθ' ὀριστικὴν μετὰ τῶν συνδέσμων *quamquam* (ἂν καί), *et si, tametsi* (καὶ ἂν), ἂν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πραγματικόν. *Medici, quamquam intellegunt saepe, tamen numquam dicunt aegrotis illo mordo eos esse morituros* (οἱ ἰατροί, ἂν καὶ κατανοοῦσι πολλάκις, ὅμως οὐδέποτε λέγουσιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ὅτι θὰ ἀποθάνωσιν ἕξ ἐκείνης τῆς νόσου)

β') καθ' ὑποτακτικὴν μετὰ τῶν συνδέσμων cum (ἂν καί), quamvis (ὅσον καὶ ἂν), ut, licet (καὶ ἂν), ἔαν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι μόνον ὑποτιθέμενον ἢ δυνατόν. Quamvis dives amicus sit, ego ei non invidio (ὅσον καὶ ἂν εἶναι πλούσιος ὁ φίλος, ἐγὼ δὲν φθονῶ αὐτόν).—Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas (καὶ ἂν ἐλλείπωσιν αἱ δυνάμεις, ὅμως εἶναι ἀξία ἐπαίνου ἢ διάθεσις).—Licet fremant omnes, dicam quod sentio (καὶ ἂν γογγύζωσιν πάντες, θὰ εἴπω ὅ, τι αἰσθάνομαι),

ΣΗΜ. 1. Ἡ παραχώρησις ἐκφέρεται καὶ ἐν κυρίᾳ προτάσει καθ' ὑποτακτικὴν πρβ. § 232 γ).

ΣΗΜ. 2. Αἱ διὰ τοῦ etiamsi εἰσαγόμενα προτάσεις ἐκφέρονται καὶ καθ' ὀριστικὴν καὶ καθ' ὑποτακτικὴν, αἱ δὲ διὰ τοῦ etsi, tametsi, εἰσαγόμενα ἐκφέρονται ἐνίοτε καὶ καθ' ὑποτακτικὴν πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ ἢ τοῦ μὴ πραγματικοῦ: Etsi non fueris suavor profectiois meae, approbator certe fuisti (καὶ ἂν δὲν συνεβούλευσας τὴν ἀναχώρησίν μου, βεβαίως ἐπεδοκίμασας αὐτήν).

7. Χρονικαὶ προτάσεις

§ 258. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις, ἂν μὲν δι' αὐτῶν δηλοῦται χρονικὴ διάρκεια, εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων dum, donec, quoad, quamdiu (ἕως, ἐφ' ὅσον), ἂν δὲ δηλοῦται χρονικόν τι σημεῖον, εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων cum (ὄτε), postquam, ut, ut primum, ubi, ubi primum, cum primum, simul ἢ simulac ἢ simulatque (ἀφ' οὗ, εὐθὺς ἀφ' οὗ, εὐθὺς ὥς), dum, donec, quoad (ἕως ἂν), priusquam, antequam (πρὶν ἢ).

§ 259. Οἱ σύνδεσμοι postquam ἢ posteaquam, ubi, ut, ubi primum, ut primum, cum primum, simul, simulac, simulatque συντάσσονται πρὸς δήλωσιν μὲν τοῦ ἅπαξ γενομένου ἐν τῷ παρελθόντι πρὸς παρακείμενον τῆς ὀριστικῆς, ὅτε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται ἐπίσης παρακείμενος ἢ ἱστορικὸς ἐνεστώς· πρὸς δήλωσιν δὲ τοῦ κατ' ἐπανάληψιν γενομένου ἐν τῷ παρελθόντι (ἀλλὰ μόνον οἱ σύνδεσμοι ubi, ut, simulac) πρὸς ὑπερσυντέλικον τῆς ὀριστικῆς, ὅτε τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας κεῖται κατὰ παρατατικόν, σπανίως δὲ κατὰ ὑπερσυντέλικον· πρὸς δήλωσιν δὲ διαρκοῦς καταστάσεως ἐν τῷ παρελθόντι πρὸς ἐνεστώτα ἢ παρατατικόν τῆς ὀριστικῆς.

Παραδείγματα

· Postquam Apollo et Diana liberos Niobae necaverunt, Nioba a deis in saxum mutata est (ἀφ' οὗ ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ

Ἄρτεμις ἐφόνευσαν τὰ τέκνα τῆς Νιόβης, ἢ Νιόβη ὑπὸ τῶν θεῶν εἰς βράχον μετεβλήθη.—Ubi magister signum surgendii dedit omnes discipuli surrexerunt (ὅτε ὁ διδάσκαλος ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς ἐγέρσεως, πάντες οἱ μαθηταὶ ἠγέρθησαν).—Apud veteres Romanos, ubi tonuerat, comitia dimittebantur (παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ῥωμαίοις, ὡσάκις ἤθελε βροντῆσει, ἢ ἐκκλησία διελύετο).—Postquam res Romanorum satis prospera satisque pollens videbatur, invidia ex opulentia orta est (ἐξ οὗ χρόνου ἢ κατάστασις τῶν Ῥωμαίων ἐφαίνετο ἱκανῶς εὐτυχῆς καὶ ἱκανῶς ἰσχυρά, ἐγεννήθη φθόνος ἐκ τῆς εὐπορίας).

ΣΗΜ. Τὸ postquam συντάσσεται συνήθως πρὸς ὑπερσυντέλικον ὅταν προσδιορίζηται τὸ χρονικὸν διάστημα μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὁποίου συμβαίνει τι. Milites septem mensibus, postquam ad bellum profecti erant, victores redierunt (οἱ στρατιῶται ἑπτὰ μῆνας, ἀφ' οὗτο ἀνεχώρησαν πρὸς πόλεμον, ἐπανήλθον νικηταί).

§ 260. Οἱ σύνδεσμοι dum, quoad, donec ἐπὶ τῆς σημασίας ἕως, ἐφ' ὅσον, συντάσσονται μεθ' ὀριστικῆς Dum vivo, spero, (ἐφ' ὅσον ζῶ, ἐλπίζω).—Donec felix eris, multos numerabis amicos (ἐφ' ὅσον θὰ εἶσαι εὐτυχῆς, πολλοὺς φίλους θὰ ἀριθμῆς)· ἐπὶ δὲ τῆς σημασίας ἕως ὅτου, ἐφ' ὅσον, φέρονται πρὸς ὀριστικὴν μὲν, ὅταν δηλοῦται ἀπλῶς σχέσις χρόνου μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρητημένης, πρὸς ὑποτακτικὴν δέ, ἂν ὑποδηλοῦται ἐκ μέρους τοῦ κυρίου ὑποκειμένου σκοπός τις ἢ προσδοκία: Lacedaemonium gens fortis fuit, dum Lycurgi leges vigeabant (τὸ ἔθνος τῶν Λακεδαιμονίων ὑπῆρξεν ἰσχυρόν, ἐφ' ὅσον οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου ἴσχυον).—Ultionem differte in aliud tempus, dum defervescat ira (τὴν τιμωρίαν ἀναβάλλετε εἰς ἄλλον χρόνον, ἕως ὅτου πρᾶυνθῇ ἡ ὀργή).

ΣΗΜ. Τὸ dum, ὅταν σημαίη ἐν ᾧ, συντάσσεται συνήθως μετὰ ἱστορικοῦ ἐνεστώτος ἀντὶ παρατατικοῦ, ὅτε ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται παρατατικός ἢ παρακειμένος: Euryclea, dum Ulixis pedes lavat, casu cicatricem manu tetigit (ἐν ᾧ ἡ Εὐρύκλεια ἔνιπτε τοὺς πόδας τοῦ Ὀδυσσεύς, κατὰ τύχην ἤψατο διὰ τῆς χειρὸς τῆς οὐλῆς).

§ 261. Οἱ σύνδεσμοι antequam καὶ priusquam καὶ ἀναλλυμένοι, ἰδίως ἐὰν ἐκφέρωνται ἀρηνητικῶς, non ante.. quam, non prius. . quam) συντάσσονται ἢ πρὸς ὀριστικὴν ἐνεστώτος (ἐπὶ τοῦ παρόντος), παρακειμένου (ἐπὶ τοῦ παρελθόντος), καὶ τετελεσμένου μέλλοντος (ἐπὶ τοῦ μέλλοντος) ἢ πρὸς ὑποτα-

κτικὴν συνήθως μὲν ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ, σπανιώτερον δὲ ὑπερσυντελικού. Τοῦ παρατατικοῦ καὶ ὑπερσυντελικού γίνεται χρῆσις συνήθως ἐν διηγηματικῷ λόγῳ καὶ μετὰ παρατατικὸν ἢ παρακείμενον ἐν τῇ κυρίᾳ, τοῦ δὲ ἐνεστῶτος, ὅταν παρίσταται ἐσωτερικὴ τις σχέσις μεταξὺ τῆς κυρίας καὶ τῆς ἔξοχτημένης προτάσεως (ἐν τῇ κυρίᾳ ἐνεστῶς ἢ μέλλων).

Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρακειμένου τίθεται ἰδίως μετὰ ἀρνητικὴν κυρίαν πρότασιν.

Παραδείγματα.

Fulgur spectatur, priusquam tonitrus auditur (ἡ ἀστραπὴ παρατηρεῖται πρὶν ἢ βροντὴ ἀκουσθῆ). — Caesar collem celeriter, priusquam ab adversariis sentiatur, communit (ὁ Καῖσαρ ὀχυρῶνει τὸν λόφον, πρὶν γίνῃ ἀντιλήπτὸς ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων). — Legati non ante profecti sunt, quam impositos in naves milites viderunt (οἱ πρέσβεις δὲν ἀνεχώρησαν πρὶν ἢ εἶδον τοὺς στρατιώτας ἐπιβασθέντας ἐπὶ τὰς ναῦς) — De Carthagine vereri non desinam, priusquam excisam esse cognovero (περὶ τῆς Καρχηδόνας δὲν θὰ παύσω νὰ φοβῶμαι, πρὶν μάθω ὅτι κατεσκάφη) — Aristides interfuit pugnae navali apud Salamina, quae facta est, priusquam poena exilii liberaretur (ὁ Ἀριστείδης παρευρέθη εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἣτις ἐγένετο πρὶν ἀπαλλαγῆ τῆς ποινῆς τῆς ἔξοχίας).

§ 262. Τοῦ χρονικοῦ cum (quum, quom) διακρίνομεν τὰ κάτωθι εἶδη:

α') cum temporale. Τοῦτο τιθέμενον μετὰ πάντων τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς ἀναφέρεται εἰς προηγούμενον tum, tunc, eo tempore, nunc, εἴτε κείμενον ἐν τῷ λόγῳ, εἴτε νοούμενον, καὶ σημαίνει ὅτε. Fuit quoddam tempus, cum in agris homines passim bestiarum modo vagabantur (ὑπῆρξε χρόνος τις, ὅτε ἐν τοῖς ἀγροῖς οἱ ἄνθρωποι σποράδην δίκην κτηνῶν ἐπλανῶντο)

β') cum iterativum. Τοῦτο συντασσόμενον πρὸς ὀριστικὴν δηλοῖ πρᾶξιν κατ' ἐπανάληψιν γινομένην καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ quotiens (ὄσάκις). Καὶ ἂν μὲν ἡ τῆς χρονικῆς προτάσεως πρᾶξις εἶναι σύγχρονος πρὸς τὴν τῆς κυρίας, ἔχει τὸν χρόνον αὐτῆς, ἂν δὲ εἶναι προγενεστέρα, ἐκφέρεται καθ' ὑπερσυντελικόν. Improbi sumus, si amicis non prosumus, cum pos-

sumus (πονηροὶ ἐσμέν, ἐὰν δὲν ὠφελῶμεν τοὺς φίλους, ὅσάκις δυνάμεθα).—Veteres ad hospites deverti solebant, cum in alienas urbes venerant (οἱ ἀρχαῖοι εἰς τοὺς ξένους συνήθιζον νὰ καταλύωσιν, ὅσάκις ἤρχοντο εἰς ἄλλας πόλεις)

γ') cum inversum (ἀνεστραμμένον). Τοῦτο φέρεται πρὸς ὀριστικὴν παρακειμένου ἢ ἱστορικοῦ ἐνεστῶτος, πολλάκις μετὰ τῶν ἐπιρρημάτων repente, subito. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται παρατατικὸς (ἐπὶ συγχρόνου πράξεως), ἢ ὑπερσυντέλικος (ἐπὶ προγενεστέρας), πολλάκις μετὰ τῶν μορίων jam, vix, aegre, nondum : Vix cursor in forum pervenerat, cum exhaustus labore collapsus est (μόλις ὁ δρομεὺς εἶχε φθάσει εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅτε ἐξηντλημένος ἐκ τοῦ κόπου κατέπεσεν)—Nondum castra munita erant, cum equites ex statione nuntiant magnum exercitum hostium venire (δὲν εἶχεν ἀκόμη ὀχυρωθῆ τὸ στρατόπεδον, ὅτε ἱππεῖς ἐκ τῆς φυλακῆς ἀγγέλλουσιν ὅτι μέγας στρατὸς πολέμιων ἤρχετο)

δ') cum coincidens. Ἡ διὰ τῆς χρονικῆς προτάσεως τῆς καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης δηλουμένη προᾶξις συμπίπτει κατ' οὐσίαν πρὸς τὴν τῆς κυρίας. Ὅθεν ἀμφοτέρω εἰχουσι τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον καὶ χρόνον : Cum tacent, clamant (ἐν ᾧ σιγῶσι, βοῶσιν, ἢ σιγῇ αὐτῶν ἰσοδυναμεῖ πρὸς κραυγὴν)

ε') cum historicum ἢ narrativum. Τοῦτο εὐχρηστον ἐν τῇ διηγήσει παρελθόντων γεγονότων φέρεται πρὸς παρατατικὸν (ἐπὶ συγχρόνου) ἢ πρὸς ὑπερσυντέλικον (ἐπὶ προγενεστέρας πράξεως) τῆς ὑποτακτικῆς, ὅτε συνήθως ἐν τῇ κυρίᾳ κεῖται παρακειμένος ἢ ἱστορικός ἐνεστῶς. Ἐν ᾧ δὲ τὸ χρονικὸν cum μεθ' ὀριστικῆς χρησιμεύει νὰ ὀρίξῃ ἀπλῶς τὸν χρόνον τῆς κυρίας προτάσεως, τὸ ἱστορικὸν cum, ἐν ᾧ δηλοῖ τὴν στενὴν σχέσηιν δύο πράξεων τοῦ παρελθόντος, παρουσιάζει τὴν μίαν ὡς ὅρον τῆς κυρίας πράξεως. Οὕτως ἐγγὺς τῆς χρονικῆς σχέσεως τῶν δύο πράξεων ὑπάρχει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον φανερὰ καὶ αἰτιολογικὴ σχέσις : Cyrus minor cum fratrem vidisset exclamavisse dicitur, video hominem ! (ὁ Κῦρος ὁ νεώτερος, ὅτε εἶδε τὸν ἀδελφόν, λέγεται ὅτι ἀνεφώνησε· βλέπω τὸν ἀνθρώπον !) Cum Hannibal exercitum ad urbem Romam admooveret, in urbe magnus pavor fuit (ὅτε ὁ Ἀννίβας ὠδήγηε τὸν στρατὸν πρὸς τὴν πόλιν Ῥώμην, μέγας τρόμος ἐν τῇ πόλει ἐγένετο).

8. Πλάγια ἐρωτηματικὰ προτάσεις.

§ 264. Αἱ πλάγια ἐρωτηματικὰ προτάσεις εἰσάγονται ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων num ἢ ne (χωρὶς ταῦτα νὰ ὑποδηλώσιν ὅτι προσδοκᾶται ἀπόκρισις ναὶ ἢ ὄχι) ἢ διὰ τοῦ nonne, ἐκφέρονται δὲ πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν. Diogenes interrogatus qua re maxime homines delectarentur exclamavit, libertate ! (ὁ Διογένης ἐρωτηθεὶς τίνι πράγματι μάλιστα τέρπονται οἱ ἄνθρωποι ἀνεφώνησε· τῇ ἐλευθερίᾳ !). — Videamus verane sint quæ reus dixit (ὡς ἴδωμεν ἂν εἶναι ἀληθῆ, ὅσα ὁ κατηγορούμενος εἶπεν). — Sacerdos ab Alexandro quæsisisse dicitur num Iyram Paridis videre vellet (ὁ ἱερεὺς λέγεται ὅτι ἠρώτησε τὸν Ἀλέξανδρον, ἂν ἤθελε νὰ ἴδῃ τὴν λύραν τοῦ Πάριδος).

§ 264. Αἱ διπλαῖ πλάγια ἐρωτήσεις ἐκφέρονται κατὰ τοὺς ἑξῆς τέσσαρας τρόπους :

α')	utrum	an
β')	—	an (anne)
γ')	ne (ἐγκλιτικὸν)	an
δ')	—	ne (ἐγκλιτικὸν)

Themistocles interrogatus est utrum Achilles esse mallet an Homerus (ὁ Θεμιστοκλῆς ἠρωτήθη πότερον προετίμα νὰ εἶναι Ἀχιλλεὺς ἢ Ὅμηρος). — Haec vera an falsa sint nescio (ἀγνοῶ ἂν ταῦτα εἶναι ἀληθῆ ἢ ψευδῆ). — Quæritur virtus suamne propter virtutem an propter fructum aliquem expetatur (ἐρωτᾶται ἂν ἡ ἀρετὴ διὰ τὴν ἑαυτῆς ἀρετὴν ἢ δι' ὠφέλειάν τινα ἐπιζητῆται).

Τὸ ἡμέτερον ἢ ὄχι ἐκφέρεται συνήθως μὲν διὰ τοῦ necne, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τοῦ an non : Quæritur sintne dii necne (sint) (ἐρωτᾶται ἂν ὑπάρχωσι θεοὶ ἢ ὄχι).

§ 265. Μετὰ τὰς φράσεις haud scio, nescio, dubito, dubium est, incertum est καὶ ἄλλας ὁμοίας τίθεται εἰς τὰς ἀπλᾶς πλαγίας ἐρωτήσεις τὸ an. Διὰ τῆς προσθήκης τοῦ an ἡ ἀμβολία κλίνει πρὸς κατάφασιν καὶ ὄχι πρὸς ἄρνησιν. Aristotelem haud scio an recte dixerim principem philosophorum (δὲν γνωρίζω ἂν ὀρθῶς θέλω ὀνομάσει τὸν Ἀριστοτέλη πρῶτον τῶν φιλοσόφων). — Nesciebam an aliquando nos arma

capere necesse esset (ἡγνούν ἂν ποτε ἦτο ἀνάγκη νὰ λάβω-
μεν τὰ ὄπλα).

9. Ὑποθετικοὶ λόγοι.

§ 266. Οἱ ὑποθετικοὶ λόγοι σύγκεινται ἐκ δύο προτάσεων,
τῆς ὑποθετικῆς ἢ ἡγουμένου καὶ τῆς ἀποδόσεως.

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν συνδέσμων
si (εἰ, εἰάν), nisi (εἰμὴ, εἰάν μὴ), etiam si (εἰ καί, καὶ εἰ), si
forte (εἰάν ἴσως), nisi forte (εἰάν μὴ ἴσως).

Καθαρὰ εἶδη τῶν ὑποθετικῶν λόγων εἶναι τὰ ἑξῆς τρία:

α') Εἰς τὸ ἡγούμενον ὡς καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὀριστικὴ
παντὸς χρόνου, ὅταν οὐδεμία ἔνδειξις παρέχεται ὅτι τὸ ὑποτι-
θέμενον συμβαίνει ἢ δὲν συμβαίνει, ἀλλ' ἀπλῶς δηλοῦται ὅτι,
εἰάν πραγματοποιηθῆται τὸ ἐν τῇ ὑποθέσει λεγόμενον, πραγμα-
τοποιεῖται ἀναγκαίως καὶ ἡ ἀπόδοσις. Si dies est, lucet (εἰ
ἡμέρα ἐστὶ, φέγγει).—Si avarus eris, amice, nunquam beatus
eris (εἰάν εἶσαι φιλάργυρος, φίλε, οὐδέποτε θὰ εἶσαι εὐτυχής).
—Naturam si sequemur ducem, nunquam aberrabimus (εἰάν
ἀκολουθῶμεν τὴν φύσιν ὡς ὀδηγόν, οὐδέποτε θὰ πλανηθῶμεν).

β') Εἰς τὸ ἡγούμενον ὑποτακτικὴ ἐνεστῶτος ἢ παρακειμέ-
νου, εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὁμοίως ἐνεστῶς ἢ παρακειμένος τῆς
ὑποτακτικῆς, ὅταν ἡ ὑπόθεσις καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἢ ἀπόδο-
σις παρίσταται ὡς δυνατὴ. Dies deficiat, si velim res gestas
imperatoris enumerare (θέλει ἐπιλείψει ἢ ἡμέρα, εἰάν θελήσω
νὰ ἀπαριθμῶ τὰ κατορθώματα τοῦ στρατηγοῦ). Ἐλλ' ἐπι-
λίποι δ' ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις
καταριθμησαίμεθα).

γ') Εἰς τὸ ἡγούμενον παρατατικὸς (διὰ τὸ παρὸν) καὶ ὑπερ-
συντέλικος (διὰ τὸ παρελθόν) τῆς ὑποτακτικῆς, εἰς τὴν ἀπόδο-
σιν ὁμοίως παρατατικὸς καὶ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς,
ὅταν ἡ ὑπόθεσις καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἢ ἀπόδοσις παρίσταται
ὡς μὴ πραγματικὴ. Si mater me castigasset, non huiusce
processissem et in mortem abducerer (ἂν ἡ μήτηρ μὲ εἶχε
κολάσει, δὲν θὰ εἶχον προχωρήσει ἕως ἐδῶ καὶ δὲν θὰ ὠδη-
γούμην εἰς τὸν θάνατον).

ΣΗΜ. Τὰ τρία εἶδη τῶν ὑποθετικῶν λόγων δὲν εὐρίσκονται πάν-
τοτε καθαρὰ, ἀλλὰ πολλάκις παρατηρεῖται ἀνάμειξις τις. Memoria
minuitur, nisi eam exerceas (ἡ μνήμη ἐλαττοῦται, εἰάν μὴ ἐξασκήσῃς
αὐτήν).

§ 267. Ἡ ἄρνησις ἐν τῇ ὑποθέσει εἶναι συνήθως nisi, ἐὰν ἡ ἄρνησις ἀνήκη εἰς ὅλην τὴν πρότασιν καὶ si non ἢ si minus, ἂν ἀνήκη εἰς μίαν μόνον λέξιν τῆς προτάσεως. Nisi Alexander essem, ego vero vellem esse Diogenes (ἐὰν μὴ ἦμην Ἀλέξανδρος, ἐγὼ βεβαίως θὰ ἤθελον νὰ εἶμαι Διογένης). — Aequitas tollitur omnis si habere suum cuique non licet (ἡ δικαιοσύνη πᾶσα αἴρεται, ἐὰν μὴ ἐπιτρέπεται (ἀπαγορεύεται) εἰς ἕκαστον νὰ ἔχῃ τὰ ἑαυτοῦ).

ΣΗΜ. Τοῦ si non (si minus), γίνεται χρῆσις μάλιστα ἐν ταῖς ἀντιθέσει καὶ δὴ α) Ὅταν ἐν τῇ ἀντιθέσει εἰς προηγούμενον ὄρον συνάπτηται δευτέρως ἀρνητικῶς ἐκφερόμενος. Si potero hodie ad te veniam; Si non potero, nuntium ad te mitam (ἐὰν δυνηθῶ, θὰ ἔλθω πρὸς σέ σήμερον· ἐὰν δὲν δυνηθῶ, θὰ πέμψω πρὸς σέ ἄγγελον).

β) Ὅταν εἰς τὴν διὰ τοῦ si non (si minus) εἰσαγομένην πρότασιν ἀκολουθῇ διορθοῦσα αὐτὴν ἢ κυρία πρότασις διὰ τοῦ at, tamen, certe, at certe. tamen at: Si non praesens periculum, at certe longinqua obsidione famis est timenda (ἐὰν δὲν εἶναι παρὸν ὁ κίνδυνος, ἀλλ' ἐκ τῆς μακρᾶς πολιορκίας πρέπει νὰ φοβώμεθα τοὐλάχιστον τὴν πείναν).

Τὸ si minus (εἰδὲ μὴ) τίθεται ἀναγκάως, ὅταν παραλείπεται τὸ ρῆμα: Educ, Catilina omnes tuos; Si minus quam plurimos (ἐξάγαγε. Κατιλίνα, πάντας τοὺς ἐταίρους σου· εἰ δὲ μὴ ὡς πλείστους).

Τὸ ἐὰν μόνον, ἀρκεῖ μόνον νὰ λέγεται dum, dummodo, modo, τὸ δὲ ἐὰν μόνον μὴ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ, dum, ne, dummodo ne, modo ne μεθ' ὑποτακτικῆς, διότι ὑποδηλοῦται ἐπιθυμία, εὐχὴ καὶ οὐχὶ πραγματικὸν γεγονός. Imperator Caligula dicebat; oderint, dum metuant (ὁ Αὐτοκράτωρ Καλιγούλας ἔλεγεν· ἄς μὲ μισῶσιν, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὲ φοβῶνται).

Τὸ εἰμὴ ἄρα, ἐκτός ἐὰν τυχὸν (εἰρωνικῶς) λέγεται (nisi forte ἢ nisi vero; Nemo fere saltat sobrius, nisi forte insanit (οὐδεὶς σχεδὸν νηφάλιος ὀρχεῖται, ἐκτός ἐὰν τυχὸν μαίνηται).

Τὸ εἴτε... εἴτε λέγεται sive... sive... μεθ' ὀριστικῆς. Moriendum est nobis sive contempnimus mortem, sive metuimus (ἀνάγκη νὰ ἀποθάνωμεν, εἴτε καταφρονοῦμεν τὸν θάνατον, εἴτε φοβούμεθα).

§ 268. Ὅταν ὁ ὑποθετικὸς λόγος ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ῥήματος, οὕτως ὥστε ἡ ἀπόδοσις κατ' ἀνάγκην νὰ τίθεται καθ' ὑποτακτικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου (accusatum cum infinitivo), τότε ἡ ὑπόθεσις ἐπὶ μὲν τοῦ α' καὶ β' εἶδους ἐκφέρεται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων: Mater rogat filium quid facturus sit, si pater venerit (ἡ μήτηρ ἐρωτᾷ τὸν υἱὸν τί θὰ κάμῃ, ἐὰν ἔλθῃ ὁ πατήρ. Ἀνεξάρτ. Quid facies, si pater venerit? | Haedui sperabant Caesarem sibi auxilio venturum esse, si ab Helvetiis premerentur (οἱ Αἰδουοὶ ἠλπίζον ὅτι ὁ Καῖσαρ θὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν αὐτῶν, ἐὰν πιέζωνται ὑπὸ τῶν Ἑλουη-

τίων). Ἐνεξαιρέτ. Caesar auxilio veniet, si premimur

Ἐπὶ δὲ τοῦ γ' εἵδους ἢ μὲν ὑπόθεσις μένει πάντοτε ἀμετάβλητος, ἐν δὲ τῇ ἀποδόσει, εἰάν μὲν εἶναι ἀνάγκη αὕτη νὰ τεθῆ κατ' αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀντὶ μὲν τοῦ παρατακικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς τίθεται ὁ τύπος εἰς *urum esse*, ἀντὶ δὲ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ ὁ τύπος εἰς *urum fuisse* (ἐν ἑλλείψει ὑπτιοῦ ἐκφέρεται περιφραστικῶς διὰ τοῦ *futurum esse ut* καὶ *futurum fuisse ut*)· εἰάν δὲ εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῆ κατ' ὑποτακτικὴν, τότε καὶ αὕτη μένει ἀμετάβλητος, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς τίθεται συνήθως, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, ὁ τύπος εἰς *urus fuerim* : *Puto te mentiturum esse, si hoc diceres* (νομίζω ὅτι θὰ ἐψεύδεσο, ἂν ἔλεγες τοῦτο).—*Puto futurum fuisse ut te paeniteat, si hoc dixisses* (νομίζω ὅτι θὰ εἶχες μετανοήσει, εἰάν εἶχες εἶπει τοῦτο).—*Non dubito quin mentireris, si hoc diceres* (δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ ἐψεύδεσο, εἰάν ἔλεγες τοῦτο).—*Non dubito quin mentiturus fueris, si hoc dixisses* (δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ εἶχες ψευσθῆ, εἰάν εἶχες εἶπει τοῦτο).

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

§ 269. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων. Διακρίνονται δὲ εἰς προσδιοριστικὰς, αἰτιολογικὰς, τελικὰς, ἐναντιωματικὰς καὶ συμπερασματικὰς ἀναφορικὰς προτάσεις.

1) Αἱ προσδιοριστικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις, ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὰς ἐπιθετικὰς καὶ παραθετικὰς ἀναφορικὰς προτάσεις τῆς ἑλληνικῆς, εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ προτάσεις ἐπιθυμίας.

Ὅταν εἶναι προτάσεις κρίσεως, ἂν μὲν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν παρίσταται ὡς πραγματικόν, ἐκφέρονται κατ' ὀριστικὴν, ἂν δὲ τὸ περιεχόμενον παρίσταται ὡς δυνατόν ἢ ὡς οὐ δυνατόν καὶ ἀπραγματοποιήτον, ἐκφέρονται κατ' ὑποτακτικὴν. *Eorum praecepta sequi soleo, quos sapientes esse cognovi* (ἐκείνων τὰ παραγγέλματα συνηθίζω νὰ ἀκολουθῶ, οὓς ἐγνώρισα ὅτι εἶνε σοφοί).—*Non exercitus neque thesauri praesidia regni sunt, verum amici, quos neque armis cogere, neque auro parare possimus* (οὔτε οἱ στρατοὶ οὔτε οἱ θησαυροὶ εἶναι φύλακες τῆς βασιλείας, ἀλλ' οἱ φίλοι, οὓς οὔτε διὰ

τῶν ὄπλων νὰ ἀναγκάσωμεν, οὔτε διὰ τοῦ χρυσοῦ νὰ παρασκευάσωμεν ἠθέλομεν δυνηθῆ).

Ὅταν δὲ εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἢ προστακτικὴν. *Istae sunt vanae opinioniones, quibus ne credamus* (αὐταὶ εἶναι κεναὶ δόξαι, εἰς ἃς ἂς μὴ πιστεύωμεν).—*Mendax est ille, Teucri, cui credere nolite* (αὐτὸς εἶναι ψεύστης, Τρώες, εἰς ὃν μὴ πιστεύετε).

2) Αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν. Τότε δὲ τὰ ἀναφορικὰ δύνανται νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἐξῆς: *cum ego, cum tu* κτλ. Πρὸ τῶν τοιούτων ἀναφορικῶν προτάσσεται πολλάκις πρὸς ἔμφρασιν τὸ *quippe, ut, utpote*: *O matrem crudelem, quæ innocentes pueros necare potuerit* (ὦ ἡ σκληρὰ μήτηρ, ἐπειδὴ αὕτη ἠδυνήθη νὰ φονεύσῃ διὰ τοῦ σιδήρου τοὺς ἀθώους παῖδας).—*Ad te venire non poterimus, quippe qui ægri simus* (δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἔλθωμεν πρὸς σέ, ἐπειδὴ εἴμεθα ἀσθενεῖς).

3) Αἱ ἀναφορικαὶ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν, τότε δὲ τὰ ἀναφορικὰ δύνανται νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἐξῆς: *ut ego, ut tu, ut is, ut ibi, ut unde* κτλ.: *Juno duos serpentes misit, qui Herculem puerum morderent* (ἡ Ἥρα ἔπεμψε δύο δράκοντας, ἵνα οὗτοι δήξωσι τὸν Ἡρακλέα παῖδα ὄντα).

4) Αἱ ἀναφορικαὶ παραχωρητικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν: *Nioba Thebanas reprehendit, quod Latonam matrem duorum liberorum sibi, quæ tot liberos reperisset, praeponerent* (ἡ Νιόβη ψέγει τὰς Θεβαίας διότι τὴν Λητώ, μητέρα δύο τέκνων, προτιμῶσιν αὐτῆς, καίτοι αὕτη τόσα τέκνα εἶχε γεννήσει).

5) Αἱ ἀναφορικαὶ συμπερασματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν, τότε δὲ τὰ ἀναφορικὰ δύνανται νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἐξῆς: *qui=ut ego, ut tu* κτλ., *unde=ut inde, ubi=ut ibi* κτλ. Ἡ ὑποτακτικὴ αὕτη εἶναι συνήθης μετὰ τὰ ἀναφορικὰ

α') ὅταν προηγῆται δεικτικὸν δηλοῦν ποιότητα προσδιοριζομένην ὑπὸ τοῦ ἀναφορικοῦ (*talīs, eiusmodi, is=talīs, tantus tam* κτλ.). Τὸ δεικτικὸν δύναται καὶ νὰ παραλείπηται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον, μάλιστα μετὰ τὰς φράσεις *sunt, inveniuntur, reperiuntur, nemo est, quis est, nihil est, quid est* κτλ.

Nihil tam est difficile et arguum, quod non humana mens vincat (οὐδὲν εἶναι τοσοῦτον δύσκολον καὶ δυσχερές, ὅπερ νὰ μὴ νικᾷ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια).—Ea est Romana gens, quae victa quiescere nesciat (τοιούτο εἶναι τὸ ῥωμαϊκὸν ἔθνος, ὥστε ἡττημένον οὐδέποτε νὰ ἡσυχάζῃ).—Nulla gens tam fera, nemo omnium tam est immanis, cuius mentem non imbuerit deorum opinio (οὐδὲν ἔθνος εἶναι τόσον ἄγριον, οὐδεὶς τῶν πάντων ἀνθρώπων εἶναι τόσον ὠμός, ὥστε νὰ μὴ εἰσχωρῇ εἰς τὸν νοῦν του ἡ σκέψις τῶν θεῶν).—Sunt qui discessum animi a corpore putent esse mortem (εἰσὶν οἱ νομίζοντες ὅτι θάνατος εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος).

β') ὅταν προηγῆται συγκριτικὸν μετὰ τοῦ quam. Maior sum quam cui possit fortuna nocere (μεγαλύτερος εἶμαι ἢ ὥστε νὰ δύναται ἡ τύχη νὰ μὲ βλάψῃ).

γ') ὅταν προηγῶνται τὰ ἐπίθετα dignus, indignus, aptus, idoneus Voluptas non est digna, ad quam sapiens respiciat). (ἡ ἡδονὴ δὲν εἶναι ἀξία, ὥστε ὁ σοφὸς νὰ ἀποβλέπῃ εἰς αὐτήν).

ΣΗΜ. Αἱ ἀναφορικαὶ συμπερασματικαὶ προτάσεις ἔχουσι πάντοτε ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς προτάσεως, ἐξ ἧς ἐξαρτῶνται, τὸν χρόνον, ὃν θὰ εἶχον, ἐὰν ἦσαν ἀνεξάρτητοι.

§ 270. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τῶν ἀορίστων ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν quisquis, quidquid, quotquot, quicumque κτλ. ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν. Quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentis (ὀτιδὴποτε εἶναι τοῦτο, φοβοῦμαι τοὺς Δαναοὺς καὶ δῶρα φέροντας).

§ 271. Ἄν ἡ ἀναφορικὴ πρότασις προσδιορίζῃ πρότασιν καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένην, καθ' ἑλξιν τίθεται καὶ αὕτη πολλάκις καθ' ὑποτακτικὴν (attractio modi). Nemo improbus aut avarus adhuc inventus est cui id, quod haberet (=habet), esset satis οὐδεὶς πονηρὸς ἢ φιλάργυρος εὐρέθῃ μέχρι τοῦδε, εἰς ὃν νὰ εἶναι ἀρκετόν, ὅ,τι ἔχει).

ΣΗΜ. Ἡ ἑλξις αὕτη τῆς ἐγκλίσεως τῆς ἐξηρητημένης προτάσεως ὑπὸ τῆς ὑποτακτικῆς τῆς προτάσεως, μεθ' ἧς συνδέεται, παρατηρεῖται οὐ μόνον εἰς τὰς ἀναφορικὰς ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ἐξηρητημένας προτάσεις. Vereor ne, dum minuere velim laborem, augeam (φοβοῦμαι μὴ, ἐν ᾧ θέλω νὰ ἐλαττώσω τὸν πόνον, αὐξήσω αὐτόν).—Sunt qui quod sentiunt, etsi optimum sit, tamen non audeant dicere (ὑπάρχουσιν οἵτινες δὲν τολμῶσι νὰ εἰπωσιν, ὅ,τι αἰσθάνονται, καὶ ἐὰν εἶναι ἄριστον),

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Πλάγιος λόγος (oratio obliqua).

§ 272. Εὐθύς ἢ ὀρθὸς λόγος (oratio recta) λέγεται ἢ αὐτολεξεῖ ἐκφορὰ τοῦ λόγου ἢ τῶν διανοημάτων τινός.

Πλάγιος λόγος (oratio obliqua) λέγεται ὁ λόγος τινός ὁ ἐκφερόμενος οὐχὶ ἀπ' εὐθείας ἀλλὰ διηγηματικῶς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἢ ἄλλου τινός ἢ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου καὶ ἐκ λεκτικοῦ (ἢ γνωστικοῦ) ῥήματος ἔξαρτώμενος.

§ 273. Περὶ τοῦ πλαγίου λόγου ἔχομεν τοὺς ἑξῆς κανόνας :

α') Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τῆς κρίσεως ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ κατ' ἀπαρέμφατον. Καὶ ὁ μὲν ἐνεστῶς τῆς ἀνεξαρτήτου προτάσεως τρέπεται εἰς ἐνεστῶτα τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ παρατατικός, παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος εἰς παρακείμενον καὶ ὁ μέλλον εἰς μέλλοντα εἰς *urum esse*. Democritus dicit innumerabiles esse mundos (ὁ Δημόκριτος λέγει ὅτι οἱ κόσμοι εἶναι ἄπειροι). Εὐθύς λόγος : Democritus dicit ; innumerabiles sunt mundi.

β') Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὑποτακτικὴν ἢ προστακτικὴν τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ὑποτακτικὴν παρατατικοῦ, εἰς ὑποτακτικὴν δὲ ἐνεστῶτος μόνον, ἂν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστῶτος. Alexandro Epiri regi a Dodoneo Jove data dictio erat ; Ca-veret Acherusiam aquam Pandosiamque urbem ; ibi fatis eius terminum dari (Ἐλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ τῆς Ἡπείρου εἶχε δοθῆ χρησμὸς ὑπὸ τοῦ Δοδωναίου Διὸς νὰ προφυλάττηται ἀπὸ τὸ Ἄχερουσίον ὕδωρ καὶ ἀπὸ τὴν πόλιν Πανδοσίαν ἐκεῖ δίδεται τέρμα εἰς τὴν ζῶν αὐτοῦ) Εὐθύς λόγος : Cave Acherusiam aquam Pandosiamque urbem ; ibi fatis tuis terminus datur.

γ') Αἱ πραγματικαὶ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν αἱ ὀητορικαὶ ὁμως ἐρωτήσεις ἐκφέρονται κατ' ἀπαρέμφατον, ἐκτὸς ἐὰν τὸ ῥῆμα τοῦ εὐθέως λόγου ἦτο δευτέρου προσώπου, ὅτε ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν. Ariovistus ad postulata Caesaris respondit ; quid sibi vellet,? cur in suas possessiones veniret ? (ὁ Ἀριόβιστος ἀπεκρίνατο εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Καίσαρος? τί ἤθελε ; διατί ἤρ-

χεται εἰς τὰς κτήσεις αὐτοῦ;) Εὐθύς λόγος: Quid tibi vis? cur in meas possessiones venis?—Caesar legatis Helvetiorum ita respondit; si veteris contumeliae oblivisci vellet num etiam recentium injuriarum memoriam deponere posse? (ὁ Καῖσαρ ἀπεκρίνατο πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν Ἑλουητίων οὕτως· καὶ ἂν ἤθελε νὰ λησμονήσῃ τὴν παλαιὰν ὕβριν, ἠδύνατο ἄραγε νὰ ἀποβάλῃ τὴν μνήμην τῶν προσφάτων ἀδικιῶν; Εὐθύς λόγος: Si veteris contumeliae oblivisci volo num etiam recentium injuriarum memoriam deponere possum?—Caesar cum animadvertisset trepidare suos milites graviter eos incusavit quid tandem vererentur (ὁ Καῖσαρ ἐπειδὴ κατενόησεν ὅτι οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἐφοβοῦντο, βαρέως ἐπετίμησεν αὐτοὺς (λέγων) τί τέλος πάντων ἐφοβοῦντο). Εὐθύς λόγος: Quid tandem veremini?)

δ') Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ καθ' ὀριστικὴν ἢ ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι ἐξηρημέναι προτάσεις, ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, ἐκτὸς ἐὰν ἀποτελῶσιν ἐπεξήγησιν εἰς ἄλλοτριον λόγον, προερχομένην ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτὰ συγγραφέως, ὅτε ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν. Helvetii legatos mittunt ad Caesarem, qui dicerent sibi esse in animo iter per provinciam facere, propterea quod aliud iter haberent nullum; rogare ut eius voluntate id sibi facere liceat (οἱ Ἑλουηῖται πέμπουσι πρέσβεις πρὸς τὸν Καῖσαρα, οἵτινες νὰ εἴπωσιν ὅτι διανοοῦνται νὰ πορευθῶσι διὰ τῆς ἐπαρχίας, διότι ἄλλην ὁδὸν οὐδεμίαν εἶχον καὶ ὅτι παρακαλοῦσι νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτοὺς νὰ κάμωσι τοῦτο τῇ θελήσει του). Εὐθύς λόγος: Nobis est in animo iter per provinciam facere propterea quod aliud iter habemus nullum; rogamus ut tua voluntate hoc nobis facere liceat. Ἀλλὰ Themistocles certio rem regem fecit id agi, ut pons, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur (ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπληροφόρησε τὸν βασιλέα ὅτι κατεβάλλετο ἐνέργεια νὰ διαλυθῇ ἡ γέφυρα, ἣν ἐκεῖνος ἐν Ἑλλησπόντῳ εἶχε κατασκευάσει) —Caesar Helvetios in fines suos, unde erant profecti, reverti jussit (ὁ Καῖσαρ διέταξε τοὺς Ἑλουητίους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ὅθεν εἶχον ἀναχωρήσει).

§ 274. Αἱ ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ ἀντωνυμίαι, ἂν μὲν ἀναφέρων-

ται εἰς τὸ α' πρόσωπον, ἐκφέρονται εἰς τὸν πλάγιον λόγον διὰ τῶν *sui sibi, se, suus, sua, suum* ἢ ἐνίοτε διὰ τῆς *ipse*· ἂν δὲ ἀναφέρονται εἰς τὸ β' πρόσωπον, ἐκφέρονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς *ille*, σπανιώτερον δὲ διὰ τῆς *is*· ἂν δὲ ἀναφέρονται εἰς τὸ γ' πρόσωπον, ἐκφέρονται διὰ τῆς *is* ἢ, μάλιστα ἐπὶ ἐμφάσεως, διὰ τῆς *ille* ὅτε καὶ *ibi, eo, inde, eo die, ad id tempus, tum* ἀντὶ *hic, hunc, hinc, hodie, adhuc, nunc* τίθεται.

Παραδείγματα.

Alexander ad Parmenionem conversus dixit sese cum Darius terram ureret *sui compotem non fuisse* (ὁ Ἀλέξανδρος στραφείς πρὸς τὸν Παρμενίωνα εἶπεν ὅτι, ἀφ' οὗ ὁ Δαρεῖος ἔκαιε τὴν χώραν, δὲν ἦτο κύριος ἑαυτοῦ).—Cicero respondet: *Non esse consuetudinem populi Romani accipere ab hoste armato conditionem: Si ab armis discedere velint se adjuvatore utantur legatosque ad Caesarem mittant. Sperare se eos a Caesare, quae petierint, impetraturos* (ὁ Κικέρων εἰς τοὺς πρέσβεις ἀποκρίνεται ὅτι δὲν εἶναι συνήθεια τοῦ ῥωμαϊκοῦ λαοῦ νὰ δέχεται συνθήκην παρ' ἐχθρῶν ὠπλισμένων, ὅτι, ἂν θέλωσι νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα, δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὸν συνεργὸν καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν Καίσαρα νὰ πέμψωσιν, ὅτι ἐλπίζει ὅτι θὰ τύχωσι παρὰ τοῦ Καίσαρος ὅ,τι ἠθέλον ζητήσῃ).—Caesar cum de natura moribusque Nerviorum quaereret, sic reperiebat: *Nullum aditum esse ad eos mercatoribus; nihil pati vini reliquarumque rerum ad luxuriam pertinentium inferri, quod iis rebus relanguescere animos existimarent* (ὅτε περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν ἠθῶν τῶν Νερβουίων ὁ Καίσαρ ἠρώτα, οὕτως ἐμάνθανεν: ὅτι οὐδεμία πρὸς αὐτοὺς εἴσοδος τῶν ἐμπόρων ἐπιτρέπεται, ὅτι οὐδόλως ἀνέχονται νὰ εἰσάγηται οἶνος καὶ τὰ λοιπὰ τὰ συντείνοντα πρὸς τρυφήν, διότι διὰ τούτων ἐνόμιζον ὅτι χαννοῦνται αἱ ψυχαί).—Caesar cum quaereret, quae civitates in armis essent, sic reperiebat: *Plerosque Belgas esse ortos ab Germanis Rhenumque antiquitus traductos propter loci fertilitatem ibi consedissee Gallosque, qui ea loca incolerent, expulisse* (ὅτε ὁ Καίσαρ ἠρώτα, τίνες πολιτεῖαι ἐν ὅπλοις ἦσαν, οὕτως ἐμάνθανεν, ὅτι δηλαδὴ οἱ πολλοὶ τῶν Βελγῶν κατάγονται ἀπὸ τῶν

Γερμανῶν καὶ ὅτι ἀρχαϊόθεν τὸν Ῥῆνον διαβάντες διὰ τοῦ τόπου τὴν εὐφορίαν ἐκεῖ κατέμειναν, καὶ ὅτι τοὺς Γαλάτας, οἵτινες ὄκουν τοὺς τόπους τούτους, ἐξεδίωξαν).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.

Τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον.

§ 275. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐχρονολόγουν κατὰ ἔτη, μῆνας καὶ ἡμέρας· ὠρίζον δὲ τὸ ἔτος εἴτε ἐκ τῶν ὑπάτων μόνον *Archia Romam venit Mario consule et Catulo* (ὁ Ἀρχίας ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Μαρίου καὶ τοῦ Κατούλου), εἴτε ἐκ τῶν ὑπάτων προσθέτοντες καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἔτους ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης (753 π. X.) *Anno sexcentesimo octogesimo quarto ab urbe condita G. Pompeio M. Licinio consulibus Vergilius natus est* (ὁ Οὐεργίλιος ἐγεννήθη τῷ 684 ἔτει ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἐπὶ τῆς ὑπατείας Γναίου Πομπηίου καὶ τοῦ Μ. Λικινίου).

§ 276. Τὸ ἔτος κατ' ἀρχὰς ἤρχιζεν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 150 περίπου π. X. ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου καὶ διηρεῖτο εἰς 12 μῆνας, οἵτινες ἦσαν:

- 1) Martius (Μάρτιος)
- 2) Aprilis (Ἀπρίλιος)
- 3) Maius (Μαῖος)
- 4) Junius (Ἰούνιος)
- 5) Quintilis (πέμπτος) ἀπὸ δὲ τοῦ 44 π. X. πρὸς τιμὴν τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος Julius (Ἰούλιος)
- 6) Sextilis (ἕκτος), ἀπὸ δὲ τοῦ 8 μ. X. πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου Augustus (Αὔγουστος)
- 7) September (ἑβδωμος) (Σεπτέμβριος)
- 8) October (ὄγδοος) (Ὀκτώβριος)
- 9) November (ἔνατος) (Νοέμβριος)
- 10) December (δέκατος) (Δεκέμβριος)
- 11) Januarius (Ἰανουάριος)
- 12) Februarius (Φεβρουάριος).

ΣΗΜ. Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν κυρίως εἶναι ἐπίθετα καὶ ἐννοεῖται τὸ οὐσιαστικὸν mensis (μῆν)

§ 277. Τὸ ἔτος κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος τῷ 45 π.Χ. εἰσαχθὲν Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, ὅπερ μέχρι πρὸ τίνος (1924) ἴσχυε καὶ παρ' ἡμῖν, ἀπετελεῖτο ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος ἐκ 366. Τὸ ἐκ 366 ἡμερῶν ἀποτελούμενον ἔτος ἐκαλεῖτο *annus bis sextus*, ὅθεν τὸ ἑλληνικὸν βίσεκτον ἢ δίσεκτον· ὠνομάσθη δὲ οὕτως διότι ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα (*dies intercalaris*) δὲν προσετίθετο μετὰ τὴν 28, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ παρενεβάλλετο μετὰ τὴν 24 Φεβρουαρίου καὶ ἐλογίζετο ὡς 24 δῖς, ἐπειδὴ δὲ ἡ 24 κατὰ τοὺς Λατίνους ἐκαλεῖτο *dies sextus ante Calendas Martias*, ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα πρὸς διάκρισιν ἐκλήθη *dies bis sextus*.

§ 278. Τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἠρίθμουν ὡς ἡμεῖς, ἀλλ' εἶχον ἴδιον τρόπον ἀριθμήσεως, διέκρινον δηλαδὴ ἐκάστου μηνὸς τρεῖς κυρίας ἡμέρας, τὴν 1, τὴν 5 καὶ τὴν 13. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐκαλεῖτο *Calendae* (Καλάνδαι), ἡ 5 *Nonae* (Νῶναι ἢ Νόνναι) καὶ ἡ 13 *Idus* (Εἰδοί).

Τοῦ Μαρτίου, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου Νῶναι ἦσαν ἡ 7, Εἰδοί δὲ ἡ 15.

Καὶ ὅταν μὲν ἤθελον νὰ δηλώσωσιν ὅτι γεγονός τι συνέβη κατὰ τὰς κυρίας ταύτας ἡμέρας, συνεδύαζον τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ὀνόματος τούτων, *Calendis*, *Nonis*, *Idibus* μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μηνὸς ὡς ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, π.χ. τῇ 1 Μαρτίου=*Calendis Martiis*, τῇ 7 Μαρτίου=*Nonis Martiis*, τῇ 15 Μαρτίου=*Idibus Martiis*. Ὅταν δὲ ἤθελον νὰ δηλώσωσι τὴν προτεραίαν τῶν κυρίων ἡμερῶν μετεχειρίζοντο τὸ *pridie* (τῇ προτεραίᾳ) μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τῆς κυρίας ἡμέρας, π.χ. *pridie Nonas Januariās* (τῇ προτεραίᾳ τῶν Νωνῶν τοῦ Ἰανουαρίου= 4 Ἰανουαρίου), *pridie Idus Januariās* (τῇ 12 Ἰανουαρίου), *pridie Calendas Februariās* (τῇ 31 Ἰανουαρίου)

Τὰς λοιπὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς ἐξέφραζον διὰ τοῦ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὅπερ εὗρισκον δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς προσεχοῦς κυρίας ἡμέρας ὀπισθοδρομοῦντες, συνυπολογιζομένης ὅμως καὶ ταύτης εἰς τὸν ὑπολογισμόν. Οὕτως τῇ 10 Ἰανουαρίου ἔλεγον: *die quarto ante Idus Januariās*, διότι αἱ Εἰδοί τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι ἡ 13 αὐτοῦ, ἐπομένως ἡ 10 Ἰανουαρίου εἶναι ἡ 4 ἡμέρα πρὸ τῶν Εἰδῶν, ἐφ' ὅσον ἐν τῷ ὑπολογισμῷ συνυπολογίζονται καὶ αὗται

13	12	11	10
1	2	3	4

Ὅμοίως τῇ 29 Μαρτίου

ἔλεγον die quarto ante Calendas Apriles, τῇ 6 Ἰανουαρίου die octavo ante Idus Januarias.

Ἀντιθέτως die quarto ante Calendas Augustas=τῇ 29 Ἰουλίου, διότι ὅταν ἀπὸ τῆς 1 Αὐγ. συνυπολογιζομένης, ἀφαιρεθῶσιν 4 ἡμέραι προκύπτει 29 $\left(\frac{1 \text{ Αὐγ. } 31 \text{ Ἰουλ. } 30 \text{ Ἰουλ. } 29 \text{ Ἰουλ.}}{1 \quad 2 \quad 3 \quad 4} \right)$

Ὅμοίως die sexto ante Nonas Martias=τῇ 2 Μαρτίου, die septimo ante Idus Januarias=τῇ 7 Ἰανουαρίου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτουσιν οἱ κάτωθι πρακτικοὶ κανόνες πρὸς εὐρεσιν ἐκ δεδομένης ἡμετέρας χρονολογίας τῆς ἀντιστοίχου ῥωμαϊκῆς καὶ τἀνάπαλιν.

1) Δεδομένης χρονολογίας ἡμετέρας διαφόρου τῆς 1 (Calendae) 5 ἢ 7 (Nonae) καὶ 13 ἢ 15 (Idus) ἢ τῆς προτεραίας τούτων (pridie Calendas, Nonas, Idus), παρατηροῦμεν ποία κυρία ἡμέρα ἀκολουθεῖ εἰς τὴν ἡμετέραν χρονολογίαν· καὶ ἂν μὲν ἀκολουθῶσιν αἱ Νῶναι ἢ αἱ Εἰδοί, προσθέτομεν εἰς τὰς Νῶνας ἢ τὰς Εἰδούς μίαν μονάδα καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος ἀφαιροῦμεν τὴν καθ' ἡμᾶς χρονολογίαν· π.χ. τῇ 8 Ἰανουαρίου=die sexto ante Idus Januarias· ἐὰν δὲ ἀκολουθῶσιν αἱ Καλάνδαι τοῦ ἐπομένου μηνός, τότε εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, ὅστις δηλοῦται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς χρονολογίᾳ προσθέτομεν δύο μονάδας καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος ἀφαιροῦμεν τὴν καθ' ἡμᾶς χρονολογίαν π.χ. τῇ 26 Μαρτίου=die septimo ante Calendas Apriles.

2) Δεδομένης ῥωμαϊκῆς χρονολογίας διαφόρου τῶν Καλανδῶν, Νωνῶν καὶ Εἰδῶν ἢ τῆς προτεραίας τούτων (pridie Calendas, pridie Nonas, pridie Idus), ἐὰν μὲν ἡ χρονολογία εἶναι ante Nonas ἢ ante Idus προσθέτομεν εἰς τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν Νωνῶν ἢ Εἰδῶν μίαν μονάδα καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος ἀφαιροῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, αἵτινες εἶναι ante Nonas ἢ ante Idus, π.χ. die tertio ante Nonas Novembres=3 Νοεμβρίου· ἐὰν δὲ εἶναι ante Calendas μηνός, τινος προσθέτομεν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ προηγουμένου μηνός 2 μονάδας καὶ ἀπὸ τοῦ ἀθροίσματος ἀφαιροῦμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, αἵτινες εἶναι ante Calendas : die XIV ante Calendas Januarias=τῇ 19 Δεκεμβρίου.

ΣΗΜ. 1. Καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις οἱ μῆνες εἶχον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἡμερῶν, ὃν καὶ παρ' ἡμῖν ἦτοι Januarius, Martius, Maius, Julius

Augustus, October, December 31, Aprilis, Junius, September, November 30, Februarius 28 και ἐπὶ δισέκτου 29.

ΣΗΜ. 2. Ὅπως ἔλεγον pridie Calendas, Nonas, Idus, οὕτως ἔλεγον ἐνίοτε postridie Calendas, Nonas, Idus (τῆ ὑστεραία τῶν Καλανδῶν, Νωνῶν, Εἰδῶν).

ΣΗΜ. 3. Ἡ ὀρθὴ γραμματικῶς ἔκφρασις εἶναι die tertio ante Calendas Martias ἀντὶ ὁμοῦ τούτου συνηθέστερον λέγεται ante diem tertium Calendas Martias ἢ συντομώτερον tertio Calendas Martias (III Cal. Mart.). Οὕτως και pridie Calendas Martias ἀντὶ pridie Calendarum Martiarum.

ΣΗΜ. 4. Ἡ ἔκφρασις ante diem ἐθεωρήθη ὡς ἄκλιτον οὐσιαστικὸν και συντάσσεται πολλάκις μετὰ προθέσεων (ex, in, ad) π. χ. Supplicatio indicta est ex ante diem quintum Idus Octobres (a. d. v. id. oct) cum eo die in quinque dies (ἐκηρύχθησαν χαριστήρια ἀπὸ τῆς 11 Ὀκτωβρίου ἐπὶ 5 ἡμέρας συμπεριλαμβανομένης ταύτης τῆς ἡμέρας).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II.

Συντομιαὶ λέξεων (Notae ἢ compendia scripturae)

§ 279. Ἐν τοῖς βιβλίοις, ταῖς ἐπιγραφαῖς και ἀλλαγῶν συνήθεις τινὲς λέξεις και φράσεις γράφονται συντετμημένα.

Αἱ συνηθέστεραι τούτων εἶναι :

1) Συντομιαὶ προνομίων.

A	Aulus	Mam	Mamercus
Ap	Appius	N ἢ	Num Numerius
D	Decimus	P.	Publius
G ἢ C	Gaius	Q.	Quintus
Gn ἢ Cn	Gnaeus	S ἢ	Sex Sextus
K	Kaeso	Ser	Servius
L.	Lucius	Sp.	Spurius
M	Marcus	T.	Titus
M ^o .	Manius	Ti	Tiberius

2) Συντομίαι ὀνομάτων ἀρχῶν

aed	aedilis	pr.	praetor
cos., coss	consul, consules	praef.	praefectus
imp.	imperator	proc.	proconsul
leg	legatus	s.	senatus
Pont. Max.	Pontifex Maximus	tr. (pl.)	tribūnus (plebis)

3) Ἑτεροὶ συντομίαι ἐν τοῖς γραπτοῖς μνημείοις.

Cand.	candidatus
D	divus
des	designatus
dn	dominus
EQR	eques Romanus
Ictus	Iuris consultus (νομοῖστωρ)
O. M.	optimus, maximus
P. C.	patres conscripti
Pl.	plebs
P. R.	populus (Romanus)
Q. D. B. V.	quod deus bene vertat ἢ quod ei bene vertant
Q. (B) ff (f) Q. S.	quod (bonum) felix faustum (fortunatum) que sit
Quir	Quirites
Resp.	Respublica
SC ἢ SCtum	senatus consultum
SPQR	senatus populusque romanus

4) Συντομίαι ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς

S(P)d.	salutem (plurimam) dicit
S.V.B.E., E.V.	Si vales bene est, ego valeo

5) Συντομίαι ἐν χρονολογίαις

a. Chr.	ante Christum natum ἢ anno Christi
a. d	ante diem.
a. c.	anno currente

a.m	anno mundi
a pr.	anno praeterito
u.u.c.	anno urbis conditae
C ἢ Cal	Calendae
Id	Idus
N.	Nonae
p. Chr.	post Christum natum.

6. Συντομίαι ἐν ἐπιγραφαῖς τάφων ἢ ἀναθημάτων

d d(d)	dono dedit (dicavit)
DM(S)	Diis manibus (sacrum)
d s.	de suo
d s,p p.	de sua pecunia posuit
f.c ἢ fac.	cur. faciendum curavit
f.	filius ἢ filia
g p.r.f	genio populi romani feliciter
h.s e.	hic situs (sita) est
l.	libertus (liberta)
n.	nepos
pr.	pronepos
p.v.a.	pius vixit annos
(q)v.a.	(qui, quae) vixit annos
s.t t.l.	sit tibi terra levis

7. Συντομίαι ἐν βιβλίοις

c	caput
cf	confer ἢ conferatur
i e	id est
l.	loco ἢ lege
h.l	hoc loco ἢ hac lege
l c	loco citato
l.s	loco sigilli
ms, mss	manuscriptus, manuscripti
pag. m.	pagina mea

p s.	postscriptum
scil	scilicet
sq. sqq	sequens, sequentes
v.	versus
vid.	vide ἢ videatur.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.

Ῥωμαϊκὰ νομίσματα, μέτρα καὶ σταθμὰ

Ταῦτα εἶναι:

- 1) α') as, assis ἄρσ. (ἄσσάριον)=10 λεπτά
- β') sestertius (sestertium) (σηστέριος)=25 λεπτά
- γ') denarius (δηνάριον)=1 δραχμὴ

ΣΗΜ. Τὸ sestertius δηλοῦται συντόμως διὰ τοῦ HS π.γ. HSX=decem sestertii (10 σηστέριοι), HSM mille sestertii (1000 σηστέριοι) HSῪ quinque milia sestertium ἢ quinque sestertia (5000 σηστέριοι), HSῬ quingenta milia sestertium ἢ quingenta sestertia (500000 σηστέριοι), HSῪXῪ decies centena milia sestertium ἢ decies sestertium (1000000 σηστέριοι).

- 2) α') pes pedis (πούς) 0, 3 τοῦ μέτρου
- β') passus-us (διπλοῦν βῆμα) 1,50 μέτρον (1000 passus=1500 μέτρα ἢ 1 Ῥωμαϊκὸν μίλλιον, 5000 passuum=7500 μέτρα ἢ γεωγραφικὸν μίλλιον)
- γ') jugerum (πλέθρον) 2,5 στρέμματα
- δ') modius (μόδιος) περίπου 22 ὀκάδες
- 3) libra ἢ pondus (λίτρα) 1/16 τοῦ χιλιογράμμου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV.

Α'. Ποσοδία

§ 281. Ἐπειδὴ ἐν τῇ λατινικῇ ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ ὁ μετρικὸς ὄρθρος βάσιν ἔχει τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν, ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν τίνες συλλαβαὶ εἶναι μακροὶ καὶ τίνες βραχεῖαι.

Κανόνες γενικοί περὶ τούτου ἀφορῶντες εἰς πάσας τὰς λέξεις δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ κάτωθι ὅμως κανόνες διευκολύνουσιν ἡμᾶς ὀπωσδήποτε εἰς τούτο.

1) Περὶ μακρῶν, βραχειῶν καὶ διχρόνων συλλαβῶν προβλ. παράγρ. 11.

2) Τὰ ἐκ διφθόγων προερχόμενα φωνήεντα aequus, iniquus, τὰ ἐκ συναιρέσεως cogō (co-ago), tibicen (tibi-i-cen) καὶ τὰ ἐξ ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως sīdo (sisdo), tēlum (tex-lum) εἶναι πάντοτε μακρά.

3) Φωνῆεν πρὸ φωνήεντος, μὴ ὑπολογιζομένου τοῦ h ὡς συμφώνου, εἶναι βραχὺ (vocalis ante vocalem corripitur) bestia, tūus, vēho.

Ἐξαιροῦνται :

α') ἡ κατάληξις āi τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῆς α' κλίσεως terrāi καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἐνικοῦ τῶν εἰς aius κυρίων ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως Gāi.

β') ἡ κατάληξις ēi τῆς ἐνικῆς γενικῆς καὶ κλητικῆς τῶν εἰς eius κυρίων ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως Pompēi καὶ τῆς ἐνικῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τῆς ε' κλίσεως, ὅταν πρὸ αὐτῆς ὑπάρξη φωνῆεν : diēi

γ') αἱ γενικαὶ εἰς īus, τὰς ὁποίας ὅμως καὶ συστέλλουσιν οἱ ποιηταὶ πλὴν τοῦ alīus, οἶον totīus, illīus

δ' τὸ fio πλὴν τῶν τύπων fiētī καὶ fiērem

ε') αἱ ἑλληνικαὶ λέξεις αἱ ἔχουσαι ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον āēr (ἀήρ), Agēsīlaus, Mēdēa, Darīus.

§ 282. Ποσότης τῶν καταλήξεων.

1) Ἡ κατάληξις a εἶναι μακρὰ laudā, trīgintā, antea.

Ἐξαιροῦνται :

α') ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ mensā, nominā

β') τὸ itā καὶ quiā.

2) Ἡ κατάληξις i εἶναι μακρὰ dominī, manī, amarī.

Ἐξαιροῦνται τὸ nisī, quasī καὶ διαφοροῦνται τὰ mihī, tibī, sibī, ibī, ubī, πάντοτε ὅμως ibīdem, ibīque, ubīque

3) Ἡ κατάληξις o εἶναι μακρὰ dominō, legiō, amō.

Ἐξαιροῦνται τὰ egō, duō, octō, ambō, citō, subīto, quāndō, illīcō, modō καὶ ἐνίοτε τὸ α' πρόσωπον τῶν ἡμάτων

amō, amabō καὶ ἡ ὀνομαστικὴ τῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως sermō, legiō.

4) Ἡ κατάληξις u εἶναι πάντοτε μακρὰ manū, cornū, jussū.

5) Ἡ κατάληξις e εἶναι βραχεῖα dominē, marē, amarē.

Ἐξαιροῦνται :

α') ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ε' κλίσεως rē, diē

β') τὰ ἐξ ἐπιθέτων τῆς β' κλίσεως παραγόμενα ἐπιρρήματα longē, pulchrē, πλὴν τῶν benē, malē

γ') ἡ προστακτικὴ τῆς β' συζυγίας monē, habē.

6) Πᾶσα τελικὴ συλλαβὴ δισυλλάβου ἢ πολυσυλλάβου λέξεως λήγουσα εἰς ἄλλο σύμφωνον πλὴν τοῦ s εἶναι βραχεῖα : mensām, puēr, arbōr, calcār, animāl, semēn, legīt.

Ἐξαιροῦνται τὰ ἀντωνυμικὰ ἐπιρρήματα istīc, istūc, istāc, istōc, illīc, illōc, illūc, illāc.

7) Ἡ κατάληξις as εἶναι μακρὰ aetās, mensās, amās πλὴν τοῦ anās, anātis (ἡ νῆσσα).

8) Ἡ κατάληξις es εἶναι μακρὰ vulpēs, diēs, amēs, audiēs.

Ἐξαιροῦνται :

α') τὸ β' πρόσωπον τοῦ sumēs

β') ἡ πρόθεσις penēs

γ') ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τῶν εἰς es γεν. ētis, ītis, īdis ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως segēs segētis, milēs militis, obsēs obsīdis, ἀλλὰ τὰ εἰς ies iētis ἔχουσιν τὸ es μακρὸν abiēs, ariēs, pariēs.

9) Ἡ κατάληξις os εἶναι μακρὰ dominōs, custōs.

Ἐξαιροῦνται τὰ ἐπίθετα compōs compōtis, impōs impōtis.

10) Ἡ κατάληξις is εἶναι βραχεῖα civīs, patrīs, amaverīs.

Ἐξαιροῦνται :

α') αἱ πτωικαὶ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ mensīs, donīs, civīs aīt, omnīs aīt.

β') τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος τῆς δ' συζυγίας audīs, venīs καὶ οἱ τύποι sīs, possīs, vīs, manīs, velīs, nolīs malīs.

γ') Ἡ ὀνομαστικὴ τῶν εἰς is ītis ἐθνικῶν ὀνομάτων Quirīs, Samnīs

11) Ἡ κατάληξις us εἶναι βραχεῖα dominūs, manūs.

Ἐξαιροῦνται :

α') ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ τῶν εἰς *us ūtis* καὶ *ūdis* ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως *virtūs, palūs*.

β') ἡ ἐνικὴ γενικὴ καὶ ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῆς δ' κλίσεως *manūs*.

12) Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις αἱ λήγουσαι εἰς φωνῆν γενικῶς εἶναι μακροαὶ *ā, dē, ē, nē, prō, mē, tē, sē*.

Ἐξαιροῦνται αἱ ἐγκλιτικαὶ *cē* (*hic cē*), *nē* (*egonē*), *quē* (*populusquē*), *tē* (*tutē*), *psē* (*ipsē*), *ptē* (*suaptē*), *vē* (*quidvē*).

13) Αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις αἱ λήγουσαι εἰς ἀπλοῦν σύμφωνον ἔχουσι τὸ φωνῆν μακρὸν μὲν ἂν εἶναι οὐσιαστικά *sōl, sāl, vēr, jūs, ōs* (*oris*), *mōs, pēs* (ἀλλὰ *cōr, fēl, mēl, vīr* καὶ *ōs* (*γεν. ossis*) καὶ τὰ ἐπίθετα *pār, plūs*· βραχὺ δὲ ἂν εἶναι ἐνικοὶ ὀνομαστικαὶ ἀντωνυμιῶν ἢ ἄκλιτα *īs, īd, quīd, quōt, tōt, ād, āb, ōb, ēt, pēr* (ἀλλὰ τὰ ἐπιρρήματα *hīc, hōc, hīc, pōn, cūr, sīc, quīn, sīn, ēn*).

14) Αἱ ἑλληνικαὶ καταλήξεις διατηροῦσι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὴν ποσότητα αὐτῶν *Aenēā, epitomē, Delōs, Didūs, Paridī* (ἀλλὰ *rhetōr* (ῥήτωρ), *Hectōr* (ἑκτωρ)).

§ 283. Ποσότης παραγῶγων καὶ συνθέτων.

1) Τὰ παράγωγα διατηροῦσι συνήθως τὴν προσφθίαν τῶν πρωτοτύπων *lux, lūcis, lūceo*· τινὰ ὅμως μεταβάλλουσιν αὐτὴν *rex, rēgis rēgo—dux, dūcis, dūco*.

2) Αἱ μονοσύλλαβοι προθέσεις, ὅταν μὲν συντεθῶσι μετὰ λέξεως ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένης, κανονικῶς τηροῦσι τὴν μακρὰν ποσότητα *dēmitto, edūco* (μόνον ἢ *prō* πολλάκις συστέλλεται ἐν συνθέσει καὶ μάλιστα ἂν ἀκολουθῇ *f* *prōnepos, prōfugus*)· ὅταν ὅμως συντεθῶσι μετὰ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος ἢ *h* κανονικῶς βραχύνονται *dēambulo, prōhibeo*

8) Τῶν ἀχωρίστων μορίων τὰ μὲν *dī, sē* καὶ *vē* εἶναι μακρά, *dīmitto, sēpōno, vēsanus*, τὸ δὲ *re* ἢ *red* βραχὺ *rēmitto, rēdeo*.

Β'. Μετρικὴ

§ 284. Ἐν τῇ λατινικῇ ποιήσει, ἥτις ἠκολούθησε τὰ αὐτὰ μέτρα τῆς ἑλληνικῆς παρατηροῦμεν γενικῶς τὰ ἑξῆς :

1) Βάσις τοῦ μέτρου καὶ παρὰ Λατίνοις εἶναι ὁ πούς Ἐ-

καστος πους σύγκεται ἐκ μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν· καὶ ἢ μὲν μακρὰ συλλαβὴ φέρει τὸν ῥυθμικὸν τόνον καὶ λέγεται θέσις τοῦ ποδός, ἢ δὲ βραχεῖα στερεῖται τοῦ ῥυθμικοῦ τόνου καὶ λέγεται ἄρησις.

2) Οἱ κυριώτεροι τῶν ποδῶν εἶναι :

ὁ δάκτυλος (dactylus) υυ^+

ὁ ἀνάπαιστος (anapaestus) υυ^+

ὁ τροχαῖος (trochaeus) υ^+

ὁ ἴαμβος (iambus) υ^+

ὁ ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος (ionicus a maiore) $\text{υ}^+ - \text{υυ}$

ὁ ἰωνικὸς ἀπὸ ἐλάσσονος (ionicus a minore) $\text{υυ} - \text{υ}^+$

3) Μία μακρὰ συλλαβὴ ἰσοδυναμεῖ πρὸς δύο βραχείας· ὥστε ἀντὶ μιᾶς μακρᾶς δύναται νὰ τεθῶσι δύο βραχεῖαι καὶ μία μακρὰ δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ δύο βραχείας. Ὅθεν ἀντὶ τοῦ τροχαίου υ^+ καὶ τοῦ ἰάμβου υ^+ δύναται νὰ τεθῇ ὁ τρίβραχος υυυ καὶ ἀντὶ τοῦ δακτύλου υυυ καὶ τοῦ ἀναπαιστού υυ^+ ὁ σπονδειὸς (spondeus) — —

4) Ἐκαστος στίχος σύγκεται ἐκ ποδῶν, ἐκ δὲ τοῦ εἴδους αὐτῶν ὁ στίχος λέγεται δακτυλικός, ἀναπαιστικός, τροχαϊκός, ἰαμβικὸς κλπ.

5) Δύο τροχαῖοι, δύο ἰαμβοὶ καὶ δύο ἀνάπαιστοι, ἤτοι μία τροχαϊκὴ, ἰαμβικὴ καὶ ἀναπαιστικὴ διποδία ἀποτελεῖ ἐν μέτρον, τοῦναντίον εἰς μόνος δάκτυλος ἀποτελεῖ καθ' ἑαυτὸν μέτρον, δι' ὃ λέγομεν ὅτι οἱ μὲν τροχαϊκοί, ἰαμβικοὶ καὶ ἀναπαιστικοὶ στίχοι μετροῦνται κατὰ διποδίαν, οἱ δὲ δακτυλικοὶ κατὰ πόδα. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μέτρων ἐκάστου στίχου ὁ στίχος καλεῖται μονόμετρος, δίμετρος, τρίμετρος, τετράμετρος, πεντάμετρος καὶ ἑξάμετρος.

6) Ὁ τελευταῖος πους ἐκάστου στίχου καλεῖται κατάληξις, κατὰ δὲ ταύτην οἱ στίχοι εἶναι ἢ ἀκατάληκτοι ἢ καταληκτικοί. Καὶ ἀκατάληκτοι μὲν εἶναι ὅσοι ἔχουσιν ὀλόκληρον τὸν τελευταῖον πόδα· μόνον ἢ τελευταία συλλαβὴ δύναται νὰ εἶναι ἀντὶ μακρᾶς βραχεῖα καὶ τἀνάπαλιν, διότι ἢ τελευταία συλλαβὴ παντὸς στίχου δύναται νὰ εἶναι δίχρονος (syllaba anceps). Καταληκτικοὶ δὲ λέγονται ὅσοι δὲν ἔχουν πλήρη τὸν τελευταῖον πόδα· λέγονται δὲ καταληκτικοὶ μὲν εἰς δυσύλλαβον, ἐὰν ὁ τελευταῖος πους ἔχη δύο μόνον συλλαβάς, ἐν ᾧ ὁ πλήρης πους

ἔχει πλείονας τῶν δύο, καταληκτικοὶ δὲ εἰς συλλαβὴν, ἐὰν ὁ τελευταῖος ποῦς ἔχη μίαν μόνον συλλαβὴν.

7) Τομὴ (caesūra) λέγεται ἢ διακοπὴ τῆς φωνῆς ἢ γινομένη ἐν τέλει λέξεως καὶ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ μετρικοῦ ποδός. Ἐκαστος στίχος ἔχει μίαν τοῦλάχιστον κυρίαν τομὴν.

8) Ὄταν λέξις τις λήγῃ εἰς φωνῆεν ἢ τὸ σύμφωνον m, ἢ δὲ ἐπομένη λέξις ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος ἢ h, τότε πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμωδίας (hiatus) ἐν τῇ μετρήσει τοῦ στίχου τὸ τελικὸν φωνῆεν ἢ τὸ σύμφωνον m μετὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ φωνήεντος ἀποσιωπᾶται : mollitqu(e) animos, suprem (um) audire laborem. Ἡ ἀποσιώπησις αὕτη καλεῖται elisio (ἔκθλιψις).

ΣΗΜ. Δὲν γίνεται ἡ ἐκθλιψις ἂν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι μονοσύλλαβον ἐπιφώνημα ἢ ἂν μετὰ τῶν δύο λέξεων μεσολαβῇ σίξις ἢ ἡ κυρία τομὴ τοῦ στίχου. Ὄταν δὲ μετὰ τὴν εἰς φωνῆεν ἢ εἰς m λήγουσαν λέξιν ἀκολουθῇ τὸ es ἢ est, τότε μένει τὸ φωνῆεν τῆς προηγουμένης λέξεως καὶ ἀποσιωπᾶται τὸ e τοῦ es ἢ est : quaesita (e), st, utendum (e) st.

9) Βραχεῖα συλλαβὴ κειμένη ἐν τῇ θέσει τοῦ ποδός δύναται νὰ ληφθῇ ὡς μακρὰ (διαστολή, diastole)· ἄλλοτε μακρὰ συλλαβὴ λαμβάνεται ὡς βραχεῖα (συστολή, systole).

10) Δύο συλλαβαὶ πολλάκις συνιζάνονται καὶ συνεκφωνοῦνται ὡς μία aurea=aurea (synaeresis ἢ synizēsis), ἄλλοτε δὲ γίνεται συγκοπὴ τοῦ φωνήεντος, puertia (pueritia), calefacio (calefacio)

11) Τὰ φωνήεντα i καὶ u πολλάκις συμφωνοποιοῦνται χάριν τοῦ μέτρου, abjete (abiete), genva (genua)· τοῦναντίον δὲ τὸ ν πολλάκις φωνηεντοποιεῖται (diaeresis ἢ dialysis : siluae (silvae), dissoluo (dissolvo).

12) Τμησις καλεῖται ὁ χωρισμὸς τῶν συνθετικῶν μερῶν τῆς συνθέτου λέξεως διὰ παρεμπτώσεως ἐτέρας λέξεως. Quo me cumque rapit tempestas.

§ 28δ. δακτυλικὸς ἑξάμετρος.

Ὁ δακτυλικὸς ἑξάμετρος (versus hexameter dactylicus) εἶναι στίχος ἀκατάληκτος ἀποτελούμενος ἀπὸ ἕξ ποδῶν, ὧν ὁ τελευταῖος εἶναι πάντοτε σπονδαῖος ἢ τροχαῖος Ἐκαστος τῶν ἑσσάρων πρώτων δακτύλων δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ σπονδαίου, τοῦναντίον ὁ πέμπτος σπανίως ἀντικαθίσταται ὑπὸ σπονδαίου, ὅτε ὁ στίχος καλεῖται σπονδειαῶν ἢ σπονδειακός (spon-

díacus). Ὅθεν ὁ δακτυλικὸς ἐξάμετρος δύναται νὰ λάβῃ τὸ ἐξῆς σχῆμα $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$

Κυρία τομὴ εἶναι ἡ πενθημιμερῆς (penthemimeres) ἢ, ἀν αὕτη δὲν εἶναι δυνατὴ, ἡ ἑφθημιμερῆς (hepthemimeres). ὅτε συνήθως ὑποστηρίζεται ὑπὸ μιᾶς τριημιμεροῦς (trithemimeres). Ἡ κατὰ τρίτον τροχαῖον τομὴ εἶναι σπανία, σπανιώτερα δὲ ἡ βουκολικὴ διαίρεσις.

Εἰς δακτυλικὸν ἐξάμετρον ἔχει ποιήσει ὁ Βεργίλιος τὴν Αἰνειάδα καὶ ὁ Ὀβίδιος τὰς μεταμορφώσεις.

§ 286. Πλὴν τῶν καθαρῶν δακτυλικῶν, τροχαϊκῶν, ἱαμβικῶν καὶ ἀναπαιστικῶν στίχων ὑπάρχουσι καὶ στίχοι ἀποτελοῦμενοι ἀναμιξῆς ἐκ δακτυλικῶν καὶ τροχαϊκῶν ποδῶν, καλούμενοι λογαοιδικοί.

Οἱ λογαοιδικοί δύνανται νὰ εἶναι καταληκτικοὶ ἢ ἀκατάληκτοι. Ἐνίοτε προηγείται τοῦ μέτρου ἐν τοῖς λογαοιδικοῖς στίχοις μία μονοσύλλαβος ἢ δισύλλαβος ἀνάκρουσις.

Οἱ συνηθέστεροι λογαοιδικοὶ στίχοι εἶναι :

1) ὁ ἀδώνειος $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$, ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ διποδία μετὰ δακτύλου ἐν τῷ πρώτῳ ποδί.

2) Ὁ φερεκράτειος, ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ τριποδία κατὰ τὴν θέσιν τοῦ δακτύλου πρῶτος $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$ ἢ δευτέρος $\begin{matrix} \text{+} & \text{-} & \text{-} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$ καλούμενος Ἄμφότεροι οἱ τύποι ἀπαντῶσι καὶ καταληκτικοὶ $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$ καὶ $\begin{matrix} \text{+} & \text{-} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$.

3) ὁ γλυκῶνειος, καταληκτικὴ λογαοιδικὴ τετραποδία κατὰ τὴν θέσιν τοῦ δακτύλου δευτέρος $\begin{matrix} \text{+} & \text{-} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$ ἢ τρίτος $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{-} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$ καλούμενος.

4) ὁ ἐννεασύλλαβος ἀλκαϊκὸς $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{-} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$, τροχαϊκὴ ἀκατάληκτος τετραποδία μετ' ἀνακρούσεως.

5) ὁ δεκασύλλαβος ἀλκαϊκὸς $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$, ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ τετραποδία.

6) ὁ ἐνδεκασύλλαβος ἀλκαϊκὸς $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{-} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$, καταληκτικὴ λογαοιδικὴ πενταποδία μετ' ἀνακρούσεως

7) ὁ ἐνδεκασύλλαβος σαπφικὸς (ἐλάσσων) $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{-} & \text{-} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$, ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ πενταποδία

8) ὁ σαπφικὸς μείζων $\begin{matrix} \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+} & \text{-} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$

9) ὁ ἀσκληπιάδειος ἐλάσσων $\begin{matrix} \text{+} & \text{-} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon}\text{/} & \text{+}\bar{\upsilon} \end{matrix}$, ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ πενταποδία. Οὗτος σύγκεται ἐξ ἑνὸς φερεκρατείου δευτέρου καὶ ἑνὸς φερεκρατείου πρώτου.

10) ὁ ἀσκληπιάδειος μείζων $\tau\upsilon/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$

11) ὁ ἀρχιλόχειος $\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\tau\upsilon/\tau\upsilon\upsilon\text{---}$

12) ὁ ἀριστοφάνειος $\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\tau\upsilon$.

§ 207. Ἡ σύνδεσις πλειόνων ὁμοίων ἢ ἀνομοίων στίχων καλεῖται σύστημα ἢ στροφὴ. Ὁ Ὀρατίος ἔχει ἐν ταῖς ῥοδαῖς τὰς κάτωθι στροφάς.

1) α' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ ἀσκληπ. ἐλάσ.

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ » »

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ » »

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ » »

ῥοδαὶ I 1, III 30, IV 8

2) β' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ ἀσκληπ. ἐλάσ.

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ » »

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ » »

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ γλυκόνειος

ῥοδαὶ I 6, 15, 24, 33, II 12, III, 10, 16, IV 5, 12

3) γ' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ ἀσκληπ. ἐλάσ.

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ » »

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau\text{---}$ φρεκράτειος

$\tau\text{---}/\tau\upsilon\upsilon/\tau\upsilon/\acute{\upsilon}$ γλυκόνειος

ῥοδαὶ I 5, 14, 21, 23 III 7, 13 IV 13

4) δ' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau\text{---}|\tau\upsilon\upsilon|\tau\upsilon|\acute{\upsilon}$ γλυκόνειος

$\tau\text{---}|\tau\upsilon\upsilon|\tau|\tau\upsilon\upsilon|\tau\upsilon|\acute{\upsilon}$ ἀσκληπ. ἐλάσ.

$\tau\text{---}|\tau\upsilon\upsilon|\tau\upsilon|\acute{\upsilon}$ γλυκόνειος

$\tau\text{---}|\tau\upsilon\upsilon|\tau|\tau\upsilon\upsilon|\tau\upsilon|\acute{\upsilon}$ ἀσκληπ. ἐλάσ.

ῥοδαὶ I 3, 13, 19, 36, III 9, 15, 19, 24, 25, 28, IV 1, 3

5) ε' ἀσκληπιαδεῖαν

$\tau\text{---}|\tau\upsilon\upsilon|\tau|\tau\upsilon\upsilon|\tau|\tau\upsilon\upsilon|\tau|\tau\upsilon\upsilon|\tau\upsilon|\acute{\upsilon}$ ἀσκληπ. μείζ.

$\tau\text{---}|\tau\upsilon\upsilon|\tau|\tau\upsilon\upsilon\text{---}\tau|\tau\upsilon\upsilon|\tau\upsilon|\acute{\upsilon}$ » »

$\tau\text{---}|\tau\upsilon\upsilon|\tau|\tau\upsilon\upsilon|\tau|\tau\upsilon\upsilon|\tau\upsilon|\acute{\upsilon}$ » »

± — | ± υυ | ± | ± υυ | ± | ± υυ | ± υ | ύ » »
 φδαί I 11, 18, IV 10

6) σαπφικὴν

± υ | ± — | ± υυ | ± υ | ± υ σαπφικὸς ἐλάσ.

± υ | ± — | ± υυ | ± υ | ± υ » »

± υ | ± — | ± υυ | ± υ | ± υ » »

± υυ — ± υ ἀδώνειος

φδαί I 2, 10, 12, 20, 22, 25, 30, 32, 38 II 2, 4, 6, 8, 10, 16 III
 8, 11, 14, 18, 20, 22, 27 IV 2, 6, 11 καὶ carmen sæculare

7) σαπφικὴν μείζονα

± υυ | ± υ | ± υ ἀριστοφάνειος

± υ | ± — | ± υυ | ± | ± υυ | ± υ | ± υ σαπφ. μείζ.

± υυ | ± υ | — υ ἀριστοφάνειος

± υ | ± — | ± υυ | ± | ± υυ | ± υ | ± υ σαπφ. μείζ.

φδῆ I 8

8) ἀλκαϊκὴν

υ | ± υ | ± — | ± υυ | ± υ | ύ ἐνδεκασύλλ. ἀλκαϊκὸς

υ | ± υ | ± — | ± υυ | ± υ | ύ » »

υ | ± υ | ± — | ± υ | ± υ ἐννεασύλλ. »

± υυ | ± υυ | ± υ — ± υ δεκασύλλ. »

φδαί I 9, 16, 17, 26, 27, 29, 31, 34, 35, 37 II 1, 3, 5, 7, 9,
 11, 13, 14, 15, 17, 19, 20, III 1, 2, 3, 4, 5, 6, 17, 21, 23, 26,
 29 IV 4, 9, 14, 15

9) α' ἀρχιλοχείαν

± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ ἐξάμ. δακτυλ.

± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ δακτυλ. τετραμ. καταληκτ.

± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ ἐξάμ. δακτυλ.

± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ δακτυλ. τετρ. καταλ.

φδαί I 7, 28

10) β' ἀρχιλοχείαν

± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ ἐξάμ. δακτυλ

± υυ | ± υυ | ύ δακτυλ. δίμετρο. ὑπερκατ.

± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ | ± υυ ἐξάμ. δακτυλ.

± υυ | ± υυ | ύ δακτυλ. δίμετρο. ὑπερκατ.

φδῆ IV 7

11) γ' ἀρχιλοχείαν

$\begin{array}{l}
 \text{ }^{\pm} \bar{u} \bar{u} \mid \text{ }^{\pm} \bar{u} \bar{u} \mid \text{ }^{\pm} \bar{u} \bar{u} \mid \text{ }^{\pm} u u \mid \text{ }^{\pm} v \mid \text{ }^{\pm} v \mid \text{ }^{\pm} - \text{ ἀρχιλόχ.} \\
 - \text{ }^{\pm} \mid v^{\pm} \mid v^{\pm} \mid v^{\pm} \mid v^{\pm} \mid \text{ }^{\pm} \qquad \qquad \qquad \text{τριμ. ἰαμβ. καταλ.} \\
 \text{ }^{\pm} \bar{u} \bar{u} \mid \text{ }^{\pm} \bar{u} \bar{u} \mid \text{ }^{\pm} \bar{u} \bar{u} \mid \text{ }^{\pm} u u \mid \text{ }^{\pm} v \mid \text{ }^{\pm} v \mid \text{ }^{\pm} - \text{ ἀρχιλόχ.} \\
 - \text{ }^{\pm} \mid v^{\pm} \mid v^{\pm} \mid v^{\pm} \mid v^{\pm} \mid \text{ }^{\pm} \qquad \qquad \qquad \text{τριμ. ἰαμβ. καταλ.}
 \end{array}$

ᾠδὴ I 4

12) Ἰππωνακτεΐαν

$\begin{array}{l}
 \text{ }^{\pm} v^{\pm} v \mid \text{ }^{\pm} v \mid \text{ }^{\pm} \acute{u} \qquad \qquad \qquad \text{δίμετρο. τροχαϊκ. καταλ.} \\
 v^{\pm} v^{\pm} \mid \bar{v}^{\pm} v^{\pm} \mid v^{\pm} \mid \bar{v}^{\pm} \qquad \qquad \qquad \text{τριμ. ἰαμβ. καταλ.} \\
 \text{ }^{\pm} v^{\pm} v \mid \text{ }^{\pm} v \mid \text{ }^{\pm} \acute{u} \qquad \qquad \qquad \text{δίμετρο. τροχαϊκ. καταλ.} \\
 v^{\pm} v^{\pm} \mid \bar{v}^{\pm} v^{\pm} \mid v^{\pm} \mid \text{ }^{\pm} \acute{u} \qquad \qquad \qquad \text{τριμ. ἰαμβ. καταλ.}
 \end{array}$

ᾠδὴ II 18

13) Ἴωνικήν

$\begin{array}{l}
 u u - \text{ }^{\pm} \mid u u - \text{ }^{\pm} \mid u u - \text{ }^{\pm} \mid u u - \text{ }^{\pm} \mid u u - \text{ }^{\pm} \mid u u - \text{ }^{\pm} \mid u u - \text{ }^{\pm} \mid \\
 u u - \text{ }^{\pm} \mid u u - \text{ }^{\pm} \mid u u - \text{ }^{\pm} \mid \\
 \text{δεκάμετρος Ἴωνικός ἀπ' ἐλάσσονος τετρακτὸς ἐπαναλαμβανόμενος} \\
 \text{ᾠδὴ III 12.}
 \end{array}$

Ἄλκιμος Πρωταΐδης

Ἰωάννης Β. Παπαδόπουλος
Συγγραφεύς
Ἰωάννης

024000027901 Ψηφιοποίηση και Ψηφιακό Σχολείο του Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μηνύ Τσιντσίκο
Γουζιδιον

Μηνύ Τ. Ροπ

Μηνύ Τ. Πιρραβελου
Αγίου Μηνά 20. Ταδανιου

Α. Μηνύ 20. Ταδανιου
Γουζιδιον

Ἀριθ. ἐγκριτικῆς { 44268
ἀποφάσεως { 15195

Ἐγκριτικὴ ἀπόφασις καὶ ἐγκρίσεις
περὶ ἐγκρίσεως διδακτικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν
τῶν μαθητῶν τῶν γυμνασίων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ κλπ.

Ἐχοντες ἐπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 436 πρακτικὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν, ὅπως ἐγκριθῇ ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν γυμνασίων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Λατινικὴ Γραμματικὴ**» βιβλίον τοῦ I. Ζουράρι διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1932—33 ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ὁ συγγραφεὺς συμμορφωθῇ κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ Ὑπουργὸς
Π. ΠΕΤΡΙΑΗΣ

*«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων
διδακτικῶν βιβλίων»*

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρῃ κατὰ 150% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ ἐξωφύλλου ἐνευποῦται τὸ παρὸν ἄρθρον.